BILINGUAL
TEXT BOOK

Sem-I

First Year B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY & CULTURE
(From Indus Valley Civilization to 13th Century A.D)

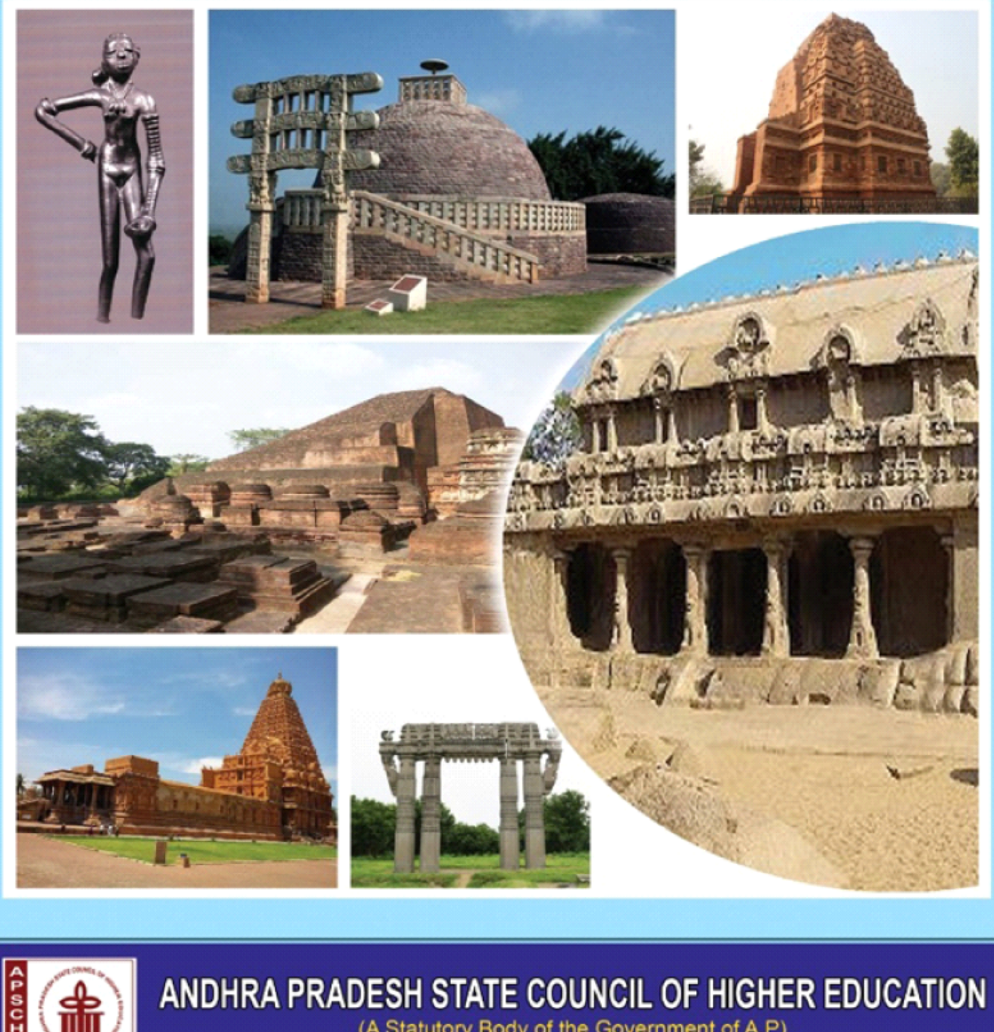

ANDHRA PRADESH STATE COUNCIL OF HIGHER EDUCATION
(A Statutory Body of the Government of A.P)

BILINGUAL
TEXT BOOK

Sem-I

First Year B.A.

ANCIENT INDIAN HISTORY & CULTURE
(From Indus Valley Civilization to 13th Century A.D)

AUTHORS

Dr.E.SIVANAGI REDDY
CEO, Pleach India Foundation

Dr. K.BADE SAHEB
Lecturer in History
Government Degree College
Nandikotkur

Sri.BALAGONDA GANGADHAR
Lecturer in History
Government Degree College (W)
Kadapa

EDITOR

Prof.N.KRISHNA REDDY
Professor of History
S.V.University, Thirupati.

ANDHRA PRADESH
STATE COUNCIL OF HIGHER EDUCATION
(A Statutory Body of the Government of A.P)

APSCHE TEXTBOOK COORDINATING COMMITTEE

Prof. K. Rama Mohana Rao, Ph.D
Vice-Chairman

Dr. B.S. Selina, M.A., Ph.D
Academic Officer

Sri. G. Srirangam Mathew, M.Sc., (Ph.D)
Academic Officer

Dr. P. Anil Kumar, M.Sc., Ph.D
Academic Officer

B.A.(First Year – Semester – I) : History ANCIENT INDIAN HISTORY & CULTURE
(From Indus Valley Civilization to 13th Century A.D);
Authors : Dr.E.Sivanagi Reddy_1, Dr.K.Bade Saheb_2, Sri. Balagonda Gangadhar_3;
Editor : Prof. N.Krishana Reddy. First Edition: 2021; No. of pages: 245

All Copyrights @ APSCHE
First Edition: 2021

Published by APSCHE, Atmakur (V), Mangalagiri (M), Guntur,
Andhra Pradesh, Pin - 522 503

All Rights whatsoever in this book are strictly reserved and no portion of it may be reproduced by any process for any purpose without the written permission of the copyright owners.

Foreword

The Andhra Pradesh State Council of Higher Education, in line with the directions of the Hon'ble Chief Minister of Andhra Pradesh, introduced English Medium in all Degree programmes from this academic year 2021-22. As part of empowering the students joining Degree programmes from vernacular medium, the AP State Council of Higher Education is bringing out ***podcasts, video casts*** and notably the ***bilingual text books***. These bilingual books are written in English, with the gist of the content in Telugu to enable the students to comprehend the content in their mother tongue. The bilingual text book is envisioned on the core concept of Outcome Based Education, highlighting the learning outcomes for every chapter. These are better called as bilingual resources rather than textbooks, as the APSCHE has developed a template for the bilingual textbooks designing them with concepts and frameworks going beyond the usual reading material.

Furthering the detailed description of the topics, as per the common syllabus of the Redesigned Curricular Framework for Choice Based Credit System, the bilingual text book contains **Glossary,** where certain important terms which the student might be unfamiliar with are identified and explained in one or two sentences, which is not a mere dictionary meaning. Links to online videos or audios which will be useful for further reading and understanding of the topics are given under the **Interactive links**. To foster further reading, information on online resources, articles or another text book pertaining to the content are provided. To make the text book more of a resourceful book, **Curricular Activities,** wherein suggested activities that could be taken up in realization of the outcomes are provided for the benefit of students. To help the students to assess understanding of the content, **Self Assessment** instruments are provided. For **Advanced Learners,** caters to the needs of advanced learners providing them with additional material about the topics. Finally, for every chapter **References** are provided.

I sincerely appreciate the Authors and the Editors for taking pains in bringing out this bilingual text book in a record time, replete with knowledge which fosters the academic progression of students. I earnestly thank my Academic Officers, Dr. B. S. Selina, Sri. Srirangam Mathew, Dr. P. Anil Kumar for their coordinating activities and Prof. K. Rama Mohana Rao, the Vice-Chairman of APSCHE under whose guidance the publication is brought out.

K. Hemachandra Reddy
Chairman, APSCHE

I year B.A.

Semester –I

Course I: Ancient Indian History & Culture

(From Indus Valley Civilizationto13th CenturyA.D)

LearningOutcomes:

After successful completion of this course,the student will beable to:

- ✍ Identify and definevarious kinds of sources and underst and how history books are shaped
- ✍ Compare and contrast various stages of progress from IVC to Vedic age andanalyze the Jain, Buddhist and Vedic faiths
- ✍ Increase the awareness and appreciation of Transition from Territorial States to Emergence of Empires
- ✍ Analyze the emergence of the Mauryan and Gupta empires during the classical age" in India
- ✍ Evaluate the key facets of ancient society, polity and culture in South India—the Feudalism, and the rise of technology and commerce.
- ✍ Critically examine the nature of monarchic rule and develop an comprehensive understanding of cultural evolution during ancient period
- ✍ Visualizewhereplaces arein relationtooneanotherthrough mappointing

Syllabus

Unit-I Ancient Indian Civilization (fromCirca3000 BC to6th BC): Indus Valley Civilization - Salient Features; Vedic Age - Society, Polity, Economy, Culture during early and later Vedic period

Unit-II Ancient Indian History&Culture (6thCentury BC to 2rdCenturyAD): Doctrines and Impact of Jainism and Buddhism; Mauryan Administration, Society, Economy&Culture- Ashoka's Dhamma; Kanishka's Contribution to IndianCulture

Unit-III History & Culture of South India (2nd Century BC to 8th Century AD): Sangam Literature; Administration, Society, Economy and Culture under Satavahanas; Cultural contribution of Pallavas

Unit-IV India from3rd century AD to 8th century AD: Administration, Society, Economy, Religion, Art, Literature and Science & Technology under Guptas –Samudragupta; Cultural contribution of Harsha: Arab Conquest of Sind and itsImpact

Unit-V History and Culture of South India (9th century AD to 13th century AD): Local Self Government of Cholas; Administration, Society, Economy and Culture under Kakatiyas–RudramDevi

SuggestedCo-CurricularActivities

- CulturalClubs
- Assignments
- Student seminars
- Literature surveys and book reviews
- Map pointing
- Individual/Group Field Studies
- Co-operativelearning
- Students can be asked to create a calendar charting the dates of key events
- Students should beasked to prepare an inventory of items preserved in the museum and their usage
- Encourage the habit of Numismatics
- Collection of news reports and maintaining a record of paper-cutting srelating to topics covered in syllabus
- Group Discussionson problems relating to topics covered bysyllabus
- Examinations (Scheduled and surprise tests)
- Any similar activities with imaginative thinking beyond the prescribed syllabus

Contents

Unit No	Name of the Unit	Page No
I	Ancient Indian Civilzation (from Circa 3000 BC to 6th BC) : Indus Valley Civilization - Salient Features; Vedic Age - Society, Polity, Economy, Culture during early and later Vedic period	1-29
II	Ancient Indian History & Culture (6th Century BC to 2rd Century A.D): Doctrines and Impact of Jainism and Buddhism; Mauryan Administration, Society, Economy& Culture - Ashoka's Dhamma; Kanishka's Contribution to Indian Culture	30-57
III	History & Culture of South India (2nd Century BC to 8th Century A.D) : Sangam Literature; Administration, Society, Economy and Culture under Satavahanas; Cultural contribution of Pallavas	58-136
IV	India from 3rd centurey AD to 8th century AD: Administration, Sociey, Economy, Religion, Art, Literature and Science & Technology under Guptas Samudragupta; Cultural contribution of Harsha: Arab Conquest of Sind and its Impact	137-195
V	History and Culture of South India (9th century AD to 13th Century A.D): Local Self Government of Cholas; Administration, Society, Economy and Culture undeer Kakatiyas -Rudram Devi	196-244

Unit – I

Ancient Indian Civilization (from Circa 3000 BC to 6 th BC): Indus Valley Civilization - Salient Features;Vedic Age - Society, Polity, Economy, Culture during early and later Vedic period

The Great Bath

పాఠం - 1 :

ప్రాచీన భారతీయ నాగరికత (క్రీ.పూ.3000-క్రీ.శ.600)

విభాగం-1: సింధులోయ నాగరికత మరియు వేద సంస్కృతి

1.0. : పరిచయం

1.1.1 : హరప్పా స్థావరాలు - కనుగొనుట - తవ్వకాలు

పాకిస్తాన్‌లోని పంజాబ్ రాష్ట్రంలోని హరప్పా అనే కంచు యుగ స్థావరాన్ని ఛార్లెస్ మేసన్ అనే ఇంగ్లీషు వ్యక్తి 1826లో కనుగొనటంతో సింధునాగరికత ఆనవాళ్లు వెలుగు చూశాయి. అలెగ్జాండర్ కన్నింగ్ హామ్ 1872లో ఆ స్థలాన్ని సందర్శించాడు. డిఆర్ సాహ్ని, అక్కడ తవ్వకాలు ప్రారంభించగా, సింధులోని మొహంజోదార్ వద్ద ఆర్‌డి బెనర్జీ తవ్వాడు. 1924లో సర్ జాన్ మార్షల్, హరప్పా సంస్కృతి, ఈజిప్టు, మెసపుటేమియాతో పోల్చదగిందన్నారు. 1931లో మార్షల్ మొహంజోదారో వద్ద తవ్వకాలు చేపట్టగా, ఇ జె మేకే, 1938 వరకూ తవ్వకాలను కొనసాగించారు. తరువాత హరప్పా వద్ద, 1940లో వాట్స్, 1946లో వీలర్ జరిపిన తవ్వకాల ద్వారా, కాంస్య యుగపు అవశేషాలను వెలికి తెచ్చారు. మనదేశం, పాకిస్తాన్‌లలోని సింధునాగరికత స్థావరాల వద్ద, స్వాతంత్ర్యానంతరం కూడా తవ్వకాలు జరిగాయి. పాకిస్తాన్‌లోని మొహంజోదారో, హరప్పా, చాన్హుదారో, జుకార్‌ల వద్ద, మనదేశంలోని కొట్టాముహాంగ్‌ఖా దగ్గర శాస్త్రీయంగా తవ్వకాలు జరిగాయి. ఏ ఘోష్, పూర్వ హరప్పా, పక్వ హరప్పా సంస్కృతికి చెందిన రాజస్థాన్‌లోని కలిబంగాన్‌లాంటి స్థావరాల వద్ద, ఇంకా రోపార్, భగవాన్‌పుర్, లోథల్, బనవాలి, హులర్‌ల వద్ద తవ్వకాలు కొనసాగించారు. ఎస్.ఆర్.రావు, గుజరాత్‌లోని ప్రభాస్‌పటన్, లోథల్, రోజ్‌డి, సుర్కొతద, వెసల్పూర్, రాఖిగర్హి, ధోలావీరా వద్ద తవ్వకాలు జరిపారు. ఇప్పటి వరకూ జరిపిన అన్వేషణల్లో 2500 సింధు నాగరికత స్థావరాలను గుర్తించటమైంది.

1.1.2 : సింధునాగరికత మూలాలు

సింధు నాగరికత యొక్క మూలానికి సంబంధించిన విషయం ఇటీవలి కాలం వరకు వివాదాస్పదంగా ఉంది. కొందరు పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు దీనిని సుమేరియన్లు తెచ్చినట్లుగా భావించారు. సింధు, పంజాబ్, బలూచిస్తాన్‌లో ఇటీవల నిర్వహించిన పురావస్తు త్రవ్వకాల, సాక్ష్యాల ఆధారంగా మెసపొటేమియాలోని సుమేరియన్ నాగరికతతో వాణిజ్య సంబంధాలు కలిగి ఉన్నా, హరప్పా నాగరికత భారతదేశంలోనే ఉద్భవించిందని నిర్ధారించారు.

1.1.3 : సింధునాగరికత కాలక్రమం

అనేక హరప్పా స్థలాల్లో జరిపిన త్రవ్వకాల ఆధారంగా మరియు భూమి పొరల ద్వారా వెలికితీసిన భౌతిక సంస్కృతిని తీసుకొని, సింధు నాగరికత పూర్వ హరప్పా, పరిపక్వ హరప్పా, తరువాతి హరప్పా అనే మూడు దశలుగా వర్గీకరించబడింది. హరప్పా సంస్కృతి కూడా ప్రారంభ, పరిపక్వ, చివరి దశలుగా వర్గీకరించబడింది. ఆసక్తికరంగా, ఈ మూడు దశల్లో అన్ని స్థావరాలు క్రీ.పూ.4300 - క్రీ.శ.1750ల మధ్య విలసిల్లాయి. నిర్మాణాలు, రక్షణ వ్యవస్థల ఆధారంగా పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు ఈ ప్రదేశాలను ఈ క్రింది విధంగా గుర్తించారు.

1. **పూర్వ హరప్పా స్థలాలు :** ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లో ముండిగాక్ మరియు క్వెట్టా, బలూచిస్తాన్‌లో కుల్లి, రాణా గుండాయ్, కోట్-డిజో, సింధ్‌లోని అమ్రి, రాజస్థాన్‌లోని కలిబంగాన్ క్రీ.పూ.4300-3000).
2. **పక్వ హరప్పా స్థలాలు :** పాకిస్తాన్‌లో మొహెంజోదారో, హరప్పా (క్రీ.పూ.3250-2750).
3. **తరువాతి హరప్పా స్థలాలు :** అమ్రి, కోట్ డిజి, చన్హుదారో, సుర్ కోటాడ, కలిబంగాన్, రంగాపూర్

Unit 1: Ancient Indian Civilization (from circa 3000 BC to 6th century BC)

Indus Valley Civilization and Vedic Age

SECTION I: Indus Valley Civilization

1.1. Introduction
1.1.1. Discovery and excavation of Harappan sites
1.1.2. Origin
1.1.3. Chronology
1.1.4. Extent
1.2. Features of Harappan/ Indus Valley Civilization
1.2.1. Cultural uniformity
1.2.2. Town planning
1.2.3. The Great Bath and Granaries
1.2.4. Agriculture
1.2.5. Technology and Crafts
1.2.6. Trade and Commerce
1.3. Political organizations
1.4. Social organizations
1.4.1. Dress and Ornaments
1.4.2. Toys
1.5. Religion
1.5.1. Burial practices
1.6. Arts
1.6.1. Pottery
1.6.2. Beads
1.7. Indus script
1.8. Decline of Indus Valley Civilization

SECTION II: Vedic Age

1.9. Introduction
1.9.1. Vedic literature
1.9.2. Contents of texts
1.10. Early Vedic Period
1.10.1. Society
1.10.2. Polity
1.10.3. Economy
1.10.4. Culture & Religion
1.11. Later Vedic Period
1.11.1. Society
1.11.2. Polity
1.11.3. Culture & Religion

(క్రీ.పూ. 2300–1750)

పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు అనుసరించిన తాజా కాల నిర్ణయ పద్ధతులు హరప్పా నాగరికతకు క్రీ.పూ. 2300 నుండి క్రీ.శ. 1750 మధ్య కాలాన్ని ఇచ్చారు.

1.1.4 : నాగరికత విస్తరణ

కంచును ఉపయోగించే నాగరికత గల హరప్పా సంస్కృతి, రాగిరాతి యుగం కంటే ముందు కాలానికి చెందింది. ఇది భారత ఉపఖండం వాయువ్య ప్రాంతంలో విలసిల్లింది. దీనిని పూర్వ హరప్పా సంస్కృతి అన్నారు. తదుపరి దశలో అభివృద్ధికి ప్రాతినిధ్యం గల ప్రౌఢ హరప్పా సంస్కృతి విలసిల్లింది. బెలూచిస్తాన్ కొన్ని భాగాలు, పంజాబ్, హర్యానా, గుజరాత్, రాజస్థాన్, భారతదేశంలో పశ్చిమ ఉత్తర ప్రదేశ్‌ల దాకా ఈ సంస్కృతి విస్తరించింది. ఆర్.ఎస్. శర్మ ప్రకారం దక్షిణాన అరేబియా సముద్రానికి ఉత్తరాన వాయువ్యంలో మీరట్ పశ్చిమాన ఉన్న బెలూచిస్తాన్ మక్రాన్ తీరం నుండి సివాలిక్, ఒక త్రిభుజాకారంలో 12,99,600 చదరపు కిలోమీటర్ల మేర విస్తరించింది. ప్రపంచంలో ఏ ఇతర సంస్కృతి హరప్పాలా ఇంత విస్తృతంగా లేదు.

1.2 : హరప్పా / సింధు లోయ నాగరికత యొక్క లక్షణాలు

సింధు లోయ/హరప్పా నాగరికత సాంస్కృతిక ఏకరూపత, మురుగునీటి వ్యవస్థతో చక్కగా నిర్వచించబడిన పట్టణ ప్రణాళిక, వ్యవసాయం, కళలు, లిపి, వ్యవస్థీకృత సమాజం, చనిపోయిన వారిని పూడ్చే పద్ధతులు, ప్రస్ఫుటంకాని మతంతో విలక్షణ సంస్కృతిగా గుర్తింపబడింది.

1.2.1 స్థలాల సాంస్కృతిక ఏకరూపత

పూర్వ, ప్రౌఢ దశలో హరప్పా స్థలం నుండి జీవనశైలి పరంగా గమనించినది ఒక బృహత్తర లక్షణం సాంస్కృతిక ఏకరూపాత. చక్కటి అభివృద్ధి ద్వారా కుండలు, రాగి పనిముట్ల తయారీలో అత్యున్నత సాంకేతిక పరిజ్ఞానం మరియు నైపుణ్యత కలిగిన ఇటుకల నిర్మాణాలు, కాంస్య పరికరాలు, పూసలు, ముద్రలు, ముద్రికలు, ఏకరీతి తూనికలు, కొలతలు, నిర్దిష్ట లిపితో వ్రాసే వ్యవస్థ. వీటితోపాటు, రాజకీయ, సామాజిక – ఆర్థిక నమూనాలను, సింధునాగరికత పట్టణ, గ్రామీణ, పర్యావరణ వ్యవస్థలు కలిగి ఉంది.

1.2.2 పట్టణ ప్రణాళిక

హరప్పా ప్రజలు బాగా అభివృద్ధి చెందిన పట్టణ సంస్కృతి, పట్టణ ప్రణాళిక యొక్క విశిష్ట వ్యవస్థను సూచిస్తుంది. హరప్పా, మొహెంజోదారోలలో కనిపించే కోటలు, ఉన్నత లేదా పాలక వర్గం తమ నివాసాల కోసం కేంద్ర భాగాలను ఆక్రమించుకుంది. దిగువ పట్టణాలలో సాధారణ ప్రజలు నివసించారు. నగరాల్లోని ఇళ్ళు ఒకదానికొకటి లంబ కోణంలో చక్కగా వేయబడిన రహదారులతో అనుసంధానించబడ్డాయి. వీధుల సగటు వెడల్పు 30 అడుగులు, మురుగు కాలువలను వీధుల క్రింద నిర్మించారు. కొన్ని ఇళ్ల మొజాయిక్ నేల పరుపు, ఇటుక మెట్ల దారులతో

UNIT 1: ANCIENT INDIAN CIVILIZATION

(FROM CIRCA 3000 BC TO 6TH CENTURY BC)

Section I: Indus Valley Civilization and Vedic Culture

Learning Outcomes

Study of this unit should enable you to know about:

- Discovery, Origin, Chronology of Indus Valley Civilization
- Features of Indus Valley Civilization such as cultural uniformity and Town planning
- The structural remains of the Great bath and granaries
- Economy, agriculture, technology, crafts, trade and commerce
- Political and social organizations
- Religion and culture
- Indus script and decline of the Indus civilization
- Vedic literature
- Society, polity, economy, culture and religion of the Early Vedic period
- Society, polity, economy, culture and religion of the Later Vedic period

1.1 INTRODUCTION

1.1.1 Discovery and Excavation of Harappan sites

Bronze age remains were discovered at Harappa, now in Pakistan Punjab as early as 1826 by an Englishman Charles Masson where he noticed high walls of settlement. Sir Alexander Cunningham visited the site in 1872. An Indian Archaeologist DR Sahni started excavating it, followed by R.D. Banerjee who excavated another Harappan site at Mohenjo-Daro in Sind. In 1924 Sir John Marshall reported on a great civilization called the Harappa Civilization that was as old as Egypt and Mesopotamia. Marshall carried out major excavations at Mohenjo-Daro in 1931 which was continued by E.J.Mackay from 1931 to 1938. Harappa was further excavated by Vats in 1940 and Mortimer Wheeler in 1946 respectively and brought important structures and antiquities to light representing the bronze age culture. Excavations were also continued at the Harappan sites after the Independence by the archaeologists of India and Pakistan. The sites of Mohenjo-Daro, Harappa, Chanhudaro and Jhukar in Pakistan and Kotta MihangKhaw near Ropar in India were systematically exposed. A.Ghosh identified 25 Harappan sites including Kalibangan(Rajasthan) which represented the phases from pre-Harappan to Mature-Harappan. Excavations were continued subsequently at Ropar, Bhagwanpura, Lothal, Banwali and Halar. S.R.Rao excavated many sites in Gujarat. Important sites thus excavated are Rangapur, Prabhaspatan, Lothal, Rojdi, Surkotada, Wesalpur, Rakhigarhi and Dholavira. Among these, Dholavira is one of the largest Harappan settlements in Indo-Pak subcontinent. It is interesting to know that more than 2500 Harappan sites were identified so far. The culture that flourished around Harappa is called as Harappan Culture/Civilization and also as Indus Valley Civilization, since most of the sites are located on the tributaries of the river Indus and close to the Indus river itself.

Town

planning

and

Architecture

రూపుదిద్దుకొన్నాయి. చాలా హరప్పా నగరాలలో, ప్రతి ఇంటికి ఒక ప్రాంగణం, స్నానాలగది, మురుగునీటి కాలువతో అనుసంధానించబడి, ఇటుక, రాతితో కప్పబడి ఉన్నాయి. హరప్పా నగరాల మురుగునీటి పారుదల వ్యవస్థ, ఆరోగ్యం, పరిశుభ్రత గురించి వారి ఆలోచనలను తెలియజేస్తూ అన్ని ఇతర కాంస్య యుగ నాగరికతలను మించిపోయింది.

1.2.3. పెద్ద స్నాన వాటిక, ధాన్యాగారాలు

సింధు లోయ నాగరికత యొక్క ప్రజా వినియోగ నిర్మాణాలలో, అత్యంత ముఖ్యమైనది మొహంజోదారో కోటలో ఉన్న పెద్ద స్నాన వాటిక (45.71 × 15.23 మీటర్లు). ఇది నైపుణ్యం కలిగిన ఇటుక రాతి పనికి ఉత్తమ ఉ

Great Bath

దాహరణగా నిలుస్తుంది. స్నానం తరువాత, ఎగువన గల దుస్తులు మార్చుకునే గదులను చేరుకోవడానికి ఇరువైపులా

As the culture was also associated with bronze metal and hence categorized as Bronze age culture also.

1.1.2 Origin

The subject on the origin of the Indus Valley Civilization was controversial until recent times. Some archaeologists thought that it was brought by the Sumerians. Recent archaeological excavations conducted in Sind, Punjab and Baluchistan lead to conclude that the Harappan Civilization originated in India based on the evidences though it has got trade contacts with Sumerian civilization in Mesopotamia.

1.1.3 Chronology

Based on the excavations conducted at many Harappan sites and taking the material culture retrieved through stratigraphy, the Indus Valley Civilization is categorized as pre-Harappa, mature-Harappa and post-Harappa phases. The Harappan culture is also categorized as early, mature and late phases. Interestingly, all the settlements of these three phases, datable between 4300-1750BC represent complex societies familiar with the use of metal and mud bricks to raise structures and fortifications. Archaeologists have identified the sites as follows:

1. Pre-Harappan: Mundigak and Quetta in Afghanistan, Kulli and Rana Ghundai in Baluchistan, Kot-Dijo and Amri in Sind and Kalibangan in Rajasthan (4300-3000 BC).
2. Harappan: Mohenjo-Daro and Harappa in Pakistan (3250-2750 BC)
3. Post-Harappan: Amri, KotDiji, Chanhudaro, Sur Kotada, Kalibangan and Rangapur

The latest dating methods adopted by the archaeologists finally gave a date between 2300-1750 BC to the Harappan civilization in general.

1.1.4 Extent

The bronze using Harappan culture much older than the Chalcolithic culture, originally developed in the North-western part of the Indian sub-continent is known as the pre-Harapan culture as seen in the Sind province of Pakistan. In the subsequent phase representing the Mature Harappan culture was developed into urban civilization evidenced again in Sind, parts of Baluchistan and also Punjab, Haryana, Gujarat, Rajasthan and Western Uttar Pradesh in India. According to R.S.Sharma, it is extended from the Siwaliks in the north to the Arabian sea in the south and from the Makran coast of Baluchistan in the west to the Meerut in the north-west. The area formed a triangle and spread in an extent of 12,99,600 sq km. No other culture zone in the third and second millennia BC in the world is as wide spread as the Harappan (R.S.Sharma,2010,p.75).

1.2 Features of Harappan/Indus Valley Civilization

The Indus valley/Harappan civilization was distinguished by cultural uniformity, well defined town planning with drainage system, agriculture, trade, arts & crafts, society, script, burial practices and religion.

1.2.1 Cultural Uniformity of Sites

A striking feature observed from the Pre and Mature phase Harappan sites is the cultural uniformity in terms of lifestyle and material culture represented by well developed town planning

మెట్ల దారి వెసులుబాటు ఉంది. స్నానం కోసం నీటి బావి నుండి కాలువకు అనుసంధానించబడిన తూము నీటి పారుదల కోసం ఏర్పాటు చేయబడింది. ఈ పెద్ద స్నాన వాటిక నాటి ఆచార ప్రయోజనాల కోసం చేయబడిందని పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు భావించారు.

హరప్పా కోటలో ఆరు ధాన్యాగారాలు రెండు వరుసలతో ఉన్నాయి. వీటిలో ప్రతి ఒక్కటి 15.23×6.09 మీటర్లు. కొలతలతో ఉన్నాయి. ఇవి నదికి చాలా దగ్గరగా ఉంటాయి. వృత్తాకార ఇటుకలతో ధాన్యాగారాలుగా స్నానవాటిక దక్షిణ వైపున నిర్మించారు. ఇదే ప్రయోజనం కోసం కలిబంగాన్‌లో కూడా ఇలాంటి ఇటుక ప్లాట్‌ఫారమ్‌లు కనిపించాయి. హరప్పా ప్రజలు ఆహార ధాన్యాలను ఎక్కువ కాలం నిల్వ చేయడానికి ఈ ధాన్యాగారాలను వినియోగించారు.

1.2.4 వ్యసాయం

ఇండస్ సింధు లోయ నాగరికత ప్రజల పెద్ద ఎత్తున ఎద్దులు, గేదెలు పెంచి, వ్యవసాయం కోసం వినియోగించినట్లు మట్టి బొమ్మల ఆధారంగా చెబుతారు. గూను ఎద్దుల కమ్మీలమర్చి, బరువులు మోసే జంతువులుగా ఏనుగులు, గుర్రాలు, గాడిదలు, ఒంటెలు వినియోగించారని చెప్పొచ్చు. గోధుమ, బార్లీ, నువ్వులు, ఆవాలు, బఠానీలు ఇతర పంటల్ని పండించారు. లోథల్‌లో వరి సాగు ఆధారాలు దొరికాయి. నాగలి, కమ్మీలు మాత్రమే వ్యవసాయ అవసరాల కోసం పొలాలు దున్నటానికి వాడారు. పత్తిని ప్రపంచంలోనే తొలిసారిగా ఇక్కడే ఉత్పత్తి చేశారు. హరప్పా ప్రజలు, వ్యవసాయం, పశుపోషణ ఆర్థిక వ్యవస్థపై ఆధారపడి ఉన్నారని చెప్పవచ్చు. తక్కువ వర్షపాతం ప్రాంతాల్లో వ్యవసాయ, నీటిపారుదలపై ఆధారపడింది.

1.2.5 సాంకేతిక నైపుణ్యం మరియు చేతిపనులు

భారతదేశంలో మొదటి పట్టణీకరణగా చెప్పబడిన హరప్పా నాగరికత, కాంస్య పరికరాలు, కళలు, సముద్ర వాణిజ్యం ద్వారా బాగా అభివృద్ధి చెందిన దశను సూచిస్తుంది. సాంకేతిక పరిజ్ఞానం, రాతితో చేసిన పనిముట్లు ఉపయోగించడంతో పాటు, కాంస్య, కళాఖండాలను తయారు చేయడంలో హరప్ప ప్రజలు నిపుణులు కత్తులు, ఈటెలు, రంపాలు, గొడ్డళ్లు, నాట్యం చేసే నర్తకీల వంటి కళాత్మక చిత్రాలను తయారు చేసిన కళాకారులుగా కాంస్య శిల్పులు హరప్పా సమాజంలో గొప్ప పాత్ర పోషించారు.

ఆ కాలంలోని వివిధ హస్తకళల్లో కూడా హరప్ప ప్రజల సాంకేతికత తెలిసింది. నేత నేయడం, ఇటుకలు, పడవలు, ముద్రికలు, మట్టిబొమ్మలు, మూసల తయారీ, నగలు, వెండి, విలువైన రాళ్ళు, ఇతర ప్రాంతాల నుండి ముడి పదార్థాలను దిగుమతి చేసుకోవడం, హరప్పా ప్రజల నైపుణ్యాలు తెలియజేస్తున్నాయి. కుమ్మరి చక్రం మీద మెరిసే, నిగనిగలాడే కుండలను ఉత్పత్తి చేయడం, పూసల తయారీ అనేది ఆ కాలానికి చెందిన ఒక ప్రత్యేక నైపుణ్యం. హరప్పా, మొహెంజోదారోలలో త్రవ్వకాల నుండి వెలికితీసిన పొడవైన కార్నేలియన్ పూసలు, సింధు ప్రజల సాంకేతిక నైపుణ్యాలకు అద్దం పడుతున్నాయి. వాణిజ్య ప్రయోజనాల కోసం ముద్రికల తయారీ హరప్పయొక్క మరొక అంశం. పూజారి రాతి శిల్పం, నగ్న వ్యక్తి మొండెం, వారి రాతి శిల్పం గురించి తెలియజేస్తున్నాయి. అంత సాంకేతిక నైపుణ్యం లేకుండా, ప్రజలు సింధు లోయ ఇటువంటి భారీ స్థాయిలో వ్యవసాయం, వాణిజ్యం చేయగలిగే వారు కాదు.

with structures built of standardized bricks, possessing high level of technology and skills in making pottery, copper and bronze tools, beads, seals and sealings, uniform system of weights and measures and writing system with specific script. In addition to these, there are some common trails in political and socio-economic patterns and Urban Culture that nurtured the village and town eco-systems.

1.2.2 Town Planning

The well developed urban culture of the Harappan people represents a distinguished system of Town planning. Within the citadels as seen at Harappa and Mohenjo-Daro, the elite or ruling class occupied the central portions and the common people inhabited in the lower towns. The houses in the cities were built on grid pattern provided with well laid out roads cutting across each other a right angle. The citadels at both the sites had lower towns for habitation coruprising houses built of bricks. The average width of the streets is 30 feet and all the drains were connected with sewers constructed under streets. Certain houses had mosaic floors and brick stair cases. In most of the Harappan cities, every house has a courtyard and bathroom connected to the common drainage channel, covered with brick and stone. The drainage system of the Harappan cities excel all other bronze age civilizations that bespeak of their concern towards health, cleanliness and hygiene.

1.2.3 The Great Bath and Granaries

Among the public utility structures of the Indus Valley Civilization, the most important one is the so called Great Bath (11.88x7.01x2.43m) located within the citadel of Mohenjo-Daro , stands as the best example of the skillful brick masonry work. The other feature of the bath lies in flights of steps on either side to reach the dress changing rooms on the top. The water for the bath was drawn from well and there was provision for outlet of the water connected to drain. The archaeologists postulated that the Great Bath was meant for ritual purpose. Similar but a large tank excavated at Dholavira which might had also been used for the same purpos

Next to speak on the grand structures of the Harappans is the Granary which lies to the west of the Great Bath measuring 45.71x15.23 mts. Again two rows of six granaries within the citadel of the Harappa each measuring 15.23x6.09 mts lie very close to the river. Working floors with circular brick platforms used for threshing the gain towards the southern side of the granaries. Similar platforms were also encountered at Kalibangan, another Harappan site used for the same purpose. It is clear that Harappan people were adopt in storing the food grains for longer duration for use.

1.2.4 Agriculture

The people of the Indus Valley Civilization practiced agriculture on large scale and reared cattle such as oxen, buffaloes, etc. As seen from the terracotta figures, it reveals that Harappans were favourites of humped bulls. Evidence also forth came on the usage of elephants, horses, asses and camels as beasts of burden. Different crops viz., wheat, barley, sesamum, mustard, peas and dates were raised. Rice cultivation was known from Lothal only occurrences of plough shares and furrows indicate that fields were ploughed for agricultural purposes. It is very important to note that Indus people were the earliest to produce cotton in the world. Based on the agricultural practices and animal husbandry one can say that the Harappans were dependent on agricultural

1.2.6 వాణిజ్యం మరియు వర్తకం

ఆహార ధాన్యాలు నిల్వ చేయడానికి ఉపయోగించే భారీ ధాన్యాగారాలు మొహెంజోదార, హరప్పా, లోథాల్ వద్ద కనుగొనటమైంది. ప్రమాణికీకరణ తూనికలు, కొలతలు, ముద్రలు, ఏకరీతి లిపి, హరప్పా ప్రజల జీవితంలో వర్తక, వాణిజ్యాలు పోషించిన ముఖ్యమైన పాత్రను సూచిస్తున్నాయి. మైసూరు నుంచి బంగారం,

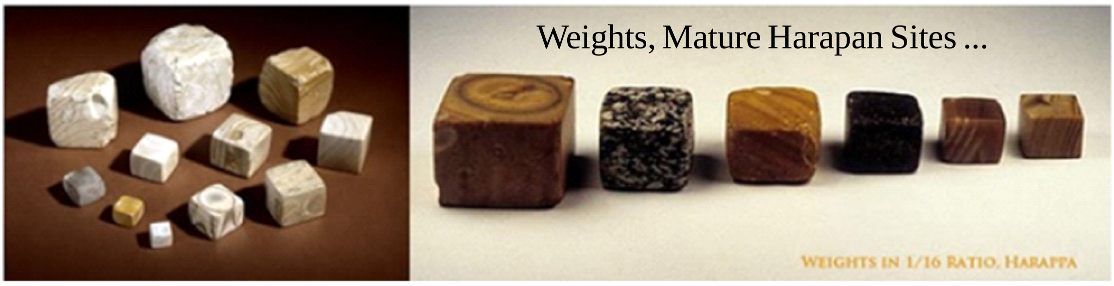

ఎరుపు రాయి వంటి రత్నాల రాళ్ళు బెలూచిస్తాన్ ప్రాంతం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్ నుంచి వెండి, రాగి, అమెథిస్ట్ మణి మలచబడిన పూసలు దిగుమతి అయినాయి. వారు లోహపు డబ్బును ఉపయోగించలేదు. సముద్రంపైన పడవలతో సరుకులను రవాణా చేశారు. భారతదేశం యొక్క ఇతర ప్రాంతాలతోనూ, ఇంకా మధ్య ఆసియా, మెసపుటోమియా, మెలూహా ఇంకా పెర్షియన్ గల్ఫ్‌తో వాణిజ్య సంబంధాలను కలిగి, సమాచార వ్యవస్థను కొనసాగించిన ఆధారాలు దొరికాయి.

1.3 రాజకీయ వ్యవస్థ

సింధు నగరాలు/కోటలు సింధు లోయ నాగరికత యొక్క రాజకీయ స్వభావాన్ని సూచిస్తాయి. హరప్పా, మొహంజోదారో, ధోలావీరా, కలిబంగాన్ కోట లోపలి నగరాలు, దిగువ ప్రాంతాలలోని పట్టణాలు ఆ కాలపు నగర జీవితం గురించి తెలియజేస్తాయి. ఉన్నత పాలక వర్గాలు, సామాన్య ప్రజలు తమ కోసం నిర్దేశించిన వివిధ ప్రాంతాల్లో నివసించారు.

నగర సంస్థల నియంత్రణలో పురపాలక పరిపాలనను కలిగి ఉన్నారని పండితులు అభిప్రాయపడ్డారు. ఈ విషయంలో మనం ఆర్ఎస్ఎస్ శర్మ మాటల్లో 'హరప్పా సంస్కృతిలో, సిటాడెల్ సార్వభౌమ శక్తి యొక్క కేంద్రంగా ఉండవచ్చు. మధ్య పట్టణం వ్యాపారస్తులు నివసించే ప్రాంతం కావచ్చు. లేదా మొహెంజోదారో లోని గొప్ప ధాన్యాగారం ప్రభుత్వ ఖజానా కావచ్చు. హరప్ప పాలకులు వాణిజ్యంపై ఎక్కువ శ్రద్ధ కలిగి ఉన్నారు. హరప్పాను బహుశా వ్యాపారులు పాలించి ఉండవచ్చు' అన్న విషయాలను ఈ సందర్భంగా గుర్తుంచుకోవాలి.

1.4 సామాజిక వ్యవస్థ

దొరికిన పురావస్తువుల ఆధారంగా సింధూ సమాజంలో వివిధ తరగతుల ప్రజలున్నారని చెప్పవచ్చు. వారు, పాలకులు, అధికారులు, వ్యాపారులు, పూజారులు, భూస్వాములు, చేతిపనివారుగా విభజింపబడినారు. అలాగే వారి శవాలను పూడ్చే విధానాలు, నిర్మాణాలు, వారి సామాజిక స్థితిగతులను తెలియజేస్తున్నాయి. ప్రజల ఆహారంలో గోధుమలు, బార్లీ, బియ్యం, పాలు, కూరగాయలు, పండ్లు, గొడ్డు మాంసం, పంది మాంసం, చేపలు ఉన్నట్టు

and postoral economy. Agriculture must have been dependent on irrigation as they were situated in low rainfall areas.

1.2.5 Technology and crafts

Labelled as the first urbanization in India it could be said that the Harappan Civilization knew high level of technology based on the bronze tools, arts , crafts and sea borne trade. In addition to using implements made of stone, the Harappans were also experts in manufacturing bronze tools and artifacts. Bronze smiths played great role as artisans in Harappan society who produced weapons like knives, spears, saws, axes and also artistic images like the dancing girl.

Technology of the Harappans was also seen from the various crafts of the period. Important crafts of the period such as brick laying, weaving, boat making, seal making, manufacturing of terracotta moulds and figurines, Jewelry, gold, silver and precious and semi-precious stones, importing the raw material from other areas. Another important aspect of the Harappan skills and crafts is producing lustrous, glossy and gleamy pottery on the potter's wheel. Bead making was a specialized craft of the period. The long carnelian beads recovered from the excavations at Harappa and Mohenjo-Daro speak on the technical skills of the Indus people. Seal cutting for trade purposes was yet another craft of the Harappans. They knew the stone craft also as seen from the stone images of a priest and the torso of a nude man. Based on the above evidences, it could be said that without the highly developed technical skills, the people of the Indus Valley would have been unable to carryout agriculture and trade on such large scale.

1.2.6 Trade and Commerce

The occurrence of the huge granaries used to store the food grains found at Mohenjo-Daro, Harappa and Lothal, standardized weights and measures, seals and sealings and uniform script suggests the important role played by trade and commerce in the life of Indus Valley People. The importing of certain raw materials such as gold from Mysuru area and silver from Afghanistan, copper from Baluchistan and semiprecious stones like carnelian, amethyst, turquoise and agate used in bead making from different parts of the world would not have been possible without the Harrapans engaged in trade. Barter system was in vogue as they did not use metallic money. Goods were transported by boats on sea and bullock carts on roads. There are clear evidences that the Harappans had trade contacts with other parts of not only India but also other countries in central Asia, Mesopotamia and Meluha on the Persian Gulf. The system of communications was also carried on by boats along the rivers and on seas by the Indus valley people.

1.3 Political organization

Citadels and Fortifications of the Indus cities give us clues to postulate the nature of the polity of the Indus Valley Civilization. The citadels at Harappa, Mohenjo-Daro Dholavira and Kalibangan with the cities within and towns in lower areas enable us on the city life during that time. The city, town and village planning with different structures found in the Indus cities facilitate us to say that both elite/ruling class and common people lived in different areas designated for them. Some scholars opined that the people had a typical municipal administration under the control of state/ city organizations. In this connection we may agree with R.S.Sharma who says 'In the Harappan culture, citadel may have been the seat of sovereign power, the middle town may have been the area where the bureaucrats lived or the seat of government and the great granary at Mohenjo-Daro may have been the treasury…The Harappa rulers were more concerned with commerce

తవ్వకాల ద్వారా వెలికి తీసిన జంతువుల అవశేషాల ఆధారంగా తెలిసింది. రాగి బాణపు ముల్లులు, మట్టి ఒడిసెరాళ్ళను జంతువులను వేటాడేందుకు ఉపయోగించారు. ముద్రలపై వేట కుక్కలు, కోడిపందేల దృశ్యాలున్నాయి. చేపలు పట్టడంలో వారు దిట్టలు.

1.4.1 దుస్తులు మరియు ఆభరణాలు

సింధు స్థావరాల్లోని మట్టి బొమ్మల ద్వారా స్త్రీలు రకరకాల దుస్తులు, ఆభరణాలను ధరించారని చెప్పొచ్చు. మోకాలి వరకు గల లంగా ధరించి మెడకు పూసల గొలుసును అలంకరించుకొన్నారు. హరప్పా ముద్రలో గల పురుషులు ఎడమ భుజంపైన ఒక బట్ట, కొన్నిసార్లు ఒక దోతీని ధరించేవారు. మహిళలు వారి జుట్టు సంరక్షణకు ప్రాధాన్యత నిచ్చారు. గుర్రం తోక లేదా జడలో మడత వంటి ఏర్పాట్లు కేశాలంకరణ పట్ల వారి ఆసక్తిని తెలియజేస్తుంది. పురుషులు తలపై ఒక ముడి వంటి ఏర్పాటుతో గిరజాల జుట్టు కలిగి

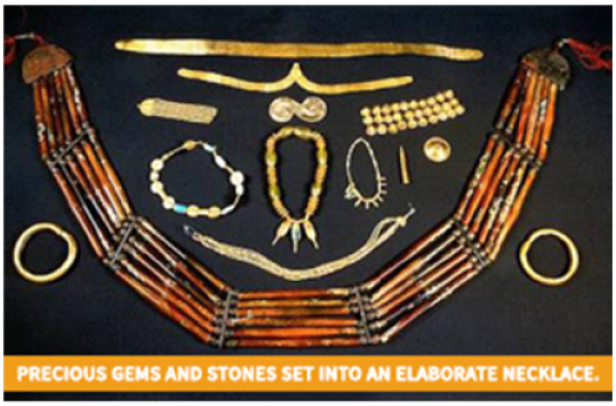

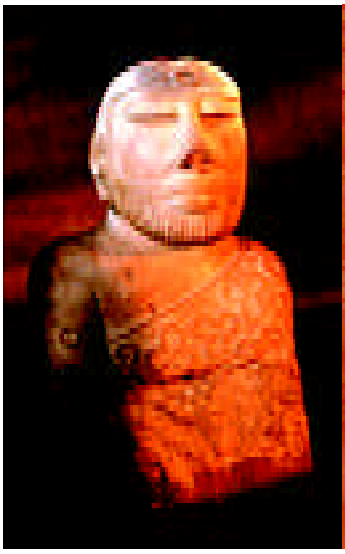

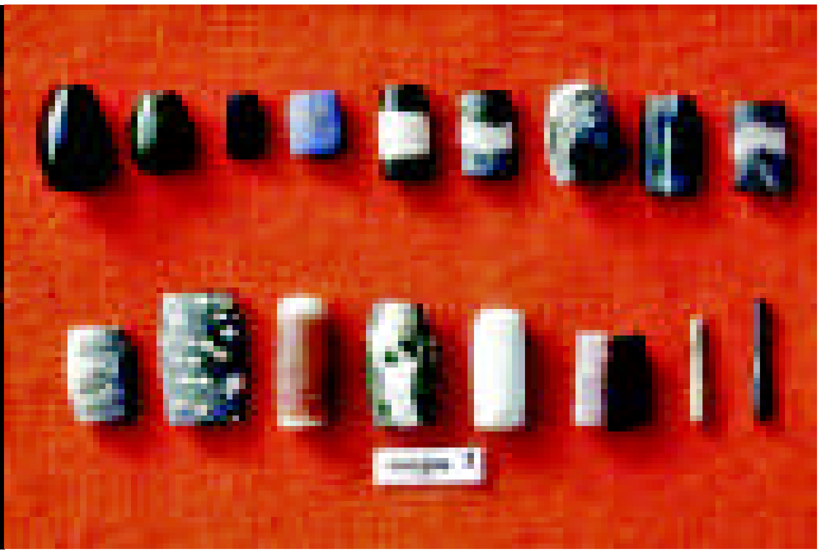

ఉన్నారు. వారు కంచు అద్దాలను కూడా వినియోగించారు.

పురుషులు, మహిళలు ఇద్దరూ నగలకు ప్రాధాన్యతనిచ్చారు. మహిళలు తమ తలలను రాగి, వెండి, బంగారం, శంకువు పెంకులతో అలంకరించారు. తలపట్టికలు, చెవిపోగులకు బంగారు, వెండి, రాగిని ఉపయోగించారు. పూసలతో అలంకరించిన అనేక రకాల నెక్లెస్‌లు కూడా ధరించారు.

అందుబాటులో ఉన్న పరిమళ ద్రవ్యాలు, సౌందర్య సాధనాలను కూడా వాడారు. హరప్పా మహిళలు కాటుకను ఉపయోగించారు. చాన్హుదారోలో లిప్‌స్టిక్‌లు వాడిన ఆధారాలు దొరికాయి. వివిధ రకాల కాంస్య రేజర్లు వల్ల పురుషులు క్షౌరం చేసుకోవడం కోసం వాటిని ఉపయోగించినట్లు తెలుస్తుంది.

then with conquest and Harappa was possibly ruled by a class of merchants' (R.S.Sharma,2010,pp. 81-82).

1.4 Social organization

A critical analysis of the structures and other antiquities, it can be said that the Indus society included various classes of the people viz., Administrators, officials, traders, merchants, priests landlords and craftsmen. The social strata could also be assessed on the magnitude of structures as well as their burial practices. The food habits/diet of the people included wheat, barley, rice, milk, vegetables and fruits, beef, mutton, pork and fish based on the remains of animals recovered through the excavations. Copper arrow heads and terracotta sling balls were used for hunting the animals. Hunting dogs and cock fight scenes are seen on the seals. Fishhooks recovered from the sites indicate fishing activity of the people.

1.4.1 Dress and ornaments

The terracotta figurines recovered from the Indus sites reveal that the ladies were very much found of dress and ornaments. The women wore a short skirt upto the knee portion, decorated with a chain of beads, whereas men wore robes over the left shoulder and sometimes a dhoti as seen on Harappa seal. The women were taking lot of care for their hair and arranged like a horse tail or plait. Men have their own style of hair dressing and arranged like a bun with a ring on the head. Some have curly hair. Some men trimmed and contemplated their beauty with of help of bronze mirrors.

Both men and women preferred jewelry. Women decorated their heads with small cones of copper, silver, gold and shells on the sides. Headbands, earrings made of gold, silver, copper or porcelain were used. A wide variety of necklaces decked with beads were also used.

The beads used in the necklaces vary from spacer to terminals. Bangles and fingers in precious metals were widely used. The other variety of jewelry included bracelets with strings of beads, girdles and anklets. Similarly, variety of beads made of stones such as chalcedony, jasper, steatite, carnelian and agate with fine workmanship were used as ornaments. On the other hand, men wore different ornaments such as armlets, finger rings, fillets and necklaces.

Evidence of use of perfumes and cosmetics available. Collyrium was used by Harappan women apart from face-paint. It is very interesting to note that the Chanhudaro finds indicated the use of lipsticks and eye-ointments applied by metal rods. Occurrence of various types of bronze razors reveal that the men were using them for shaving.

1.4.2 Toys

Children played wih terracotta toys among which baked clay cart, bird shaped whistles, models of animals and household utensils. The toy makers were highly skillful and innovative. Harappans knew how to play chess, dice and also with marbles. They enjoyed with music and dance as some of the figures on the seals resemble harps and lyres.

1.5 Religion

We do not have any direct evidence to know about the religion or religions of the Harappans. Recovery of numerous terracotta figurines representing Mother Goddess with plenty of ornaments and a women shown with a plant grown from a embryo. Images of a few male deities with three

1.4.2 బొమ్మలు

పిల్లలు మట్టి బండి, పక్షి ఆకారంలో గల ఈలలు, జంతువులు, గృహ సామానులు, కాల్చిన మట్టి బొమ్మలతో ఆడుకొన్నారు. వారు చదరం కూడా ఆడి, సంగీత, నృత్యాలతో ఆనందించినట్లు దొరికిన ఆధారాలు తెలియ జేస్తున్నాయి.

1.5 మతం

చుట్టూ జంతువులతో ఉన్న పశుపతిగా పిలువబడిన యోగి, అమ్మతల్లి బొమ్మలు, పురుష, స్త్రీ మర్మాంగాల బొమ్మలు ఆ నాటి ప్రజల మత విశ్వాసాలను అంచనా వేయటానికి ఉపయోగపడతాయి.

1.5.1 శ్మశాన పద్ధతులు

వివిధ సింధులోయ స్థలాలలో నిర్వహించిన త్రవ్వకాలలో ఒక ప్రాంతం నుండి మరొక ప్రాంతానికి భిన్నమైన ఆచారాలుగల సమాధులు వెలుగు చూశాయి. పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు మొహెంజోదారోలో మూడు సమాధులు, పూర్తి ఖననాలు, పాక్షిక ఖననాలు, శ్మశాన వాటిక తర్వాత ఖననం చేసినట్లు మూడు విధాలుగా చెప్పారు. సమాధుల్లో కుండలు, పూసలు, దంతపు వస్తువులు, తర్వాత పూడ్చిన శవాల ఎముకలు దొరికాయి. బూడిదతో కలిపిన అంత్యక్రియల వస్తువులతో పాటు జంతువుల ఎముకలు, పాత్రలు, జంతువుల ఎముకలను కలిగి ఉన్న సమాధులు లేదా వెడల్పాటి మూతి గల కుండల రూపంలో గల సమాధులు ఉన్నాయి. ఆసక్తికరంగా కలిబంగాన్‌లో 1. సమాధి వస్తువులను కలిగి ఉన్న గుండ్రని, దీర్ఘచతురస్రాకార సమాధి. 2. సమాధి వస్తువులను కలిగి ఉన్న వృత్తాకార గొయ్యిలో కుండ – ఖననాలు 3. కుండలు, ఎముకలు, సమాధి వస్తువులతో గుండ్రంగా, దీర్ఘచతురస్రాకార

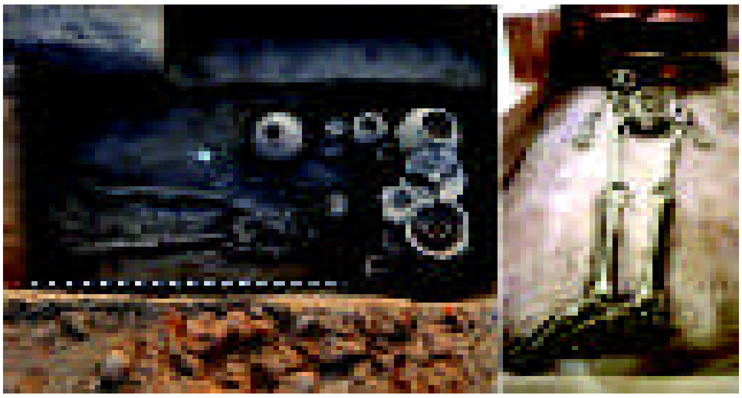

heads, seated in yogic posture in padmasana are also found on the seals. This deity identified as Pasupathi by some scholars which is surrounded by elephant, rhinoceros, tiger and images of deer's and a buffalo on the pedestal. A good number of images of sex organs of male and female were found at Harappa.

Trees and animals were also worshipped as represented on the seals. The animals included humped bull, rhinoceros. Thus we may presume that the people of Indus Valley worshiped mother goddess, male deity resembling Pasupathi, phallic symbols, trees and animals. In addition to these, we find a series of fire pits with ashes and bones at Kalibangan related to animal sacrifice and fire worship as part of their rituals.

1.5.1 Burial Practices

Excavations conducted at various Indus Valley sites laid bare a good number of graves, different from one region to another. The archaeologists say that there were three burial types viz., complete burials, fractional burials and post-cremation burials as found at Mohenjo-Daro. Complete burials reveal the practice of interring the entire body of the dead along with offerings and fractional burials contain fragmentary bones after the exposure of the body along with offerings like pots, beads, ivory objects etc. the last variety represents post-cremation burials in the form of urns or wide mouthed pots containing vessels, bones of animals along with funerary goods mixed with ashes. Interestingly we find three types of burials in Kalibangan viz.,1. Extended inhumation in round and rectangular grave containing grave goods. 2.Pot-burials in a circular pit containing urn and grave goods. 3. Pottery deposited in round and rectangular pits with bones and grave goods.

1.6 Arts

Harappan artistry include making and cutting of seal- intaglios. A wide variety of seals are depicted with animals, fish, tree, male deity with pictographic script (yet to be deciphered) clearly reveals the high level of refinement. Next follow the stone sculptures and the terracotta. Sir Mortimer Wheeler furnishes the list of 11 stone statues viz., 'the bearded man carved in steatite found at Mohenjo-Daro, whose head is bearded, with upper lip shaved and wearing a cloak with trefoils filled with red poste; a limestone head with stone inlay of one of the eyes found at the southern half of citadel; another limestone head with closely cropped wavey hair held together by a fillet; seated alabaster male figure found in the citadel building; another alabaster statue of a squattling man with right knee raised, hands reset on the knees, bearded head with inlay of eyes and limestone figures of animals. The bronze figurines include the dancing-girl from Mohenjo-Daro and bronze images of animals particularly a buffalo and goat from Mohenjo-Daro are important ones reveling the artistic talent of the Indus stone and bronze craftsmen.'

Apart from the stone and bronze figures, a large number of terracotta figures of female particularly the mother goddess, the standing figure adored with a wide gridle, fan shaped head dress might have used as oil lamps, figures engaged in household activates followed by representations of animals. They include humped bull, buffalo, dog, sheep, elephant, rhinoceros, horse, pig monkey, turtle and binds, small models of carts with wheels; copper toy carts, whistles in the shape of hollow binds, rattles, tabular dice, model cakes for ritual purposes, flesh rubbers, terracotta cages and mousetraps and a good number of figurines made of beads and amulets.

1.6.1 Pottery

The Indus people remarkably produced the finest pottery in different shapes and sizes, sometimes decorated with paints depicting innovative and intricate designs reflecting the creative genius of the potters of the period. Certain pottery found at Harappa has a vitreous glaze on the

గుంటలలో శవాలు నిక్షిప్తం చేయబడ్డాయి అని తెలిసింది.

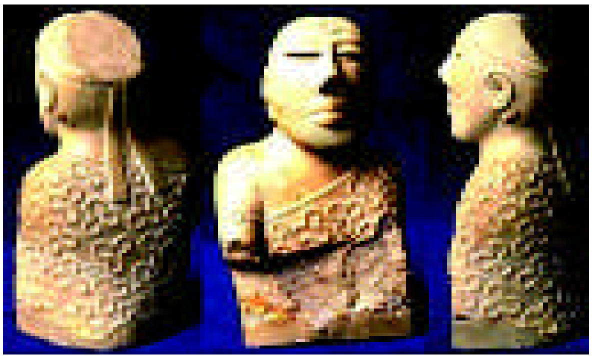

1.6 కుండలు

సింధు ప్రజలు ప్రస్ఫుటమైన వివిధ ఆకారాలు, పరిణామాలలో అత్యుత్తమ కుండల ఉత్పత్తి, కుమ్మరి సృజనాత్మకత ప్రతిబింబిస్తుంది. వినూత్న, జటిలమైన డిజైన్లను పైపొరలపై అలంకరించారు. హరప్పా వద్ద దొరికిన కొన్ని కుండలు, బూడిదరంగు పూతపై మెరుపు కలిగి ఉన్నాయి. చాలా కుండలు సారెపై తయారు చేయబడ్డాయి. కొన్ని చేతితో తయారు చేసిన మట్టి పాత్రలపై చేసిన ఎరుపు, నలుపు రంగులను, అరుదుగా కాల్చిన తర్వాత తెలుపు, ఆకుపచ్చ రంగులను వేశారు. కుండలపై ఏర్పడిన

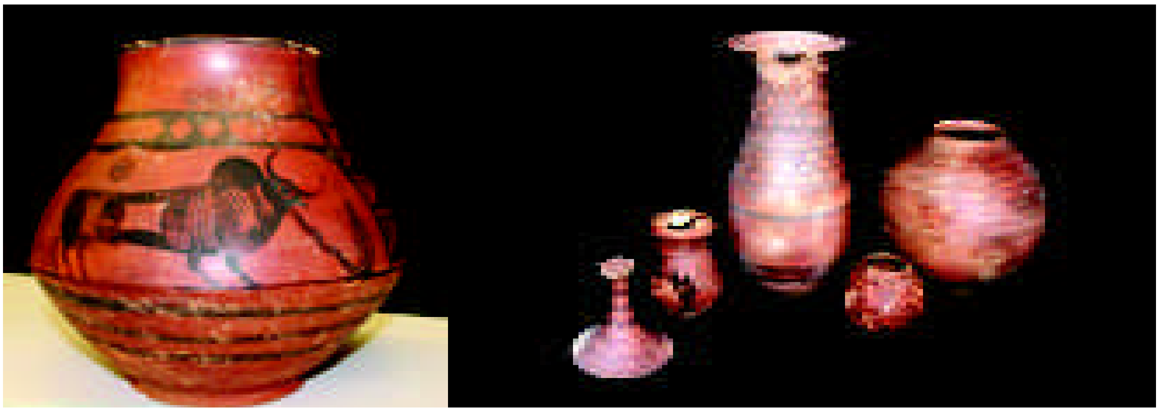

చిత్రమైన కిడ్నీ ఆకారపు డిజైన్లు, దువ్వెన నమూనాలు, తరంగ నమూనాలు, నెమళు ,, చేపలు, మనిషి, బిడ్డ, రెండు వలలు మోస్తున్న వ్యక్తి బొమ్మలున్నాయి.

1.6.1 పూసలు

వివిధ మాధ్యమాలలోని వివిధ పూసలు హరప్పా ప్రజల కళాత్మకతను తెలియ ం చేస్తాయి. వారు బంగారం, వెండి, రాగి, స్టైటైట్, విలువైన రాళ్లు, శంఖం, మట్టి పూసలు తయారు చేశారు.

1.7 సింధు లిపి

చిత్రాలు, జంతువులతో కూడిన చిన్న శాసన రూపంలో గల పిక్టోగ్రాఫిక్ సింధులిపిని 2000 కంటే ఎక్కువ ముద్రలపై చాలా మంది పండితులు కనుగొన్నా ఫలితం దక్కలేదు. మెసొపొటేమియా, ఈజిప్ట్ లిపితో పోల్చడం తప్ప, సర్ మోర్టిమర్ వీలర్ సింధు లిపికి

heads, seated in yogic posture in padmasana are also found on the seals. This deity identified as Pasupathi by some scholars which is surrounded by elephant, rhinoceros, tiger and images of deer's and a buffalo on the pedestal. A good number of images of sex organs of male and female were found at Harappa.

Trees and animals were also worshipped as represented on the seals. The animals included humped bull, rhinoceros. Thus we may presume that the people of Indus Valley worshiped mother goddess, male deity resembling Pasupathi, phallic symbols, trees and animals. In addition to these, we find a series of fire pits with ashes and bones at Kalibangan related to animal sacrifice and fire worship as part of their rituals.

1.5.1 Burial Practices

Excavations conducted at various Indus Valley sites laid bare a good number of graves, different from one region to another. The archaeologists say that there were three burial types viz., complete burials, fractional burials and post-cremation burials as found at Mohenjo-Daro. Complete burials reveal the practice of interring the entire body of the dead along with offerings and fractional burials contain fragmentary bones after the exposure of the body along with offerings like pots, beads, ivory objects etc. the last variety represents post-cremation burials in the form of urns or wide mouthed pots containing vessels, bones of animals along with funerary goods mixed with ashes. Interestingly we find three types of burials in Kalibangan viz.,1. Extended inhumation in round and rectangular grave containing grave goods. 2.Pot-burials in a circular pit containing urn and grave goods. 3. Pottery deposited in round and rectangular pits with bones and grave goods.

1.6 Arts

Harappan artistry include making and cutting of seal- intaglios. A wide variety of seals are depicted with animals, fish, tree, male deity with pictographic script (yet to be deciphered) clearly reveals the high level of refinement. Next follow the stone sculptures and the terracotta. Sir Mortimer Wheeler furnishes the list of 11 stone statues viz., 'the bearded man carved in steatite found at Mohenjo-Daro, whose head is bearded, with upper lip shaved and wearing a cloak with trefoils filled with red poste; a limestone head with stone inlay of one of the eyes found at the southern half of citadel; another limestone head with closely cropped wavey hair held together by a fillet; seated alabaster male figure found in the citadel building; another alabaster statue of a squattling man with right knee raised, hands reset on the knees, bearded head with inlay of eyes and limestone figures of animals. The bronze figurines include the dancing-girl from Mohenjo-Daro and bronze images of animals particularly a buffalo and goat from Mohenjo-Daro are important ones reveling the artistic talent of the Indus stone and bronze craftsmen.'

Apart from the stone and bronze figures, a large number of terracotta figures of female particularly the mother goddess, the standing figure adored with a wide gridle, fan shaped head dress might have used as oil lamps, figures engaged in household activates followed by representations of animals. They include humped bull, buffalo, dog, sheep, elephant, rhinoceros, horse, pig monkey, turtle and binds, small models of carts with wheels; copper toy carts, whistles in the shape of hollow binds, rattles, tabular dice, model cakes for ritual purposes, flesh rubbers, terracotta cages and mousetraps and a good number of figurines made of beads and amulets.

1.6.1 Pottery

The Indus people remarkably produced the finest pottery in different shapes and sizes, sometimes decorated with paints depicting innovative and intricate designs reflecting the creative genius of the potters of the period. Certain pottery found at Harappa has a vitreous glaze on the

సమకాలీన స్క్రిప్ట్‌లతో ఎలాంటి సంబంధం లేదని తేల్చారు.

1.8 సింధునాగరికత పతనం

పూర్వ హారప్ప కాలంలో ప్రారంభమైన సింధు నాగరికత, పట్టణ సంస్కృతి, కొంతకాలం లోహ వినియోగం తెలిసిన, పరిపక్వ హరప్పా దశలో విలీనం అయిన తరువాత కొంతకాలం కొనసాగి అకస్మాత్తుగా క్షీణించింది. ముగింపు దశలో భౌతిక సంస్కృతిలో క్షీణత, నాసిరకం పట్టణ ప్రణాళిక ఇందుకు ఉదాహరణలు.

మొహెంజోదారో నగరం నిరంతరం వరదలతో నాశనమైందని కొంతమంది పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు భావించారు. దీని ఫలితంగా ప్రజలు అక్కడ నుండి వలస పోయారు. మరికొంత మంది పురావస్తు శాస్త్రవేత్తల ప్రకారం, హరప్పా నగరం ఆక్రమణదారుల దాడితో నాశనమైంది. తొందరగా ఖననం చేయబడిన మానవ అస్థిపంజరాలను అందుకు ఆధారంగా చూపించారు. లోథల్, కలిబంగాన్, కోట్ డిజి వంటి ఇతర హరప్పా స్థలాలు వరదల కారణంగా నాశనమైన ఆధారాలు లేవని కొందరంటారు. హరప్పా సంస్కృతి అంతరించినా, గుజరాత్, రాజస్తాన్, పశ్చిమ రాజస్తాన్ రాష్ట్రాల్లో కొనసాగిన ఆధారాలు కూడా లభించాయి. ఇలా హరప్పా సంస్కృతి క్షీణతకు అనేక కారణాలున్నాయని చెప్పొచ్చు.

విభాగం - II : వేదకాలం

1.9 పరిచయం

గంగా సంస్కృతి, రెండవ పట్టణీకరణ అని కూడా పిలువబడిన వేద సంస్కృతి క్రీస్తుపూర్వం 100 నుంచి 600 వరకు కొనసాగి చారిత్రక వికాసాన్ని సూచిస్తుంది. గంగా-యమునా నదుల ప్రాంతం వేద సాహిత్యం, ఆర్థిక వ్యవస్థ, సమాజం, రాజ్యం, మతపరమైన ఆచారాలు గల ఒడ్డున తొలి నాగరికత ఏర్పడటానికి ప్రాతిపదికగా వేద సంస్కృతిని అర్థం చేసుకోవచ్చు.

1.9.1 వేద సాహిత్యం

తొలి భారత సాహిత్యంగా ఋగ్వేదం గుర్తింపు పొందింది. ఋగ్వేదం, సామవేదం, యజుర్వేద, అథర్వణవేదము అని వేదాలు నాలుగు. దీనిని వేద సాహిత్యం అన్నారు. ఋగ్వేదం వేద సాహిత్యం యొక్క మొదటిదశ, అథర్వ వేదం తరువాతి వేద సాహిత్యాన్ని సూచిస్తుంది. ఋగ్వేదంలో 1028 ప్రార్థనలున్నాయి. కర్మత్యాగం క్రతు కాండలు చేస్తూ వల్లించే ఋగ్వేదంలో 10 మండలాలు ఉన్నాయి. యజ్ఞ, యాగ భాగం యొక్క శ్లోకాలు, ఇందులో వల్లించే మంత్రాలు ఉంటాయి. నాలుగు వేదాల్లో ఋగ్వేదంలో మాత్రమే భారతదేశం యొక్క వాయువ్య సరిహద్దు ప్రజల జీవన శైలిలో కొన్ని విషయాలున్నాయి. చాలా మంది మేధావులు వేదాలు క్రీ.పూ 900-1500 మధ్య కాలానివని అభిప్రాయపడుతున్నారు.

grey ware. Most of the pottery is wheel tuned, some hand made goblets with stamped inscriptions, pinkish ware with a bright red slip. They applied buff, red, black colors and rarely white and green after firing. The pictorial motifs formed on the pottery included kidney shaped designs, comb patterns, wave patterns, latticework, scales, chequers and semi naturalistic patterns. The decorative motifs on the pottery also included peacocks, birds, fish, man, child and a man carrying two fishing nets.

1.6.2 Beads

A variety beads in different media confiture the artistry of the Harrapans. They made beads on gold, silver, copper, steatite, semi-precious stones, shell and pottery were found at Harappa.

1.7 Indus script

The Indus script noticed as early as 1853 is still stands as a mystery because it is not deciphered so far. The pictographic script in the form of short labels with pictures and animals is found on more than 2000 seals, many attempts were made by many scholars to decipher it but in vain, except comparing of the script of Mesopotamia and Egypt. Sir Mortimer Wheeler concluded the Indus script bears no relationship with any contemporary scripts.

1.8 Decline of the Indus Valley Civilization

The civilization which had its beginning during pre-harappan times, urban in character and knew the use of metal over a period of time devolved and merged into mature Harappan phase after which there was a sudden decay. The end phase is characterized by degeneration in material culture and inferior town planning with new motifs on pottery.

Some archaeologists presumed that the city of Mohenjo-Daro was destroyed by the constant floods that resulted in migration of people from there. According to some other archaeologists, the city of Harappa was attacked by the invaders who destroyed it based on their find of human skeletons buried hurriedly. It was not the same at the other Harappan cites like Lothal, Kalibangan and Kot Digi where the decay was observed due to floods. The total decay and on the other hand continuity of the culture in the states of Gujarat, Rajasthan and western Uttar Pradesh, lead us to surmise that the Harappan culture declined due to various factors.

SECTION II: VEDIC AGE

1.9 Introduction to the Vedic Age

Also known as the Gangetic culture and second Urbanization, the Vedic Culture denotes a historical development of a culture around 1000 BC that continued up to 600 BC. The Vedic Culture could be understood in terms of the basis for the formation of early Civilization on the banks of Ganga-Yamuna doab, Vedic literature, economy, society, polity and religious practices that paved way for state formation.

1.9.1 The Vedic Literature

Sources: Supposed to be the earliest Indian literature the Rigveda serves as the primary source material for the study of the early Vedic age. The four Vedas viz., Rigveda, Samaveda, Yajurveda and Atharvaveda form the Vedic literature. The Rigveda serves as the first source of the early Vedic literature and Atharvanaveda represents the later Vedic literature. There are 1028 hyms and 10 mandalas in Rigveda which are concerned with prayers to nature gods and were recited at the time of performing the ritual sacrifices. As Mannual part of the sacrifice, the hymns of

వేద సాహిత్యం యొక్క ఇతర గ్రంథాలలో సంహితులు శృతిగా కూడా పిలువబడతాయి. ఇవి కర్మ త్యాగాలను నిర్వహించడానికి మాన్యువల్‌గా పనిచేస్తాయి. మరోవైపు మనకు బ్రాహ్మణా, ఆరణ్యాకాలు, ఉపనిషత్తులు కూడా ఉన్నాయి.

1.9.2 పాఠాలు :

బ్రాహ్మణాలు : గద్యంలో ఉన్న కర్మకాండ మార్గదర్శకాలు.

అరణ్యకాలు : అడవులలో బోధించే బ్రాహ్మణాల మంత్రాలతో కూడిన ముగింపు భాగాలు.

ఉపనిషత్తులు : తాత్విక స్వభావం కలిగి అరణ్యకాలతో జతచేయబడిన సాహిత్యం. ఉపనిషత్తులు క్రీ.పూ. 600–1000 మధ్య సంకలనం చేయబడ్డాయి. బ్రాహ్మణాలతో శతపథ, ఐతరేయ ముఖ్యమైనవి.

వేద సంప్రదాయం మరియు పురావస్తు శాస్త్రం

గచ్చకాయ రంగు కుండలు, రంగులు వేయబడిన కుండల ఆవిష్కరణ ఆధారంగా, పురావస్తు శాస్త్రవేత్తలు వేద సంస్కృతికి మరియు గంగా–యమునా నదీ ప్రాంతంలోని పైకుండల సంస్కృతికి మధ్య కొంత సంబంధాన్ని ఊహించారు. చాలా ముఖ్యమైన విషయం ఏమిటంటే ఈ సంస్కృతితో ఇనుము వాడకం సంబంధం కలిగి ఉండటం.

1.10 తొలి వేదకాలం

నాలుగు వేదాలలో అతి ప్రాచీనమైన ఋగ్వేదం ఆ కాలంలోని ప్రజలు సప్త సింధు అని పిలువబడే భౌగోళిక ప్రాంతంలో నివసించారు. అనగా భారతదేశంలోని వాయువ్య ప్రదేశంలోని ప్రపస్తుత ఆఫ్ఘనిస్తాన్, పంజాబ్ పశ్చిమ ప్రాంతాలతో కూడిన ఏడు నదుల భూమి. ఋగ్వేదం నుండి మనకు లభించే ఇతర సమాచారం. గిరిజనుల నిరంతర యుద్ధంతో సమానమైన పది మంది రాజుల యుద్ధం (దశరాజ యుద్ధం).

ఋగ్వేద శ్లోకాలు గిరిజన స్థావరాలను నాశనం చేయడానికి యుద్ధ దేవుడైన ఇంద్రునికి చేసిన ప్రార్థనలు తప్ప మరొకటి కాదు. వేద ప్రజలు, గిరిజనులు మధ్య నిరంతరం సాగిన పోరు కురుస్, పురుస్ వంటి కొత్త రాజకీయ సమూహాల పెరుగుదలకు దారితీసింది.

1.10.1 సమాజం

అందుబాటులో ఉన్న సాహిత్య, పరిమిత పురావస్తువుల ఆధారంగా తొలి వేదకాలం నాటి సమాజాన్ని పూజారులు, యోధులు, సాధారణ వ్యక్తులుగా విభజించవచ్చు. విశ్వామిత్ర, అంగీరస వంటి ఋషులు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న పూజారి తరగతికి ఉదాహరణ. అధిక, తక్కువ తరగుతులు కూడా ఉన్నాయి. ఆసక్తికరంగా బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియ, వైశ్య, శూద్ర అనే నాలుగు రకాల విభజన ఋగ్వేదం కాలం నుంచే ఉంది.

1.10.2 రాజనీతి

ఋగ్వేదంలో పేర్కొన్న విధంగా సభా, సమితి, విధాత, గణ వంటి రాజకీయ సంస్థలచే నియంత్రించబడే రాజరికంతో ఉన్న సమాజం ఆనాడు అమలులో ఉంది.

సభ : కొంతమంది వృద్ధుల సంఘం

సమితి : సభ్యులందరి సాధారణ సమావేశం

Atharvanaveda are recited which consists of magical spells and charms. Among the four Vedas, Rigveda only reveals some aspects of the lifestyle of the people in the north-west frontier of India. Many scholars opine that the vedas are compiled between 1500- 900 BC.

Other texts of the Vedic literature include the Samhitas also called as Srutis which served as manuals to conduct the ritual sacrifices. On the other hand, we also have Brahmanas, Aranyakas and Upanishads.

1.9.2 Contents of the texts

Brahmanas: Manuals in prose

Aranyakas: Concluding portions consisting of magical spells of the Brahmanas taught in the forests

Upanishads: Philosophical in nature and attached to the Aranyakas.

The Upanishads were said to have been composed between 1000-600BC. Among the Barhmanas, Satapatha and Aitareya are important ones.

Vedic tradition and Archaeology

Basing on the discovery of greyware and painted grey ware pottery, archaeologists established some connection between the Vedic culture and the painted greyware culture of the Ganga-Yamuna doab region flourished around 1000BC. Very important thing is that the culture is associated with the use of iron.

1.10 Early Vedic Period

Rigveda the earliest of the four Vedas, mentions that the people of that period lived in the geographical area known as Saptha Sindhu, i.e., the land of seven rivers comprising the present-day Afghanistan, Punjab western parts of Uttar Pradesh in India. Other information we get from the Rigveda is the battle of ten kings, Dasaraja battle, identical with the constant warfare of the tribals.

The Rigveda hymns are nothing but prayers made to Indra, the god of warfare to destroy the tribal settlements. The constant warfare between Vedic people and tribals led to rise new political groups like the Kurus, Purus and the Bharatas.

1.10.1 Society

Basing on the available literary and limited archaeological sources, the society of the early Vedic period could be divided into the priests, warriors and common people. The priestly class represented by the sages like Viswamitra and Angirasa. There was also another division of the society in to higher and lower classes. Interestingly the fourfold division viz., Brahmanas, Kshatriya, Vaishya and Sudra is known from Rigveda.

1.10.2 Polity

Th Chiefdom society with the kingship controlled by the early political organizations such as Sabha, Samiti and VidhataGana as mentioned in the Rigveda.

Sabha: Assembly of a few elderly people

Samithi: General assembly of all the members.

విధాత గణ : స్పష్టంగా తెలియదు

న్యాయ, రాజకీయ విధులు సభ, సమితి ద్వారా నిర్వహించబ్డాయి. ఇందులో మహిళలు కూడా పాల్గొనేవారు. రాజుకు పురోహిత్, సేనాపతి, ప్రజాపతి, ఇతర అధికారులు, గ్రామణి సాధారణ పరిపాలనలో సహాయం చేశారు.

సాధారణ ప్రజలు, తమ రక్షణ కోసం రాజన్‌కు 'బలి' చెల్లించారు. ప్రదేశాలను 'జన'గా నిర్వచించారు. ప్రధానంగా పితృస్వామ్య కుటుంబం, తండ్రి నేతృత్వంలో మరియు మహిళలకు గౌరవనీయమైన స్థానం ఇవ్వబడింది. పురుషులు, మహిళలు, ఇద్దరూ యజ్ఞ, యాగాల్లో పాల్గొన్నారు. కుటుంబంలో మగ పిల్లలకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వటం జరిగింది.

1.10.3 ఆర్థిక వ్యవస్థ

సమాజం పశు పాలన సంబంధమైనది. కాబట్టి వారి ఆర్థిక వ్యవస్థ వ్యవసాయ, పశువుల పెంపకంపై ఆధారపడింది. మార్పిడి మాధ్యమంగా ఆవులను ఉపయోగించారు. మేకలు, గొర్రెలు, గుర్రాలు వంటి ఇతర జంతువులను కూడా పెంచుకొన్నారు. వారు వ్యవసాయాన్ని చేసి విత్తనాలు, నాటడం, కోత పద్ధతులను అలవరచుకున్నారు. ఋగ్వేదంలో వడ్రంగులు రథాలు చేసేవారు. నేత కార్మికులు, శంకుస్థాపకులు, కుమ్మరులు, రాగి, కాంస్య, ఇనుములాంటి లోహశాస్త్రం ప్రస్తావనలున్నాయి.

1.10.4 సంస్కృతి మరియు మతం

తొలివేద ప్రజలు ఇంద్ర, వరుణ, అగ్ని, సూర్య, సోమ, పూషన్, సావిత్రి అనే ప్రకృతి దేవుళ్లను ఆరాధించారు. ఈ దేవతల్లో అగ్నికి ముఖ్యమైన స్థానం ఇవ్వబడింది. అధిక సంఖ్యలో యజ్ఞ యాగాలు, బలులు జరిగాయి. తొలి వేద సంస్కృతి ముగింపు దశలో, త్వష్ట, రుద్ర అనే కొత్త దేవుళ్లను ఆరాధించడం ప్రారంభమైంది.

1.11 తరువాతి వేద సంస్కృతి

తరువాతి వేద కాలం (క్రీ.పూ. 500-1000) స్థావరాలు గంగా-యమునా పరివాహక ప్రాంతంలో ఇనుప పనిముట్లు ఉపయోగించి చెట్లు, అడవులు నరికి వ్యవసాయ భూమిని విస్తరించారు. ఈ దశ, రంగులగల గచ్చకాయ రంగు మట్టి పాత్రల సంస్కృతికి సమకాలీనమైనది.

1.11.1 సమాజం

పెద్ద ఎత్తున జరిగిన క్రతువుల కారణంగా, క్షత్రియులు పాలకులుగా ఉన్న సమాజంలో బ్రాహ్మణులు ఉన్నత, శక్తివంతమైన స్థానాన్ని ఆక్రమించారు. వ్యవసాయం, పశువుల పెంపకం వైశ్యులకే పరిమితం చేయబడింది. ఈ మూడు సామాజిక వర్గాలు యజ్ఞోపవీతాలను ధరించడానికి అర్హులు. రెండుసార్లు జన్మించిన వారిగా పిలువబడినారు. పై మూడు తరగతులకు సేవకులు శూద్రులు వర్ణాశ్రమ ధర్మం నిర్వహించబడింది. ఈ కాలంలో గోత్ర వ్యవస్థ ప్రవేశపెట్టబడింది. గర్గి వంటి స్త్రీ వేద పండితుల గురించిన ఆధారాలు ఉన్నప్పటికీ సమాజంలో మహిళలకు ద్వితీయ స్థానం ఇవ్వబడింది.

1.11.2 రాజనీతి

రాజు అందరికంటే ముఖ్యమైనవాడు. ఈ కాలంలో అనేక ప్రాదేశిక రాజ్యాలు పుట్టుకొచ్చాయి. వాటికి తెగల పేరు పెట్టబడ్డాయి. రాజు సర్వాధికారి. రాజసూయం, వాజపేయ, అశ్వమేధ యాగాలు చేయబడినాయి. రాత్రి, సంగ్రహితి అనే అధికారులు సాధారణ పరిపాలనలో రాజుకు సహాయపడ్డారు. సమాజం పూర్తిగా క్షత్రియులు, బ్రాహ్మణులచే నియంత్రించబడింది.

VidhataGana: Not clearly known.

The judicial and political functions were carried by the Sabha and Samithi, in which women were also given participation. The king is assisted by a purohit, senapati and officers like prajapati, gramani and others in regular administration.

The common people paid 'bali' to the Rajan for his maintenance towards the protection of the people. Mention is also made to Jana (places) which was divided. The family basically patriarchal in which headed by father and women were given respectable position. Both men and women participated in the rituals in equal status. Another aspect of society was male children were given preference in the family.

1.10.3 Economy

Since the society was pastoral, their economy was based on agricultural and cattle rearing. Accumulation of cow was (gotra) mentioned in Rigveda. Cows were the medium of exchange.They also domesticated other animals like goats, sheep and horses. They practiced agriculture and knew techniques of sowing, reaping and harvesting. References to carpenters, chariot makers, weavers, cobblers, potters in the Rigveda. People also knew metallurgy in copper, bronze and iron.

1.10.4 Culture and Religion

The early Vedic people worshipped nature gods viz., Indra, Varuna, Agni, Surya, Soma, Pushan and Savitri. Among these gods, Agni was given important and a good number of sacrificial rituals were performed. By the end phase of the early Vedic culture, worshipping of new gods viz., Tvashtri and Rudra.

1.11 Later Vedic Culture

During the Later Vedic period(1000-500BC) the settlements expanded through out the Ganga-Yamuna doab by reclamation of land, by cutting trees, forests using iron implements. This phase was contemporary to the Painted Grey ware culture.

1.11.1 Society

Due to the large scale operation of sacrifices, Brahmins occupied higher and powerful position in the society where as the Kshatriyas were the rulers. Agriculture and cattle rearing was confined to the Vaisyas and paid taxes to the rulers. These three social groups were entitled for wearing sacred thread and consisted as twice born. The last of the **chaturvarnavyavastha** were the sudras who were servants to the above three classes. Varnasarmadharma was maintained. Gotra system was introduced during this period. Women were given secondary position though we have references to Vedic scholars like Gargi.

1.11.2 Polity

King became important and many territorial kingdoms emerged and named after the tribes. King was the supreme commander and performed sacrifices like Rajasuya, Vajapeya and Aswamedha to declare their supremacy. Officers like Ratris and Samgrahitis assisted the king in regular administration. The society was totally controlled by the Kshatriyas and Brahmanas.

1.11.3 సంస్కృతి మరియు మతం

ఈ కాలంలో అనేక కర్మకాండలు నిర్వహించారు. బలుల కారణంగా జంతువులు పెద్ద సంఖ్యలో వధించబడినాయి. ప్రజాపతి, రుద్ర, విష్ణు వంటి కొత్త దేవతలొచ్చారు. ఇంద్రుడు, అగ్ని ప్రాముఖ్యత తగ్గింది. కర్మ, ఆత్మ యొక్క పరివర్తన, ఆ కాలం యొక్క ముఖ్యమైన అంశం. ఉపనిషత్తులు ఆత్మ, పరమాత్మ మధ్య సంబంధాన్ని బోధించాయి. ఆశ్రమధర్మం అనగా బ్రహ్మచర్య, గృహస్థ వానప్రస్థ, సన్యాసాశ్రమం, జీవితంలో ముఖ్యమైన దశలుగా పరిగణించబడ్డాయి.

1.11.3 Culture and Religion

Multiple sacrifices performed in which a large number of animals were killed for offerings. New Gods like Prajapati, Rudra and Vishnu gained importance and Indra and Agni were pushed to the secondary place. Karma and transmigration of soul was important aspect of the period. Upanishads preached the relationship between the atma and paramatma. The Asramadharma i.e., Brahmacharya, Grihastha, Vanaprastha and sanyasa were regarded as important stages of life.

Pedagogical Foundation & Features for Chapter

❖ Glossary

- Mohenjo-Daro – the hill of the dead
- Culture – An expression of a highly evolved urban discipline, economy and lifestyle
- Citadel – A fort on a high ground
- Bronze Age – A period between 3300-1200 B.C. characterized by the use of Bronze
- Chronology – Arrangement of historical events or dates in the order of their
- Seal - a piece of a material with an individual design stamped into it.
- Intaglio - a design incised or engraved into a material.
- Pictograph - a diagram representing pictorial forms.

❖ Inter active links

- The Indus Valley Civilization: The Masters of the River: Link https://www.youtube.com/watch?v=p5bqAKixgYA
- BBC Documentary Civilizations: Link https://www.youtube.com/watch?v=9nFE8djCdjc
- Indus Valley Civilization-Jeetho Bharath: Link https://www.youtube.com/watch?v=juc3msgLMoc
- Indus Valley Civilization Facts - History of Ancient India https://www.youtube.com/watch?v=KhDY4KJuvc0
- Indus Valley Civilization Ancient India History https://www.youtube.com/watch?v=E3uuNPBcun0

❖ Online resources

- Ancient Indus Civilization Slideshows: https://www.harappa.com/slideshows
- Early Civilization in the Indus Valley: https://www.ushistory.org/civ/8a.asp
- Indus Valley Civilization-World History Encyclopedia: https://www.worldhistory.org/Indus_Valley_Civilization/
- UN Academy Indus valley Civilization: https://unacademy.com/lesson/lesson-3-indus-valley-civilization-part-1/ETPOW4EV

❖ Curricular activities

- Indus River Valley Civilization Activity Escape Room: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Indus-River-Valley-Civilization-Activity-Escape-

- Indus River Valley Civilization City Planning Activity: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Indus-River-Valley-Civilization-City-Planning-Activity-2814065?st=3431a3dafca96353e13b047bb765a707
- Indus River Valley Civilization Flip Book
- https://www.teacherspayteachers.com/Product/Indus-River-Valley-Civilization-Flip-Book-Digital-AND-Paper-2570759?st=3431a3dafca96353e13b047bb765a707
- World History: Ancient River Valley Civilizations Interactive Notebook: https://www.teacherspayteachers.com/Product/World-History-Ancient-River-Valley-Civilizations-Unit-Interactive-Notebook-2101844?st=3431a3dafca96353e13b047bb765a707
- Fun Digital Activities for Teaching Ancient India: https://www.strategiceducationalservices.com/post/3-fun-digital-activities-for-teaching-ancient-india

❖ **Self-assessment**

A. Multiple Choice Questions

1. Harappa is located in? (Answer –D)

a) India

b) China

c) Nepal

d) Pakistan

2. Mohenjo-Daro is located in? (Answer-D)

a) USA

b) Egypt

c) Australia

d) Pakistan

3. Where the great bath located? (Answer –C)

a) Kalibangan

b) Rupas

c) Mohenjo-daro

d) Dholavira

4. Chanhudari is? (Answer –B)

a) Vedic Site

b) Harappan Site

c) Neolithic Site

d) Medival Site

5. Dancing girl bronze image was found: (Ansswer-D)

a) At Banawali

b) At Dholavira

c) Harappa

d) Mohenjo-daro

6. Harappa script is known as: (Answer-D)

a) Epigraphy

b) Cartography

c) Photography

d) Pictographic

7. Fire platforms were located at: (Answer-D)

a) KotDiji

b) Amri

c) Kiligul

d) Kalibangan

8. Earliest of the Vedas? (Answer-A)

a) Rigveda

b) Yajurveda

c) Samaveda

d) Atharveda

9. Example of later Vedic literature (Answer-D)

a) Prabhanda

b) Kavya

c) Purana

d) Upanishadas

10. Battle of 10 kings is known as? (Answer-B)

a) Pancharata battle

b) Dasartaha battle

c) Vimatiraja battle

d) Sataraja battle

B. Fill up the blanks

1. Harappan civilization is also known as..........? (Answer: Bronze culture)

2. Harappa was discovered in..........? (Answer: 1921)
3. Huge dockyard of the Harappan civilization is located at...........? (Answer: Lothal)
4. Harappan culture is.....in charter. (Answer: Urban)
5. Harappan civilization declined in........... (Answer: 1750 BC)
6. Vedas are ......(Answer: 4)
7. Village head was called as...........(Answer: Gramani)
8. Prajapati was a god in ....vedic period (Answer: Later)
9. Bharatas are one of the......... (Answer: Tribes)
10. .... is the third of the four Vedas (Answer: Samaveda)

C. Short answer Questions

1. Where did the Harappan Civilization originate?
2. Give details on the great Bath.
3. Explain the Tours planning of the Harappan People.
4. Why did the Indus Valley Civilization end?
5. Explain the art of the Harappans.
6. What are the features of cultural uniformity of the Indus people?
7. Describe the Society and Economy of the Indus people?
8. Explain the polity of the Later Vedic People?
9. What are religious and ritual practices of Vedic People?
10. Explain the relationship between the Vedic culture and Archeology?
11. Write on the Vedic literature.

❖ For advanced learners

- Early Civilizations in the Indian Subcontinent-The Indus River Valley Civilizations: Web Link https://courses.lumenlearning.com/boundless-worldhistory/chapter/the-indus-river-valley-civilizations/
- Course on Indus River Valley civilizations: https://www.khanacademy.org/humanities/world-history/world-history-beginnings/ancient-india/a/the-indus-river-valley-civilizations
- Marris, Emma. “Two-hundred-year drought doomed Indus Valley Civilization.” *Nature* 3, no. 2 (2014).

- Samuel, Geoffrey. "The Indus valley civilization and early Tibet." *Senri Ethnological Reports* 15 (2000): 651-670.
- Fairservis, Walter A. "The script of the Indus Valley civilization." *Scientific American* 248, no. 3 (1983): 58-67.
- McIntosh, Jane. *The ancient Indus Valley: new perspectives*. Abc-Clio, 2008.
- Jarrige, Jean-François, and Richard H. Meadow. "The antecedents of civilization in the Indus Valley." *Scientific American* 243, no. 2 (1980): 122-137.

❖ References

- Alchins, B&R, ***The Birth of Indian civilization***
- Burton Stein, ***A History of India***, OUP., New Delhi, 2010.
- D.N.Jha., ***Ancient India- An Introduction***
- R.C.Mujumdar, ***The Vedic Age***, vol 1.
- RamilaThaper, ***Outlines, History of India***, vol I.
- R.S.Sharma, ***Indias Ancient Past, OUP.,*** New Delhi, 2010.
- Sir Mortimer Wheeler, ***The Indus Civilization***, Cambridge University Press, London, 1968.
- Ifran Habib, ***The Indus Civilization***, 2002.

Unit –II

AncientIndian History & Culture (6thCentury BC to 2rdCentury AD): Doctrines and Impact of Jainism and Buddhism; Mauryan Administration,Society, Economy & Culture- Ashoka's Dhamma; Kanishka's Contribution to Indian Culture

Ashoka's visit to the Ramagrama stupa Sanchi Stupa 1 Southern gateway.

ప్రాచీన భారతీయ చరిత్రా సంస్కృతి

(క్రీ.పూ. 600 నుంచి క్రీ.శ. 2వ శతాబ్ది వరకు)

2.1 : పరిచయం

క్రీస్తుపూర్వం ఆరవ శతాబ్దం భారతదేశ చరిత్రను మార్చిన కొత్త ఆర్థిక, సామాజిక, రాజకీయ, మతపరమైన ఆలోచనల ఆవిర్భావం విషయంలో విశేషమైనది. మగధ ఆవిర్భావానికి, ఆర్థిక వ్యవస్థ, వ్యవసాయం, పట్టణీకరణ, కళాత్మక వస్తువుల తయారీ, నూతన తాత్విక ధోరణులు దోహదం చేశాయి. తదుపరి కాలాల్లో భారతదేశం యొక్క చరిత్ర, సంస్కృతి బహుముఖ వికాసానికి దారి చూపింది.

2.2 క్రీ.పూ. 6 శతాబ్దిలో భారతదేశ పరిస్థితులు

క్రీ.పూ. 6వ శతాబ్దిలో దట్టమైన అడవులు నరకటానికి ఇనుప పనిముట్లు, విస్తృత వాడకంతో గంగాతీర మైదానాల్లో, నూతన వ్యవసాయ పద్ధతులు, సారవంతమైన నేలలు, మిగులు ఉత్పత్తి వ్యాపారంలో వృద్ధికి దారితీసింది. పట్టణ ప్రాంతాల్లో ఈ అభివృద్ధి కొత్త నగరాలు, మగధ వంటి కొత్త రాష్ట్రాల ఆవిర్భావానికి, ప్రత్యేక కళాకారుల సంఘాల ద్వారా కళలు, చేతిపనుల అభివృద్ధికి దోహదం చేసి రాజకీయ రంగాన్ని మరింతగా ప్రేరేపించింది. వివిధ వృత్తిపరమైన సంఘాలతో కూడిన కొత్త సామాజిక సమూహాల ఆవిర్భావం జరిగింది. సమకాలీన బౌద్ధ సాహిత్యంలో రైతాంగానికి ప్రాతినిధ్యం వహించే, గహపతుల ప్రస్తావన ఉంది.

2.2.2 సామాజిక పరిస్థితులు

జాతి, వర్ణం ఆధారంగా పుట్టిన కొత్త సామాజిక చతుర్వర్ణ వ్యవస్థలో బ్రాహ్మణ, క్షత్రియ, వైశ్య శూద్ర అనే నాలుగు కులాలు ప్రాతినిధ్యం వహించాయి. తరువాతి వేద కాలంలో బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు అత్యున్నత సామాజిక హోదా, అధికారాలను పొందారు. వర్ణం ఆధారంగా వ్యక్తులకు ప్రాముఖ్యత ఇవ్వబడింది. అధిక వర్ణం వ్యక్తులు పవిత్రులు, ప్రముఖులుగా పరిగణించబడ్డారు. ఈ వ్యత్యాసం ఉద్రిక్తతలకు దారితీసింది. మరోవైపు బ్రాహ్మణుడి ఆధిపత్య ధోరణి ఫలితంగా క్షత్రియులు జైనమతం, బౌద్ధమతం పేరిట కొత్త మతపరమైన

ఉద్యమాలు ప్రారంభించారు. అదే సమయంలో వ్యాపారి తరగతి అనే కొత్త సామాజిక వర్గం ఉద్భవించి వ్యవసాయ ఆర్థిక వ్యవస్థను పెద్ద ఎత్తున బలోపేతం చేసింది. ఇది ఈ కాలం యొక్క కొత్త ధోరణి. గ్రామాలు, పట్టణాలు వారు చెల్లించే పన్నుల నుండి లబ్ది పొందాయి. వ్యవసాయ ఉత్పత్తులు, భూములు మీద, బ్రాహ్మణీయ ఆధిపత్యాన్ని ప్రశ్నించిన క్షత్రియుల వైఖరిలో మార్పు వచ్చింది. వర్ణ వ్యవస్థ ద్వారా ఇవ్వబడిన దాని కంటే ఉన్నత సాంఘిక హోదాను ఆస్వాదించాలనుకుని వైదికేతర మతాలైన బౌద్ధమతం, జైన మతాన్ని ప్రోత్సహించిన

UNIT 2 : Ancient Indian History and Culture

(6th century BC to 2nd century AD)

2.1.0 Introduction

2.2.0 Conditions of India in 6th century BC

2.2.1 Emergence of New Material Conditions

2.2.2 Social Conditions

2.2.3 Changes in the Religious Scenario

2.3.0 Emergence of new religious sects

2.3.1 Jainism: Life and teachings of VardhamanaMahavira

2.3.2 Spread of Jainism

2.3.3 Buddhism: Life and teachings of Gautama Buddha

2.3.4 Spread of Buddhism

2.3.5 Impact of Jainism and Buddhism

2.4.0 The Mauryas

2.4.1 History of the Mauryasupto Asoka

2.4.2 Asoka and his empire

2.4.3 Consequences of Kalinga war

2.4.4 Asoka's propagation of Dhamma

2.4.5 Salient features ofMauryan Administration, Society, Economy and Culture

2.4.6 Decline of the Mauryan rule

3.0 The Kushanas

3.1 Kanishkaand his contribution to Indian Culture

Learning Outcomes

Glossary

Interactive links

Online resources

Curricular activities

వైశ్యులదీ అదే పరిస్థితి.

2.2.3 మతపరమైన దృష్టాంతంలో మార్పులు

వ్యవసాయ కార్యకలాపాల తీవ్రత, కొత్త పట్టణాలు, మార్కెట్ల ఆవిర్భావం, సంపద పెరుగుదల కారణంగా వచ్చిన మార్పులు, వ్యాపారులు అనే కొత్త భూయజమాన్య సమూహం పుట్టుకకు దారితీశాయి. చేతివృత్తిదారుల సంఖ్య పెరగడం, మతపరమైన భావజాలంలో మరింత మార్పులకు దారితీసింది.

మునుపటి కాలంలో ఉన్న ఉపనిషత్తుల సంప్రదాయం యొక్క ఆచారాలు, త్యాగాలను వైదికేతరులు తిరస్కరించారు. వర్ధమాన మహావీరుడు, సిద్ధార్థ గౌతముడు చేపట్టిన ధార్మిక పద్ధతులు ప్రజాదరణ పొందాయి. ఈ కొత్త ధోరణి ప్రజా ఉద్యమాలకు దారితీసింది. ఇది వేదాల అధికారాన్ని ప్రశ్నించింది. ఈ మార్పులు క్రీస్తుపూర్వం 6వ శతాబ్దపు రాజకీయ పరిస్థితులను నిర్దేశించే ఉద్యమాల విస్తరణకు మరింత కారణమయ్యాయి.

2.3.0 కొత్త మతాల ఆవిర్భావం

మహావీరుడు బుద్ధునిభోధనల ఆధారంగా ఏర్పడిన జైనమతం, బౌద్ధమతం కాకుండా మరికొన్ని కొత్త ధోరణలతో కొందరు తాత్వికులు కూడా ఈ కాలంలో ప్రసిద్ధి చెందారు. వారు పకుథ కచ్చాన, పురాణకస్సప, సంజయ బేలత్తిపుత్ర, మక్కలి గోసాల. మక్కలి గోసాల ప్రారంభించిన మతాన్ని ఆయన అనుచరులు ఆ జీవిక అని పిలిచారు. ఎల్లప్పుడూ నగ్నంగా, తాగుతూ ఉండే మక్కలి గోసాల ఆత్మ, శరీరంపై ఎలాంటి చర్యతో సంబంధం లేకుండా ముందుగా నిర్ణయించిన సంసార చక్రం గుండా వెళుతుందని, మానవ శరీరం యొక్క చర్యలను విధి నియంత్రిస్తుందని అభిప్రాయపడ్డారు. అదే సమయంలో మరో తాత్విక ధోరణిగల చార్వాకులు అని పిలువబడిన లోకాయుతులు, భౌతికవాదులుగా రంగం మీదికి వచ్చారు. అజితకేశ కంబళి అనే మరొక తత్వవేత్త, మనిషి నాలుగు భూతాలతో నిర్మించబడినా, చనిపోయిన తరువాత మట్టిలో కలిసిపోతాడని చెప్పాడు. బ్రాహ్మణులు చేసే క్రతువులను ఖండించాడు. సనాతన బ్రాహ్మణులు ఈ సిద్ధాంతాన్ని తిరస్కరించారు.

2.3.1. జైనమతం : వర్ధమాన మహావీరుని జీవితం మరియు బోధనలు

జైన మతాన్ని వర్ధమాన మహావీరుడు (క్రీ.పూ.599-527) ప్రారంభించాడని పరిశోధకులు చెబుతున్నా, జైనమత ఆవిర్భావం ఆదినాధుని కాలానికి చెందుతుంది. వైదికేతర మతమైన జైనంలో, సామాన్యులను ఆవలితీరాలకు చేర్చే 24 గురు తీర్థం కరులున్నారు. పార్శ్వనాధుడు 23, మహావీరుడు 24వ తీర్థంకరులు వర్ధమాన మహావీరుడు, ఇప్పటి బీహారులోని వైశాలిలో ఒక క్షత్రియ కుటుంబంలో జన్మించారు. బుద్ధుని కంటే వయసులో పెద్దవాడు.

Self-assessment

Multiple Choice questions

Fill up the blanks

Short answer questions

References

Learning outcomes

After reading this unit youwill be able to know:

- The Conditions of India in 6th century BC
- The 16 great Janapadas in North India
- Rise of Magadha underBimbisara
- Foundation of the Mauryan Dynasty –Chandraguptha, Bindusara and Asoka – Asoka's Dhamma.
- Extent of Mauryan Empire
- Salient features of Mauryan administration
- Socio-religious and economic lifeof the Mauryan period
- Adventof the Kushans
- Kanishka's contribution to Indian Culture

2.1 Introduction

The Sixth century BC was remarkable in terms of emergence of new economic, social, political and religious ideas, those changed the course of Indian history. Rise of Magadha, expansion of the economy, agriculture, urbanisation, craft production, and new philosophical orders are the important aspects of the period which paved way for the history and culture of India in subsequent periods.

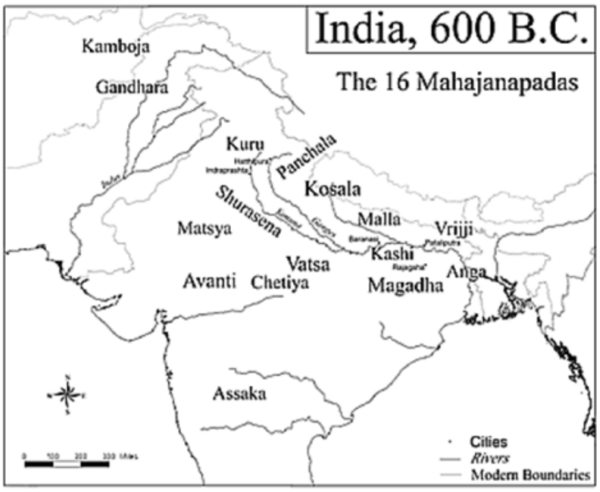

వర్ధమాన మహావీరుడు తన 30 సంవత్సరాల వయస్సులో గృహస్థ జీవితాన్ని విడిచిపెట్టి, జీవిత సత్యాన్ని తెలుసుకోవడానికి ఒంటరివాడయ్యాడు. అతను 12 సంవత్సరాలు అలా గడిపి సాధనతో కేవలం జ్ఞానాన్ని (పరిపూర్ణ జ్ఞానం) సాధించాడు. దీని ద్వారా అతను దు్ఖాన్ని, ఆనందాన్ని జయించాడు. మహావీరుడు బోధించిన పంచ వ్రతాలనే ఐదు ప్రధాన సిద్ధాంతాలను బోధించాడు. అవి, అహింస, అబద్ధాలు ఆడకుండా, దొంగతనం చేయకుండా, ఆస్తిని కూడబెట్టకుండా ఉంటూ బ్రహ్మచర్యాన్ని ఆచరించటం. జైన మతం, ఒక చిన్న కీటకాన్ని కూడా తెలియకుండా చంపడం గొప్ప పాపం అని చెప్పే స్థాయికి వెళ్లింది. మహావీరుని అనుచరులు నగ్న మునులు, కఠినమైన జీవితాన్ని గడిపారు. జైన మతం దుస్తులు ధరించని దిగంబర, తెల్ల దుస్తుల్ని ధరించే శ్వేతాంబర అనే రెండు శాఖలుగా చీలి పోయింది. జైనమతం సృష్టికర్త దేవుని ఉనికి నమ్మరు. ఆత్మ యొక్క శుద్ధీకరణ సూత్రాలను అనుసరించే జీవన ఉద్దేశంగా ఉపవాసం, అహింసలను పాటించే వారెవరైనా అర్హతులు కావచ్చని చెప్పింది. వర్ధమాన మహావీరుడు ఉపనిషత్ తత్వాన్ని, బ్రాహ్మణుల అర్థరహిత క్రతువులను, ఆచారాలను ఖండించాడు. వేద క్రమం యొక్క వర్ణ వ్యవస్థను జైనమతం ఖండించినప్పటికీ, గత జన్మలో చేసిన పుణ్యాలు లేదా పాపాల కారణంగా, ఒక వ్యక్తి ఉన్నత లేదా తక్కువ వర్ణంలో జన్మిస్తాడని జైనులు నమ్ముతారు. తక్కువ వర్ణంలో జన్మించిన వ్యక్తి కూడా ప్రతిభావంతమైన జీవితం గడపవచ్చని మహావీరుడు చెప్పాడు.

2.3.2 జైనమత వ్యాప్తి

వర్ధమాన మహావీరుడు

వర్ధమాన మహావీరుడు తన అనుచరులను ఒక సంఘంగా నిర్వహించాడు. దీనిలో పురుషులు, మహిళలు చేరవచ్చు. ప్రారంభంలో మహావీరుని బోధనలు మౌఖికంగా భద్రపరచబడ్డాయి. తరువాత 3వ శతాబ్దంలో వ్రాతపూర్వకంగా రచించబడ్డాయి. ఆ కాలంలో వచ్చిన కరువు వల్ల జైనులు భద్రబాహు నేతృత్వంలో దక్షిణాదికి తరలిపోయారు. పాటలీపుత్రలోని జైన మునుల సమావేశం (సంగీతి) జరిగింది. ప్రారంభంలో వ్యాపారులు జైనమతానికి మద్దతునిచ్చారు. మధ్యయుగంలో రాజాదరణ పొందింది. జైనమతం దాని కఠినమైన నియమాల కారణంగా పట్టణ ప్రాంతాలకు మాత్రమే పరిమితమై, బౌద్ధమతం వలె ప్రజాదరణ పొందలేకపోయింది.

2.2 Conditions of India in 6thcentury BC

Extensive use of iron tools to cut the dense forests of the Gangetic plains, new agricultural implementsand increase of fertile soils resulted in surplus of the agricultural produce that led to growth of trade in the urban areas, are some of the features of the 6th century BC India. Thisdevelopment further triggered the emergence of new cities, political arenas in terms of rise of new states like Magadha, flourishing of arts and crafts by specialised artisan guilds. The period sawuse of money economy and emergence of new social groups comprising different professional groups in the society. The contemporary Buddhist literature mentions 'Gahapatis' representing the peasantry owning landed property.

2.2.2 Social Conditions

New Social system based on varna and birth, called chaturvarna, representingBrahmana, Kshatriya, Vaisya and Sudra came into existence from the later Vedic times. Out of these, only two, the brahmanas and kshatriyas enjoyed highest social status and privileges. Persons were given importance based on the Varna, the higher the varna, the persons were regarded as pious and prominent. The disparity created tensions in 6th century BC, though the varna system that came into existence two centuries ago.Vaisyas and Sudras were not given importance in ritualistic practices. On the other hand, the brahmana domination resulted in reaction of the kshatriyas in the shape of new religious movements viz., Jainism and Buddhism, started by the kshatriya clan. At the same time, a new social order called the merchant class emerged and introduced agricultural economy on a large scale, a new trend of the period. This merchant class formed part of the varna system under the Vaisya category which benefitted out of trading activities carried out in villages and towns. They were also benefitted from the taxes paid to them on the lands on agricultural produce and trade. Thus, there was a change in the attitude of the kshatriyas who questioned the brahmanical domination. Same is the case of the Vaisyas who wanted to enjoy higher social status than they were given by the varna system and encouraged the non-Vedic religious viz., Buddhism and Jainism.

2.2.3 Changes in the Religious Scenario

The changes in terms of intensity of agricultural activities, emergence and growth of new towns and markets gave rise to a new land-owning group called the traders and increase in the number of artisan class culminated in further changes in the religious ideology of 6th century B.C.

A change occurred in the religious spaces and philosophies of the period. Emphasis on rituals and sacrifices was rejected by the thinkers of the unorthodox tradition of the Upanishads of the earlier period. All these changes resulted in emergence of new religious movements among which Jainism and Buddhisminitiated by VardhamanaMahavira and Siddhartha Gautama respectively were important and their practices on ascetism became so popular and widespread. The new trend set by Mahavira and Buddha led to mass movements which questioned the

2.3.3 బౌద్ధమతం : గౌతమ బుద్ధుని జీవితం మరియు బోధనలు

బౌద్ధమతం సిద్ధార్థ గౌతమ (బుద్ధుని) బోధనపై ఆధారపడిన జీవన విధానం, క్రీ.పూ. 6వ శతాబ్దంలో ఉత్తర భారతదేశంలో ఉద్భవించింది. సిద్ధార్థుడు జ్ఞానోదయం పొందిన తర్వాత చేపట్టిన అతని బోధనలలో ప్రధానమైనది ధర్మం.

జీవితం :

సిద్ధార్థుడు ప్రస్తుత నేపాల్‌లో ఉన్న కపిలవస్తులోని శాక్య వంశానికి చెందిన క్షత్రియ కుటుంబంలో జన్మించాడు. సిద్ధార్థుడు ఇష్టం లేని విలాసవంతమైన వాతావరణంలో పెరిగాడు. దుఃఖానికి కారణం తెలుసుకోటానికి తన ఇంటిని విడిచి పెట్టాడు. 29 సంవత్సరాల వయస్సులో మానవుల బాధలకు మూల కారణాన్ని కనుగొనటానికి సన్యాసిగా మారి కొన్ని సంవత్సరాలు ప్రయత్నించాడు. కానీ ఫలించలేదు.

ఆరేళ్ల తీవ్రమైన తపస్సు తర్వాత, సిద్ధార్థుడు జ్ఞానోదయాన్ని (సంబోధి) పొందాడు. పంచ వర్గీయ భిక్షువులకు ఇచ్చిన తొలి ఉపన్యాసాన్ని ధర్మచక్ర ప్రవర్తనమన్నారు. ఇందులో నాలుగు ఆర్య సత్యాలు, ఎనిమిది మెట్ల (అష్టాంగ) మార్గం, ఆత్మ లేదన్న, అనాత్మ వాదాలు ఉన్నాయి. దీన్నే మధ్యేమార్గంగా పిలుస్తున్నారు. తీవ్రమైన బాధ, ఆనందాలకు లోను కాకూడదన్న కార్యాకారణ సంబంధాన్ని బుద్ధుడు బోధించాడు. పంచశీలను ఆచరించి నైతిక వర్తనను అలవరచుకోవాలన్నాడు.

బౌద్ధమతం సృష్టికర్త దేవుడ్ని, ఆత్మను అంగీకరించలేదు. ఆలోచనా స్వేచ్ఛనిచ్చిన బౌద్ధానికి శీలం, సమాధి, ప్రజ్ఞలు మూడుస్తంభాలు. బుద్ధుల బోధనలు బ్రాహ్మణ ఆచారాలను, బలులను తిరస్కరించాయి. బ్రాహ్మణ విశ్వాసం దేవుడు, ఆచారాల చుట్టూ తిరుగుతుండగా, బౌద్ధమతం, మానవ సంక్షేమ కేంద్రంగా పని చేస్తుంది.

2.3.4 బౌద్ధమతం వ్యాప్తి

బుద్ధుని యొక్క బోధనలు, ధర్మం రూపంలో ప్రజాదరణ పొందాయి. ఉత్తరాదినగల పదహారు జనపదాల్లో మాత్రమే కాక, పొరుగు గణతంత్ర రాజ్యాల్లో కూడా వ్యాప్తి చెందింది. తొలి చారిత్రక, మధ్యయుగ కాలంలో బౌద్ధమతం, మధ్య ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాలు, శ్రీలంక, చైనా, టిబెట్, జపాన్‌లకు కూడా వ్యాపించింది. ఆగ్నేయ ఆసియా దేశాలలో అత్యంత ఆధిపత్య విశ్వాసంగా బౌద్ధ కొనసాగుతున్నప్పటికీ, భారతదేశం, నేపాల్‌లో వివిధ కారణాల వల్ల కనుమరుగైంది.

authority of the Vedas as sources of knowledge. These changes in religious and social orders further resulted in proliferation of the movements that dictated the political scenario of 6th century BC.

2.3.0 Emergence of new religious sects

Apart from Jainism and Buddhism formed based on the teaching of Mahavira and Buddha, some more new sects and teachers were also known during the period. They are,PakudhaKachchana, PuranaKassapa, SanjayaBelattiPutta and MakkaliGosala. Among these materialistic philosophers, MakkaliGosala, propounded a non-conformist theory, and the followers of which were called as Ajivikas who believed in the philosophy of pre-determination. MakkaliGosala, who always roamed nude and drunken, opined that the soul passes through a predetermined cycle of birth and death irrespective of any action on the body and destiny controls the actions of the human body. At the same time, another philosophical order called as Charvakas known as Lokayatas, considered as total materialist also came into picture. Scholars opined that the Charvakas had drawn their thoughts from the ideas and teachings of AjitaKesakambali, another philosopher who propounded a theory that 'man formed of four elements that return to dust after he dies'. The orthodox Brahmins had rejected this theory of annihilation. There was a strong protest by all the new sects against the Vedic rituals performed by the brahmins. Thus, the religious scenario of the 6th century BC saw the emergence of a new stream of thinkers categorised as non-Vedic and materialistic viz.,VardhamanaMahavira, Budhha, PakudhaKachchana, PuranaKassapa, SanjayaBelattiPutta and MakkaliGosalawho are considered as the six preachers of non-orthodox stream of philosophy.

2.3.1 Jainism: Life and teachings of VardhamanaMahavira

Most of the scholars hold that VardhamanaMahavira (599-527 BC) established Jainism as a non-orthodox and non-Vedic faith whose origin goes back to the times of the founder of Adinatha. There were 24 teachers in the order known as Tirthankaras. We know the historical details of Parsvanatha, the 23rd and Mahavira, the 24thTirthankaras who propagated the faith. VardhamanaMahavira born in a Kshatriya family at Vaisali in the present-day Bihar state in 6th century B.C., a senior contemporary of the Buddha. He abandoned his household life at the age of 30 and became a recluse to know the truth of life. He wandered for 12 years and attained Kevalajnana (perfect knowledge), through which he has conquered the misery and happiness. Mahavira preached the panchavratas, the five major doctrines, viz., non-violence, not to speak lie, not to steal, not acquire any property and to lead a life of brahmachari. Jainism has gone to such an extent that it says that killing a small insect evenunconsciously is a great sin. Mahavira's followers were nude ascetics and lead an austere life. In course of time, the sect was divided into two, viz.,Digambaraor naked and Swetambara who wore white clads.

Jainism does not believe in the existence of creator god and professed that everyone can become an arhant provided that he follows the principles of purification of the soul by observing

2.3.5 భారతీయ సమాజంపై జైన మరియు బౌద్ధమతాల ప్రభావం

జైనమతం, బౌద్ధమతం సిద్ధాంతంలో హేతుబద్ధమైనవి, సృష్టికర్త దేవుడు, వైదిక ఆచారాల ఉనికిలో నమ్మకం లేని బౌద్ధ, జైన విశ్వాసాలు ప్రజల ఆలోచన ప్రక్రియపై ఆదర్శప్రాయమైన ప్రభావాన్ని చూపాయి. అహింస సిద్ధాంతం పశువుల సంపదను కాపాడింది. వ్యవసాయ కార్యకలాపాలను వేగవంతం చేసింది. ఫలితంగా ఆహార ధాన్యాల మిగులు ఉత్పత్తి, రైతుల ఆర్థిక వ్యవస్థను పెంచింది. పంచశీల ప్రజలలో నైతిక విలువలు పెంచింది. వైదిక మత కర్మసిద్ధాంతాన్ని వ్యతిరేకించటంతో జైన, బౌద్ధులు ప్రజలకు చేరువైనారు. అంటరాని వారికి, వేశ్యలకు, నిమ్న వర్గాల వారికి స్వేచ్ఛ లభించింది. వారికి సంఘప్రవేశం దొరికింది.

బౌద్ధ ఆరామాలు, జైన బసదులు విద్యాలయాలుగా పనిచేశాయి. ప్రజాస్వామ్య సూత్రాలపై అభివృద్ధి చెందిన ఆదర్శ సంస్థలుగా, బౌద్ధమతం, జైనమతం సంస్కరణ వాద ఉద్యమాలుగా పరిగణించబడ్డాయి. ఇవి సమాజంలో సమూల మార్పులను తీసుకొచ్చాయి. కొత్తగా ఉద్భవించిన వర్తక తరగతికి సమాజంలో ప్రత్యేక గుర్తింపు వచ్చింది. తొలి చారిత్రక భారతదేశంలోని మేధోపరమైన, సాంస్కృతిక రంగాలను మెరుగుపరచడానికి ఈ రెండు విశ్వాసాలు దోహదపడ్డాయి.

2.4.0 మౌర్యులు

ఇనుము వాడకం పెరగడం, వ్యవసాయ విస్తరణం కారణంగా గంగాతీర మైదానాల్లో మగధ, అన్ని రంగాల్లో వృద్ధి సాధించి రాచరికపు వ్యవస్థకు దారితీసింది. రాజేసర్వాధికారి. జనపదాలు, రాజ్యాలుగా, మహాజనపదాలు గణతంత్ర రాష్ట్రాలుగా (ఎక్కువ భూభాగాలను) కలిగి భౌగోళిక ప్రాంతాలుగా గుర్తింపు పొందాయి. 16 మహా జనపదాలతోపాటు విలసిల్లిన మగధ, హర్యంక, నందరాజుల తరువాత మౌర్యుల వశమైంది. తరువాత, శుంగుల పాలనలోకి వచ్చింది.

2.4.1 అశోకుని వరకు మౌర్యుల చరిత్ర

చంద్రగుప్త మౌర్య (క్రీ.పూ.324) :

చివరి నంద రాజైన ధననందుని, చంద్రగుప్త మౌర్యుడు ఓడించి, పాటలీపుత్రం రాజధానిగా క్రీ.పూ. 324లో మౌర్య సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఆ నాటి రాజకీయ నేపథ్యాన్ని మొగస్తనీసు ఇండికా ద్వారా తెలుసుకోవచ్చు. చంద్రగుప్తుడు వాయువ్య, మధ్య భారతాలను పాలించాడు. తరువాత బిందుసారుడు, అతని తరువాత అశోకుడు మౌర్య సామ్రాజాన్ని పాలించారు.

fasting and non-violence, as the main purpose of living. VardhamanaMahavira opposed the Upanishadic philosophy which teaches that purification could be achieved through knowledge. He advocated that total freedom could be attained only after total detachment form the worldly bondage. He also condemned the sacrificial rituals of the brahmins as meaningless. Though Jainism did not condemn the varna system of the Vedic order, it believed that because of the virtues or sins committed in previous life, a person will born into a higher or lower varna. Mahavira said that a lower born person, if he could lead a meritorious life, he would achieve freedom.

2.3.2 Spread of Jainism

VardhamanaMahavira, has organised his followers into Sangha in which both men and women can join. In the beginning, the teachings of Mahavira were orally preserved and later in written format during the 3rd century BC. Majority of the Jain monks migrated to South Indiaunder the leadership of Bhadrabahu due to a famine occurred in Magadha region. A council of Jaina monks was convened at Pataliputra to sort out the differences of opinion among the Jain monks that resulted a split in the order and south Indian monks totally boycotted the council. As a result, Jainism spread in south India and Odisha after the council. Some Jain monks moved to central and western India. Initially, the trading class supported Jainism which later received royal patronage during the medieval ages. Jainism due to its strict rules was confined only to the urban areas and could not become as popular as Buddhism.

2.3.3 Buddhism: Life and Teachings of Gautama Buddha

Buddhism a way of life based on the teachings of Siddhartha Gautama, the Buddha, has its origin in 6th century BC in the north India. The Dharma propounded by the Buddha after his enlightenment forms the core of his teachings.

Great Renunciation

The Life

Siddhartha was born in a Kshatriya family of the Sakya clan of Kapilavasthu located in the present-day Nepal. Siddhartha was brought up in a luxurious atmosphere which he did not like and left his home in search of truth i.e., the root cause of suffering of the human beings at the age of 29. Becoming an ascetic, Siddhartha strived for a few years to know the truth but in vain.

2.4.2 అశోకుడు మరియు అతని సామ్రాజ్యం

అశోక సామ్రాజ్యం మొత్తం భారతదేశం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్, బలూచిస్తాన్‌లోని కొన్ని ప్రాంతాలకు విస్తరించింది. భారతీయ చరిత్రకు తెలిసిన ఒక భారీ సామ్రాజ్యాన్ని అందించింది. అశోకుడు బిందుసారుడు, సుభద్రాంగికి జన్మించాడు. ఒక కథనం ప్రకారం అశోకుడు తన తండ్రి మరణం వల్ల సంతాప (శోక) కాలం తర్వాత జన్మించడం వల్ల అశోకుడు అనే పేరు వచ్చింది. శాసనాల్లో అశోకుడు, దేవానాం పియ, పియదశి అనీ, మాస్కి, గుజర్రా శాసనాల్లో పేరుతోను ప్రస్తావించబడినాడు. అశోకుడు ప్రజల్ని కన్న బిడ్డలుగా భావించి పాలించాడు.

CALCUTTA-BAIRAT ROCK-INSCRIPTION

బైరత్ అశోకుని శాసనం

2.4.3. కళింగ యుద్ధ పరిణామాలు

అశోకుడు మరింత సారవంతమైన, వ్యాపార అవకాశాలున్న కళింగ ప్రాంతాన్ని సొంతం చేసుకోవటానికి యుద్ధం చేసినట్లు తన 13వ శిలాశాసనంలో పేర్కొన్నాడు. క్రీ.పూ. 260లో జరిగిన ఈ యుద్ధంలో దాదాపు లక్షన్నర మంది నిర్వాశితులై, లక్షమంది మరణించారు. దీనితో పశ్చాత్తాపం చెందిన అశోకుడు, యుద్ధాలు మాని, బౌద్ధధర్మం వైపు ఆకర్షితుడైనాడు. యుద్ధ భేరీల ఘోష స్థానంలో ధర్మ ఘోష వినిపించేలా చర్యలు తీసుకున్నాడు.

2.4.4. అశోకుడు ధర్మవ్యాప్తి

అనేక లక్షలమంది యుద్ధంలో చనిపోవటంతో అశోకుడు యుద్ధాన్ని మాని శాంతి మార్గాన్ని ఎంచుకొని బౌద్ధాన్ని ఆచరించాడు. అశోకుని ధర్మం, ఆదర్శపాలనకు దారితీసింది. ఇప్పటి వరకూ దొరికిన అతని 39 శాసనాలు చాలా ముఖ్యమైనవి. ఇవి మధ్యవి, చిన్నవి, ప్రత్యేక శాసనాలు, ప్రధాన, చిన్న స్తంభాల శాసనాలుగా 48 ప్రదేశాలలో కనుగొనబడ్డాయి. ఆ శాసనాలు, మనుషులు, జంతువుల పట్ల అశోకుని వైఖరిని నొక్కి చెబుతాయి. అందరికీ తెలియాలని అశోకుడు రహదారుల వెంట శాసనాలు నాటించాడు. భారతదేశం, ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లలోని ఆరు ప్రదేశాలలో ప్రాకృత, ఆరెమైక్ భాషను, బ్రాహ్మి, ఖరోష్టి లిపులు, ఆరామిక్, గ్రీకు లిపులలో గల శాసనాలు ఆఫ్ఘనిస్తాన్‌లోనూ కనుగొనబడినాయి. ఈ శాసనాలు అశోకుని పాలన, ధర్మ వ్యాప్తి, సామ్రాజ్య హద్దులు మొదలైన విషయాలను తెలియజేస్తాయి.

After six years of severe austerities, Siddhartha achieved enlightenment (sambodhi) and called as theBuddha. His first sermon known as 'DharmachakraPravartana' was given to PachavaggiyaBhikkhus which is called as the turning of the wheel of law in which four noble truths (chaturaryasatya), the eight-fold path (aryaashtangamarga) and the law of no soul (anatta) were incorporated. It was termed as middle path (madhyamapratipat), not to take any extreme step leading to severe suffering and more pleasure. The Buddha emphasised on rational thinking and cause and effect, the theory of dependent origination (Pratityasamutpada). Budhha said to believe in things that come into the range of human experience and taught moral values throughPanchaseela i.e., not to lie, not to be violent, not to steal the things of others, not to consume intoxicated drinks and not to indulge in sexual misbehaviour.

Seela (virtuous character), Samadhi (contemplation of deep meditation) and Pragna (wisdom) are the three pillars of Buddhism.All things compounded are impermanent (anicca) and supposed to decay.According to Buddhism,one can attain nirvana, i.e., the total cessation from the cycle of birth and death. Buddhism did not vouch for soul and existence of creator god and replaced God by the phenomenon of the universe which essentially sees natural cosmic rise and fall. The Buddha's teachings, emphasize that the main reason for the suffering of the human beings is the desire emanated from ignorance (avidya) and it could be eradicated by adopting the middle path (madhyamapratipat). Buddhas teachings rejected the Brahmanical rituals and sacrifices. Buddhism is considered more man centre unlike, the Brahmanical faith that centresaround the god and rituals.

2.3.4 Spread of Buddhism

The Buddha's teachings in the form of the Dhamma are received by many and became popular during the life time of the Buddha not only in the sixteen Janapadas of north India but also in the neighbouring republican states. Buddhism also spread to central and south east Asian countries, Sri Lanka, China, Tibet and Japan during the early historic and early medieval periods. It is very interesting to note that it continued to be the most dominant faith in south-east Asian countries, though it disappeared in India and Nepal due to various reasons.

The spread of Buddhism

2.3.5 Impact of Jainism and Buddhism on Indian Society

Jainism and Buddhism being rationalistic in ideology and non-believing faiths in the existence of creatorGod and the Vedic rituals, made an idealistic impact on the thought process of the people. The teachings of Mahavira and the Buddha bear social reforms and eradicated evil practices and ignorance.

2.4.5 మౌర్య పరిపాలన యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు

మౌర్యుల విస్తృతమైన పరిపాలనా వ్యవస్థను మెగస్తనీస్ ఇండికా, కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రం, అశోకుని శాసనాలు, శ్రీలంక గాథలు తెలియజేస్తున్నాయి. సామ్రాజ్యం అనేక రాష్ట్రాలుగా విభజించబడి, రాజప్రతినిధులతో నియంత్రించబడింది. అత్యంత రక్షణ యంత్రాంగాన్ని ప్రవేశపెట్టారు. ఐదుగురు సభ్యులు కలిగిన ఆరు కమిటీలు రాజధానిని పాలించాయి. ఈ కమిటీలు ప్రజల బాగోగులు చూచేవి. జనన, మరణ, తూకం, కొలతల నమోదు, విదేశీయులకు ఆతిథ్యం, ఆదాయ సమీకరణ, పారిశుద్ధ్యం మొదలైనవి కార్యకలాపాలను ఈ కమిటీలు చూచేవని అర్థశాస్త్రం సూచిస్తుంది.

మౌర్య వంశానికి చెందిన రాజు లేదా చక్రవర్తి అసాధారణ అధికారాలు పొందారు. రాజు లేదా చక్రవర్తి మంత్రులు, అధికారులను నియమించి, సైన్యాన్ని నియంత్రించారు. రాజు ప్రజల్ని తన పిల్లలుగా చూశాడు. ఏ సమయంలోనైనా ప్రజలను రాజును కలవొచ్చు. ప్రజల సంతోషం రాజు సంతోషం, వారి శ్రేయస్సు తన శ్రేయస్సు అన్న భావన అశోకుని విషయంలో నిజమైంది. రాజుకు మంత్రుల యొక్క సమూహం సహకరించింది. మంత్రి పరిషత్ అధికారులను పర్యవేక్షించింది. గ్రామ, పుర, నగర పాలనను చూచుకొనే యుక్త, రాజుక లాంటి అధికారులుండేవారు. సామ్రాజ్యం, ఆహార, విషయ ప్రదేశాలుగా విభజించబడింది. గ్రామాలను గోప, గ్రామణి పాలించేవారు. పురుషులు, స్త్రీలు సమానంగా హోదాలను పొందారు. ఉత్సవం, సమాజం అనే వేడుకలు జరిగేవి. బౌద్ధం ఆదరించబడంది. జైనం కూడా గౌరవించబడింది.

మౌర్య సైన్యంలో ఆరు లక్షల కాల్బలం, 9,000 ఏనుగులు, 30,000 గుర్రాలు, 8,000 రథాలుండేవి. రెవెన్యూ పరిపాలనలో రైతుల నుండి ఆదాయం, ఉత్పత్తి యొక్క 1/6వ భాగం సేకరించారు. ప్రభుత్వం సాగునీటి సౌకర్యాలను అందించి, సాగు భూముల పెరుగుదలకు, కొత్త పంటలను పెంచడానికి దోహదపడింది. మైనింగ్, లిక్కర్, ఆయుధాల తయారీ, రాజు యొక్క ప్రత్యక్ష నియంత్రణలో ఉన్నాయి. అశోకుని ఆదర్శపాలన, శాంతిమార్గం, వ్యవస్థీకృతపాలన, పరమత సహనం, తరువాతి భారత దేశ చరిత్ర, సంస్కృతికి బాటలు వేశాయి.

2.4.6. మౌర్య పాలన క్షీణత

అశోకుడు మరణంతో సామ్రాజ్యం బలహీనుల వశమైంది. చివరి మౌర్య రాజు బృహద్రధున్ని, పుష్యమిత్రుడు వధించి, శుంగ సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. బౌద్ధాన్ని వ్యతిరేకించిన బ్రాహ్మణ వాదులు అందుకు చేతులు కలిపారు. అశోకుని ధర్మ విధానం, పాలనలోనూ, సైన్యంలోనూ నిరుత్సాహాన్ని నింపింది. ప్రభుత్వం విధించిన భారీ పన్నుల్ని ప్రజలు వ్యతిరేకించారు. ఈ కారణాలన్నీ మౌర్య సామ్రాజ్య పునాదుల్ని కదిలించి, పతనానికి దోహదం చేశాయి.

The doctrine of non-violence or killing of animals, saved the cattle wealth which accelerated the agricultural operations that resulted in surplus production of food grains and boosted the economy of the peasantry. Thepanchaseela of the Buddha, infused ethical values among the people and they were away from immoral practices which were conspicuous by their presence during the later Vedic period. Social inequality was eradicated through the theory of karma. Both the faiths advocated that even the low born can also attain freedom by virtuous practices and opposed the varna system based on the birth. Freedom was given to the untouchables, slaves and prostitutes to join the order of monks and nuns (the sangha). Rejection of the meaningless and expansive rituals attractedmany non-Brahmincommunities to adopt the faiths. It is true that vegetarianism gained popularity was due to the teachings of both Mahavira and Buddha against killing of living beings for food.

The Buddhist aramas and Jainabasadis served as seats of learning and considered as ideal institutions developed on democratic principles. Buddhism and Jainism were considered as reformist movements, which brought radical changes in the society and also gave the newly emerged trading and merchant class a specialstatus. Both the faiths have contributed to refine the intellectual and cultural spaces of early historic India.

2.4.0 The Mauryas

Increased use of iron in the Gangetic plains triggered factors for rise of the primary states in India of which, the Magadha stands first. Intensive agricultural operations led to food surplus resulted in development of towns and market places into cities in 6th-5th centuries BC. The rise of states thusgave base for territorial control and the concepts of Jana (habitations), janapada territory and rajan, king, the ruler of the territory.

The janapadas also considered as republican states, grew into mahajanapadas (greater territories) with larger extent of geographical regions under one identity. We know that there were 16 mahajanapadas of northern India during the lifetime of Mahavira and Buddha, among which Magadha, Avanti andKosala were most powerful. Magadha, comprising thepresent-dayPatna and Gaya districts of Bihar,with its fortified capitals at Rajgir and later Pataliputra, was considered as the very first state ofIndia. At the same time, Lichchaviswith their capital at Vaishali, Kasiswith their capital at Varanasi, Sakyaswith their capital at Kapilavasthu in the present-day Nepal, Mallas, Vatsa, Kurus and Panchalasalso flourished as thejanapadas. At times there were struggles among these republican states for politicalsupremacy and it was Magadha that emerged as an empire under the leadership of Bimbisra (544-492 BC) of the Haryankadynasty, succeeded by Ajatasatru (492-462 BC), andUdayin (460-444BC). It was followed by the Sisunaga dynasty and the Nandas expanded their territories up toKalinga on the east coast.

3.0 : కుషాణులు : కనిష్కుడు

క్రీ.పూ. మొదటి శతాబ్దంలో యోహుచీ అనే ఒక కొత్త తెగ. భారతదేశం యొక్క వాయువ్య పశ్చిమ ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించింది. చివరి గ్రీకు పాలకుడిని కుజుల కాడ్ఫైసిస్ నేతృత్వంలోని కుషాణులు మన దేశంలో ప్రవేశించి, కుషాణ పాలన ప్రారంభించారు. విమా కాడ్ఫైసిస్ అతని కుమారుడు భారతదేశంలో కుషాణ రాజ్యాన్ని సుస్థిరం చేశాడు. తరువాత కుషాణుల్లో ప్రసిద్ధుడైన కనిష్కుడు రాజైనాడు. విశాల భూభాగాన్ని పాలించిన కనిష్కుడు, బౌద్ధాన్ని స్వీకరించి, సాహిత్యం, కళలను పోషించాడు. గాంధార, మధుర శిల్పకళలు అతని కాలంలోనే వృద్ధి చెందాయి. మొదటిసారిగా బంగారు నాణేలను విడుదల చేశాడు. క్రీ.శ. 78లో శక సంవత్సరాన్ని ప్రారంభించాడు. భారతీయ సంస్కృతి పరిపుష్టం కావటానికి కనిష్కుడు ఎంతగానో దోహదం చేశాడు.

అతని శాసనాలు, కోసంబి, సార్‌నాథ్, మధుర, భవల్‌పూర్, మాణిక్యాలలో లభించాయి. అతని కొలువులోని అశ్వఘోషుడు, బుద్ధచరితం, సౌందరనందనం గ్రంథాలను రాశాడు. గ్రీకు, రోమను, స్థానిక సంప్రదాయాల్లో బుద్ధుని ప్రతిమలు తయారై మహాయాన బౌద్ధ ప్రచారానికి తోడ్పడినాయి. దీనితో పాటు బుద్ధుని గత జన్మలను జాతక కథలుగా, సిద్ధార్థ గౌతముని జీవిత సంఘటనలు సమకాలీన జీవన విధానాలను శిల్ప ఫలకాలలో చెక్కించి తొలి భారతీయ శిల్పకళకు పరిపూర్ణత కల్పించాడు కనిష్కుడు. వ్యవసాయ, వర్తక, కళారూపాల వృద్ధికి దోహదం చేశాడు. బంగారు నాణేలను విడుదల చేసి ప్రజల వినిమయ శక్తిని పెంచాడు. అతడు పశ్చిమాన బాల్క్ నుంచి తూర్పున బెంగాల్ వరకు, ఉత్తరాన కాశ్మీర్ నుంచి దక్షిణాన నర్మద వరకూ గల భూభాగాన్ని క్షాత్రపుల సహకారంతో పాలించి సుస్థిర రాజకీయ వ్యవస్థ నేర్పరిచాడు.

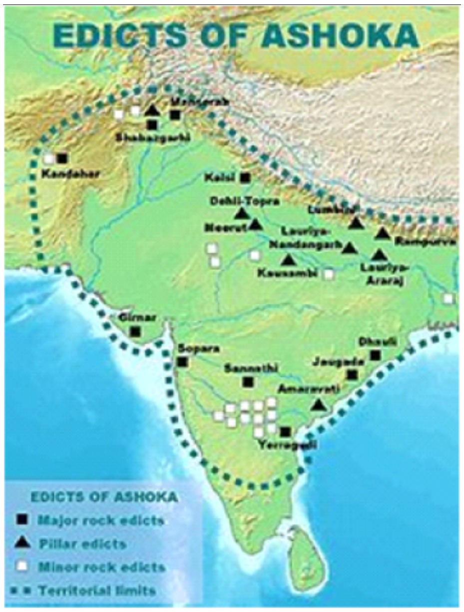

2.4.1 History of the Mauryasup to Asoka

Chandragupta Maurya (324 BC)

Chandragupta Maurya

The Nanda dynasty ruling the Magadha region became weak by the time of the last ruler Dhanananda, defeated by Chandragupta Maurya, who founded the Mauryanempire in 324 BC with his capital at Pataliputra, modern day Patna. **Indica** a book by Megasthanese, the Greek ambassador gives details on the administration, society and economy of the Mauryan rule. Chandragupta an able emperor under the guidance of his minister Chanakya known as Kautilya, defeated the Macedonian emperor Alexander who wanted to annex the north-western frontiers of India. Chandragupta Maurya annexed the territories comprising Baluchistan, Kandahar and Kabul which were under the rule of Selukos, the successor of Alexander. Thus, the empire of Chandragupta grew into a larger territory, never before in Indian context.

Chandragupta (324-300 BC) was succeeded by his son Bindusara (300-273 BC) also known as Amitraghata (destroyer of the enemies) who preserved the Mauryan spirit. Bindusara was succeeded by his son Asoka in 273 BC.

2.4.2 Asoka and his empire

Asoka's empire extended to whole of India and some portions of Afghanistan and Baluchistan and carved a very huge empire known to Indian history.

Asoka was born to Bindusara and Subhadrangi. According to one legend, Asoka was born after the period of mourning of his mother caused due to the death of Bindusara was over, and named as Asoka, meaning the end of grief (soka). Asoka was mentioned as Devanamapiya and Piyadasiin his edicts. The Maski and Gujarra edicts of Asoka refer the name Asoka. He began his career as a viceroy looking after the administration of Avanti and Taxila. He married VidisaDevi when he was at Vidisa, the territorial headquarters of Avanti. VidisaDevi gave birth to Mahendra and Sanghamitra who went to Srilanka to propagateBuddha'sdhamma, as missionaries.

2.4.3 Consequences of Kalinga war

Asoka wanted themore fertile and trading zoneKalinga region under his control and waged war against its ruler as mentioned in his XIII rock edict. The war whichtook place in 262 B.C.resulted in destruction and killing of lakhs of people. Asoka mentioned in his edict 'A hundred and fifty thousand were killed and many times that number perished'. The sorrow caused by the war led Asoka with remorse and he decided not wage wars and to take the path of ahimsa, leaving the army aside and embraced BuddhasDhamma, and believed in DhammaVijaya.

2.4.4 Asoka's propagation of Dhamma

After he took Buddhas Dhamma as an ideal way for the spiritual good and welfare of the men and other living beings. Most of his 39 edicts or inscriptions categorised as major, minor, separate edicts and major and minor pillar edicts found at 48 places and in a total number of 182 versions emphasise the Buddha's Dhamma and his attitude towards men and animals. Most of the Asoka's inscriptions are found located in highways in Indiaand also at six places in Afghanistan in Prakrit and Aramaic language and in Brahmi and Kharosthi scripts. Both the Aramaic and Greek scripts were employed for a few inscriptions found in Afghanistan. The inscriptions throw light on his extent, career, administration, diplomatic policies and welfare of the living beings through practice of theBuddha's Dhamma.

Asoka was responsible to hold the3rd Buddhist Council (Sangiti)and sent missionaries to differentpartsofIndia, Sri Lanka and Myanmarfor propagation of theDhamma. He looked after his subjects as his children andinstructed his officers to take care ofthe people.He introduced the systemof appointing Dharmamahamatrasto propagatethe Dhamma and rajukas totake care of Justice to the people. Asokacondemned the rituals, particularly observed by women and bannedkilling of birds and animalsin the royal kitchen. His inscriptionsare called dhammalipiwhich beartestimonials to his social, andadministrative reforms with moralvalues. For the first time in the historyof India, hisinscriptions proclaim thatpeople should obey their parents andrespect the Brahmins and Sramanasbesides to asking them to be kind tothe slaves and servants. He also advocatedto live with compassion towards animalsand maintain good relations with therelatives, and tolerance towards other religions that leads to social well-being.

2.4.5 Salient features of Mauryan administration

The elaborate administrative system of the Maruyas could be gleaned through Megasthenes's account, **Indica**, Kautilya's**Arthasastra**, Asoka's **inscriptions** and to some extent from the Sri Lankan **Chronicles**. Chandragupta Maurya's policy includes the welfare and happiness of his people. The empire was divided into provinces and kept under the control of the royalrepresentatives. A highly developed defence mechanism was introduced as seen from the remains found at the fortification of Pataliputra, the capital of the Mauryan empire. The cities were controlled by six committees consisting of five members in each one. These committees were looking after the activities such as registration of birth and death, weights and measures, hospitality to foreigners, revenue collection, sanitation etc. **Artahsastra**prescribes a good number of departments looking after the social and economic activities of the state.

The King / Emperor

The king or the Emperor of the Mauryas dynasty wielded extraordinary powers to run the administrativemechanism. The king or the emperor appointed the ministers and officers and controlled the military. The kingtreated his subjects as his children and permitted people to call him at any time for grievances and followed theprescriptions of **Arthasasthra**,'The happiness of the subjects is the happiness of the king; their well-being is his;The kings welfare lies not in his own pleasure but in that of his subjects' which is true in case of Asoka.

The king was assisted by council of ministers, the **mantriparishat**, which supervises the officers of accountingcalledYuktas. The local bodies like Pura and Janapada were in existence atPataliputra, to look after the localadministration.The officials of the Mauryan administration consisted of **samaharta** in charge of resource collections, **adyakshas**or superintendents as heads of versions government departments such as treasury, forest produce, trade,weights and measure, chariots, shopping, liquor, gambling, passports, spices, religions institutions, jails,agriculture, weaving, store houses, salt, gold, ports and courtesans who exercised the powers as mentioned in**Arthasastra**.

Ashoka's edicts mention officers viz., **Rajukas, Yuktas, Pradesikas, Mahamatras, DharmamahantrasandPrativedikas**. The **Arthasastra** also provides information of the salaries of various officials in panas.The empire was divided into units like **Ahara, Vishaya and Pradeshas**. At the village level, **Gopas** were in chargeof five villages, and **Gramani** was the head the village, assisted by village elders called **Gramavriddhas**.Justice was administrated by **Dharmasthanas and KantakaSodhana** courts dealing civil and criminal casesrespectively.

Spies played an important role in military administration in disguise to gather and pass on the information to theking.The society according to **Indica** was divided into seven castes viz., philosophers, farmers, soldiers, herdsmen, artisans, magistrates andcouncilors. Among these, the first three enjoyed higher social status whereas the artisans belonging to thesudras, were considered as lower class. There was some relaxation in social rigidity in case of marriages Womenenjoyed equal status to men and were appointed as body guards also.

There were social gatherings called **Utsava and Samaja** on certain occasions. **Samajas** engaged in evil acts were notencouraged.The religious scenario of the Mauryan age was dominated by the non-vedic religions like Buddhism and Jainism.BothBrahamins and Sramans commanded respect in the society and were guiding through their philosophies.Sacrifices which involve animal slaughter were banned. There prevented other sects like Ajivikas and peoplelived with religious tolerance were there for worship of Rudra, Varuna , Siva, Vasudeva and Skanda.Though Jainism and Buddhism received royal patronage during the rule of Chandragupta Maurya and Asoka.

The Mauryan army consisted of 6.00 lakh soldiers, 9000 elephants 30,000 cavalry and 8000 chariots as part of the military administration. The revenue administration comprises of seperate committees to reclamate land for agriculture and to collect 1/6th of the produce as revenue from the peasants. The Government provided irrigation facilities and contributed towards the growth of cultivable lands and to raise new and more crops. Mining, Liquor, and manufacturing arms were under the direct control of the state.

Asoka set ideals to welfare centric administration and employed variety of officers for the purpose. Thus, the systematic administration of the Mauryas served basis for the more effective mechanism in the succeeding phases of Indian history.

2.4.6. Decline of the Mauryan Rule

Soon after the death of Asoka, the Mauryan empire witnessed disintegration due to the weak successors who ruled upto 192 B.C. The empire collapsed in 187 BC with the assassination of Brihadratha, the last of the Mauryan lineage, by a brahminPushyamithra who established the Sunga dynasty. Some scholars hold that the policy of Asoka encouraging Buddhism, led to aggression of the Brahmins who plotted a coup to oust the Mauryan rule. Added to it, the peace and no-war policy of Asoka led to the weakening of the military strength and general administration. Scholars like D DKosambi opine that heavy taxation led to debase the Mauryan currency that resulted in bankruptcy. All the above factors coupled with lack of national unity contributed to the disintegration and decline of the mighty Mauryan empire.

3.0. The Kushans

It was during the first century B.C. that a new tribe called the Kushanas affiliated with theYueh-Chi tribe, occupied certain portions of the North- Western region of India. Theydefeated the last Greek ruler of Kabul and entered into India headed by KujulaKadihisesfollowed by his son WimaKhadphises who consolidated the Kushana rule in India. Heexpanded his empire for Parthia in the West to Varanasi in the East,including Sind andMalwa regions. There was a break for a decade in the rule of the Kushanas after the death ofWimaKadphises.

3.1 Kanishka and his contribution to Indian Culture

Kanishka the famous ruler of the Kushana dynasty succeeded WimaKadphises andstarted a new era called the Saka Era in 78 A.D, now used by Government of India. Kanishkaintroduced new coinage in gold with the images of the Buddha and the other divinities withlegends in Greek and Kharosthi scripts. Kanishkaruled a vast area as attested by hisinscriptions found through his domains such as Kosam, Sarnath, Mathura,Bhawalpur, Manikyala in Pakistan mentioning his reginal years ranging from 2 to 18. He was known asa man of arts and letters. He has extended his support to Buddhism but encouraged theother faiths too. He convened the fourth Buddhist council presided over by Vasumitra. Buddhistscholars like Aswaghosha and Vasumitra received his patronage. Aswaghosha wrote **BuddhaCharitha** and **Saundarananda,** as court poet of Kanishka

Kanishka was responsible for flourishing two new styles of art called the Gandharaschool of Art and Mathura school of art.Buddha and Bodhisattva images were created with Greeko – Roman features for the firsttime with the influence of Mahayana Buddhism in stone, stucco and other media. A goodnumber of panels depicting the Buddha, Buddhisatva,scenes from the life of SiddharthaGautama and Jataka stories were also created.

There was a flourishing state of economy during the rule ofKanishka.Proliferation of Arts, intensification of agriculture, internal and external trade,guilds of artisans(srenis) collectively contributed to the prosperity of theKushana economy. Coins ingold were in circulation for the first time in India that resulted in the influence of Romancoins into India because of the brisk trade activity through caravans, especially on the silkroute.Kanishka acted as an absolute monarch and controlled his vast empirecomprising the stretch from Balkh and Khotam in the west Bihar and Bengal in the East,Kashmir and Narmada in the south with the assistance of the western Kshatrapas as hissubordinates. He was ably assisted by the council of ministers and the dandanayaka andMahadandanayakas. Contribution of Kanishka in terms of administration, coinage establishing a new era, introduction of new art styles in Gandhara region and native art style in Mathura region andpromotion of literature enriched the cultural arena of India.

Pedagogical Foundation & Features for Chapter

❖ Glossary

Chaturvarna: Society divided into four varnas viz, Brahmans, Kshatriyas, Vaisyas and Sudras

Ajivikas: Followers of a Seet established by MakkaliGosala

Jainism: An ancient non-theistic religion of India founded by Mahavira in 6th century BC

Buddhism: A non-Vedic faith developed after the Buddha in 6th Century B.C.

Tirthankara: A saviour and teacher of Jina dharm

Pedagogical Foundation & Features for Chapter

❖ Glossary

Chaturvarna: Society divided into four varnas viz, Brahmans, Kshatriyas, Vaisyas and Sudras

Ajivikas: Followers of a Seet established by MakkaliGosala

Jainism: An ancient non-theistic religion of India founded by Mahavira in 6th century BC

Buddhism: A non-Vedic faith developed after the Buddha in 6th Century B.C.

Tirthankara: A saviour and teacher of Jina dharma

Samana: Follower of Buddhism and Jainism practicing pursuit of liberation

Nirvana: A tolal relief for the cycle of birth and death

Sangha: Buddhist and Jaina order

Gahapati: Household

Karma: The sum of person's actions in this or previous states of existence

Mahajanapada: Great habitations of people

Mantriparishat: Council of ministers

Adhyaksha: Superintendent

Rajuka: Provincial officer in Mauryan administration

Yukta: A revenue officer

Gramani: Head of a village

Dharmasthama: A civil court

KantakaSodhana: A Criminal court

Senapati: Military General

Saka era: Founded by Kanishka in 78 A.D.

Sangiti: Buddhist Council

❖ Interactive Links

Documentary - The Buddha Link: https://www.youtube.com/watch?v=Vc7_VyVXDLs

BBC History Documentary Story of the Buddha's Life. Link: https://www.youtube.com/watch?v=s-AkIXKAYL4

india and indian Life Buddha A Documentary Story Of The Buddhas Full Documentary. Link: https://www.youtube.com/watch?v=kVpIoxNdRXo

James Powell: an Overview of Jainism. Link: https://www.youtube.com/watch?v=3uKyxkgbna4

Bhagwanmahavira life full story animated film. Link: https://www.youtube.com/watch?v=tB1XdgO5_mE

The Forgotten Mauryan Dynasty Uncovered - Ancient History Documentary 2017. Link: https://www.youtube.com/watch?v=bb-GFNnScII

❖ Online Resources

The Buddhist society: https://www.thebuddhistsociety.org/page/resources

Teaching Buddhist studies: http://teachingbuddhism.net/resources/

Oxford centre for Buddhist studies: https://ocbs.org/resources/

Jainism Basics, Literature, Philosophy: https://www.jaina.org/page/ResourcesJainism

Jainism- South Asia: Web Resources: https://guides.lib.uw.edu/c.php?g=341513&p=2299144

Asoka by NGC: https://www.nationalgeographic.com/culture/article/ashoka

❖ Curricular activities

Jain world: https://jainworld.com/photosimagesclips/

Ashoka the Great Lesson Plan: https://study.com/academy/lesson/ashoka-the-great-lesson-plan.html

Ashoka the Great? Ancient India Activity Writing and Literacy Lesson Plan: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Ashoka-the-Great-Ancient-India-Activity-Writing-and-Literacy-Lesson-Plan-1790846?st=94afcee3cdb021c31a3daa97abd9d15a

Ancient India, the Spread of Buddhism, & Emperor Ashoka! A Stations Adventure!:https://www.teacherspayteachers.com/Product/Ancient-India-the-Spread-of-Buddhism-Emperor-Ashoka-A-Stations-Adventure-316359?st= 94afcee3cdb021c31a3daa97abd9d15a

Mauryan Empire – Emperor Ashoka: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Mauryan- Empire-Emperor-Ashoka-3757246?st=94afcee3cdb021c31a3daa97abd9d15a

Buddhism Doodle Notes and Digital Guided Notes: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Buddhism-Doodle-Notes-and-Digital-Guided-Notes-2967388?st=1c96da5d95b40ff92a56f6a4010638b9

Hinduism & Buddhism: Compare and Contrast these two major world religions!: https://www.teacherspayteachers.com/Product/Hinduism-Buddhism-Compare-and-Contrast-these-two-major-world-religions-2413359?st=1c96da5d95b40ff92a56f6a4010638b9

❖ Self-Assessment

A. Multiple Choice Questions

1. Jainism is orginiated in which century BC. (Answer D-)

a) 1st

b) 3rd

c) 4th

d) 6th

2. Mahavira established which of the following (Answer -D)

a) Busshism

b) Ajivika

c) Saivism

d) Jainim

3. Panchaseela was proposed by (Answer -A)

a) Buddha

b) Mahavira

c) Siva

d) Vaishnu

4. Panchavratas are important vratas in which religion? (Answer -B)

a) Buddhism

b) Jainism

c) Saktism

d) Saivism

5. The term Tirtankara is associated with which religion (Answer -D)

a) Virasaiva

b) Sri Vaishnava

c) Ganapatya

d) Jainism

6. Siddhartha belongs to which cast? (Answer -B)

a) Bramhana

b) Kshatriya

c) Vaisya

d) Sudra

7. Who was called as Devamapiya (Answer -C)

a) Chandragupta

b) Kanishka

c) Ashoka

d) Samudragastya

8. Who wrote Buddha Charitha? (Answer -C)

a) Charaka

b) Kanishka

c) Aśvaghoca

d) Kalidasa

9. After which war Ashoka adopted Buddhism (Answer -C)

a) Delhi

b) Indraprastha

c) Kalinga

d) Andhra

10. Who was the last ruler of Mauryan dynasty? (Answer -A)

a) Brihadratha

b) Asoka

c) Kalinga

d) Non of these

B. Fill in the Blanks

1. ....is the very first state of Ancient India **(Answer-Magadha)**
2. ....is son of Bimbisara**(Answer-Ajatasatru)**
3. ...... is the capital of Mauryas**(Answer-Pataliputra)**
4. Chanakya is known as .... **(Answer-Kautilya)**
5. Kautilya wrote........... **(Answer-Arthasatra)**
6. Ajivika sect was established by...... **(Answer-GoshalaMaskariputra)**
7. The first discourse of the Buddha was delivered at ..... **(Answer-Saranath)**
8. Megastheneswrote .... **(Answer-Indica)**
9. The script of Asoka inscriptions is ...... **(Answer-Bramhi)**
10. The language of Asoka inscription is..... **(Answer-Prakrit)**

C. Short answer Questions

1. Explain the conditions in the 6th century BC.?
2. Elucidate eight fold path of the Buddha?
3. Outline the features of Jainism?
4. Write on the Ashoka Dharma?
5. Describe Kaniskas contribution to art?
6. Explain features of Mauryan polity?
7. Discuss the consequences of Kalinga war?
8. Write the causes for the decline of the Mauryan Empire?
9. Explain briefly on the Mantriparishat of Mauryan period

Kanishka

For Advanced Learners

- Study Buddhism Online: https://zenstudiespodcast.com/?gclid=Cj0KCQjwm9yJBhDTARIsABKIcGYXnwJ_ThTaj12LDyD5G1ju6zLUxmJorzhz ZaLvJS6vd_NB24wWkK0oaAiovEALw_wcB
- Buddhism and Modern Psychology: https://www.coursera.org/learn/science-of-meditation
- The Maurya Empire: https://courses.lumenlearning.com/boundless-worldhistory/chapter/the-maurya-empire/

- Mauryan Empire Lesson Plan: **https://study.com/academy/lesson/mauryan-empire-lesson-plan.html**
- Jianism courses: **https://www.jainismcourse.org/**
- Jain Philosophy Courses: **https://jainphilosophy.org/certificate-course.html**
- Von Glasenapp, Helmuth. *Jainism: An Indian religion of salvation*. Vol. 14. MotilalBanarsidass Publ., 1999.
- Rankin, A. (2018). *Jainism and environmental philosophy: Karma and the web of life*. Routledge.
- Gethin, Rupert. *The foundations of Buddhism*. Oxford University Press, 1998.
- Berkwitz, Stephen C. "Textbook Buddhism: introductory books on the Buddhist religion." *Religion* 46, no. 2 (2016): 221-246.
- Thapar, Romila. "The Mauryanempire in early India." *Historical Research* 79, no. 205 (2006): 287-305.

❖ References

- Basham A.L., The Wonder that was India, Canberra, 1967.
- Tha, D.N., Ancient India – An Introductory Outline, New Delhi, 1998
- Kosanki D.D., The Culture and Civilization of Ancient India – A Historical Outline, New Delhi, 1976
- RomilaThapar., History of India, Vol. I
- Sahrma R.S., Asoka and the decline c ... v Delhi, 2010
- ... s.

Gold Coins of Kanishka

Buddha - Mathura Art

Gandhara School of Art

Unit –III

History & Culture of South India (2nd Century BC to 8th Century AD): SangamLiterature; Administration, Society, Economy and Culture under Satavahanas;Culturalcontribution of Pallavas

Mamallapuram, Shore Temple

3.1 సంగమ సాహిత్యం - నాటి పరిస్థితులు

విషయసూచిక

3.1. పాఠ్యాంశ అధ్యయన ఉద్దేశాలు

3.2. ఉపోద్ఘాతం

3.3. సంగమ సాహిత్యం

3.4. సంగమ సాహిత్యం కాలంనాటి రాజ్యాలు

3.4.1. చోళ రాజ్యం

3.4.2. చేర రాజ్యం

3.4.3. పాండ్య రాజ్యం

3.5. సంగమ కాలం నాటి పరిపాలన

- రాజరికం
- పరిపాలన నిర్వహణ
- సమాజం విభజన - మహిళల స్థితి
- ఆర్థిక పరిస్థితులు
- మత పరిస్థితులు
- కళల అభివృద్ధి

3.6. అభ్యసన ఉపయోగాలు

3.7. నమూనా పరీక్ష ప్రశ్నావళి

3.8. Glossery

3.1 SANGAM AGE LITERATURE

Contents:

3.1. Objectives

3.2. Introduction

3.3. Sangam Literature

3.4. The three kingdoms of the Sangam age

  a. Chola Kingdom

  b. Chera Kingdom

  c. Pandya Kingdom

3.5. Sangam Polity

  a. Monarchy

  b. Administration

  c. Social stratification and Women Position

  d. Economic Conditions

  e. Religion

  f. Fine Ars

3.6. Learning Outcomes

3.7. Model Questions

3.8. Glossary

సంగమ సాహిత్యం - నాటి పరిస్థితులు

◆ **పాఠ్యాంశ అధ్యయన ఉద్దేశాలు :**

విద్యార్థులు ఈ పాఠ్యాంశము చదివిన అనంతరం క్రింది వాటిపట్ల అవగాహన పెంచుకుంటారు.

- సంగమ సాహిత్యం - దాని ప్రాముఖ్యత.
- మూడు సంగమ రాజ్యాల విజృంభణ - రాజకీయ పరిస్థితులు.
- పరిపాలన.
- సామాజిక స్థితిగతులు
- ఆర్థిక పరిస్థితులు.
- మత పరిస్థితులు మరియు నాటి సమాజంలో మహిళల స్థానం.

దక్షిణ భారతదేశ చరిత్రలో ఒక మహత్తర సంఘటన సంగమ యుగకాలం. క్రీస్తు పూర్వం రెండవ శతాబ్దం కాలంలోనే 'తమిళహం'గా పేరుపొందిన చోళ, చేర, పాండ్య రాజ్యాలు మరియు కొన్ని స్వతంత్ర రాజ్యాలు సర్వస్వతంత్రంగా వ్యవహరించాయి. పాండ్యరాజుల కాలంలో విరాజిల్లిన సంగమ సాహిత్యం నాటి పరిస్థితులన్నింటిని మనకు సవివరంగా తెలియచేస్తున్నది. సంగమ యుగ పరిపాలనకు సంబంధించి చరిత్రకారులలో భేధాభిప్రాయములు ఉన్నప్పటికి, క్రీస్తు పూర్వంలో మరియు క్రీస్తు తదనంతరం వారు పాలించారనే విషయంలో అందరూ అంగీకరిస్తున్నారు. సంగం లేదా 'Muchchangam' సంగం కాలం నాటి మూడు రాజ్యాలలో ఒకటయిన పాండ్య రాజులచే నిర్వహించబడింది. పాండ్యరాజులు మూడు ప్రధాన సాహిత్య సదస్సులను నిర్వహించి, వందలాది మంది పండితులను, కవులను పోషించి ఎంతో సాహిత్య సంపదను క్రోడీకరించారు. ఈ సాహితీ పరిషత్‌లో సేకరించిన సాహిత్యం నాటి కాలానికి సంబంధించి రాజకీయ, సాంఘిక, మత, ఆర్థిక పరిస్థితులను తెలుసుకోవడానికి ఉపయోగపడుతుంది.

సంగమ సాహిత్యం :

సంగం అనగా సాహితీకారుల సమావేశం లేదా తమిళ సాహిత్యకారుల పరిషత్. వీటికి 'కుదల్' అనే మరో పేరు కూడా ఉంది. అనగా పాండ్యుల కాలంలో వెలసిల్లిన తమిళ సాహితీవేత్తల సదస్సు. దీనిని మొదటగా శైవ సన్యాసియైన 'తిరునవక్కురసు' తన గ్రంథమైన 'తిరుపత్తూర్ తిరుత్తనందహం' నందు తెలియచేశాడు. ఇతను 7వ శతాబ్దానికి చెందినవాడు. తదనంతరం 9వ శతాబ్దిలో ఇరయైనార్ అహప్పిరుల్ సంగమ సాహిత్యం గురించి తెలియజేశాడు.

సంగమ సాహిత్యానికి తమిళ సాహిత్యంలో ప్రత్యేకమైన

3.1 SANGAM AGE LITERATURE

3.1. Learning Objectives:

Students will acquire knowledge about

- The importat Literature in Sangam Age.
- How the three important monarchies Chela, Chora, Pandyans flourished and dominated the ‘tamilham’.
- Administration, social stratification during Sangam age.
- The economic conditions of this age.
- The religious conditions and the position of women.

“The Sangam is a unique institution of the early Tamils. It has lent its name to many classical works with the result, Sangam literature and Sangam age have acquired certain specific connotations, though, in respect of details, doubts continue to persist” - Dr. K.K. Pillai

The Sangam age is viewed as an important landmark in the history of South India. The age of Sangam was the age where its literature exists. We had already learnt that the historians were not in an unanimous opinion about its reign, yet, all of them agreed that the Sangam age was the period of a few centuries that existed near the Christian era. Sangams which are also called Muchchangam, flourished under the royal patronage of a great kingdom of Pandyas. They have provided enormous information about the conditions of that time. Three Sangams in which thousands of literary giants attended produced voluminous literature which is a useful source to construct the history of the Sangam age. Tamilham, the homeland of Tamils was ruled by themselves i.e. three monarchs namely the Chera, the Chola, and the Pandyans, and other petty principalities when entire South India was under the control of mighty Satavahans’. It was to be taken into consideration that before the rule of pallavas, the tamilians were not provided political stability, religious toleration and economic prosperity but Sangam rule witnessed the glory of literature, women empowerment, fine arts and extensive external trade.

3. Sangam Literature

‘Sangam’ is the Tamil form of the Sanskrit word. “Sangha”, means academy of poets or assembly of Tamil poets. It has got another meaning ‘Kudal’ means society or parishad. Sangam was first referred by a ‘Tirunavukkarasu’, a 7th century Shiva saint and later by “Iraiyanar Aheppiorul’ of 9th century. So the Tamil Sangam was an academy of poets and bards, who flourished in three different times and different places patronized by Pandyan kings. This literature had a peculiar form and it alone can be called “the unadulterated literature of the Tamils.” Even the Sanskrit ideas and forms were not succeeded as an alternative to the sangam literature in Tamil Society. Unlike other literatures, this literature dealt with the secular matters relating to public and social activity.

స్థానముంది. అందుకనే సంగమ సాహిత్యాన్ని Unadultered literature of the Tamil యని అంటారు. సంస్కృత భాషలోని ఆలోచనలు, నియమాలు కూడ ఈ సాహితీ ప్రక్రియను మార్చడంలో సఫలం కాలేదు. మిగతా సాహిత్యంనకు భిన్నంగా ప్రజలకు సంబంధించిన సామాజిక కార్యక్రమాలను, లౌకిక విషయాలను గురించి వివరిస్తుంది.

ఈ సంగం సాహిత్యం తమిళ సాహిత్య శాఖలయిన పురం (ధైర్యం) (Valour), అహం (ప్రేమ) అనే సాహిత్య ప్రక్రియలను గురించి కూడ వివరిస్తుంది. ఇందులో ఉపభాగాలయిన అరం (Aram), పోరుల్ (Porul), ఇంబమ్ (Inbam), విదు (Vidu)లను గురించి కూడ ఇందులో చర్చించారు. తమిళ సాహిత్యంలో ప్రముఖ రచనలయిన తొల్కప్పీయం, పత్తుపట్టు, ఎత్తుతోగాయ్, పద్దెనిమిది రచనలు, తమిళ కావ్యాలయిన శిలప్పధికారం, మణిమేఘలై, కురల్ మరియు తిరుక్కురల్ మొదలగునవి సంగమ సాహిత్యం నుంచి ఉద్భవించినవి.

తొల్కప్పీయర్ రచించిన 'తొల్కపీయం' తమిళ సాహిత్య చరిత్రలో అతి ప్రాచీన గ్రంథం. ఇది క్రీ.పూ. 3 నుంచి 4 శతాబ్దాల కాలం నకు చెందినది. పత్తుపట్టు లేదా Ten Idylls పురం సాహిత్యం, అహం సాహిత్యంనకు చెందిన పదిమంది రచనల సంకలనం. Ettutogai, నైతిక విలువలు, నీతి సూత్రాలను వివరించిన Eighteen Works సంగం సాహిత్యంలో ముఖ్య రచనలు. **'తమిళ సాహిత్యం బైబిల్'**గా పిలువబడుతున్న తిరువల్లువార్ రచించిన 'తిరుక్కురల్', వల్లువార్ సంకలనం చేసిన 'కురల్'లు కూడ ఆ కాలం నాటివే. 'కురల్' గ్రంథం కౌటిల్యుని 'అర్థ శాస్త్రం'తో పోల్చబడింది. తమిళ ఇతిహాస గ్రంథాలు ఇలంగో అడిగల్ వ్రాసిన 'శిలప్పధికారం', సిత్తలై సత్తనార్ రచించిన 'మణిమేఘలై' గ్రంథాలు నాటి సమాజం, రాజకీయ స్థితిగతులపై కీలక సమాచారాన్ని అందిస్తున్నాయి. ఆనాటి కాలంలో ప్రముఖ రచయితలయిన నక్కిరానార్, కపిలార్, పరనార్, అవ్వయ్యార్, మంగూడి మరుదనార్ మొదలగు వారి రచనల నుంచి కూడ మనం సంగం యుగం గురించి ఎంతో విలువైన సమాచారం పొందుచున్నాం. 'శివగ' మరియు 'జీవిక'ల వీరోచిత గాథ 'శివగ శింథామణి' గ్రంథమయిన 'తిరుత్తక్క దేవర' కూడ ఎంతో కీలకమయిన సమాచారం అందించింది.

సంగమ యుగానికి సంబంధించి విదేశీయుల రచనల ద్వారా కూడ తెలిసికొనవచ్చును. గ్రీకు రచయితలయిన మెగస్తనీస్, స్ట్రాబో, ప్లినీ, టాలమీల రచనల ద్వారా విదేశీ వాణిజ్యం చేసినట్లు తెలుస్తున్నది. పశ్చిమ మరియు దక్షిణ దేశాలలో సంగం కాలంలో వాణిజ్యం జరిగినట్లు వారి నాణెములు, రచనల ద్వారా మనకు ఆధారాలు ఉన్నాయి. అశోకుని శాసనాలు, వారి కాలంలో ముద్రించిన నాణెముల ద్వారా కూడా మనం సంగం కాలం నాటి ప్రముఖ మూడు రాజ్యాల గురించి సమాచారం ఉంది. భారవేలుని 'హాథిగుంపా శాసనం' నందు కూడ చేర, చోళ, పాండ్య రాజ్యాలను గురించి ప్రస్తావించారు. అరిక్కమేడు, పూమ్‌పహార్, కొడుమనాల్ ప్రాంతాలలో లభ్యమయిన పురావస్తు ఆధారాలలో దక్షిణ భారత రాజ్యాలు విదేశీయులతో కొనసాగించిన వాణిజ్య సంబంధాలను గురించి మనకు తెలుస్తున్నది.

It also explained the concepts of Puram (valour) and Aham (love). This kind of division is confined to only Tamilian languages and sui generis to their literature. We also found Tamil literature classification of Aram, Porul, Inbam, and Vidu which were all the subdivisions of Aham and Puram.

The entire Sangam literature was accumulated by scholars during following three important meetings.

S.No.	***Place where Meeting was held***	***President of the sangam***	***No. of Kings patronized***	***No. of scholors***	***No. of years***
1	***Thenmadurai***	***Sait Agastyar***	***89***	***4499***	***4400***
2	***Kapatapuram***	***Agastya***	***59***	***3700***	***3700***
3	***Madurai***	***Nakkiralu***	***49***	***449***	***1850***

The first Sangam was presided over by Sage Agastyar, where nearly 4499 scholars participated and it lasted for around 4400 years. In this long cherished period of 4400 years, 89 Pandyan Kings took initiation for the successful completion of literary works. The important works of this Sangam age were Agatiyam, Paripadal, Mudukurugu and Kalariyavirai. The prominent scholars, who were rendered their literary contributions, include Agastya, Murugavel, Mudinagarayar and Murunjiyur. But no literary work of this Sangam is available to the modern day scholars. The second Sangam was held at Kapadapuram, the capital city of Pandyas. It was also presided by Agatya. Irundiyar, Tolkappiyar, Karungoli, Pandurangan, Tarainamaran, and Vellurkappiyanar, etc were the other prominent scholars. This sangam lasted for over 3700 years with 3700 poets under the patronage of 59 kings. The earliest Tamil text on grammar Tolkappiyam Mapuram, Isainunukam, Bhutapuram, Kali, Kuruku and Vendali were the important works composed during this Sangam period.

The third Sangam was held at Madurai (present), which was chaired by Nakkiralu, where 449 scholars took initiative with the aid of 49 kings and it lasted for 1850 years. The important works of this Sangam were 18 in number. The major works, epics, and others which are all discussed below in detail.

A collection of Sangam literature includes the great grammatical work of Tolkappiam, the Ten poems (Pattupattu), Ettutogai (eight anthologies), Eighteen (pathinen Killkkanakku) works, and the two epics Silappathigaram and Manimeghalai and the Kural, Thirukkural, etc.

సంగం కాలం నాటి ప్రముఖ మూడు రాజ్యాలు :

కృష్ణానదికి దక్షిణము నుంచి కన్యాకుమారి వరకు విస్తరించియున్న ప్రాంతమును రమారమి క్రీ.పూ. 2వ శతాబ్ది కాలంలో మూడు పెద్ద రాజ్యాలు చోళ, చేర, పాండ్య రాజ్యాలు పాలించాయి. ఈ ప్రాంతమే 'తమిళహం'గా ప్రసిద్ధికెక్కింది. మూడు రాజ్యాల పాలన కాలం గురించి ఏకాభిప్రాయం కుదరనప్పటికి చేర పాలకుడు 'సెంగుట్టు వాన్', సింహళ పాలకుడయిన 'రెండవ గజబాహు' సమకాలికుడు అనే వాదన వీరియొక్క పాలనాకాలం నిర్ణయించడానికి ప్రధాన ఆధారంగా తీసుకున్నారు. సంగమ సాహిత్యంలో ప్రముఖ గ్రంథాలు శిలప్పధికారం, జైన గ్రంథాలు దీపవంశ, మహావంశలు కూడ దీనిని ధృవీకరించాయి. అందువలన సంగమ సాహిత్యం క్రీ.పూ. 3 శతాబ్ది నుంచి క్రీ.శ. 2వ శతాబ్ది వరకు ఉండవచ్చునని ఎక్కువమంది నిర్ధారణకు వచ్చారు. అలాగే సంగమ సాహిత్య కాలంనాటి రాజవంశాల పాలనా కాలం సంబంధించి కూడా భిన్నాభిప్రాయాలు ఉండాయి.

చేర రాజ్యం :

సంగమ కాలంలో వెలసిల్లిన ప్రముఖ మూడు రాజ్యాలలో మొదటిది చేరరాజ్యం. చేర పాలకులు మొదట కావేరి నది ఒడ్డున ఉన్న 'వంజి', నుంచి తరువాత పశ్చిమ తీరంలోని 'తొండి' ప్రాంతము నుంచి పాలించారు. వీరు ఎక్కువగా కొండ ప్రాంతంను పాలించడంద్వారా 'వనవార్' లేక 'మవైయార్' అనే పేరుంది. ప్రముఖ సంకలనము 'పురనారూర్', 'పుగలూర్' మరియు 'పదిర్రుపట్టు' శాసనముల ద్వారా మనం చేర పాలకుల గురించి తెలుసుకొనవచ్చును. వారి చిహ్నం బాణం.

Tolkappaim, written by Tolkappiar in 3rd or 4th century B.C was the earliest book of Tamil literature. It has three major parts. It has been providing us the Tamil grammar, in addition to the political, economic and social conditions of the Sangam period. The Pattupattur or Ten Idylls is a collection of ten works of which Thirumurugarruppadai, porunararruppadai, Sirupanarruppadai, perumpanarruppadi, Needunalvadai, maduraikkanji, and Malaipadukadam is considered as puram literature where as Mullaippattu, Kurinjippattu and Pattinappalai are treated to be Aham literature. The Ettutogai or eight anthologies are Narrilnai, Aganaooru, Purananooru, Kuruntogai, Kalittogai, Paripadal, Padirruppattu and Angurunooru. Eighteen works which are dealing with ethics and morals are also belong to Aham and puram. The most important literature is Thirukkural (the Bible of Tamil Literature) written by Thiruvalluvar and the 'Kural' composed by Valluvar. The kural is compared with the Arthasastra of Kautilya. It is divided into three divisions Aram, Porul and Inbam. The epics namely Silappathigaram written by Elango Adigal and Manimegalai by Sittalai Sattanar are also providing very good information about the Sangam polity and society.The other prominent poets of that age Nakkiranar, Kapilar, Paranar, Auvaiyar, Mangudi Marudanar etc contributed to the history through their writings. Sivaga Sindamani of Tiruttokkadevar, a story of a hero called Sivaga and Jivaka also to be praised for their contributions to the sangam age.

In addition to the indigenous Sangam literature, we have some foreign and archaeological information on the Sangam age. Accounts of Greek authors Megasthenes, Strabo, Pliny and Ptolemy are explaining the trade relations of West and South India. Regarding three monarchies of the South i.e., Chola, Chora, and Pandyas, the inscription of Ashoka are mentioned. Even Hathikumbha inscription of Kharavela is also mentioned above these. Archaeological sites arrived at Arikkamedu, Poompuhar, Kodumanal etc., reveals the overseas commercial relations with South Indian Kingdoms.

4. The three monarchies of Sangam age

The chronology of Sangama rulers is still a dispute among many eminent scholars although there were many theories put forth by them. But, the sheet anchor of Sangam chronology lies in the fact that Sreelankan king Gajabhahu II was a contemporary ruler to Chera ruler Senguttuvan. It was confirmed by both Sangam literature Silappathigaram and Jain accounts Dipavamsa and Mahavamsa. Thus, based on literary, archaeological, numismatics and Roman coins available in the Tamil region all the historians came to an unanimous understanding that Sangam literature was flourished between the 3rd century BC to the 2nd century A.D. And also there were no convincing reasons from any scholar regarding which kingdom originated earlier among the three kingdoms.

The Chera kingdom

The Cheras ruled from two capitals, Vanji (on the bank of Kaveri, inland capital) and Tondi on the West Coast. They were called Vanavar and Malaiyar, since they ruled the largely mountainous region. We have very good information about Cheras from the famous anthology the 'Purananuru', 'Pugalur inscription' and 'Padirruppattu'. Their

చేర పాలకులలో ముఖ్యుడు ఉదియన్ చేరన్ గొప్ప యోధుడు, 'వంజి' రాజధానిగా చేసుకొని పాలించాడు. తనకు సమకాలీకుడయిన 'రెండవ శాతకర్ణి'ని ఓడించినట్లు తెలియుచున్నది. ఇతనికి 'Udayan of the big feed' అనే బిరుదు ఉంది. తదనంతరం ఇతని కుమారుడు 'నెడుం చెరల్ అదన్' సింహాసన మధిష్టించి, యవనులతో పోరాడి 'Imayavaramban' అనే బిరుదును సంపాదించాడు. అంతేగాక చోళపాలకుడయిన 'వెరుపరాదక్కి పెరువిరార్ కిల్లీ'తో స్వయంగా పోరాడి ఇద్దరూ వీరమరణం పొందారు. దీనికి స్పందించిన వీరి భార్యలు కూడా ఆత్మహత్య చేసుకోవడం గమనార్హం.

యుద్ధానంతరం నెడుం కుమారులు చేరన్ సెంగుట్టువాన్, ఇలంగో అడింగల్‌లలో 'ఇలంగో' సన్యాసిగా మారి 'శిలప్పధికారం' గ్రంథం ద్వారా సోదరుని అమరునిచేయగా సెంగుట్టు వాన్ సామ్రాజ్య బాధ్యతలు చేపట్టెను. యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణికి సమకాలికుడు అయిన ఈయన వారితో మంచి స్నేహ సంబంధములు కొనసాగించెను. అనేక దండయాత్రలను చేపట్టి గొప్ప యోధుడిగా కూడ ప్రసిద్ధి కెక్కెను.

ఆర్యావర్తంపై దండెత్తి వారిని ఓడించడం, మొగూర్ చెందిన పాలైయాన్ మరియు తొమ్మిది మంది రాజుల కూటమి సమైక్యను 'వాయిల్‌పురం' దగ్గర, 'పైరెట్స్'గా పేరొందిన కదంబులను ఓడించి 'కడల్ – ఫిరక్కోహియ' బిరుదును సాధించడం ముఖ్యమైనవి. చోళ రాజుల అంతర్యుద్ధంలో పాల్గొని 'నెరివాయిల్'ను ఓడించి తన బావమరిది 'నలం–కిల్లీ'ని చోళరాజుగా ప్రకటించెను. ఈ దండయాత్రల ద్వారా సెంగుట్టువాన్ చేర పాలకులలో సుప్రసిద్ధుడిగా ప్రసిద్ధికెక్కెను. సెంగుట్టువాన్ వాస్తుకళా సంపదకు కూడ ఎంతో కృషిచేసెను. తమిళ ప్రాంత వాసులు ఆదర్శమహిళగా కొలిచే 'కన్నగి'కి సంబంధించి నూతన 'పత్తి సంప్రదాయం' (Pattini Cult) ను ప్రారంభించెను. 'కన్నగి' పేరిట దేవాలయం నిర్మించి పొరుగుదేశాల రాజులను, రాజకుమారులను ముఖ్యంగా సింహళీయం పాలకుడు రెండవ గజబాహును ఆహ్వానించెను. సెంగుట్టువాన్ 55 సంవత్సరాల సుదీర్ఘపాలన అనంతరం, బలహీనమై అంతర్గత కలహాలు మరియు అసమర్థ పాలకుల పాలన ద్వార ప్రాచుర్యం పొందలేక అంతరించింది.

చోళ పాలకులు :

చోళుల చిహ్నం 'పులి'. వీరు నేటి ఆధునిక తిరుచురాపల్లి జిల్లా నుంచి దక్షిణ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఉన్న ప్రాంతాన్ని పరిపాలించారు. వీరి ప్రధాన కేంద్రం మొదట 'ఉరయూర్'. తర్వాత పూహర్ అనగా నేటి కావేరి పట్టణం. వీరు సంస్కృత పురాణం లోని సిబి (Sibi) మరియు మణు (Manu) లకు చెందినవారు. 'తిరు అరూర్' లేదా 'నేటి అలూర్ (Alur)' కేంద్రంగా పాలించిన మనునీతి కందచోలక మొదటి పాలకుడు అని ఉన్నప్పటికి చారిత్రాత్మకంగా ఉరయూర్ నుంచి పాలించిన 'ఉరువప్పహరర్ ఇలంసెట్టి సెన్నీ'నే మొదటివాడుగా పరిగణించవచ్చును. ఇతని మరణానంతరం 'కరికాలన్'గా పేరొందిన తిరుమవలన్ చోళపాలకుడుగా పదవీ బాధ్యతలు చేపట్టాడు. ఇతనే 'కరికాలచోళుడు'గా వాసికెక్కాడు. అపుడు అతని వయస్సు కేవలం 5 సంవత్సరాలు. చోళ పాలకులలో గొప్ప పాలకుడిగా ప్రసిద్ధికెక్కిన వాడు ఈ కరికాల చోళుడు. 'పత్తినప్పయి ఫలకాల'నుంచి ఇతని దండయాత్రల వివరాలను మనం తెలిసికొనవచ్చును. శత్రువుల నుంచి రక్షణకు రాజధానిని 'కావేరి పట్టణము'నకు మార్చాడు. తంజావూర్ దగ్గర జరిగిన

emblem was the ‘bow’.

The early king of the Chera Kingdom was Udiyan Cheral, who was a great warrior. He ruled from the capital city Vanji. He was the contemporary of the Satavahana King, Satakarni II, who was defeated by him and bore the title of “Udayan of the big feed”. He was succeeded by his son Nedum Cheral Adan. Nedum had to fight against yavanas, in which he humiliated them and got the title ‘Imayavaramban’. It means ‘he whose fame is as high as the Himalayan peaks’ or ‘he whose territories have the Himalayan Range as their boundary’. Another significant incident during his period was his war with Chola King Verpahradakki Peru Virar killi, where two kings alone on the field and killed each other. Wives of both Kings committed ritual suicide on the battlefield itself. Nedum had two sons namely Cheran Chenkuttuvan and Ilango Adigal. The younger, Ilango Adigal became an ascetic and later became the author of the ‘Silappadikaram’ in which he immortalized his royal brother.

Chenkuttuvan was probably the greatest Chera king of the Sangam age. He was contemporary to Yagnasri Satakarni of Satavahanas and maintained cordial relations with him. He waged wars against Aryans and got the victory and also subjugated the Chieftain Mogur known as Palaiyan. He also crushed the nine princes of the Chola family at Vayilpuram. He defeated the pirates known as’ Kadambas’ and earned the title ‘Kadal-Pirakka Hiya’. Chenkuttuvan was involved in the civil war of Chola Kingdom between Nalam-killi and Nerivayil and made Nalam-killi, who was his brother-in-law on the throne. In addition to his conquests, he also contributed to the field of art and letters. He introduced the’ pattini cult’ i.e., the worship of Kannagi as the ideal wife in Tamil region. He invited many princes from neighboring countries for the construction ceremony of Kannagi temple and Gajabahu II was one among them. After the demise of Chenkuttavan who ruled for 55 years, the history of the Cheras was not eventful. The Chera Kingdom slowly and steadily disintegrated and disappeared from the scene of history although many petty kings ruled for more than a century.

The Chola Kingdom :

The Chola sovereignty included Tondaimandalam which extended from the modern Tiruchi district to Southern Andhra Pradesh. Their capital city was first at ‘Uraiyur’ and later at ‘Kaveripattanam’ (puhar). The tiger was the emblem of Cholas. They belonged to a solar origin. They connected themselves with Sibi and Manu of the Sanskrit Puranas. Though Manu Niti Kanda Cholan was said to rule from Tiru Arur (Alura at present), historically speaking Uruvappahrer Ilam Set Senni was the first ruler who ruled from Uriyur. He was succeeded by his son Karikalan, who was also called as Tirumavalan.

Karikalan who was popular as Karikala Chola became the king at the age of five. He was the famous king of the Sangam Cholas. His famous victories can be known from Pattinappalai Portrays. He transferred the capital to kaveripattanam at the mouth of the river. Karikala was the victor of many wars. Karikala defeated the kings of Chera, Perum Cheraladan, Pandyas and the other eleven minor chieftains at Venni near

'వెన్ని' యుద్ధంలో చేర పాలకులను ఓడించడం తన దండయాత్రలలో గొప్పదిగా చెప్పవచ్చును. తదనంతరం తొమ్మిది మంది పాలకులు సమైక్యంగా ఏర్పడిన కూటమిని 'వగైప్పరండలయి' దగ్గర ఓడించి మరింత ఖ్యాతిని సాధించాడు. పాండ్యులు, పల్లవుల, కురుంబులతో తన సార్వభౌమాధికారాన్ని అంగీకరింప చేసెను. నౌకాబలంతో సింహళీయ పాలకుడిని ఓడించి, సైనికులను బంధించి వారిని కావేరి ఆనకట్టడం నిర్మాణంలో ఉపయోగించడం గమనార్హం. కరికాళ చోళుడు గొప్పయోధుడే గాక అనేక పాలనా సంస్కరణలకు కూడా శ్రీకారం చుట్టాడు. అటవీ భూములను సేద్యపు భూములుగా మార్చి సాగుభూమిని విస్తరించి మైదుకుదుమి పెరువలుడు వ్యవసాయమునకు, వాణిజ్యమునకు అనేక ఋణ సౌకర్యములు కల్పించడం, కిల్లనాయ్ ఆనకట్ట నిర్మించడం లాంటివి ముఖ్యమైనవిగా చెప్పవచ్చును. తద్వారా ఆర్థిక సంపదను సమ కూర్చడంతో పాటు కూలీల వలసలను కూడ ఆపినట్లయింది.

కరికాళ చోళుని అనంతరం తన కుమారుడు మానక్ లిల్లీ సింహాసన మధిష్టించాడు. కాని తండ్రికి తగ్గ తనయుడిగా రాణించలేక పోవడంతో చోళ సామ్రాజ్యం బీటలు పారింది. దానికి తోడు నెడుంకిల్లీ మరియు పెరునార్ కిల్లిల మధ్య జరిగిన వారసత్వ పోరు అంతర్యుద్ధంగా మారి చోళ సామ్రాజ్యం రెండుగా చీలింది. దాదాపు వంద సంవత్సరములు చోళ సామ్రాజ్యం నామమాత్రం కొనసాగినప్పటికి పాండ్యులు మరియు ఇతర పాలకుల చేతిలో బలహీనంగా కొనసాగి చరిత్రలో కనుమరుగయింది.

పాండ్య పాలకులు :

సంగం సాహిత్య కాలంలో కొనసాగిన మూడు రాజ్యాలలో చివరిది, ప్రాచీనమైనది మరియు సంగం పరిషత్‌లను ఏర్పాటు చేసి సాహితీ చరిత్రలో చిరస్మరణీయమైన స్థానాన్ని సంపాదించినది పాండ్య రాజ్యం. వీరి రాజధాని మధురై. వారి చిహ్నం 'మత్స్యం' అనగా చేప. ప్రాచీన సాహిత్యం ఆధారంగా వీరి మొదటి పాలకుడు 'వడింబలంబ నిన్రా' లేదా 'నెడియన్'. ఇతను 'దెన్ మధురై' (Then Madurai) నుంచి పాలించాడు. ఈ ప్రాంతం సముద్ర ప్రవాహంలో కొట్టుకుపోయింది. తదనంతరం పాండ్య పాలకులలో ప్రముఖుడయిన 'పల్యగసలై' సింహాసన మధిష్టించి మధుర నుంచి పాలించాడు. ఇతను గొప్ప యోధుడు, కవిపోషకుడు మరియు అనేక వైదిక కర్మకాండలను నిర్వహించాడు. నెడుంచెజియన్ తర్వాత సింహాసన మధిష్ఠించి, అనేక విజయాలను సాధించి 'ఆర్యప్పదై కదండ' బిరుదును సంపాదించాడు. తర్వాత ఇతని సోదరుడు 'వెత్రివర్ సెలియాన్' పాలకుడయి 'కన్నగి' పేరుతో అనేక పండుగలను నిర్వహించెను. ఇతనికి 'నన్మారన్' అనే బిరుదు కలదు. ఇతని ఆకస్మిక మరణానంతరం 'తలైవలనట్టు నెడుంజెలియన్' అయిదు సంవత్సరాల పసిప్రాయంలో సింహాసన మధిష్టించి పాండ్యసామ్రాజ్య రక్షణకు అనేక దండయాత్రలను కొనసాగించాడు. చోళ, చేర మరియు సామంత పాలకులు సమైక్య కూటమిని చారిత్రాత్మక మయిన 'తలైయలంగనం' యుద్ధంలో ఓడించి ఘన విజయం సాధించడం ఇతని దండయాత్రలలో అతి ముఖ్యమైన సంఘటన. 'మంగూడి మరుదన్' రచించిన 'మధురైక్కంచి' ఈ యుద్ధం గురించేగాక, నాటి సాంఘిక, మత, ఆర్థిక పరిస్థితులను ఎంతో విపులంగా వివరిస్తున్నది.

Tanjore. In the second battle at Vagaipparandalai, he defeated Nine Princes. He also compelled the Pallavas of Kanchi and Kurumbras to accept the suzerainty of Cholas. He waged war against Ceylon with his huge powerful navy and brought several prisoners of war who were used as labour for the construction of the Kaveri canal.

In addition to his military achievements, he also administered some constructive works. The clearance of the forests where he brought vast land under irrigation, which prevented the migration of his subjects. He also offered inducements to agriculture and trade. He was responsible for the construction of Killanai across the river Krishna and many irrigational tanks.

Karikala Chola was succeeded by his son Manaklilli, due to his weakness and other factors the empire was steeped into chaos and witnessed domestic dissensions. The war at kariyavaru between

నెడుంజెలియన్ పతనానంతరం, సమర్థులయిన పాలకులు పాండ్య సామ్రాజ్యాన్ని అధిష్టించలేదు. దానికితోడు కాలభ్రాలు నిరంతరం దాడులు కొనసాగించడంతో పాండ్య రాజ్యం బలహీనపడింది. ఇలాంటి పరిస్థితులలో సామంతుల కూటమి 'కొడైయేలు వల్లగావ్' పాండ్య రాజ్యం పటిష్టతకు ఎంతో కృషిచేశారు. వారిలో 'పరంబ' కేంద్రంగా పాలించిన 'పారి'సామంతులు రాజ్య సంరక్షణకు తీసుకున్న చర్యలు పాండ్య రాజ్యం యొక్క గౌరవాన్నే కాకుండా సంగమ యుగ కీర్తిప్రతిష్టలు పెంచడానికి ఉపయోగపడ్డాయి. వాస్తవంగా సంగమ రాజ్యాలు కూడ వారియొక్క పరాక్రమానికి ఈర్ష్యచెంది వారిని తుదముట్టించుటకు ఎంతో ప్రయత్నించి విఫలులయి మోసంగా వధించారు. పారి పాలకులు 'కపిలార్' ఔన్నత్యానికి కృషిచేయడంను ఎంతోమంది కొనియాడారు. ముత్తరైయార్, అరువలార్, కలవార్, పరదవార్ లాంటి సామంతులు కూడా పాండ్య రాజ్య నిర్మాణానికి ఎంతో కృషిచేశారు.

సంగం కాలం నాటి పరిపాలన :

సంగం కాలంలో ఉత్తర భారతదేశాన్ని పాలించిన ఆర్యుల సంస్కృతి, పాలన మరియు పద్ధతులు పాటించినట్లు విదితమగు చున్నది. ఆర్యుల, ద్రావిడుల మధ్యవున్న వ్యత్యాసాలు తగ్గడానికి సంగమ కాలంలో ప్రయత్నాలు జరిగాయి. పరిపాలన నిర్వహణలో సంగమ పాలకులు వ్యవహరించిన, పాటించిన తీరును గమనించినట్లయితే మనకు ఈ విషయం అవగతమవుతుంది.

సంగం కాలంలో వంశ పారంపర్య రాజరికం కొనసాగింది. రాజు మరణానంతరం జ్యేష్ట కుమారుడే వారసుడు అనే సంప్రదాయం అమలులో ఉన్నప్పటికి, పూర్తిగా అది అమలు అయినట్లు కనపడదు. రాజు సర్వాధికారి, పరిపాలన వ్యవహారాలలో రాజులే తుది నిర్ణయం. రాజుకు అమయిచార్, పురోహితులు, సేనాపతి, దూతలు, గూఢాచారులు మొదలగు వారితో పాటు "Emperayam" అనే ప్రత్యేక మండలి పరిపాలన నిర్వహణలో సహాయం చేసేవారు. రాజ్యాన్ని రక్షించడం, రాజ్య శ్రేయస్సు కొరకు వివిధ యాగాలు నిర్వహించడం, విద్యాపోషణ, సంఘ విద్రోహ శక్తులను శిక్షించడం మొదలగునవి చక్రవర్తి ప్రధాన విధులుగా ఉండేవి. వనవరంబన్, వనవన్, విల్లవార్ (చేర పాలకులు), సెన్నీ, వలవన్, కిల్లీ (చోళ పాలకులు), తెన్నవార్, మినవార్ (పాండ్య పాలకులు) లాంటి బిరుదులతో సంగమ వంశ పాలకులు పాలించారు. హిందూ ధర్మాన్ని రక్షించడం ఒక గౌరవ సూచికంగా భావించేవారు.

సంగమ కాలంనాటి ఆర్థిక పరిస్థితులు :

సంగం కాలం నాటి ప్రజలు మంచి శ్రమజీవులు. వారి ప్రధాన వృత్తి వ్యవసాయం. వరి ప్రధాన పంట కాగా రాగి, చెఱకు, ప్రత్తి, పసుపు, అల్లం మరియు దాల్చిన చెక్క మొదలగు పంటలు కూడా పండిచేవారు. సంగం ప్రజలు నేత పరిశ్రమ, లోహపు పనులు, ఓడల నిర్మాణం, రాయి, పూసలు, దంతాలతో తయారయ్యే ఆభరణములు తయారుచేయడంలో మంచి నేర్పరులు. స్వదేశీయ వ్యాపారంలో వస్తు మార్పిడి విధానం బాగా ఎక్కువగా ఉండేది. వ్యాపారస్థులు జంతువుల ద్వారా, బండ్లు ద్వారా రవాణా చేసేవారు. దక్షిణ భారతదేశంలో విరివిగా లభ్యమయిన రోమన్ బంగారు నాణెములు, ఆగస్టిన్ నాణెలు గమనించినట్లయితే వారితో చురుకుగా వ్యాపారం జరిగినట్లు తెలుస్తుంది. బంగారు, అశ్వములు, మద్యపానంలను సంగం ప్రజలు దిగుమతి చేసుకొని, ప్రత్తి దారం, సుగంధ ద్రవ్యాలు, దంత తయారి

Aryappadaikadananda : he who conquered the Aryan soldiers.

Nanmaran : he has also got the title 'Verriyer Seliyan'. He died while inspecting a portrait gallery and so was called 'Chittiramadattu Tunjiya Nanmaran'.

Kadai Yelu Vallalgal : Chieftains of Sangam age equally enjoyed the powers by being subordinate to their kings. Important subordinates namely Pehan, Ay, Kari, Ori, Adigan, Nalli and Pari were known as 'Kadai Yelu Vallalgal'. They were popular for their philanthropy and patronage. the contributions of other chieftains i.e., the Muttaraiyar, the Aruvalar, the Kalvar, the Paradavar, etc., was also noteworthy in maintaining the law, order and welfare of the people during the later Pandyan period.Nedumkilli and Perunar Killi became a deadly battle for the Chola family. However, the Chola family survived for over a century with various ups and downs and became insignificant.

The Pandya Kingdom

Another monarch of Trio Sangam literature and perhaps the oldest among the Sangam Tamil ruling dynasties was the Pandyas. They ruled over the present-day Southern Tamil Nadu with the Madurai as their capital. Their emblem was Fish. It was a double carp inscribed on their flags.

As per the legend and early literature, the earliest king of the Pandyas was Vadimbalambaninra alias Nediyon. He ruled from Then Madurai which was lost in the course of erosion by the sea. But the important Pandyan king amongst all and who ruled from Madurai was Palyagasalai Mydukudumi Peruvaludi. He was a great warrior, a patron of poets and a performer of many Vedic sacrifices. After him, Nedumchezhiyan who bore the title of 'Aryappadaikadanda' became the king of Pandyas.

He was succeeded by his brother Verriver Seliyan, who instituted a festival in honour of Kannagi. He got the title of Nanmaran. His untimed demise while inspecting a portrait gallery brought Talaivalanattu Nedum Seliyan to the throne at a very tender age of 5 years. Taking advantage of his age and inexperience the neighbouring Chera, Chola kings and other Five Chieftains formed a confederacy and declared war on him. But this confederacy tasted the tremendous setback by this young prodigy at the historical place 'Talaiyalanganam'. As a result he had the opportunity to control the entire Tamilnadu. Maduraikkanchi of Mangudi Marudan had been giving socio, economic conditions of Pandyan country including the famous fort city of Korkai.

After the fall of Nedum Seliyan, the Pandyan rule began to decline due to the invasions of the Khalabhras. But chieftains who were known as 'Kadai Yelu Vallalgal' played a significant role in defending the Pandyan kingdom. Although, these Chieftains were subordinate to the Three Kings they acted as independent rulers in their respective regions. Among those chieftains Pari who ruled from Paramba elevated the Sangam age prestige. Sangam age kingdoms became jealous of Pari and tried abortive attempts to defeat him and treacherously killed him. Paris patronage of Kapilar was much appreciable.

వస్తువులు, ముత్యాలు మొదలగు వాటిని ఎగుమతి చేసినట్లు తెలుస్తుంది. విదేశీ వాణిజ్యంలో ప్రధాన ఓడరేవు 'పూహార్' కీలకపాత్ర పోషించగా తొండి, ముసిరి, కోర్కాయ్, అరిక్కమేడు మరియు మరక్కోనం మొదలగు ఓడరేవుల నుంచి కూడా వాణిజ్యం కొనసాగింది.

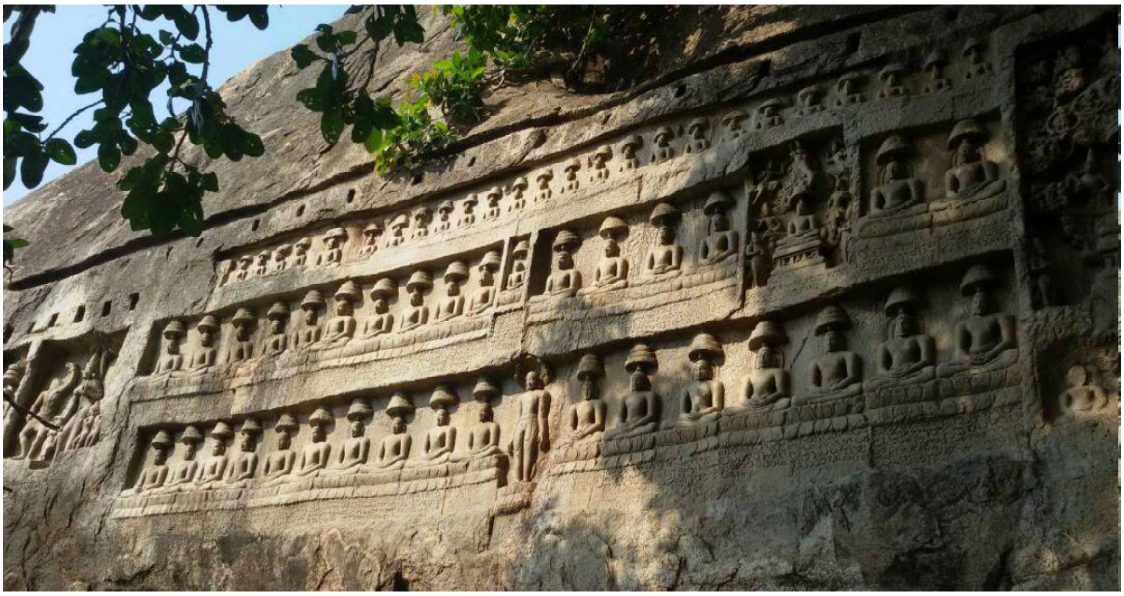

Pandyan Art and Achitectur

Sangam Polity

During the Sangam age the hereditary monarchy was the form of government. Even though the firstborn was recognised it did not necessarily mean succession by primogeniture. The king or Vendar had absolute powers in the government of his subjects. The king was advised by a large committee called “Aimperunkulu”, which consisted of Amaichchar (Minister), Priests (anthanar), Senapathi, Envoys (Dutas or thuthar) and Spies (orrar) whose advice he might accept if it pleased him. And another body called ‘the Enperayam’ consists of employees like Karanattaiyalavar, karumakarar, Kanakaassurram, Kadaikappalar, Nagara Mandar etc also assisted him in administrative affairs. He was also advised by the imperial court i.e., Orasavai or Vettavai and court poets. The King was the chief executive and the highest judge. Whatever laws were made were to be made by the king. The important function of the king were learning, protecting the subjects, punishing the mischievous and guilty people and performing sacrifices of Rajsuya, Asyamedha for State welfare etc. The kings of Sangam age rulers ruled with different titles like Vanavaramban, Vanavan, Villavar (Chera rulers), Senni,Valavan and Killi (Chola rulers),Thennavar and Minavar (Pandya rulers) and projected the Hindu darma style as a matter of pride.

Economic conditions of the Sangam Age

The people of the Sangam age were industrious and their main occupation was agriculture. Paddy was the chief crop and ragi, sugarcane, cotton, pepper, ginger, turmeric, cinnamon crops were also simultaneously cultivated. The Sangam age was famous for indigenous industries like weaving, metal works, shipbuilding and the making of ornaments using beads, stone and Ivory. Uraiyur, Madurai were important towns which produced cotton clothes. There was a barter system in internal trade. Merchants carried the goods on the carts and on-animals back. The external trade was lucrative and extensive with foreign countries. The availability of Augustan age Roman gold coins in many parts of South India shows that there was a brisk trade with Rome. The port city of Puhar became the main foreign trade centre during this age. Tondi, Musiri, Korkai, Arikkamedu and Marakkanam were the other commercial port cities. Cotton fabrics, spices, ivory products, pearls etc were the main export product commodities whereas gold, horses, sweets and wine were the chief imports items.

Sangam Society

Sangam Society was multiple, plural, tribal and Communal. The Sangam literature speaks about many traditional casts based on Varna theory, but not as it was, refers to plural tribes. It means that the caste divisions and the tribal arrangement stood side by side. Tolkappiyam of Tolkapiyar mention only four castes of the Sangam age. They are Arasar, Anthanar or Andanar, Vanigar or Vaisiyar and Vellalar. In this stream, Arasar class was the ruling class and they held high esteem in the society. The second category Anthanars played a significant role in the Sangam polity and religion. They can be compared with present purohits and belongs to the Brahmin community. They played a

సంగమ సమాజము :

సంగం కాలం నాటి సమాజం బహువిధమైన కులాలు, తెగల సముదాయం. సమాజంలో అనేక కులాలు పెరిగి క్లిష్టతరంగా మారింది. వాస్తవంగా వర్ణ వ్యవస్థ వివిధ తెగల సముదాయంతో మిశ్రమంగా మారింది. తొల్కప్పియార్ తన గ్రంథమయిన 'తొల్కప్పీయం'లో నాలుగు కులాల గురించి ప్రస్తావించాడు. అవి Arasar, Anthanar, Vanigar మరియు Vellalor. అందులో మొదటిది పాలక వర్గం. వారు సమాజంలో మంచి గౌరవంతో పాటు పరిపాలనలో అత్యున్నత పదవులు పొందారు. రెండవ వర్గం ఆంథనార్‌లు సైతం రాజకీయాలు మరియు మతపరమైన అంశాలలో ప్రధాన పాత్ర పోషించారు. నేటి సమాజంలోని బ్రాహ్మణులతో పోల్చబడిన వీరు పురోహితులుగా, తమిళ సంస్కృతిని పరిరక్షించడం, రాయల్ దర్బారు మరియు న్యాయరంగంలో చురుకుగా పాల్గొన్నారు. మూడవ రకపు 'వనిగార్స్' వ్యాపారం, వాణిజ్యంను కొనసాగించగా, నాల్గవ రకం వెల్లలార్స్ వ్యవసాయ రంగంనకు పరిమితమయినారు. వీరితో పాటు పరత్వార్, పనార్, కదంబార్, మరవార్, పులైయార్ లనే తెగల జాతి ప్రజలు ప్రత్యేక వృత్తులను చేసేవారు.

తొల్కప్పీయం గ్రంథములో భూములను సాగుచేసేవారు ప్రత్యేకంగా దేవతలను పూజించిరి. వారు క్రింది అయిదు వర్గాలుగా విడిపోయిరి.

భూముల విభజన	ముఖ్య దేవత	వృత్తి
1. కురుంజి	మురుగన్	వేటాడుట, తేనె తీయడం
2. ముల్లయి	మేయన్ (విష్ణు)	పశువుల కాపరి, పాల ఉత్పత్తులు
3. మరుదం	ఇంద్ర	వ్యవసాయం
4. నెయిదల్	వరునన్	చేపలు వేటాడుట, ఉప్పు తయారుచేయుట
5. పలాయి	కొర్రవాయి	దొంగతనం

సంగం కాలం నాటి మత పరిస్థితులు :

సంగమ సమాజంలో బౌద్ధులు, జైనులు, హిందువులతో పాటు ప్రాచీన తెగల జాతుల ప్రజలు నివసించేవారు. సంగమ ప్రజలందరూ ఒకే రకం కాకపోయినప్పటికి సమిష్టిగా సహజీవనం చేశారని భావించవచ్చు. నాడు మతం పెద్దగా ప్రజల జీవనంపై ప్రభావం చూపలేదు అని చెప్పవచ్చును. ఆదివాసి గ్రామీణ దేవతలు, కొండ దేవతలు, గంగ దేవతలను పూజించడం, సనాతన ఆచారాలను పాటించడం, దయ్యాలు, భూతాలను, శకునములు విశ్వసించడం, చెట్ల దేవతలను ఆరాధించడం నాటి ముఖ్యమైన మతాచారాలుగా చెప్పవచ్చును. సంగం ప్రజలు మూడు రకాలయిన దేవతలను పూజించిరి. అవి దేశీయ దేవతలు, విలక్షణ హిందూ దేవతలు మరియు విలక్షణ హిందూయేతర దేవతలు. సంగం ప్రజల ఆరాధ్య దైవం 'మురుగన్'. వెందన్ (ఇంద్ర), ముల్లయి (తిరుమల), వరునన్ (పలయి), కొర్రవాయి మొదలగు దేవతలను కూడా పూజించిరి. మధురై, తిరుపతి, తిరుచెందూర్, పూహార్, వంజి, కంచి

predominant role in the development of Tamilian culture. They had been recruited for service in the royal court and enjoyed considerable respect at the court. Most kings treated them with great courtesy. The third category, Vanigars carried on trade and commerce and the fourth one Vellalars were the agriculturists. In addition, there were tribal groups like Parathavar, Panar, Kadambar, Maravar and Pulaiyar. We have also found communities like Kadambas, who were pirates, the Kadavar the foresters, the Vedar the hunters, the Idaiyar the cowherds, the Minavas the fisher folk and other primitive tribes like Thodas, Irulas, Nagas and Vedars, etc.,

As per the Tolkappiyam, fivefold division of lands had their respective gods for worship.

Division of lands	*Chief Deity*	*Occupation*
1. Kurunji	Murugan	Hunting and honey collection.
2. Mullai	Mayon (Vishnu)	Cattle raring – dairy products
3. Marudam	Indira	Agriculture
4. Neydal	Varunan	Fishing, Salt manufacturing
5. Palai	Korravai	Robbery

The religion of the Sangam age

The Hindus, Jains, the Buddhas, Primitive totem tribes were the important religions during the Sangam age and all were co-existed without much prejudices. The religion of the Sangam Tamils was not in unanimous form or single pattern. It played a milder and more harmonious role in the society. Some of the Tamil religious practices included primitive village gods, the totemic symbols, bloody sacrifices to appear ferocious deities, the tradition of exercising ghosts, beliefs in deities, which resided in trees, in streams and on hilltops, etc. They had worshipped three kinds of gods like indigenous gods, exotic Hindu gods, and exotic non-Hindu religious faiths. Another aspect of their religion was the worship of gods and goddesses in temples. The worship of God was also depending on the profession of the people. Among the gods Seyon or Murugan was the deity par excellence of the Tamils. It means' divinity and he was supposed to reside generally on the hill-tops'. Murugan was honoured with six abodes known as "Arupadai Veedu". The other gods worshipped during the Sangam age were Vendan (Indran), Mullai (Tirumal), Varunan (Padai), Korravai, etc. The hero stone worship was also significant in this period. The important religious centres of that time were Madurai, Tirupati, Tiruchendur, Puhar, Vanji, Kanchi, etc. The kind of worshipping the deceased has great antiquity. They believed in the significance of dreams, omens, ghosts and spirits and were afraid of them.

The position of women during the Sangam age was below the men. They were treated subordinates to men. They had not enjoyed the property right. The Tamil Hindu

మొదలగునవి ముఖ్యమైన పుణ్యక్షేత్రాలుగా వర్ధిల్లాయి. Hero stones (వీర శిల)ను ఆరాధించడం, రోగులను పూజించడం, పితృదేవతల కొరకు 'పిండాలు' పెట్టడం లాంటి ఆచారాలు కూడ నాడు సమాజంలో ప్రజలు ఆచరించారు.

సంగమ సమాజంలో మహిళల స్థానం :

ప్రాచీన ఆచారాలు, సాంప్రదాయాలు, ఆదివాసి తెగల ప్రజలు కొనసాగిన నాటి సమాజంలో పురుషుల ఆధిపత్యం కొనసాగింది. దేశంలోని ఇతర ప్రాంతాల తమ తోటి సోదరీమణులు అనుభవించిన దుస్థితిని సంగమ మహిళలు అనుభవించారు. వివాహం వరకు తండ్రి గోత్రం, వివాహ అనంతరం భర్త గోత్రం మీద మహిళ ఆధారపడింది. బహు భార్యాత్వంతో పాటు సతీసహగమన ఆచారం కూడా నాడు అమలులో ఉంది. 'కన్నగి' కొరకు దేవాలయములు నిర్మించినప్పటికీ మహిళలకు సమాజంలో తగిన గౌరవము దక్కలేదు. Courtesan పద్ధతి కూడా ప్రాచుర్యంలో ఉంది. వారియొక్క ఉనికికి విలక్షణ మాధవి వృత్తాంతము ప్రధాన ఉదాహరణ. మహిళలతో పాటు పురుషులు కూడా ఆభరణములు ధరించేవారు. ఉంగరములు, కడియాలు, కంఠాభరణములు, చెవిపోగులు మరియు వడ్డాణములు నాడు సాధారణంగా స్త్రీలు ధరించే ఆభరణములు, తాళిబొట్టు మరియు గాజులు వివాహ గృహిణికి ఖచ్చితంగా ఉండాల్సిన ఆభరణములు.

సంగం కాలం నాటి రెవెన్యూ మరియు ఆదాయం :

సంగమ చక్రవర్తులకు పన్నుల యొక్క ఆవశ్యకతను గురించి మంచి అవగాహన ఉంది. ప్రభుత్వానికి ప్రధాన ఆదాయ వనరు భూమి శిస్తు. ఆదాయంలో 1/6వ వంతు భూమిశిస్తుగా వసూలు చేశారు. 'కురల్' గ్రంథంలో తెలిపిన మూడు ఆదాయ మార్గాలు.

1. Uru porul – భూమి శిస్తు
2. Ulgu Porul – కస్టమ్స్ సుంకాలు
3. Onnartteru Porul – యుద్ధ కాలంలో దోపిడి సొమ్ము మరియు ఓడిన రాజులు చెల్లించే కప్పం.

ప్రభుత్వ ఆదాయంను అధికార యంత్రాంగం వసూలు చేసేది.

వాస్తు కళలు :

సంగమ పాలకులు మంచి కళాప్రియులు. వారు దృశ్య కళలను (Visual Plastic arts) పోషించి అభివృద్ధి పరిచారు. చిత్రకళను కూడ వారు పోషించారు. వివిధ రకాల చిత్రకళలను వివరించే గ్రంథాలు కూడా రూపొందించారు. కవులకు, గాయకులకు అనేక బహుమానాలు ఇచ్చిన పాలకులు ఎంతోమంది ఉన్నారు. 'పానార్' మరియు 'విరలియార్' నాటి కాలంలో పేరుమోసిన జానపద గాయకులు. 'కనిగయార్' కళతో పాటు కుట్టు (Kuttu) అనే నాట్యం నాడు బాగా ప్రసిద్ధిచెందింది. శిల్పకళకు సంబంధించి కూడ వారికి పరిచయం ఉంది.

women like her sisters elsewhere in India belonged to the caste and gotra of her father till marriage and thereafter she assumed those of her husband. Sati practice was prevalent and there was a practice of polygamy. A Sati was treated post-mortem as almost divine. The classic case of 'Kannagi' earned a temple for her. There were eight forms of marriage in this period. The courtesan system was also prevalent and a typical example of such a courtesan was 'Madhavi' who destroyed the peace of Kannagi's household. Ornaments of gold and silver were profusely worn by men as well as women. The anklet, the rings, the necklaces, the waistbands and the ear rings were the common ornaments. The Tali and the bangles were mandatory for married women.

Revenue and finance of Sangam age

The kings of the sangam age knew the necessity of taxation and the main source of revenue was land revenue. The rate of land revenue was 1/6 of the produce of the land. 'Kural' mentions three kinds of revenue. They were

1. Uru Porul – means land revenue
2. Ulgu porul – tax of cesses and duties (customs). These were called 'Sungam'.
3. Onnartteru porul – war booty and tribute. Tribute paid by the feudatories and war booty collected in the battlefield and from the enemies' territory. It was also called Irai.

Revenue was collected by a hierarchy of officials.

Fine Arts

In the Sangam age, the visual plastic arts were patronized and flourished. The painting was greatly developed. There was a treatise on a painting that deals with different systems of painting. These included moving and static objects. There were many kings and chieftains who had given liberal donations to poets, singers and dancers. Panar and Viraliyar were eminent artists in folk songs and dances. The arts of music and dance were highly improved. We have accounts that explained Kanigaiyar. Kuttu was the most prominent and famous dance which entertained the people.

Learning outcomes

The student will be able to explain the following after learning this lesson.

- Various sources for the study of the Sangam period especially the Sangam literature gathered in 'Three Sangam's.
- The three monarchies i.e., Chea, Chola, and Pandyas rulers of the Sangam period and their achievements.
- The Sangam administrative system and other conditions.
- The Sangam society, the five divisions of landscape, their religious life and the status of women.

Learning Outcome :

ఈ పాఠ్యాంశం అధ్యయనానంతరం విద్యార్థులు క్రింది విషయాలను తెలుసుకుంటారు.

- సంగమ సాహిత్యానికి సంబంధించిన వివిధ ఆధారాలు ముఖ్యంగా మూడు సంగమ సభలలో లభ్యమయిన సాహిత్య సంపద.
- సంగమ కాలంనాటి చేర, చోళ, పాండ్య రాజుల పాలనా కాలం మరియు వారి విజయాలు.
- సంగమ సమాజం, అయిదు భాగాల భూవిభజన మరియు వారి వారి మత విశ్వాసాలు, మహిళల పరిస్థితి.
- ఆర్థిక పరిస్థితులు, వారి ఆదాయ వనరులు, మరియు వారి దేశీయ, విదేశీయ వాణిజ్య విధానం.

మాదిరి ప్రశ్నలు

1. సంగమ సాహిత్యం యొక్క ప్రాముఖ్యతను వివరింపుము?
2. సంగమ సాహిత్యం 9000 సంవత్సరం కాలంపాటు వ్రాయబడింది? చర్చించుము?
3. సంగమ యుగం నాటి సామాజిక, ఆర్థిక, మత పరిస్థితులను వివరింపుము?
4. సంగమ కాలం నాటి విదేశీ వాణిజ్యంను గురించి వివరించండి?

నమూనా పరీక్ష ప్రశ్నలు :

1. పురాణాల ప్రకారం తమిళనాడును ఏవిధంగా పిలిచేవారు?

(ఏ) చెన్నై (బి) దక్షిణ భారతదేశ స్వర్గం (సి) ముచ్చంగము
(డి) మురుగన్

2. Pattini cult ఆచారాన్ని తమిళంలో ప్రారంభించినది ఎవరు?

(ఏ) పాండ్యన్ నెడుంజెలియన్ (బి) చెరన్ సెంగుట్టువాన్ (సి) ఇలంగో అడిగల్
(డి) ముదతిరుమారన్

3. మధురైక్కంజి గ్రంథ రచయిత ఎవరు?

(ఏ) కరికాల చోళ (బి) మంగూడి మరుతనార్ (సి) నక్కీరర్
(డి) అర్రయివార్

4. Kuttu అనగా

(ఏ) నాట్య కళ (బి) ప్రఖ్యాత కళ (సి) ప్రఖ్యాత సంగీతం
(డి) పాట

- The economy, revenue and finance and the overseas commercial contacts during the Sangam period.

Model Questions

1. As per the legends Tamilnadu popularly called _____?

   (a) Chennai (b) Paradise of South (c) Muchchangam (d) Murugan

2. Pattini cult in Tamilnadu was introduced by?

   (a) Pandyan Neduncheliyan (b) Cheran Sengutluvan

   (c) Elango Adigal (d) Mudathirumaran

3. The author of Maduraikkanji?

   (a) Karikala Chola (b) Mangudi Maruthanar (c) Nakkiral (d) Avvaiyar

4. What is Koothu?

   (a) Dance form (b) Famous art (c) Popular Music (d) Song

5. Puhar అనగా

(ఎ) కాంచీపురం (బి) ప్రఖ్యాత నాట్యం (సి) పాండ్యుల రాజధాని
(డి) ప్రఖ్యాత దేవాలయం

6. జతపరుచుము

(1) కురుంజి	(ఎ) చేపల వేట
(2) ముల్లయి	(బి) వ్యవసాయం
(3) మరుదమ్	(సి) పశుపోషణ
(4) నెయిదాల్	(డి) వేటాడుట

7. జతపరుచుము

(1) తొల్కపీయం	(ఎ) చేర
(2) పత్తు పట్టు	(బి) చోళ
(3) వంజి	(సి) పాండ్యులు
(4) ఉరయియూర్	(డి) తొల్కపీయం
(5) మధురై	(ఇ) టెన్ ఇడిల్స్ (Ten Idylls)

5. What is ‘Puhar’?

(a) Old name of Kanchipuram (b) Famous dance

(c) Capital of Pandyas (d) Famous temple.

Matching

1. Kurunji	(a) Fishing
2. Mullai	(b) Agriculture
3. Marudam	(c) Cattle rearing
4. Neydal	(d) Hunting

Matching

1. Tolkappiyam	(a) Cheras
2. Pattupattu	(b) Cholas
3. Vanji	(c) Pandyas
4. Uraiyur	(d) Tolkappiyar
5. Madurai	(e) Ten Idylls

Model Questions

1. Asses the significance of Sangam literature?
2. Do you believe that Sangam literature was lasted for more than 9000 years? Discuss?
3. Discuss the socio-economic and religious conditions of Sangam Age?
4. Assess the significance of the overseas commerce during the Sangam Age?

Glossary

- Aham - Literature dealing with love
- Arasar - Ruling class
- Enperayam - Employees body
- Idaiyar - Cow herds
- Irai - War booty
- Kadal - PirakkaHiya - pirates got that name
- Kannagi - Ideal wife in Tamil language as that of Draupadi in Mahabharata
- Korkai - Famous fort City
- Kudal - Society or Parishad

- Kuttu - A famous dance
- Minevas - Fisherfolk
- Muchchangam - Synonym of Sangam
- Mullai - Tirumalai
- Murugan - Arupadai Veedu - main Tamil god
- Nanmaran - The title of Verrivar Saliyan
- Panar - A famous artist
- Puhar - Old Kanchipuram
- Puram - literature dealing with valour
- Sangam - Academy of poets
- Tamilham - Traingular strip of land between Arabian sea and Bay of Bengal.
- Tirumavalan - Karaikala
- Vanigars - Merchant class
- Vedar - Hunters section
- Vellalas - Agricultural society
- Venkatam - Tirumala Hills

UNESCO's Ajanta And Ellora Caves

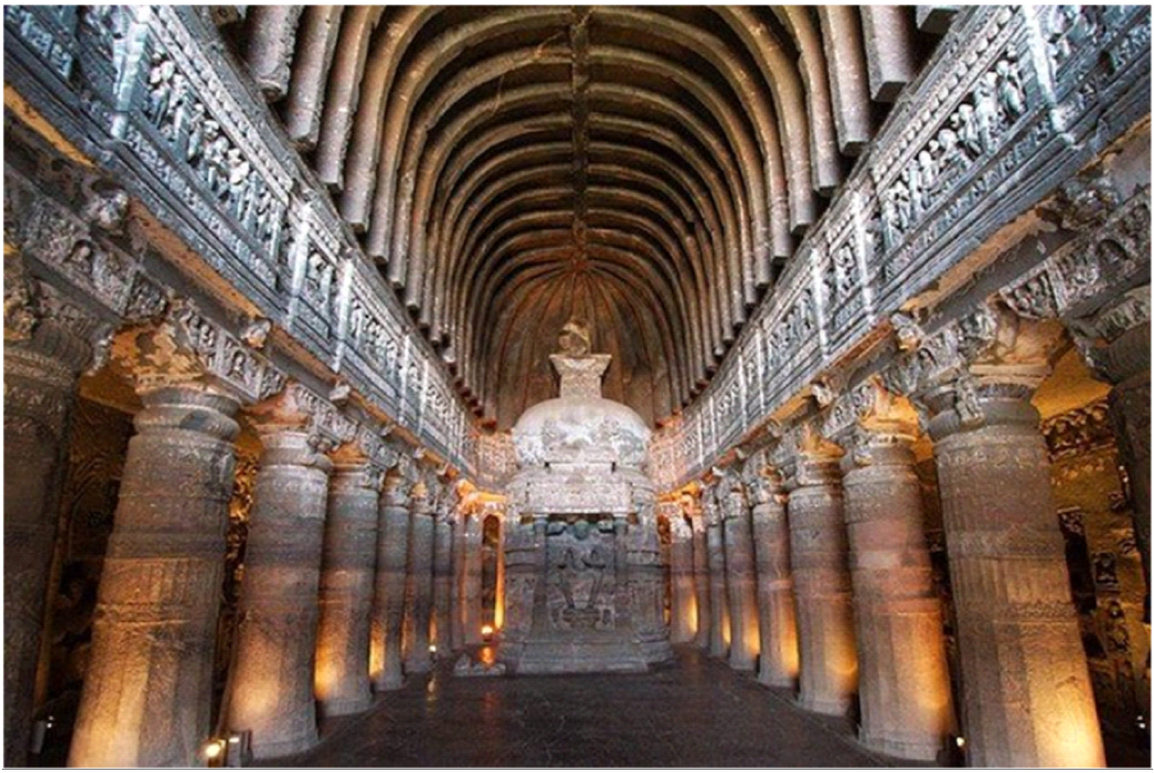

3.1 శాతవాహనులు

విషయసూచిక

3.1 పాఠ్యాంశ ఉద్దేశాలు

3.2 ఉపోద్ఘాతం

3.3 శాతవాహన చరిత్ర తెలుసుకోవడానికి గల వివిధ ఆధారాలు.

3.4 శాతవాహనుల జననం మరియు జాతీయతకు సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలు – వివాదాలు.

3.5 శాతవాహనుల పాలకుల వంశక్రమము

3.6 పరిపాలనా విధాన లక్షణములు

3.6.1 రాజు – అధికారాలు, విధులు

3.6.2 మంత్రి పరిషత్

3.6.3 పరిపాలన విభజన

3.7 శాతవాహనుల కాలంనాటి ఆర్థిక పరిస్థితులు

3.8 సామాజిక పరిస్థితులు

3.8.1 సమాజం

3.8.2 కుటుంబం – మాతృస్వామిక వ్యవస్థ

3.8.3 ఆహారం, దుస్తులు, ఆభరణములు

3.8.4 సాహిత్యం

3.9 మత పరిస్థితులు

3.9.1 హిందూమతాభివృద్ధి

3.9.2 బౌద్ధమత ఔన్నత్యం

3.10 వాస్తు కళా రంగానికి శాతవాహనులు చేసిన కృషి

3.11 దక్షిణ భారతదేశానికి శాతవాహనుల వారసత్వం

3.12 దక్షిణ భారతదేశపు మౌర్యులు శాతవాహనులా?

3.13 పాఠ్యాంశ అభ్యసన ఫలితాలు

3.1 SATAVAHANAS

CONTENTS:

3.1 Objectives

3.2 Introduction

3.3 Sources of Satavahanas History

3.4 Origin and Nativity of Satavahana's and Controversy

3.5 Chronology of Satavahana Rulers

3.6 Administrative Features

- 3..6.1 King and Powers
- 3.6.2 Ministry
- 3.6.3 Provincial Govt.

3.7 Economical Prosperity

3.8 Society during Satavahanas

- 3.8.1 Society
- 3.8.2 Family, the Theory of Matriarchy
- 3.8.3 Food, Dress and Ornaments

3.9 Religions toleration

- 3.9.1 Religious Harmony
- 3.9.2 Hinduism
- 3.9.3 Heyday for Buddhism

3.10 Artistic excellence

3.11 Legacy of Satavahanas to the Modern India

3.12 Outcome

3.13 Examination Model Questions

3.14 References

3.15 Glossory

3.1 శాతవాహనులు

- **పాఠ్యాంశ ఉద్దేశాలు :**

ఈ పాఠ్యాంశ పఠనానంతరం విద్యార్థులు క్రింది విషయాలపై అవగాహన పొందుతారు.

- పుట్టుక, జాతీయత, వంశానుక్రమ చరిత్రలో శాతవాహనుల ప్రత్యేకత.
- దక్షిణ భారతదేశానికి మొదటగా రాజకీయ ఐక్యత సాధించి "దక్షిణ దేశపు మౌర్యులు"గా ప్రసిద్ధికెక్కడం గురించి.
- మాతృస్వామిక వ్యవస్థ అమలు తీరు.
- హైందవ మతమున, సంస్కృతిని పునరుద్ధరిస్తూనే, బౌద్ధమతం – వ్యాప్తికిని కొనసాగించడం.
- రాజకీయ స్థిరత్వం, సామాజిక సంఘీభావం, ఆర్థిక సౌభాగ్యం, సాంస్కృతిక మరియు వాస్తు కళాభివృద్ధి పొందిన విధానం.
- విదేశీదాడుల నుండి స్వదేశాన్ని కాపాడిన విధానం.

దక్షిణ భారతదేశంలో శాతవాహన సామ్రాజ్యం స్వతంత్రంగా ఏర్పాటుకావడం ప్రాచీన భారతదేశ చరిత్రలో జరిగిన అతి ముఖ్యమైన సంఘటనగా అభివర్ణించవచ్చు. విదేశీయులకు కొఱకురాని కొయ్యగా మారడంతో పాటు నాలుగు శతాబ్దాలు పైబడి దక్కన్ రాజకీయ ఐక్యతకు కృషిచేసిన మొదటి సామ్రాజ్యంగా వారు ప్రసిద్ధికెక్కింది. మౌర్యులకు, గుప్తులకు మధ్య అనుసంధాన కర్తగా వ్యవహరించిన శాతవాహన పాలకులు పటిష్టమైన సామ్రాజ్యంను నిర్మించి "దక్షిణ భారతదేశపు మౌర్య పాలకులు"గా చరిత్రకారులచే కీర్తింపబడిరి. మౌర్య సామ్రాజ్యం పతనం తర్వాత స్వతంత్ర్యను ప్రకటించుకొని 'దక్షిణ భారతదేశం'ను రాజకీయంగా ఐక్యం సాధించిన వీరులు ఈ శాతవాహనాధిపతులు. వీరు క్రీ.పూ. 230 నుండి క్రీ.శ. 225 వరకు అనగా నాలుగువందల యాభై సంవత్సరాలపాటు పాలించి దక్షిణ భారతదేశపు రాజకీయ సుస్థిరతకు, ఆర్థిక సౌభాగ్యం, సాంఘిక సమానత్వం మరియు సంస్కృతి, వాస్తు కళాత్మక రంగాల అభ్యున్నతికి అవిరళ కృషి సల్పారు.

శాతవాహనులను గురించి తెలుసుకొనడానికి గల చారిత్రక ఆధారాలు :

ఒకదేశ రాజకీయ చరిత్రతో పాటు ఆర్థిక, సాంఘిక, సాంస్కృతిక విషయాలను సంపూర్ణంగా తెలుసుకొనడం కోసం నిర్దిష్టమైన, సందర్భశుద్ధిగల ఆధారాలు పాఠకులకు, పరిశోధకులకు చాలా అవసరం. శాతవాహనుల చరిత్ర సంబంధించి మనకు చాలా ఆధారాలు లభ్యమయినవి. వాటిని ప్రధానంగా పురావస్తు ఆధారాలు, సాహిత్య సంబంధి ఆధారాలు రూపంలో తెలిసికొనవచ్చును.

3.1 SATAVAHANAS

3.1 Objectives:

By study of this Unit, Student will know about.

- The speciality of Satavahanas in South Indian History by Origin, nativity and chronology.
- The first ever empire, which brought political unity in South India like that of Mouryans to the north.
- Empire which initiated to follow the Theory of matriarchy.
- Empire which stood for religious toleration being the revivalists of Hinduism heyday for Buddhism.
- Empire witnessed for political tranquility, social solidarity, economic prosperity, cultural and artistic excellence.
- Empire which saved India from foreign cluches.

3.2 **Introduction :**

The rise of Satavahana rule in Deccan is one of the most fascinating episodes in the history of Ancient India in general and South India and Hinduism in particular. It stood as a mighty and impregnable bulwork against foreign powers for more than four and half centuries and witnesses for political unity, first ever time in Deccan.

The Satavahanas were seemed to be the intermediaries between the period of Mouryans and the beginning of the mighty Guptas. They are the first empire builders in the Deccan as that of Mouryans in the north. In fact Satavahanas were rose to power and championed for Deccan unification from the ruins of the Mouryan empire. It was fact that the Mouryans held that the parts of Deccan plateau including Kalinga in the East became independent after Akoka's death in 232 B.C. The government of Deccan began its split up among two major aspirants to power one in Kalinga and the other centering round the Western Ghats under the Satavahanas who ruled this region for a period of 450 years i.e. from 230 B.C. to A.D. 225. Satavahanas not only provided political integrity, social solidarity and religious toleration but also saved South India from the onslaughts of foreign invaders i.e. Sakas, Yavanas etc. It was Satavahanas rule which brought a special bench mark to Deccan a political individuality which was under the shadow of North India until then.

3.3 Sources to know the Satavahanas:

Authentic and reliable sources are essentially required for any reader to know about the conditions of any kingdom relevently. The main sources of information know about the conditions of the Satavahanas can be devided into two heading categories. They are (1) Archeological sources (2) Literary sources

పురావస్తు ఆధారాలు :

శాతవాహన పాలకులను గురించి తెలుసుకోవడానికి వారు వేయించిన శాసనములు, ముద్రించిన నాణెములు, నిర్మించిన భవనములు మనకు ప్రథమ ఆధారంగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, కర్నాటక ప్రాంతాలలో విస్తారంగా వారు వేయించిన శాసనములు మనకు విరివిగా లభించాయి. నాగనిక వేయించిన నాణేఘాట్ శాసనం, నాసిక్, కార్లే, గుంటుపల్లి, బళ్ళారి మొదలగు ప్రాంతాలలో దొరికిన శాసనములు వారి రాజకీయ చరిత్రను, రాజ్యం విస్తరణను, ఇతర పరిస్థితులను అధ్యయనం చేయడానికి బాగా ఉపయోగపడుతున్నాయి. ఖారవేలుని 'హాథిగుంఫా' శాసనం ద్వారా శాతవాహన పాలకుడు మొదటి శాతకర్ణిలో తనకున్న వివాదం, మరియు 'ఖన్నబెన్న' (కృష్ణా) నది వరకు ఆయన సాగించిన దండయాత్రలు మనకు తెలుస్తున్నాయి.

శాతవాహన పాలకులు ముద్రించిన అనేక నాణెములు కూడ వారి గురించి తెలుసుకోవడానికి ఎంతో ఉపయోగపడుతున్నాయి. మెదక్ జిల్లాలో కొండాపూర్, కరీంనగర్ జిల్లాలో పెద్ద బంకూర్, ధూళికట్ట, కోటిలింగాల మొ॥ ప్రాంతాలలో రాగి, సీసం, తగరం, వెండి లోహాలతో తయారుచేసిన నాణెములు లభించాయి. వీటి ద్వార శాతవాహన పాలకులు తెలంగాణ ప్రాంతములో కేంద్రీకరించినట్లు తెలుసుకొనవచ్చు. పైథాన్ ప్రాంతంలో జరిగిన నాణెములపై శాతకర్ణి మరియు గజలక్ష్మిల చిత్రంల ముద్రించారు. నాణెములకు సంబంధించి అజయ్ మిత్రశాస్త్రి సంకలనం చేసిన "Coinage of the Satavahanas and Coins from Excavations" మరియు రాప్సన్ "Catalogue of Andhra Coins" మొదలగు రచనలు పాఠకులకు చరిత్ర నిర్మాణంలో బాగా ఉపయోగపడుతున్నాయి.

సాహిత్య సంబంధి ఆధారాలు :

వాయు, మత్స్య పురాణాలు శాతవాహనుల మూల పురుషుడు శ్రీముఖుడు అని తెలియచేశాయి. గుణాఢ్యుని 'బృహత్‌కథ'కు ఆధారమయిన కథాసరితసాగర్, హాలుడు సంకలనం చేసిన గార్గి సంహిత సప్తసధి, వాత్సాయనుని 'కామసూత్రం'లు శాతవాహనుల నాటి సమాజం గురించి విలువయిన సమాచారం అందిస్తున్నాయి. కుతూహలుడు వ్రాసిన 'లీలావతి' హాలుడు మరియు లీలావతిల మధ్య జరిగిన ప్రణయకథను వివరించింది. బౌద్ధ సాహిత్యంలోని త్రిప్పేటకములు, జాతకకథలు, జైనమతానికి చెందిన మహావంశము, కథావస్తు లాంటి రచనలు కూడ శాతవాహనుల చరిత్రను వివరిస్తున్నాయి. ఇంకనూ విదేశీయ రచనలు మెగస్తనీసు 'ఇండికా' గ్రంథము, గ్రీకు రచయిత పెరిప్లస్ ఆప్ ఎరిత్రియన్ సీ లాంటి రచనలు కూడ శాతవాహనుల సైనికశక్తిని, మసోలియా అనగా నేటి మచిలీపట్టణంతో కొనసాగిన వాణిజ్య సంబంధాలను విశదీకరించాయి.

శాతవాహనుల పుట్టుక, జన్మస్థలంల గురించిన సిద్ధాంతాలు :

చరిత్రకారులు అనేక పరిశోధనల అనంతరం శాతవాహనుల నివాసం గురించి అనేక అభిప్రాయాలను వ్యక్తం చేశారు. ప్రముఖ చరిత్రకారుడు విన్సెంట్ ఆడం స్మిత్ శాతవాహనులు మౌర్యుల కాలంలో గోదావరి – కృష్ణా డెల్టా ప్రాంతం నుంచి పాలించి, మౌర్యుల అనంతరం స్వతంత్ర రాజ్యంగా అవతరించారని

1. Archeological Sources: These sources include inscriptions, coins and buildings etc. which were undertaken by rulers from time to time. Inscriptions are scattered in various states i.e. Madhya Pradesh, Andhra Pradesh and Karnataka. They were found in the caves of Naneghat, Nashik, Karle, Guntupalli and Bellari sites. Hathigumpa inscription of Kharavela has given explicit information about his conquest upto Kannabenna and his conflict with Satakarni I.

Coins : Coins of various Satavahana rulers throwing a light on their rule. Excavations carried out at various places like Kondapur in Medak district, Peddabankur, Dhulikatla and Kotilingala in Karimnagar district are providing vivid information. They struck coins in metals like copper, lead, tin and silver. The coins at above places identified are Siri Chimuka Sata alias Srimukha, unique coins found at Paithan containing the protrait of king Satakarni and Gajalakshmi. The compilation edition of Ajay Mitra Sastri i.e. "Coinage of the Satavahanas and coins from Excavations" and Rapson's ‘catalogue of Andhra Coins" are the noteworthy studies of Satavahana coins.

2. Literary sources : There were many written accounts to know about the Satavahanas. The literary works of Matsya, Vayu etc. explained to us that the last Kanva king Susarman was killed by Andhra king Srimukha. The important account Katha Saritsagar based on Brihatkatha of Gunadya revealed the Satavahana society. And few more important works which were providing us about Satavahanas society are Gargi Samhita Saptasati, an anthology of verses compiled by Hala, 17th ruler of Satavahana chronology and Kamasutra of Vatsayana. Kutuhala's prakrit work 'Lilavathi' tells the romantic story of Hala and Lilavathi. The Buddhist accounts i.e. Jatakas, Tripitakas, Mahavamsa and Kathavastu etc. are also given so much information about Satavahanas. In addition to this, foreign accounts i.e. Megasthanes 'Indica', periplus of the Erythrean sea by unknown Greek author gives us an account of their military right and Maisolia/ Machilipatnam respectively. Ptolemy also mentioned Maisolia as the greatest market of the Andhra kingdom.

3.4 Origin, nativity and Andhra Satavahana Controversy :

The origin and the home of Satavahanas is one of the most vexed problems of Ancient Indian History. Many theories are propounded regarding their origin. Before, we can conclude, it is better to have a bird’s eye view on it.

Vincent Smith was of the opinion that "the delta basins of Godavari and Krishna rivers" were the home of the Andhra's during the time of the Mouryas. After the decline of Mouryas, they not only asserted their independence but also extended their empire towards Western Deccan and ruled from Pratistanapura as the capital of their empire. As per the V.S. Sukthankar, Bellari district of Karnataka was the original home of Satavahanas since Myakadoni inscription of Pulomavi II and Hiharadagalli plates found in Bellari district. Another team of historians under the leadership of P.T. Srinivasa Iyyangar propounded that the Maharashtra as the home of the Satavahanas and asserted

తెలియచేశాడు. ప్రతిస్థానపురం కేంద్రంగా పాలన ప్రారంభించిన వీరు కాలక్రమంలో పశ్చిమ ప్రాంతం వైపు విస్తరించారని చెప్పుకొచ్చాడు. మైకదోని, హియరదగల్లిలో లభించిన ఆధారాలను చూపిన వి.ఎస్. సుక్తాంకర్ శాతవాహనులను 'బళ్ళారి వాసులు'గా ధృవీకరించెను. పి.టి. శ్రీనివాస అయ్యంగార్ల నాయకత్వం లోని చరిత్రకారులు, వీరిని 'మహారాష్ట్రవాసులు'గా అంగీకరించి, కృష్ణా-గోదావరి బేసిన్ ప్రాంతంలో తెలుగు వాడకపోవడంను వీరు సాకుగా చూపారు. అయితే క్రీ.పూ. 6వ శతాబ్దం వరకు తెలుగు పరిణామం చెందకపోవడం వీరు గుర్తించలేదు. హెచ్.సి. రాయ్ చౌదరి ఆధ్వర్యంలో జరిగిన తవ్వకాలలో కూడ ఇది నిరూపించడమైనదని కూడ వారు వాదించారు. కాని వి.వి. మీనాక్షి నాయకత్వంలోని చరిత్ర బృందం 'విదర్భ ప్రాంతం' శాతవాహనుల జన్మభూమియని చేశారు. అయితే ఈ మధ్యకాలంలో జరిగిన అనేక పరిశోధనలలో ముఖ్యంగా తెలంగాణ రాష్ట్రంలో శాతవాహనుల కాలానికి సంబంధించి అనేక ఆధారాలు బయటపడినాయి. అంతేగాకుండ వాయు, మత్య పురాణాలు కూడ ఆంధ్రులు శాతవాహనులు యని ధృవీకరించారు. కావున శాతవాహనులు ఆంధ్రులే అనే అభిప్రాయం నేడు అధిక శాతం చరిత్రకారులు అంగీకరిస్తున్నారు. శాతవాహనులు అనేది 'రాజ వంశం' పేరు కాగా ఆంధ్ర అనేది 'జాతి' నామంగా మరియు 'శాతకర్ణి' అనే పదం ఇంటిపేరు (Sur name) గా కె.ఎ. నీలకంఠశాస్త్రి వివరించాడు. ఈ అభిప్రాయమే నేడు బాగా వాడుకలో ఉన్నది.

శాతవాహనులు ఆంధ్రులా లేదా వారు ఎవరు?

శాతవాహనులు ఆంధ్రులా? లేదా? అనే విషయానికి సంబంధించి చరిత్రకారులలో భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశారు. అందరి అభిప్రాయాలను పరిగణలోనికి తీసుకున్న తర్వాత ప్రజామోదం పొందిన కొందరి చరిత్రకారుల అభిప్రాయాన్ని ఇక్కడ తెలపడం సమంజసం. విన్సెంట్ స్మిత్, రాప్సన్, భండార్కర్, మారేమండ రామారావు, వేంకటరావులతో కూడిన వర్గం శాతవాహనులు ఆంధ్రులేయని నిర్ధారించిరి. అయితే తొలినాళ్ళలో లభ్యమయిన ఆధారాలను బట్టి శ్రీనివాస అయ్యంగార్ మరియు తదితరులు శాతవాహనులను మహారాష్ట్రులుగా అభివర్ణించిరి. ఆంధ్రులు తూర్పు దక్కన్ ప్రాంతంలో బాగా పేరుగాంచగా శాతవాహనుల పాలన మహారాష్ట్రలోని ప్రతిష్ఠానపురం కేంద్రంగా పాలించారని, వారి భాష కూడా ప్రాకృతం కావున శాతవాహనులు మహారాష్ట్రీయులే అని ఈ వర్గం బలంగా వాదిస్తున్నారు. అయితే పురాణాలలో ఈ ప్రాంత పాలకులను శాతవాహనులుగా కాకుండ ఆంధ్రులు, ఆంధ్ర భృత్యులుగా పేర్కొనడంతో వీరు ఆంధ్ర ప్రాంత వాసులే అనే వాదనకు బలం చేకూరింది. శాతవాహన కాలంలో కొనసాగిన మాతృస్వామిక వ్యవస్థ కూడ వారు ఆంధ్రులే అనడానికి మరొక బలమయిన కారణము అయింది. మౌర్యుల పతనాంతరము శాతవాహనులు స్వతంత్రను ప్రకటించుకొని నాసిక్ వరకు తమ అధికారాన్ని విస్తరించారు. అంతేగాకుండా విదేశీయులయిన శకులు మరియు పహ్లావుల నుండి నూతన రాజ్యాన్ని కాపాడడానికి రాజధానిని కూడ రక్షణాత్మకంగా 'ప్రతిష్టానపురం'లో స్థాపించారు. ఇది వారి వ్యూహంలో భాగమే. అందులో రాజధాని కూడ ఉత్తర, దక్షిణ భారతానికి అనుసంధాన ప్రాంతంలో ఉ ండడం కీలకమని భావించారు. తెలంగాణ ప్రాంతంలో లభ్యమయిన అనేక ఆధారాలు కూడ ఈ వాదనను బలపరుస్తున్నాయి. ఆంధ్రులు విదర్భ, మహారాష్ట్ర ప్రాంతాలను ఆక్రమించడం కూడ (ఆంధ్ర ప్రాంతాన్ని కాకుండ) ఈ వాదనను సమర్థిస్తున్నాయి. పురాణాలలో తెలిపిన ప్రకారం ఆంధ్రులు

that they ruled from Pratistana (present Paithan) in Aurangabad district. This team

argued that Telugu was not used in Godavari- Krishna basin inscriptions. This theory was also rejected since Telugu did not evolve at that time and it evolved as subject during 6th century B.C. only. H.C. Rayachowdari, who supported this Maharashtra origin theory, argued that Satavahanas were originally from Maharashtra and moved east wards and conquered Andhradesa. Basing on Hatigumpa inscription, V.V. Mirashi argued that Vidharbha was the original home. But the recent discovery of Satavahana coins in Telengana districts, the evidence of Megasthanes in Indica and puranas i.e. Vayu Matsya prove that the Satavahanas were Andhras. Satavahana is the dynastic (vamsa) name and Andhra is the tribal (Jati) name.

Were Satavahanas Andhras or not / who were they?

There are many conflicting theories and contradictory opinions regarding Satavahanas origin. It is difficult to furnish all the postulated theories by all scholars. The group of historians consisting Vincent Smith, E.J. Rapson, R.G. Bhandarkar, Maremand Rama Rao and G. Venkata Rao argue that Satavahanas were Andhras and another group led by P.T. Srinivas Iyyangar, V.S. Sukhankar, V.V. Mireshi and H.C. Roy Chowdary basing on the availability of early inscriptions (Naneghat and Nashik) discovered in Maharashtra alone, argue that they were Marathas. They also defended that Andhras were famous in Eastern Deccan but Satavahanas rule commenced in the Western Deccan and also their early capital was in Maharashtra. Non finding of any epigraphical record in Andhra was also another point to defend them. Satavahanas language also found not in Telugu but in Prakrit. The puranas which mentioned all thirty rulers call them as Andhras / Andhrabrithyas and not Satavahanas. Further, the use of metronymics by the Satavahana rulers shows their Maratha origin. The theory of metronymics by the Satavahanas was also does not strengthen the case of Maharashtra, since later Satavahana kings who gradually lost control over the Western Deccan and concentrated themselves to Andhra region.

But, above all arguments do not stand up to historical scruitiny and may be reputed on many grounds. Andhras who were more stronger after Mouryans, extended their empire upto Nasik, after the downfall of Mouryans and in order to resist the foreign incursions by Sakas and Parthians from the north they made Prathistanapuram as their capital. So, the selection of capital in the western part was strategic plan since it was highway midpoint that connected the South (Dakshina Delta) with Western coast. Recent excavations in Telangana State were also discarded the argument that sites were not founded in East coast. And the other argument that coins do not refer to the Satavahanas as Andhras was also not correct. Because many rulers gave the names of their dynasties and not the racial affinity. Another important evidence to show that the Satavahanas conquered Vidisa, Maharashtra and other provinces but not Andhra area. It was because they were Andhras and from Andhra region only

మహారాష్ట్రులు కాదు తెలుగు భాష మాట్లాడే పాలకులు అనడం కూడ ఇందులో భాగమే. ఆంధ్రభృత్యులు అనగా 'ఆంధ్రసేవకులు' అనే అంశం కూడ ఈ వాదనకు బలం చేకూర్చింది. వీటన్నిటిని అధ్యయనం చేసిన తర్వాత ఒక విషయం అర్థమవుతుంది. చాలాకాలంగా దక్కన్ ప్రాంత వాసులయిన ఆంధ్రులు మౌర్యులకు అనుకూలంగా సామంతులుగా వారి పతనానంతరం ఆంధ్రశాతవాహనులుగా దక్కన్ ప్రాంతాన్ని పాలించారు.

శాతవాహనులు, శాతకర్ణిలు పరస్పరం పర్యాయపదాలుగా వాడినప్పటికి శాతవాహనులకు ఆకర్షణీయమైన అర్థం ఉంది. శాత అనగా వంద అంటే **వంద వాహనములను** పొందువాడు అని అర్థం. శాతకర్ణి అనగా వంద చెవులు గలవాడు. అనగా వందరకపు ఆధారములనుంచి విషయ సేకరణ పొందువాడు యని అర్థం. కావున శాతవాహనులు, శాతకర్ణి బిరుదుతో పాలించారు. వారే ఆంధ్రులు. వీరే ఆంధ్ర శాతవాహనులు యని భావన నేడు బాగా ప్రచారంలో ఉంది. శాతవాహనులు అనగా వర్తకులు యని కాలక్రమంలో వారు పాలకులు అయ్యారని భావనలు కూడ చాలా మంది వ్యక్తం చేశారు.

శాతవాహన చక్రవర్తుల వంశక్రమం - వారి విజయాలు :

శాతవాహన పాలకుల వంశక్రమం గురించి, వారి పాలనాకాలం గురించి కూడ చరిత్రకారులు భిన్నాభిప్రాయాలు వ్యక్తం చేశారు. అయితే వారు క్రీ.పూ. 225 నుండి. క్రీ.శ. 230 వరకు నాలుగు వందల యాభై సంవత్సరాలు పరిపాలించారు అనే విషయంలో ఎక్కువ మంది చరిత్రకారులు ఏకాభిప్రాయం వ్యక్తంచేశారు. ఈ వంశస్థాపకుడు శీముఖ లేదా శిశుఖ లేదా సింధుక లేదా సిరి చిముక శత అనే విషయంలో కూడ చరిత్రకారులలో ఏకాభిప్రాయం ఉంది. ఈ సుదీర్ఘ పాలనలో శాతవాహన సామ్రాజ్యాన్ని 30 మంది పాలకులు పాలించగా వారిలో పది మంది పాలకులు సామ్రాజ్య నిర్మాణానికి, ప్రాముఖ్యతకు కృషిచేశారు. వారి దండయాత్రలు, పాలనా కాలంలో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలను గురించి కొంత వివరంగా తెలుసుకుందాం.

శ్రీముఖుడు :

నాల్గున్నర శతాబ్దాల సుదీర్ఘ శాతవాహన పాలనను ప్రారంభించినవాడు శ్రీముఖుడు. శృంగుల తర్వాత మగధను పాలించిన కణ్వపాలకుడు సుశర్మను హత్యచేసి రాజ్యాధికారం పొందినట్లు పురాణాలు తెలుపుతూ ఉన్నాయి. తన 23 సంవత్సరాల పాలన కాలంలో బలమైన రధికులు, భోజులనే తెగల పాలకులతో పోరాడి మహారాష్ట్ర ప్రాంతాన్ని, మాళ్వా, మధ్యప్రదేశ్‌లలో కొంత ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించాడు. మహారాష్ట్ర కుమార్తె నాగనికకు తన కుమారుడు మొదటి శాతకర్ణితో వివాహం జరిపి ఆ ప్రాంతపు మైత్రిని సంపాదించాడు. వ్యూహాత్మకంగా రాజధాని పశ్చిమ ప్రాంతంలోని ప్రతిష్ఠానపురంను ఎన్నిక చేసుకొన్నాడు. పాలన ప్రారంభంలో జైనమతంను పోషించిన ఈయన చివరిదశలో బౌద్ధమతం, హిందూమతం వైపు మొగ్గుచూపినట్లు తెలుస్తుంది. శ్రీముఖుని అనంతరం రాజ్యానికి వచ్చిన అతని సోదరుడు కృష్ణ లేదా కణ్వుడు 18 సంవత్సరాలు పాలించాడు. ఇతని కాలంలోనే 'శాసనాలను జారీచేసే' సాంప్రదాయం ప్రారంభమయింది. ఇతని తర్వాత మొదటి శాతకర్ణి క్రీ.పూ. 194లో సింహాసనం

they extended to other areas by conquests.

Satavahanas are known to us by the Andhras and Andhrabrithyas in the puranas. It clearly indicated that Andhras were not Maharashtrian but only Telugu speaking people. Andhrabrithya means "the servants of the Andhras" or "the Andhras who were servants". As per later meaning, Andhras were natives of Deccan for the long time and subservient to the Mouryas. It was evident that the Andhra Satavahanas ruled the Deccan as free states whenever possible and subject to external imperial authority whenever necessary.

Satavahana and Satakarni were mutually exchangeble words, but Satavahana has fanciful meaning. 'Sata' means 'hundred'. It is a varient of Saptavahana meaning 'Surya' and therefore, the kings were considered as the worshippers of that 'God'. And another meaning was that Satavahana means one who received 'hundred vahanas' indicating an important status in administration. But as per Kathasaritsagar. Satavahana means he had a Yaksha, by name Sara, as his mount.

And Satakarni referring to those who had hundred ears i.e. kings who received information through a hundred sources about their subjects. Satavahana interpretated as merchants who later became rulers, Sat means caravan. These were all some conjectures and other have backed historical evidences.

3.5 Chronology of Satavahana Kings :

The chronology of Satavahanas was also not unanimous as that of its origin in the minds of historians. Many have concluded that Satavahanas ruled Deccan for nearly 450 years from 225 B.C. to 230 A.D. and the founder of this great dynasty was Simuka / Sisuka / Sinduka / Siri Chimukha Sata.

All historians agreed that Satavahanas accepted the suzerainty of Mouryas threw off their allegiance to Pataliputra and declared independence after the decline of mouryan dynasty especially after the death of Asoka. During this vast period, Satavahana kingdom was ruled by 30 kings, out of them, ten kings are worth mentioning for their achievements.

Simukha : Simukha who was a vassal of Ashoka, took advantage of the death of the emperor and threw off his allegience to pataliputra and proclaimed independence about 220 B.C. He has been described as "Srimukha - Satavahana Sirimata”. It is evident from this that the dynasty derives its name not from Srimukha, but from Satavahana. Srimukha who ruled for 23 years took every strain and nerve to consolidate his new dynasty. In this process, he had to come across many foes. One among them was “Rathika” who was a strong tribal leader. He not only defeated him thoroughly, but also occupied Maharashtra, Malwa and some parts in Madhya Pradesh. Further Srimukha followed matrimonial alliance with its neighbouring countries. He got his son marriage with Naganika, the daughter of Maharathi

అధిష్టించాడు. మొదటిసారిగా 'శాతవాహన వంశనామం'ను జోడించింది ఈయనే. మొదటి శాతకర్ణి కాలాన్ని, ఇతని భార్య నాగనిక వేయించిన 'నానాఘాట్' శాసనం వల్ల తెలుసుకోవచ్చు. భారవేలుని దండయాత్రలను అరికట్టి, పశ్చిమ మాళ్వా ప్రాంతాన్ని సాంచి వరకు ఆక్రమించడం, అనుప (నర్మదలోయ), విదర్భ ప్రాంతాలను శాతవాహన సామ్రాజ్యంలో కలపడం ఈయన సాధించిన రాజకీయ విజయాలు. ఈ విజయాలకు చిహ్నంగా 'దక్షిణాపథ', 'విణ', 'సుర' బిరుదులను ధరించాడు. బ్రాహ్మణ మతాభిమానిగా, తన విజయపరంపరకు చిహ్నంగా అశ్వమేధ, రాజసూయాది యజ్ఞాలను నిర్వహించాడు. బ్రాహ్మణులకు అనేక దానధర్మాలు చేశాడు. 'కార్షపణా' నాణెములను బహూకరించాడు. శాతవాహన సామ్రాజ్య పటిష్టతకు ఇవన్నియు దోహదపడి సుదీర్ఘ పాలన సుస్థిరతకు పునాదులు వేశాడు.

శాతవాహన వంశంలో ఆరోవాడైన రెండవ శాతకర్ణి యాభైయ్యారు సంవత్సరాల కాలం సుదీర్ఘ పాలనచేసి శుంగులనుంచి తూర్పు మాళ్వాను ఆక్రమించాడు. భారవేలుని దండయాత్రల నుంచి బయటపడడానికి మొదటిసారిగా తమిళ పాలకులు ఏర్పడిన 'వంద కూటమికి' నాయకత్వం వహించాడు. పుష్యభూతి వంశము, మౌర్యుల వంశాలపై మొదటిసారిగా శాతవాహనుల ఆధిపత్యం వీరి కాలంలోనే జరిగింది. ఇతని తర్వాత కుంతల శాతకర్ణి సింహాసనం అధిష్టించి 8 సంవత్సరాల కాలం పాటు పాలించాడు. ఇతని మంత్రివర్గ సభ్యులయిన శర్వవర్మ, గుణాఢ్యులు వరుసగా ప్రశస్తి గాంచిన పాకృత గ్రంథాలయిన కాంతంత్ర వ్యాకరణము, బృహత్కథలను రచించారు. శాతవాహన వంశక్రమంలో 17వ వాడైన హాలుడు అనేకమంది కవులను పోషించి 'కవివత్సలుడు'గా పేరుపొందెను. **గాథాసప్తశతి, లీలావతి, అవిధాన చింతామణి** లాంటి గ్రంథాలను తాను రచించాడు. పైశాచి భాష సూచించిన పాకృత వ్యాకరణం గ్రంథకర్త 'హేమచంద్రుడు' కూడ ఈయన ఆస్థానంలో ఉన్నాడు. లీలావతి గ్రంథ రచయిత కుతూహలుడు హాలుడు, లీలావతిల మధ్య జరిగిన ప్రేమ వ్యవహారంను అందంగా వర్ణించెను.

హాలుని అనంతరం శాతవాహన సామ్రాజ్యం బలహీనపడింది. దానితో పశ్చిమ క్షత్రవులు విజృంభించి పశ్చిమ దక్కన్ ఆక్రమించుకోగా, క్షహరాట తెగకు చెందిన భూమక, సహపాణులు స్వతంత్రతను ప్రకటించుకున్నారు. ఇలాంటి సందర్భంలో గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి సింహాసన బాధ్యతలు చేపట్టడం శాతవాహనుల అదృష్టం. 23వ రాజైన గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి అఖండ సైనిక విజయాలు, ప్రజారంజక పాలన ద్వారా శాతవాహన సామ్రాజ్య, వంశ ప్రతిష్టను పునరుద్ధరించగలిగాడు. క్షహరాట పాలకుడు సహపాణుడుని ఓడించి, కోల్పోయిన పశ్చిమ దక్కన్‌ను సామ్రాజ్యంలో కలిపాడు. ఇంకను శకులు, యవనులు, పహ్లవులను ఓడించి సామ్రాజ్యానికి రాజకీయ సుస్థిరత కల్పించాడు. తెలంగాణ ప్రాంతంలోని ములకరాజ్యం (అసక, అసిక, పైలాన్) సదత, అపరాంత, అవంతి, ఆకర, విదర్భ రాజ్యాలను ఓడించి "క్షత్రియ దర్పమాన మర్ధన", "త్రి సముద్ర లోయ పీతవాహన" లాంటి బిరుదులను ధరించాడు.

దండయాత్రల ద్వారా రాజ్యాన్ని విస్తారం చేసిన ఈయన పరిపాలన, సాంఘిక, మతరంగాల్లో సైతం గమనించదగ్గ మార్పులను ప్రవేశ పెట్టాడు. మాతృస్వామిక వ్యవస్థను పటిష్టపరచి తల్లిపేరున తన పేరుముందు చేర్చుకున్న మొదటి పాలకుడు గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి. వివిధ కులాల మధ్య వర్గ సాంకర్యాన్ని మాన్పించడానికై తీవ్ర చర్యలు చేపట్టాడు. బ్రాహ్మణ మతాభిమానిగా 'ఏక బ్రాహ్మణ', 'ఆగమ నిలయ', 'ద్విజకుల వర్ధన' అనే బిరుదులను పొందాడు. అయితే ఇతర మతాలను ద్వేషించకపోవడం గమనార్హం.

Tranakeyiro. He also stratigically selected Prathisthana as capital in Western Deccan. Being a shrewd ruler after understanding the political realities of the time patronized Jainism in the early years and later switched over to Brahmanism as there was a general opinion in its favor in the post Asokan period. With this conquests his kingdom extended in the West till Nasik.

Simukha was succeeded by his brother Kanha or Krishna who had a rule of 18 years. As per Rapson and other scholars he was an usurper, because his figure did not find in Naneghat relics constructed by Naganika, the wife Satakarni. But there was another argument that Krishna acted as Satakarni's guardian as he was a minor at the time of Simukha's death. Anyhow Krishna could able to save the infant Satavahana kingdom from both the Pushyamitra Sunga of Magadha and Kharavela king of Kalinga. His kingdom extended in the west as far as Nasik. He was the first to issue inscriptions and also deputed one Mahamatra to lookafter the monks at Nasik.

Krishna was succeded by his niece Satakarni 1, the first son of the founder of the dynasty. As a matter of fact he was the first historical king and ablest among the early Satavahana line of geneology. He was also an usurper. He had been described as Vina, Sura, Dakshinapatha and also as Mahan. He was the ruler who repulsed the attack of Kharavela, who reached as far as the river 'Kannebenna'. He also conquered Western Malwa, Anupa, Agnyadheya Gargatriratra (Narmada Valley) and Vidarbha (Southern part). He is referred to as the Lord of Dakshinapathapati and Apratihatachakra for his outstanding victories.

In addition to the consolidation of early Satavahana empire, his contribution to become the champion of Vedic religion was also noteworthy. Naneghat inscription of Naganika records his performance of sacrifices like Rajasuya and Aswamedha etc. His donations to the priests which consists of thousands of cows, horses, elephants, villages and money (Karshepanas) shows his empathy towards Hinduism and its customs. After his death, there was a little bit political instability till the Satakarni II became the king of satavahanas. Satakarni II ruled for 56 years . It was during his period that the Mouryans after pushyamitra sunga, came under his control. It was under satakarni II, tamil forces formed as confederacy to dealt with kharavela. Thus, it would appear that the rule of satakarni II achieved success in the North, a check in the East and defeat in the South. He conquered Kalinga which was under sakas. For the first time a South Indian dynasty paulomous established its sway over the North.

Satakarni II was succeeded by Lambodara, Apalika and Megasvati. We knew very little about them. But another significant ruler in the Savahanas genealogy was Kuntala Sakarni. He ruled for only eight years from 38 BC - 30 BC, whose rule was famous for a few memorable things . He dissolved Prakit and made Sanskrit

అందుకనే కొంతమంది **'విక్రమాదిత్యుడు'**తో పోల్చగా మరికొంతమంది **"సమకాలీన భారతీయ రాజ్యాధినేతల్లో గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి అగ్రస్థానాన్ని వహించాడనడంలో సందేహం లేదు"** అని వక్కాణించారు. ఇతని మరణానంతరం కుమారుడు 'పులమావి' వసిష్టపుత్ర పుత్ర పులమావి పేరుతో 28 సంవత్సరాలు పాలించెను. తండ్రికాలంలో సైతం ఆధీనంలోకిరాని 'నవనగరము'ను సామ్రాజ్యంలో కలిపెను. ఇతను చష్ఠనుని మనుమడైన రుద్రదామునితో మైత్రి నెరపి అతని కుమార్తెను వివాహమాడెను. ఈ రుద్రదాముడే యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణి కాలంలో రెండుసార్లు శాతవాహనులపై దండెత్తి 'అపరాంత'ను ఆక్రమించడం గమనార్హం. **నవనగరస్వామి, మహారాజ, దక్షిణ పతేశ్వర, వసిష్టుడు** లాంటి బిరుదులతో ఇతను పరిపాలించాడు.

కడపటి శాతవాహన పాలకులలో గొప్పవాడు యజ్ఞశ్రీ శాతకర్ణి. ఇతను క్రీ.శ. 174 నుంచి క్రీ.శ. 203 వరకు పాలించెను. నాసిక్, కన్హేరి, చిన్నగంజాం శాసనములు ఇతని పాలనను గురించిన అనేక విషయాలను మనకు అందిస్తున్నాయి. తన సామ్రాజ్యంపై రెండు దండయాత్రలు చేసిన రుద్రదాముడు చనిపోవడం ఇతనికి కలిసివచ్చిన వంశము. దీనిని అదునుగా భావించిన యజ్ఞశ్రీ, రుద్రదాముని రాజ్యాన్ని ఆక్రమించి అన్ని ప్రాంతాలను తన సామ్రాజ్యంలో విలీనంచేసి శాతవాహన సామ్రాజ్యంను పునరుద్ధరించెను. బౌద్ధమతంలోని ప్రధానశాఖ "మాధ్యమిక సిద్ధాంతము"ను ప్రభోదించిన "ఆచార్య నాగార్జునుడు" ఈ కాలానికి చెందినవాడే కావడం గమనార్హం. అమరావతి స్థూపం విస్తారం, మహాచైత్యం ఏర్పాటు కూడ ఇతని కాలంలో జరిగిన ముఖ్య సంఘటనలు.

యజ్ఞశ్రీ మరణానంతరం విజయ శాతకర్ణి, చంద్రశ్రీ శాతకర్ణి, మూడవ పులామావిలు దాదాపు రెండు దశాబ్దాలు పాలించినప్పటికి వీరి బలహీనతలు శత్రువర్గానికి బాగా దోహదపడ్డాయి. దానితోపాటు మిగతా సంఘటనలు కూడ శాతవాహన సామ్రాజ్య క్షీణతకు కారణమయ్యాయి. గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి కాలంలో మిశ్రమ కులహీనులుగా భావించిన శక క్షాత్రపులతో వైవాహిక సంబంధాలు చేసుకోవడం, రాజకీయ స్వలాభాపేక్షతో సామ్రాజ్య వ్యతిరేకశక్తులతో చేతులు కలపడం, శాతవాహనుల సైనిక బలహీనత మొదలగునవి అందులోని ముఖ్యమైనవి. అలాంటి సందర్భాలలో పశ్చిమోత్తర ప్రాంతంలో అభీరులు, తూర్పు ప్రాంత ఇక్ష్వాకులు, నైఋతి ప్రాంతంలో 'చూయీ' వంశస్థులు, ఆగ్నేయ ప్రాంతంలో పల్లవులు విజృంభించడంతో శాతవాహనుల పాలన బలహీనమై అంతరించింది.

శాతవాహనుల పరిపాలనా విధానము :

పాలన రంగంలో శాతవాహనులు మౌర్య విధానాన్ని ఆదర్శంగా తీసుకొన్నారు. వంశపారంపర్యమైన, దైవాంశ సంభూతమైన రాజరిక ప్రభుత్వమును అమలుపరిచిరి. పరిపాలన, సైనిక న్యాయ రంగాల్లో చక్రవర్తిదే తుది నిర్ణయం. రాజ్యాన్ని రాజు లేదా మహారాజు బిరుదుతో పాలించారు. కాని సామ్రాట్, దైవాంశ సంభూతుడనే నిరపేక్ష రాజుల లాగా వ్యవహరించలేదు. మాతృస్వామిక వ్యవస్థను కొనసాగించినప్పటికి జ్యేష్ట కుమారుడే రాజ్యానికి వారసుడిగా చలామణి అయినాడు. చక్రవర్తికి పాలనలో మంత్రిమండలి, సామంతులు, అధికారులు, గ్రామసభలు, వృత్తి సంఘాలు సహాయపడేవారు. రాజ్యరక్షణలో సైనిక వ్యవస్థను పటిష్టం చేయడానికి నాలుగు రకాల సైన్యం కాల్బలం, అశ్వికబలం, గజబలం, విలుకాండులను పోషించారు. నాటిసైన్యం ఎక్కువగా క్షేత్ర

as the official language of the empire. Due to his newfound love for Sanskrit, ordered Gunadya to destory his prakrit works. He was a pleasure loving king and was responsible for the accidental death of his Queen Malayavati. He made Sarva Varma, who enabled him to learn Sanskrit in quicktime as the Lord of the city, Baru Kuchha (modern Broach). Gunadya, who composed Brihat katha in paishachi dialect was also included in Kuntala Satakarni's ministry.

Pulomavi, who succeded him also famous for killing Susarma the Kanva king and annexed it. Seventeenth king as per Vatyayana and Kavyamimamsa was Hala who was also famous not as a good ruler but for his patron of poets and he himself was a great poet. The Prakrit poetic work Lilavathi, written by Kutuhala narrates the romantic love story of Hala and Lilavathi a princess from Srilanka. Hala who was the author of Gathasaptasati Sattasai contains an anthology of 700 erotic verses written in Maharashtri prakrit. Taking his accounts in literature he is regarded as the "Kavivatsala" or Patron of the poets. Gunadya was his contemporary.

The 23rd ruler of Satavahana Kingdom, Gautamiputra Satakarni who ruled for 24 years was one of the outstanding rulers of Ancient India and he was the greatest of Satavahanas kings. He was the son of Sivasvati and Gautami Balasri and his wife was Vasisti. We found extensive information about him from the Nasik inscription. It was inscribed in the name of his mother Balasri during the 19th regional year of his son Vasistaputra Pulumavi. Coins of Jogal thambi and Karla inscription were also explaining about him.

The fortunes of the Satavahanas once again fluctuated after the Hala's rule. From the puranic accounts, he was succeeded by Mantalaka, Purikasena, Sundar Satakarni, Chakora Satakarni and Siva Svati. Their rule all together concluded around 50 years which resulted in political instability. At this movement foreign forces the Sakas, Yavanas and Pahalavas were tried to take the advantage of this situation. It was at this gloomy situation Gautamiputra Satakarni became the king and took it as challenge without losing heart. At first he concentrated on external threat to save his empire from foreign onslaughts. Western Saka Satrapa's under Bhumaka and Nahapana occupied some parts of Maharashtra and Madhya Pradesh by defeating Twentieth, Satavahana King, Sunder Satakarni and established commercial supremacy in the Western coast. At this movement Gautamiputra Satakarni made careful preparations and scored sound victory over Nahapana and recovered all the territories of Satavahanas. Though we have not provided details on it by datewise, but we have records as he occupied Anupa, Aparanta, Kukura, Suratha and Avanti. He also occupied Vidarbha, Asake and Mulava regions. With these conquests the extent of his empire was extended from Eastern Rajastan to Cuddalore and from Orissa (Rishi Kulya) to Vaijayanthi in Karnataka. It comprises of present states of Andhra Pradesh, Telangana and some parts of Orissa, Karnataka, Tamilnadu,

యుద్ధం మీద ఆధారపడి సాంప్రదాయ ఆయుధములతో యుద్ధం చేసారు.

పరిపాలన సౌలభ్యం కొరకు రాజ్యం అనేక విభాగాలుగా విభజింపబడింది. ఆహారం (రాష్ట్రం), జిల్లా (వెలానాడు), కుర్రం లేదా కొట్టం (తాలుకా) గ్రామాలు ముఖ్య విభాగాలుగా ఉండేవి. ఆహారంలపై అమాత్యులుగా రాజకుటుంబ సభ్యులు లేక సామంతులు నియమించబడినారు. సామంతులు నిర్ణీత కప్పాన్ని చెల్లిస్తూ అవసరమైనప్పుడు సైనిక సహాయం అందించాలి. వీలైనంత వరకు వారి సామర్థ్యంను ప్రామాణికంగా తీసుకొని పదవులలో నియమించిరి. ఆ పదవులు వంశ పారంపర్యం కావు. గోవర్ధన, సోపార లేదా పూనా మొదలగునవి ప్రసిద్ధిచెందిన ఆహారాలు. పరిపాలనలో చివరి విభాగం గ్రామం. 'గ్రామిని' ఆధ్వర్యంలోని ఈ విభాగం ఎంతో స్వతంత్రంగా వ్యవహరించేది. వీటితోపాటు నగర పాలనను 'నిగమ సభలు' నిర్వహించాయి. ప్రతిష్ఠానపురం, సోపార, నాసిక్, గోవర్ధన, తగర, కన్హేరి, అమరావతి, కల్యాణ, విజయపురి మొదలగు ప్రఖ్యాత నగరాలలో విజయవంతమైన వ్యాపారంను విదేశీయులతో కొనసాగించారు. Gahapathis అనే వారు వీటిపై అధికారులుగా వ్యవహరించేవారు.

ఆర్థికరంగ ప్రగతి :

నాలుగు దశాబ్దాలకు పైగా శాతవాహన సామ్రాజ్యం పటిష్టంగా కొనసాగడానికి గల కారణం వారి వ్యాపారం, వాణిజ్యంలో సాధించిన ప్రగతి. రాజకీయ స్థిరత్వం కూడ వ్యాపార వాణిజ్య అభివృద్ధికి తోడ్పడిందని చెప్పవచ్చు. వ్యాపారం, రాకపోకల సౌకర్యాలతోపాటు వ్యవసాయం కూడా బలోపేతం కావడానికి ఈ రెండు నదులు ఎంతో ఉపయోగపడినాయి. అందువల్లనే శాతవాహనులు రెండు రాజధానులు 'నది ఒడ్డును' ప్రాంతాలనే ఎన్నిక చేసుకున్నారు. వారి సామ్రాజ్యానికి ప్రధాన ఆదాయం 'భూమిశిస్తు'. పండిన పంటలో 1/6వ వంతు శిస్తుగా చెల్లించేవారు. పన్నులు భోగ, మరియు 'దేయమేయ' అని రెండు రకాలుగా వసూలు చేశారు. చేతివృత్తుల వారినుంచి Karukera అనే పన్నును వసూలుచేశారు. వరి, చక్కెర, అల్లం మొదలగు పంటలను పండించారు.

శాతవాహనుల కాలంలో వ్యాపారరంగంలో ప్రధానపాత్ర పోషించినవారు వ్యాపారశ్రేణులు (Guilds). వీటిని సేధీలు లేదా శ్రేష్టులు అనే వర్గం నిర్వహించింది. వీరందరూ వర్తకులు, వివిధ శ్రేణులకు చెందినవారు. వ్యవసాయదారులు, కుమ్మరి, నేతపనివారు ధమనికులు, లేఖకులు, మితికులు, సువర్ణకారులు మొదలగు వృత్తి సంఘాలు శ్రేణులుగా ఏర్పడి వ్యాపారంను కొనసాగించిరి. ఈ శ్రేణులు వారి హక్కులను, వ్యాపారాన్ని రక్షించుకోవడంతోపాటు నేటి బ్యాంకింగ్ వ్యవస్థ లాగా వ్యవహరించారు. ప్రజల నుంచి ధనంను సేకరించి డిపాజిట్ చేసుకోవడం, అవసరమయినపుడు ఋణ సౌకర్యం కల్పించాయి. ఇలాంటి సంస్థలు కొనసాగడాన్ని గమనించినట్లయితే వివిధ సంస్థలు స్వయంప్రతిపత్తితో వ్యవహరించాయని భావించవచ్చు. నేటి స్విస్ బ్యాంక్‌లలో వాటిని మనం పోల్చవచ్చును అని చరిత్రకారులు అన్నారు. వ్యాపారంలో వెండి నాణెములయిన 'కర్షపాణా'లను విదేశీ వాణిజ్యంలో మారకంగా వాడారు. మైసోలియా, ఘంటశాల, కొద్దూర్, గంజామ్, బ్రోచ్, సొపారా, కళ్యాణ్ పశ్చిమ ప్రాంతంలోని ముఖ్యమైన ఓడరేవు పట్టణములు. అదేవిధంగా నేటి తెలంగాణలోని కోటిలింగాల, ఎలగండ్ల, ధూళికట్ట, తగర్, నాసిక్, వైజయంతి, ప్రతిష్ఠానపురం మొదలగు పట్టణములు నాడు ప్రసిద్ధికెక్కిన వ్యాపార కేంద్రాలు. తూర్పు దక్కన్‌లో 'ధాన్య కటకం' కూడ మంచి

Maharashtra, Madhhapradesh and Rajastan. This extent of vast empire made him to deserve the title "Thrisamudratoya Pitavahana" i.e. his armies had touched three seas, the Bay of Bengal, the Arabian Sea and the Indian Ocean.

Gautamiputra was proved himself not only a great warrior but was also equal to the task of consolidation and peace through various reforms. He was the first ruler who entertained a theory regarding matriarchy among Satavahanas which was practiced by all his successors except Rajan. He reformed the society and upheld the interests of all the four castes. He stopped the social evil called ‘Varnasamkara’ i.e. the intermingling of four social orders. He was an obedient son and fountain of good manners. He had been compared with Vikramaditya but the title of Gautamiputra as 'Vara-Varana-Vikrama-Charu-Vikrama' i.e. equal to the sun in valour was noway inferior to that of. He was the staunch follower of Vedic religion. He had been described as 'Eka Brahmana', the 'Abode of Vedas', 'Raja Raja' and 'Dvija Kulavardhana' etc. were all deserved to his capacity. His mother Gautami Balasri and wife Vasisti were noted for their works of charity and patronage of both the Brahmanical and Buddhist faiths.

He was succeded by his son Pulamayi who beared the matronym Vasistaputra ruled for 28 years. His original name was Vashishthiputra Sami – Siri – Pulumayi. His reign marked the zenith of Satavahana dynasty. He not only maintained intact the empire of his father but also added few towns like Navanagara. He tookup the titles like ‘Navanagara Swamy’, ‘Maharaja’ and ‘Dakshinapatheswara’.

Another important and the last great king of the Satavahanas was Yagnasri Satakarni whose regnal period was from 174 A.D. to 203 A.D. His achievements were accounted in the inscriptions at Nasik, Kanheri and Chinnaganjam. The responsibility fell on his shoulders to conquer many terrotories lost by his predecessors. The death of Rudradaman, a Saka king who annexed many regions from Satavahana rulers during his time provided an opportunity to take advantage of the confusion Yagnasri declared war on it and annexed a greater part of western Deccan, Central India and reestablished his authority. Coins available at Berar in North Konkan, Saurashtra and Western Deccan confirmed his victories. He is famous for his coinage, specimens of which are found all over Deccan. His coins bearing the figure of a ship. Another important event during his period was the patronage of Nagarjuna, the exponent of Madhyamika doctrine of Buddhism. He also enlarged the Amaravathi stupa and Mahachaitya.

Yagnasri was followed by weak kings who did nothing but bring the kingdom to ruins. The last three rulers Vijaya Satakarni, Chandasri Satakarni and Pulamavi III ruled for about 20 years as per their incriptions available at Nagarjuna Konda, Kodagolu near Pithapuram and Mayakadoni in Bellari respectively. Taking the advantage of weak and inefficient rulers of Satavahana, Abhiras in the North West,

వర్తక కేంద్రము.

శాతవాహన పాలకులు నూలు వస్త్రాలు, చందనం, కొమ్ములు, బియ్యం, Wootz (ఉక్కు ఘనపదార్థం), మొదలగు వస్తువులను ఎగుమతిచేసి, బంగారం, వెండి, సారాయి, గాజుసామాను, సువాసన ద్రవ్యాలు దిగుమతి చేసుకున్నారు. వివిధ ప్రాంతాలలో దొరికిన విదేశీ నాణెములు ద్వారా శాతవాహనులు రోమ్, పర్షియా దేశాలతో చేసిన వ్యాపారం తెలుసుకొనవచ్చును. బర్మె, సుమత్రా, జావా, మలయా ప్రాంతాలకు భారతీయుల వలస వెళ్ళినట్లు టాలమీ, పెరిప్లస్ ఆఫ్ ది ఎంత్రియన్ సీ అనే గ్రంథము ద్వారా తెలియుచున్నది. వ్యాపారస్థులయిన సేఠీ లేదా శెట్టీలు కాలక్రమేణా సంపన్నవర్గంగా ఏర్పడి సమాజంలో మంచి పరపతిని సంపాదించారు. వీరు చైత్య, విహార నిర్మాణాలను అనేక దానధర్మాలు చేశారు.

సాంఘిక పరిస్థితులు :

శాతవాహనుల కాలంలో ఆర్యుల కాలం నాటి వర్ణాశ్రమ ధర్మ వ్యవస్థ కొనసాగి, సమాజంలో బ్రాహ్మణుల ఆధిక్యత కొనసాగింది. అయితే కులవ్యవస్థ కఠినంగా గాక కొంత సులభతరంగా మారింది. సాంప్రదాయ చతుర్వర్ణ వ్యవస్థతో పాటు వారి వృత్తులనుబట్టి నాటి సమాజం నాలుగు వర్గాలుగా విడిపోయింది. వారిలో మహారథులు, మహాభోజకులు, మహాసేనాపతులు మొదటి వర్గం. వీరు పరిపాలనలో ఉన్నత పదవులను పొంది, సమాజంలో మంచి గౌరవం పొందారు. రెండవ వర్గంలో అధికారులు మరియు అనధికారులు ఉన్నారు. మూడవ వర్గంలో వివిధ కులవృత్తులకు సంబంధించింది కాగా నాల్గవ వర్గం కార్మిక వర్గం. అనగా మలకార, లోహవనజ, దాసక, వచ్చిక కొలిక, మరియు సువర్ణకార వృత్తులవారు. అనేకమంది విదేశీయులు మతమార్పిడి చేసుకున్న ఆధారాలు ఉన్నాయి. వారు హిందూ దేవాలయాలకు, బౌద్ధ విహారాలకు అనేక దానధర్మాలు చేశారు. కాని గౌతమీపుత్ర శాతకర్ణి కులమార్పిడులను నిరోధించడంలో మంచి పురోగతి సాధించాడు.

శాతవాహనుల కాలం నాటి హిందూ సమాజంలో స్త్రీలకు మంచి గౌరవం దక్కడం గమనించవలసిన అంశము. పురుషులకు సమానంగా స్త్రీలు గౌరవింపబడ్డారు. పాలకులు స్త్రీమూర్తుల పేర్లను తమ పేరుకు ముందు చేర్చి metronomy ని పాటించారు. ఉన్నత వర్గానికి చెందిన స్త్రీలు ఆర్థికంగాను, విద్యావిషయంగాను చెప్పుకోదగిన స్థాయికి ఎదిగారు. వీరు బౌద్ధమతాన్ని పోషించడం మంచి హోదాగా భావించేవారు. శాతవాహన కాలంనాటి స్త్రీ పురుషులిద్దరకు ఆభరణాలపై మోజు ఉండేది. మదనోత్సవ, ఘటనీ, బంధన, కౌముది యాగం లాంటి వినోద ఉత్సవాలలో స్త్రీ, పురుషులిరువురూ కలిసి మెలిసీ పాల్గొనేవారు. ఆనాటి కుటుంబ వ్యవస్థ పితృస్వామ్యమైనది. కుటుంబాలు సాధారణంగా సమిష్టి పద్ధతిలో ఉండేవి. పలురకాల కుండలాలు, కంకణాలు, కంఠాహారాలు, ఉంగరాలు ధరించడంతో పాటు పలురకాల తలకట్టులను కూడ నాటి శాతవాహన సమాజంలో చూడవచ్చు. వివాహ వ్యవస్థకు అత్యంత ప్రాముఖ్యతను ఇచ్చారు. అయితే ఉన్నత వర్గాలలో బహుభార్యత్వం వాడుకలో ఉంది. శాతవాహనుల అధికార భాష సంస్కృతం అయినప్పటికి పాకృతం, పాళి, దేశి భాషలు కూడ వాడుకలో ఉన్నాయి.

the Trikutakas in the West, the Ikshvakus Brihatphalayanas and Salankayanas in the East, the Pallavas in the South-East and the Chutus in the South declared their independence which brought the virtual end of the long rule of Satavahanas. In additio Satavahanas deliberate attempts to join hands with opponents, Gautamiputra Satakarni's matrimonial relations with Shatrapas and military weakness etc were the other factors for their debacle.

3.6 Satavahana's administration :

It was true that Satavahanas ruled South India for nearly four and half centuries, and the extent of their empire fluctuated continually as per the political vicissitudes of the times. Being the political successors of the Mouryas adopted a political system and administrative pattern based on Mouryan examples and at the same time made new innovations to suit the local needs.

The Satavahana rule was based upon absolute heriditory monarchy. The King was the head of the state. They ruled the empire with the title 'Raja' or 'Maharaja' but did not entitled like Samrat or claim king divine origin even though king was despot. Succession was hereditary and passed through males and followed the law of primogeniture, though there was matriarchy. There were ministers of different grade and status to assist the king. Visvasa Amatya, Raja Amatyas were some of them. Visvasa Amatya was held the important position as he was consulted by the King on all matters. Their government was supplemented by semi autonomous feudatories i.e. Bhojas, Maha Bhojas and Maharathis, Mahateravasas etc. In addition, there were officials of higher echelons including Mahasenapathi, Mahamatras, Mahataraka, Bhandagarika, Heranika, Ganapaka, Pratihara and Duta, Lekhaka, Nibhandanakara, Patheka Palaka etc. They were in charges of their respective departments and noted for their efficiency, hardwork and loyalty. Since the major activity of the rulers was military, they maintained a strong and disciplined army consisted of the infantry, cavalry, elephants and archers. Their soldiers broadly depended on field war fighting on foot attacked with swords and were protected by circular fields.

Provincial units in Satavahana's administration played a remarkable role. The empire was divided into a number of provinces for administrative convenience. The **Aharas** were the first administration division governed by **Amathyas.** They were appointed exclusively by dint of merit for a term of five years and were liable to be transferred. Govardhana (Nasik), Sopare or Mamale (Pune), were the well known Aharas at that time. Velanadus and Kurram or Katlam were the other provincial units.

The village was the lowest unit of administration. This unit had considerable autonomy in managing the affairs under its perview. It was looked after by a headman

మత పరిస్థితులు - పరమత సహనము :

మౌర్యుల కాలంలో దక్షిణ భారతం లోనికి ఆరంగ్రేటం చేసిన బౌద్ధమతం, హైందవమతం శాతవాహనుల కాలంలో ప్రజల లోనికి చొచ్చుకొని పోయాయి. శాతవాహనుల పాలకులలో మొదటగా తరం వారు బౌద్ధమతంను ఆదరించినప్పటికి, తదనంతరం ప్రజానుభీష్టం ప్రకారం హైందవ మతంను స్వీకరించి, పోషించడం ప్రారంభించారు. అయితే శాతవాహన పాలకులు అందరిపట్ల మత సహనం ప్రదర్శించడం వారి యొక్క పరమత సహన విధానానికి నిదర్శనం. హిందుమతం, బౌద్ధమతములు రెండూ కూడ ఒకే స్థాయిలో అభివృద్ధిచెందాయి.

హిందూమత సంరక్ష బాధ్యతలను చేపట్టిన శాతవాహన పాలకులు అనేక యజ్ఞ యాగాదులను నిర్వహించిరి. అశ్వమేధయాగం, రాజసూయ యాగం, అగ్నేయ ధేయ, అన్వంభరణీయ, గవమయన, అంగీరసతీరత్ర అప్తోర్యమ, గార్గేయ వత్ర, చందోగపవామన తీరత్ర మొదలగు క్రతువులు ద్వార హిందూ సాంప్రదాయాలను కొనసాగించి హిందూమతోద్ధరణకు కృషిచేసిరి. వసుధీవ, ఇంద్ర, సూర్యుడు, చంద్రుడు, సంకర్షణ దేవతలను పూజించారు. పశుపతి, గౌరి, కృష్ణ దేవతల గురించి వారికి తెలుసు. గణేష్ దేవతను కూడ వారు పూజించునట్లు మనకు తెలియుచున్నది.

హిందూమతం లాగే బౌద్ధమతం కూడ శాతవాహనుల కాలంలో విశేష ఆదరణ మరియు అభివృద్ధి చెందింది. ఆంధ్రప్రదేశ్, మహారాష్ట్ర, మధ్యప్రదేశ్‌లోని వివిధ ప్రాంతాలలో లభ్యమయిన ఆధారాలు ఈ విషయాలను ధృవీకరించాయి. మాధ్యమిక సిద్ధాంత ప్రవచన కర్త ఆచార్య నాగార్జునుడు శాతవాహనుల చేత పోషింపబడినవాడే. బౌద్ధమత శాఖలయిన థేరవాదం, మహా సాంఘిక వాదంలు వీరి కాలంలోనే అభివృద్ధి చెందాయి. ఈ శాఖలే కాలక్రమంలో హీనయాన, మహాయాన శాఖలుగా వృద్ధిచెందిన మాట విదితమే. బౌద్ధ భిక్షువులకు అనేక చైత్యాలయాలు, చైత్య విహారాలను పాలకులు నిర్మించారు. సామంతులు, అధికారులు, వ్యాపారస్థులు, మహిళలు బౌద్ధమత వ్యాప్తికి పోటీపడ్డారని మనకు తెలుస్తుంది. బౌద్ధమత ప్రచారం నకు మహాస్థవిర, స్థవిర, చరకాల, తేవిజాస్, బౌద్ధ సన్యాసులు విశేషకృషి జరిపి బహుళ ప్రజాదరణ పొందడానికి కృషిచేశారు.

శాతవాహనులు కళారంగానికి చేసిన కృషి :

భారతీయ వాస్తు, శిల్పకళలు శాతవాహనుల కాలంలో విశేషంగా అభివృద్ధిచెందాయి. వివిధ మతాలలో ఏర్పడిన వివిధ శాఖలు, విగ్రహారాధన, పూజా విధానమును విస్తృత పరచటం వలన కళల అభివృద్ధికి అవకాశం పెరిగింది. ఆనాటి సుస్థిర ఆర్థిక వ్యవస్థ కూడ కళాఖండాల నిర్మాణానికి దోహదపడింది. **మతం ఏదైన చూపరులకు ఆనందం కల్పించడమే కళ లక్ష్యంగా** భావించడమైనది. శాతవాహనుల కాలం అభివృద్ధిచెందిన వాస్తుకళ **రాతితో నిర్మించిన కట్టడాలు** మరియు **ఇటుకతో నిర్మించిన కట్టడాల** రూపంలో వెలసినాయి. పశ్చిమ దక్కన్ ప్రాంతంలో రాతితో నిర్మించిన కట్టడాలు నాసిక్, కన్హేరీ, కార్లే ప్రాంతాలలో వెలసిల్లినాయి. అదేవిధంగా గోలి, జగ్గయ్యపేట, భట్టిప్రోలు, ఘంటశాల, అమరావతి, నాగార్జునకొండ లాంటి ప్రదేశాలలో ఇటుకతో నిర్మించిన కట్టడాలు నిర్మించబడ్డాయి. స్థూపాలు, చైత్యాలయాలు, విహారాలు రూపంలో ఆయా ప్రాంతాలు వెలసిల్లినాయి. పై వన్నియు ఒక

called Gramini. Sometimes Gramani, controlled more number of villages at a time. In addition there were 'Nigama Sabhas' which controlled the number of cities, those were carried on brisk trade with foreign countries. The cities such as Prathisthana, Sopara, Nasik, Govardhana, Tagara Kanheri, Kalyana, Vaijayanthi, Amaravathi, Vijayapuri, Srikakulam etc. developed the brisk trade. It was headed by 'Gahapathis' and the representatives of merchant guilds were included as the members of Nigama Sabha.

3.8 Economic Prosperity :

There was a remarkable progress in the field of trade and industry during Satavahana rule. There was a great saying that Satavahana empire could sustain itself for five centuries withstanding foreign attacks due to its economic strength resulting mainly from foreign trade. Since Satavahana rule is watered by the Godavari and Krishna rivers agriculture became the main source of their economy. They became the main channels of trade and communication along with sustaining agriculture. It was the main factor for them to locate two capitals Prathistanapura and Amaravathi at the river banks, realising the role played by the rivers in the economy. The main source of the income was land revenue. There were two kinds of land revenue, one was 'bhoga' (1/6 of total income) for royal share and second one 'deyameya'. The other tax collected from artisans was 'Karukera'. Satavahana people grow a variety of crops like paddy, ginger and sugarcane.

Another important factor which played predominant role in trade was ‘Guilds’ managed by ‘Sethis’ (the same as Chettis). Different trade associations i.e. Agriculturists, potterers, weavers and oil pressureres, workers in metal, stone, and wood formed themselves into guilds. They not only protected their interests and sustainability but also served as Banks, receiving deposits and lending money. The prevalence of these guilds shows that the institutions of self-government were common in the country. Guilds could impress the rulers and others to deposite their amounts in it. We can compare these guilds today with Swiss Bank. Guilds used the Silver coins 'Karshapanas' for their trade overseas commercial activity. Maisolia (Masulipatnam), Gantasala, Koddur, Ganjam on the East, Barygaza (Broach), Sopara and Kalyan on the West were the important ports through which overseas trade was operated. Kotilingala, Elgandala, Dhulikatta in Telangana were some of inland market towns during Satavahana period.

Satavahana rulers exported textiles, silks, gems, ivory, pepper and wootz to Rome and Persian countries whereas wine, copper, gold and silver were imported to India. The number and variety of the Satavahana coins acrossed the region proved this vigorous commercial activity. Ptolemy gave many descriptions of the Indian settlements in Burma, Sumatra and Champa. The merchant community i.e. Sethis in due course, developed as the richest social group and gave donations for

ఎత్తైతే 'అమరావతి శిల్పకళ' మరో ఎత్తు. "గాంధార శిల్పకళ పలు రూపాంతరాలు చెంది సహజ సుందరంగా, లాలిత్యాన్ని సంతరించుకొని ప్రత్యేకమైన **'అమరావతి శిల్పకళ'** (Amaravati School of Art) గా ప్రసిద్ధిచెందింది. అమరావతి శిల్పంలో నృత్యకళ ప్రతిబింబించి, సంగీత సాధనాలు, ఆనాటి శిల్పుల సంగీత, నృత్య దృశ్యాలతో పాటు యుద్ధ పద్ధతులను కూడ తెలపడం విశేషం. ఉల్లాసకరం, నాగరికం అయిన జీవితం అమరావతి శిల్పంలో ప్రతిఫలిస్తుందనీ, క్లిష్టమైన మనోగత భావాలను చిత్రించడంలో అమరావతి శిల్పులకు వారికి వారే సాటియని, ఇతరులెవ్వరు సాటిరారని విమర్శకులు సైతం కొనియాడిరి. బుద్ధుని దేవుని రూపంలో చిత్రీకరించినప్పటికి నిజమైన బౌద్ధ సన్యాసిగా మల్చడం వారికి మాత్రమే సాధ్యమయిందని అన్నారు.

కర్నాటక రాష్ట్రంలోని 'బెల్‌కల్' గ్రామంలో లభించిన చిత్రాలలో జంతువులు, లోహాలతో చేసిన ఆయుధాలు, మానవ సమూహాలు 'అయోయుగ సంస్కృతికి' చెందినట్టుగా భావించవచ్చు. ఇంకను 'బేడ్సా' చైత్యాలయంలో యక్ష, యక్షిణి విగ్రహాలు, 'కొండనా' చైత్యాలయంలో నర్తకుల, నాట్యకత్తెల విగ్రహాలు అప్పటి శిల్పకారుల నైపుణ్యాన్ని తెలియచేస్తున్నాయి. కార్లే, కొండనా, కన్హేరి, భాజ, అజంతాలలో రాతిని తొలిచిన చైత్య గుహాలయాలలోని అర్ధ చంద్రాకారపు పైకప్పు చిత్రకళ అపురూపం. శాతవాహనుల కాలంలో లభించిన మట్టిపాత్రలు, మట్టిబొమ్మలు, పూసలు, ఆభరణములు, నాణెములు వారి కాలంలో జరిగిన అభివృద్ధికి చిహ్నములుగా భావించవచ్చును.

అభ్యసనా ఫలితాలు :

ఈ పాఠ్యాంశం చదివిన తర్వాత విద్యార్థులు క్రింది విషయాలను తెలియచేయగలరు.

- శాతవాహనుల పుట్టుక వారి నివాస స్థలాలకు సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలు.
- శాతవాహనుల దండయాత్రలు – రాజకీయ సుస్థిరతకు వారు చేసిన దండయాత్రలు.
- వారి పరిపాలన విధానం – కేంద్రీకరణలో వికేంద్రీకరణ పాటించిన పద్ధతి.
- శాతవాహనుల కాలంలో జరిగిన ఆర్థికాభివృద్ధి, సామాజిక సుస్థిరత, పరమత సహనం అభివృద్ధి.
- శాతవాహనులు దక్షిణ దేశపు మౌర్యులుగా ప్రసిద్ధికెక్కడం.
- హిందూ మతాభివృద్ధితో పాటు ఇతర మతాలకు ముఖ్యంగా బౌద్ధమతం వ్యాప్తికి ఎలాంటి అవరోధాలు కల్పించకుండ పరమత సహనం ప్రదర్శించి నేటి రాజ్యాలకు పాలకులకు ఆదర్శవంతంగా నిలువడం.
- వాస్తు, శిల్ప, కళా రంగాలను విశేషంగా ఆదరించడం – ముఖ్యంగా అమరావతి నగరంలో బౌద్ధ మత వ్యాప్తికి విశేషంగా కృషిచేసిన 'అమరావతి శిల్పకళను' ఆసియా దేశాలలోనే ప్రత్యేకమైనదిగా తీర్చిదిద్దడం.

the construction of chaithyas and viharas.

3.9 Social Conditions : During the rule of Satavahanas, though the four fold Aryan Caste system existed as a whole but Brahanism gained ascendence in particular. The caste system was little bit flexible in general. Each caste had its own traditional vocation. In addition to conventional fourfold caste system in the society, there were four more divisions on the basis of the profession of the people. They include first class consists of the Maharathis, Mahabhojas and Mahasenapathis and were occupied highest prestige in the society. The second class consisted of both officials and non officials of the government. The third class consisted of Lekhaka, Vaidya, Halakiya, Gandhika and Suvarnakera. The last class belonged to the Vardhika, Malakara, Loha Vanija, Dasaka, Vachiki Kolika and Kamaras.

During the Satavahana's period we have witnessed the conversion of many foreigners who adopted either Buddhism or Hinduism. They not only named them after Hindu names but also contributed large donations to Hindu Temples and Buddhist Viharas. But, their conversion was stopped by some of Satavahana rulers especially Goutamiputra Satakarni to put on end to the contamination of the four castes.

Another notable feature of the Satavahana society was the high status accorded to women. Women enjoyed due respect on par with men. Rulers felt pride in associating their names with their mothers. Infact, they practised the theory of metronomy. The women belonging to the royal families played a remarkable role in the affairs of the state and also patronised Buddhism. If we see the different hair styles, their fantasy towards ornaments and bedecked, we can say that they were fashion conscious. Women too participated in entertainments and festives like Madanotsava, Ghatani, Bandana Kaumudi Yagam where both men and women mingled freely. Joint family system was another normal feature of society. Though, Polygamy was prevailed but we come across the terms like Mahabholi, Maharathini and Mahasenapathini in the inscriptions proved that women occupied high positions and respect. "Sanskrit" was the official language of Satavahanas. But Prakrit, Pali, Desi languages were also existed.

3.10 Religious toleration :

The Brahmanism, The Buddhism which made inroads to the south during Asoka period were all deep rooted during Satavahanas period. Though early rulers of Satavahanas encouraged Jainism and Buddhism, later they changed their faith towards Brahmanism as per interest of the public opinion. In fact all Satavahana kings were renowned for their religious tolerance. Not even single record showed any ruler action against the spirit of tolerance. Both Hinduism and Buddhism flourished side by side. While championing the Hiduism; they performed many sacrifices like Asvamedhas, Rajasuya, Agneyadheya, Anvarambhaniya, Gavamayana, Angirasatiratra, Aptoryama,

Angirasamayana, Gargativatra, Chhondogapavaman atiratra, Trayodasarativa, dasaratva etc. They have also given Dakshina to Brahmins. They worshipped Samkarshana, Vadudeva, Indra, the Sun and Moon. We came to know that, they were the worshippers of Indra, Krishna, Pepupathi and Gouri etc. Even Ganesa had come to be worshipped in the days of Satavahana. They worshipped Vishnu, Siva, Mahadeva, Bheva, and Bhupala, God Skanda and Serpent worship.

Satavahana kings extended the same kind of patronage to Buddhism as they did to Hinduism. It can be shown by the presence of number of Buddhist caves and centres all over the empire. In fact it was a heyday to Buddhism. Nasik, Bhoja, Pitalkhora, Bedsa, Kondane, Kude, Kanheri in Maharashtra, Amaravathi, Nagarjunakonda, Bhattiprolu, Sahihundam, Golu, Ghantasala, Kondapur and Gummedidduru in A.P. were the most important Buddhist centres. Another outstanding contribution of Satavahanas as far as Buddhism is concerned was the patronage of Acharya Nagarjuna, the founder of ‘Madhyamika doctrine of Buddhism’. We have also seen the development of 'Therevadin' and 'Mahasanghi' schools which have later on came to be known as the Hinayana and the Mahayana schools respectively during Satavahana period. We have many ample examples of excavations of Buddhist caves, Chaityagrihas or Temples and Layanas (or) residential houses for Buddhist Bikshas during their period. Many rulers, feudatories, officials, merchants, women appears that there was some sort of a competition among themselves to establish more caves, repair of caves and giving donation to bikshus was remarkable. There were number of teachers during Satavahana period who taught Buddhism to the people. Those includes Mahasthaviras, Sthaviras, Charakas, Tevijas and nuns were also taught at that time.

3.11 Satavahanas contribution to Art & Sculpture

The Indian art and architecture was immensly developed by Satavahanas. In fact, they were the innovators of the rock cut architecture. The architecture of that period can be divided into Rock-cut architecture and Brick built Structure. It was Western Deccan where Rock-cut architecture developed, whereas brick-built structure flourished in Eastern Deccan. Chaityas and Viharas were built out of rock in a number of places like Nasik, Kanheri, Karle in Western Deccan. In Andhra also we found number of Chaityas and Viharas were built of bricks and marble in number of places like Goli, Jaggayapeta, Bhattiprolu, Ghantasala, Amaravathi and Nagarjuna Konda. They all revealed the remains of stupas and sculpture of this period. At Amaravathi, the well known Buddhism centre, a thoroughly indigenous school of sculpture was developed. This is known as "Amaravathi School of Art". Amaravathi school of art was a speciment of many kinds. The grandeur of it was described as a new cannon of beauty and tranquility and "the aesthetic ideal of India". Buddha as a standing figure with a graceful attitude is the typical example of

the brick-built structures in Amaravathi. Here in this sculptures we found symbolic representations of the Buddha as well as his human figures. Buddha was dipicted as a divine being receiving worship and tranforms him into a preaching monk in the Amaravathi architecture. Articles like beads, terracotta figurines, pottery, shell ornaments, precious stones, jewels and coins excavated at Paithan, Maski, Kondapur and other places indicate their progress during this period. In the field of paintings, Ajanta School starts with the Satavahanas. Buddha is shown here seated on a cushion wearing red robes. There was a mark of Chandana on his forehead. The renowned 'Black Princess' in it belong to the Satavahana Period.

3.12 Legacy of Satavahanas to Modern India :

According to eminent South Indian Historian K.A.Nilakana Sastri 'The rule of Satavahanas' is unique in its own way. They were the first to establish and rule the largest empire. Their cultural contribution is to be remembered in the annals of history of Deccan for ever. They acted as the bridge between the culture of North India and Southern India.

The rule of Satavahanas, has heralded a new era in the history of Ancient Deccan. They were known for great values and abilities, public welfare stood as the primary aim of Satavahanas. They left a rich and healthy legacy to their successive rulers of Deccan and its people. The spirit of decenralisaion of administration powers, the secretary of council, their efforts to the all round development of their subjects, the liberal religious policy, patronisation extended by them Scholars, Poets, Artists, Craftsman etc has generated new zeal in their people. The glorious literacy works of their age such as GodhaSaptha sai, Leelavathi, Katantrya Vyakaranama etc are prieceless gift of thier age, a rich, healthy legacy to present generaion.

In the field of Art and Archiecture too Satavashana Kings, their women and officials set an example by liberally extending donations to the religious institutions and scholars. The present wonderful Archiectural beauty the gigantic 'Amaravai Stupa' which can be considered as the Sheer proof of the merit of architects of the age, inspired the modern political leaders to select Amaravathi as the head quarters of bifurcated Andhra Pradesh since June 2014.

It is fact in the origin, evolution and decline of Satavahanas, the contemporary political situation has played a crucial role. At the end we can proudly say Satavahana era left rich and healthy legacy in the visible and invisbile form to present telugu people. Acharya Nagarajuna's works and Hala's Gadha Saptha sata, Amaravathi Stupa can be proudly declared as classics of the age.

3.13 Examination Model Questions :

1. Answer in detail.

a. Give an account of the history of the Satavahanas?

b. Give an account of the political administration of the Satavahanas?

c. Discuss the social, economic and religious conditions of the Satavahana period.?

2. Write short notes

a. Literary sources of Satavahanas

b. Are satavahanas Andhra? discuss?

c. Satakarni I

d. Hala

e. Gautamiputra Satakarni

f. The theory of matriarchy

g. Nasik inscription

h. Was the Satavahana Period hey-day of Buddhism, discuss?

i. Art and architectural contribution of Satavahanas?

j. Position of women during Satavahana period.

Choose the correct answer

1. Nasik inscription describes the achievements of ?

a. Hala b. Gautamiputra satakarni c. Srimukha d. Yagnasri Satakarni

2. Kannabenna represents

a. Godavari b. Penna c. Krishna d. Narmad

3. The author of Saptasai

a. Hala b. Nagarjuna c. Gunadya d . RajaShekhara

4. Who issued the Naneghat inscription?

a. Naganika b. Lilavati c. Balasri d. Yagnasri

D. Matching

1)

1. Nagarjuna	a) Kavya mimamsa
2. Gunadya	b) Kamasutra
3. SarvaVarma	c) Madhyamika Doctrine
4. Vatsyayana	d) Katantra Vyakaranam
5. Rajasekhara	e) Brihat katha

2)

1. Sata karni I	a) Paulomas
2. Kuntala SataKarni	b) Lilavathi
3. Pulamayi I	c) Dakshinapatha Pati
4. Hala	d) Sanskrit
5. Gautamiputra yagnasri	e) Nagarjuna

3.14 References :

1. **Ancient India,** V.D. Mahaja, S. Chand & Company Ltd.
2. Sastry, K.A.N. - **A History of Southern India,** Oxford, 1959.
3. P.R. Rao - **History and Culture of Andhra Pradesh, from the earliest times to 1991.**
4. P.N. Chopra & Others, **History of South India,** Vol. I, Ancient period, S. Chand & Company Ltd.
5. V.K. Agnihotri, **Indian History & Culture.**
6. Prof. V. Vaikuntam, **Indian History and Culture upto 1526 A.D.,** Dr. Br AOU, Hyd, 2010.
7. Durga Prasad, **History of Andhras upto 1565 A.D.,** PG Publishers, Gntur-10.
8. Smith. V.A. **Oxford History of India.**
9. **Telugu Academy Books** - by Govt. of Andhra Pradesh.
10. R.C. Majumdar, H.C. Roy Chowdary, Kalikinkal Octra - **An Advanced History of India.**

పల్లవులు

విషయసూచిక

3.1 పాఠ్యాంశ ఆశయాలు

3.2 ఆధారాలు

3.3 పల్లవుల పుట్టుక సంబంధించి వివిధ సిద్ధాంతాలు

3.4 పల్లవుల రాజకీయ చరిత్ర

3.4.1 ప్రాచీన పల్లవులు

3.4.2 సామ్రాజ్యవాద పల్లవులు

3.5 పల్లవుల పరిపాలన

3.6 విద్యారంగం, మతరంగం, కళ మరియు వాస్తుకళా రంగంలో పల్లవులు చేసిన సేవ

3.7 పాఠ్యాంశ ఫలితాలు

3.8 మాదిరి పరీక్షల ప్రశ్నలు

3.9 ఇంకనూ చదవాల్సిన గ్రంథాలు

3.3 PALLAVAS

Contents

3.1 Objectives

3.2 Source of Pallava Kingdom

3.3 Different theories about Pallava`s origin.

3.4 Chronology of the Pallava Kings - Political advancements

  3.4.1 Early Pallavas

  3.4.2 Imperial Pallavas

3.5 Administration system under Pallavas

3.6 Contribution in the field of education, religion, art and architecture.

3.7 Learning outcome

3.8 Model examination questions

3.9 Books for further readings

3.10 Glossary

పల్లవులు

◆ **ఆశయాలు**

ఈ పాఠ్యాంశం చదవడం ద్వారా విద్యార్థులు క్రింది విషయములను తెలిసికొనవచ్చును.

◆ పల్లవుల పుట్టుకకు సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలు.

◆ పల్లవుల వంశక్రమం మరియు వారు సాధించిన విజయాలు.

◆ పల్లవుల పరిపాలనలోని ముఖ్యాంశాలు.

◆ భారతదేశ వాస్తు నిర్మాణాల్ని పల్లవులు దక్షిణ భారతదేశంలో ప్రారంభించి పూర్తిచేసిన విధానము.

◆ భక్త ఉద్యమం, విద్య, సాహిత్యం, కళ మరియు వాస్తు కళారంగాలకు పల్లవులు చేసిన కృషి.

దక్షిణ భారతదేశంలో శాతవాహన సామ్రాజ్యం పతనానంతరం, వారి సామంతులుగా కొనసాగిన అనేక మంది స్వతంత్రను ప్రకటించుకొని స్వతంత్ర రాజ్యాలను స్థాపించారు. అలాంటి వారిలో ఒకరే కంచి కేంద్రంగా దాదాపు అయిదు దశాబ్దాలపాటు దక్షిణ భారతదేశంలో వెలుగొందిన పల్లవులు. వారికి సమకాలీనంగా తంజావూర్ కేంద్రంగా చోళులు, బాదామి కేంద్రంగా చాళుక్యులు, రాష్ట్రకూటులు, మాన్యఖేట వంశస్థులు కూడా పరిపాలించారు. పల్లవులు తమ పరిపాలనలో నిరంతరం వారితో పోరాడి చివరి పాలకుడయిన అపరాజిత వర్మ, చోళ పాలకుడు ఆదిత్యవర్మచే వధించబడడంలో దక్షిణాదిలో పల్లవుల సుదీర్ఘపాలన ముగిసింది. నిరంతర రాజకీయ ఆధికృతా పోరాటంతో పాటు దక్షిణాది సంస్కృతికి తొలి రూపురేఖలు దిద్ది, భారతదేశ వాస్తు నిర్మాణాన్ని దక్షిణాదిలో ప్రారంభించి పూర్తిచేసిన వారుగా కూడా పల్లవులు ఖ్యాతిని ఆర్జించారు.

పల్లవుల పాలనకు సంబంధించి ఆధారాలు :

పల్లవుల పాలన మరియు దండయాత్రల గురించి తెలుసుకోవడానికి మనం అనేక ఆధారాలు కలవు. మొదటగా పాకృతం, సంస్కృతం, తమిళ భాషలలో వెలువడిన శాసనాలు. ప్రాంతీయత, సార్వభౌమత్వం, సార్వభౌమత్వ ప్రాంతీయత అనే మూడు దశల శాసనాలు మనకు పల్లవుల గురించిన సమగ్ర సమాచారం అందిస్తున్నాయి. అధికార స్థాపకుడయిన సింహవిష్ణు వర్మ తిరుచునాపల్లి, మండగపట్టు, కుడియములైలలో నిర్మించిన శాసనాలు, నరసింహ వర్మ బాదామి శాసనం, రెండవ పులకేశి ఐహొల్ శాసనం, నందివర్మ ఉదయిందరమ్ మొదలగునవి చాలా ముఖ్యమైనవి. వైష్ణవుల 'నలయరం', శైవుల 'ధేవరం', భారతేవంభి, ఆళ్వారులు, భారవి మరియు దండిన్ రచనలు, మత్త విలాస ప్రహసనం మరియు తమిళ 'కురల్'లు పల్లవులు గురించి మనకు ఎంతో సమాచారాన్ని అందిస్తున్నాయి.

3.3 PALLAVAS

3.1 Learning Objectives

A study of this unit should enable the students to acquire knowledge about

- Different theories on the origins of Pallavas kingdom.
- Chronology of kings and their achievements
- Administration by the Pallavas
- How the history of Indian Architecture was initiated in the South by the Pallavas.
- The enrichment of Bakti movement, education, literature, art and architecture in Pallava rule.

The disintegration of mighty Satavahanas resulted in the formation of many independent kingdoms in South India. Many feudatories of Satavahanas declared their independence and established their Kingdoms in different regions of South India. One among them is Pallava kingdom, which ruled South India for about 500 years. It emerged to be one of the imperial powers in South India between the Sixth and Thirteenth centuries. The other powers which co-existed include the Cholas of Tanzor, the Chalukyas of Badami and Kalyani and the Rashtrakutas. The Pallavas were unaware of Sangam Politics and acted as feudatories under the rule of Satavahanas. After the decline of Satavahanas, they emerged as a new political force establishing an independent kingdom in Tondaimandalam with its capital at Kanchipuram. They have continued till it was captured and annexed by the Imperial Cholas at the end of 9th Century A.D. Aditya Chola put an end to the Pallavas rule by killing the last ruler Aparijitha Varma in 894 A.D. Before we discuss about the Pallavas political advancements, administration, contribution in the field of literature, art and architecture, let us have a gist about the origin of Pallavas.

3.2 Sources of Pallavas :

We have plenty of accounts for the study of Pallavas history. Among them Contemporary writings, inscriptions, writings of Heung Tsang, Architecture, Sculptures, and Paintings are important sources. Vaishnavas Nalayiram, Saiva's Teveram, Bharathevenba, Twelve Alwar's writings, Bharavi and Dandin accounts, Matavilasa Prahasana and Tamil Kural are immensely useful sources to know about Pallavas. Inscriptions of Mahendra Varma at Tiruchinapalli, Mandagapattu, Kudiyama lai, Narasimha Varma's Badami, Pulakesni II's Aihole, NandiVarma's Udayindiram, etc has thrown much light on Pallavas history.

3.3 పల్లవుల పుట్టుకకు సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలు :

చరిత్రకారులు పల్లవుల పుట్టుకకు గురించి ఎన్నో సిద్ధాంతాలను ప్రతిపాదించారు. అయితే అందులో 'ఆరు' సిద్ధాంతాలు బహుళ ప్రచారంలో ఉన్నాయి. లూయిరైస్, వెంకయ్యలు పల్లవులు విదేశీయులు యని, పర్షియాకు చెందిన పష్లవులు లేదా పార్థియన్‌లకు సంబంధించిన వారని అభిప్రాయపడ్డారు. పహ్లావులు ఉత్తర భారతీయులు అని, వారు రుద్రదాముని (పహ్లావుల మంత్రి) సంతతివారని క్రమంగా దక్షిణ పథమునకు వచ్చి సామ్రాజ్యం స్థాపించారని వారు ఉదహరించారు. డా॥ కె.పి. జయస్వాల్ స్వదేశీయుల అనేవాదనను ప్రతిపాదించి వాకాటికుల వారసులు పల్లవులు యని ఉద్ఘాటించాడు. శ్రీనివాస అయ్యంగార్, రసనాయికంలు అభిప్రాయం ప్రకారం పల్లవులు చోళ – నాగ వంశస్థుల కలయికతో జన్మించినవారని తెలియుచున్నది. ఆచార్య నీలకంఠశాస్త్రి, గోపాలన్, మీనాక్షిలు పల్లవులను తూర్పు ఆంధ్ర వాసులుగా గుర్తించారు. కాని, రాఘవ అయ్యంగార్, కృష్ణస్వామి అయ్యంగార్లు పల్లవుల జన్మస్థలం తమిళ ప్రాంతమని, వారి మూలపురుషుడు ఇల్లంతిరాయన్ యని ప్రతిపాదించారు. అయితే పల్లవులు ఆంధ్రప్రాంత వాసులని, కృష్ణానది పరీవాహక ప్రాంతం వారి జన్మస్థలము, తదనంతరం శాతవాహనుల సామంతులుగా 'తొండై మండలం' నకు మకాం మార్చారని అక్కడి నుంచే పాలించారనే వాదన ఎక్కువగా ప్రజాదరణ పొందినది.

ప్రాచీన పల్లవులు :

ఈ వంశస్థులు పాకృత చార్టర్స్‌కు సంబంధించిన వారు. వీరి మూల పురుషుడు శివస్కందవర్మ. వీరు 250 AD నుంచి 350 AD వరకు పాలించారు. గుంటూరు శాసనం ప్రకారం సింహ వర్మ అగ్రగణ్యుడు. మైదవోలు, హరివదవల్లి శాసనాలు కూడా ఇతని గురించి వివరించి యాగాలు నిర్వహించినట్లు, 'ధర్మ మహారాజు' అనే బిరుదును ధరించినట్లు తెలియ చెప్తున్నాయి. పాకృత చార్టర్స్ ఆధారంగా ఈ వంశ క్రమంలో శివస్కంధ వర్మ, సింహ వర్మ, బప్ప, బుద్ధవర్మన్, బుద్ధయాంకర మరియు విష్ణుగుప్తుడు అనే ఆరుగురు పాలించినట్లు చెప్పవచ్చును.

రెండవ భాగమైన సంస్కృతం చార్టర్స్‌లో దాదాపు పదహారు మంది క్రీ.శ. 350 నుండి 575 AD వరకు పాలించారు. సింహవర్మ వేయించిన ఒంగోడు గ్రాంట్స్, నంది వర్మ ఉదయేందిరమ్ ప్లేట్స్, చెందలూర్ ప్లేట్స్ మొదలగునవి వీరి గురించి విలువైన సమాచారాన్ని అందిస్తున్నాయి. జైనుల గ్రంథాలు, పశ్చిమ గాంగుల పెనుగొండ ప్లేట్స్, మూడవ నంది వర్మన్ వెలపలాయం నుంచి కూడ ఈ రకం పల్లవుల గురించి తెలుసుకొనవచ్చును.

సామ్రాజ్యవాద పల్లవులు :

దక్షిణాపథంలో పల్లవులకు 'సముచిత ప్రాధాన్యం' రావడానికి కారణమయిన వారు ఈ పల్లవులే. వీరి వంశక్రమంలో మనం మొదటగ శైవ భక్తుడయిన సింహ వర్మ గురించి 'పెరియ పురాణం' ద్వారా తెలియవచ్చింది. వాస్తవంగా పల్లవ సామ్రాజ్య విస్తరణ యువరాజుగా సింహవిష్ణు ఉన్నపుడు ప్రారంభమయింది. అయితే తండ్రి మరణానంతరం సింహాసనం అధిష్టించిన సింహవిష్ణు అనేక

3.3 Different theories on Pallavas origin :

Pallavas origin constitutes one of the mysteries of Indian History. - V.A. Smith

There were many Historians, Anthologists who are doing hercules works for more than one and half century to arrive at the exact date of Pallavas origin, but no unanimity of opinion has arrived yet. Even the latest writer on the subject is constrained to say: “the origin of the Pallavas remained till now a mystery”. Who are these Pallavas? What was their original homeland? These are all burning questions to be clarified for the readers of present generation. Although several theories and conjectures are put forward by many scholars, six theories were more acceptable as they provide us with some sort of logical work and evidence. B. Lewis Rice and Venkayya viewed on the etymological ground that Pallavas were foreign intruders and descendants of the Pahlavas or Parthians who belong to Persia. They first settled in the Sindu region and Western India and were involved in quarrels frequently with Satavahanas and reached Tondaimandalam in due course of time after the decline of the same. But they failed to explain objectively about their immigration into Kanchi. The other view was that Pallavas migrated from North, the Suvisakha, a Pahlava minister of Rudradaman1 was the ancestor of the Kanchi Pallavas. They reached the South through Kuntala or Vanavasi. Even the recent theories revived by Venkata Subbaiah and others confirmed this theory by showing portray at Vaikunta Perumal Temple in Kanchi. This depicts the offer of a crown to a prince exactly resembling an elephant scalp which connected with Parthian and Saka’s rule. Another theory was put forward by Dr. K.P. Jayaswal. According to him, Pallavas were a branch of native rulers Vakatakas who ruled Central India. But it was also dismissed as it failed to provide convincing data. Pallavas rose to power as an independent kingdom.

There was another theory propounded by M. Sreenivasa Iyengar, Rasanayagam who assigned a Naga origin to the Pallavas. They argued that Pallavas were an off-spring of the Chola-Naga alliance and their home should only be in the South. Manimekalai, Tamil studies and Talagunda inscription of Kadamba king also asserted this theory. Scholars like Nilakanta Sastry, R. Gopalan and C. Minakshi, etc., asserted the Andhra origin theory of Pallavas. Based on the earliest Pallavas charters available in the Eastern Andhra Region, they proposed this theory. They argued that Pallavas hailing from Andhra region had acted as subordinates to Satavahana rulers before they set up an autonomous government at Kanch. Their inclination towards this theory was based on a fact that both Salankayanas and the Pallavas claim Bharadvaja Gotra and maintained good relations. They mentioned that Pallava Bogga was a stronghold of Buddhism during this period at the mouth of the river Krishna. This Pallava Bogga is recognized as the Palnadu region in the Guntur District. Many inscriptions of pre-Simhavishnu Varma rulers are found in the Guntur – Nellore tract of the Andhra – Country. The sixth theory was propagated by R. Raghava Iyengar,

దండయాత్రలను నిర్విఘ్నంగా కొనసాగించి “అవనిసింహ (భూలోక సింహ), శత్రుమళ్ళ, కాడుంగోన్ మరియు చోళమండలాక్రమణ దారుదు”గా ప్రసిద్ధికెక్కెను. నాటి ప్రముఖ రాజవంశాలయిన కాలభ్రాలు, చోళులు, పాండ్యులు మరియు మళవరాయిలను వశపరుచుకొని సామ్రాజ్య స్థాపనకు కారణమయ్యెను. ‘కిరాతార్జునీయం’ రచయిత భారవి ఇతని ఆస్థానం వాడే కావడం గమనార్హం. ఇతని మరణానంతరం పళ్ళవరాజయిన ‘మహేంద్రవర్మ’ 30 సంవత్సరాలు అనగా 600 AD నుంచి 630 AD వరకు పాలించాడు. ఇతను బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి, గొప్ప రచయిత, సంగీత ప్రేమికుడు మరియు భవన నిర్మాత. చేతకారి, చిత్రకారపులి, మత్త విలాస, విచిత్రచిత్ర, చత్రుమళ్ళ, గుణభార, అవనిభజణ, సంకీర్ణజాతి లాంటి గౌరవ బిరుదులతో పాటు ‘కలహ ప్రియ’ అనే అగౌరవ బిరుదును కూడా కలిగి ఉండాడు. మహేంద్ర వర్మ పల్లవ–చాళుక్యుల మధ్య జరిగిన ఘర్షణలో రెండవ పులకేశి చేతిలో ఘోర ఓటమిని పొంది వేంగి ప్రాంతాన్ని కోల్పోయాడు. అయితే నిర్ణయాత్మకమైన ‘పుల్లలూర్’ యుద్ధంలో విజయం సాధించాడు.

మహేంద్రవర్మ గొప్ప సాహితీప్రియుడు. మత్తవిలాస ప్రహసనము మరియు భగవాతాజుకీయంలను సంస్కృతంలో రచించెను. ఇతను మొదట జైన మతస్థుడిగా నుండి తదుపరి ‘అప్పార్’ శైవ గురువు ప్రభావితుడై శైవ మతాన్ని స్వీకరించాడు. ఇతని కాలంలో కళారంగంలో మొదటగా ‘ఏకశిలా నిర్మాణ దేవలయాల’ నిర్మాణానికి శ్రీకారం పడింది. వల్లం, మండగపట్టు, దాల్వరూర్, మహేంద్రవది మామండూర్ ప్రాంతాలలో వీటిని మనం గమనించవచ్చు. చిత్రకళా రంగానికి కృషిచేసి ‘దక్షణచిత్రను’ అభివృద్ధిచేసి ‘చిత్రకారపులి’ అనే బిరుదును అలంకరించెను. ప్రముఖ సంగీత కళాకారుదు ‘రుద్రాచార్య’ పర్యవేక్షణలో సంగీత అధ్యయనంతోపాటు వీణ (పరివదిన) అను నూతన వాయిద్యాన్ని ప్రారంభించెను. మహేంద్రవదినగర నిర్మాణము, చిత్రమేఘ తటాకం (మామండూర్) మొదలగునవి ఇతని నిర్మాణాలే.

తండ్రివారసుడిగా నరసింహవర్మ 630 ఎడిలో సింహాసన మధిష్టించి 668 ఎడి వరకు పాలించెను. ఇతను పల్లవ పాలకులలో అగ్రగణ్యుడు. ఇతనికి ‘మామిళ్ళ’ లేదా ‘మహామళ్ళ’ లేదా ‘గొప్ప యోధుడు’ అనే బిరుదు ఉంది. తండ్రి మరణానికి కారణమయిన రెండవ పులకేశని ‘పౌరన్‌జ్యోతి’ నేతృత్వంలో దారుణంగా ఓడించి వాతాపి ప్రాంతాన్ని పూర్తిగా ఆక్రమించి ‘వాతాపి కొండ’ అనే బిరుదును ధరించాడు. చాళుక్యులతో జరిగిన యుద్ధంలో తనకు సాయంగా నిల్చిన ‘సింహళ రాకుమారుదు’ ‘మానవర్మ’కు సహాయం చేసి అతడు సింహళ పాలకుడు కావడానికి తోడ్పడ్డాదు. తదనంతరం చోళులు, చేర, కాలభ్రాలు మరియు పాండ్యులను ఓడించి ‘అఖండ పల్లవ సామ్రాజ్య స్థాపన’కు తనవంతు కృషిని అందించాడు. రాజకీయ సుస్థిరతతో పాటు సారస్వత, శిల్పకళలను గొప్పగా ఆదరించి తండ్రిలాగా అభివృద్ధి పరచాడు. సంస్కృత భాషలో ప్రఖ్యాత గ్రంథమైన ‘కిరతార్జునీయం’ గ్రంథకర్త భారవి తన కొలువులో వెలసినవాడే. ‘పాండవుల రథాలు’గా ప్రసిద్ధిచెందిన ఏకశిలా నిర్మాణ దేవాలయాలు, మహాబలిపురం స్థాపన మొదలగువాటికి కారణమయి చరిత్రలో చిరస్మరణీయమైన స్థానాన్ని సంపాదించాడు. నరసింహ వర్మ పాలనలో మరొక విశేషం చైనా యాత్రికుడైన ‘హ్యూయాన్ త్సాంగ్’ కాంచీపురాన్ని సందర్శించి, 640 AD ప్రాంతంలో ప్రజల అలవాటులు, స్థితిగతులు, మత పరిస్థితులను గురించి ఆసక్తికరమైన విషయాలను తెలియజేయడం.

S. Krishna Swamy Iyengar and Rasanayagam. They argue that the Pallavas were Tamilians and their founding father was Ilanthiraiyan and Tondaimandalam itself was their native place. They also claimed that Pallavas were officers in the South-Eastern part of the Satavahana empire and after their fall, they occupied a greater part of Chola territory and thereupon came to be known as Tondaimandalam. This theory also seemed to be hazy, because early Pallavas issued their inscriptions in Prakrit and not in Tamil and Patronised Sanskrit literature rather than Tamil literature.

Finally, we can conclude that the Pallavas were the original inhabitants of the region at the mouth of the Krishna and moved to Tondaimandalam as the feudatories of Satavahanas. Later, after Satavahana's disintegration, they became independent with the help of local Naga leaders and established the empire as the Kanchi, the capital city.

3.4 Chronology of the Pallava Kings or Political advancement of Pallavas

The political history of Pallavas was also not clearly known to us as that of their origin. But after careful study, the history of Pallavas could be divided into two major sections. They include Early Pallavas and the Imperial Pallavas. If the Early ruler's reign was confined to before A.D. 600, the latter"s rule came after 600 AD to till the end of their rule in the 9th century. The Early Pallavas history could be further divided into those who issued the Prakrit Charters and those who issued the Sanskrit Charters.

3.4.1 The Early Pallavas :

In this line of genealogy all rulers, who belonged to Prakrit Charters ruled from 250 AD to 350 AD. The founder of this Prakrit Charters and of early Pallavas was Sivaskanda Varma. As per the Prakrit stone inscription from the Guntur district mention Simhavishnu was the greatest of the early Pallavas and his empire extended from Krishna to the South Penner and the Bellary district. He granted the Mayidavolu Copperplate and Hirahedagalli Copperplate which have a connection with Kanchi. He performed the Brahmanical sacrifice Asvamedha. He also assumed the title of 'Dharma Maha Raja'. After him, we found Buddhyankar son of Buddhavarman, descendent of one Bappa. As a matter of fact, Prakrit charters mention six rulers; Simha Varman and his son Siva Skanda Varman Bappa his son Buddhavarman and his son Buddayankara and Vishnugope. Allahabad pillar inscription mentions Vishnugope, who led the league of twelve to defeat Samudra Gupta in this Deccan conquers.

As per the Sanskrit Charters, which is the main source for the history of Pallavas, we came to know about 16 kings who ruled from 350 Ad – 575 AD. The important Sanskrit Charters include Ongodu 2 grant of Simhavarma, the Charu grant, the Udayendiram Plates of Nandivarman, the Chendalur plates of second Kumar Vishnu, etc. The Penugonda plates of the Western Gangas, the Talagunda

నరసింహవర్మ మరణానంతరం రెండవ మహేంద్రవర్మ, మొదటి పరమేశ్వర వర్మ అనంతరం రెండవ నరసింహవర్మ పల్లవ పాలకులుగా సింహాసన మధిష్టించారు. ఈయన అరబ్ పాలకులకు టిబెటన్లకు వ్యతిరేకంగా చైనీయుల సహాయం పొందినట్లు ఆధారాలు లభించాయి. ఇతనికి 'రాజసింహ' అనే బిరుదు ఉంది. పల్లవుల వాస్తు కళా నిర్మాణానికి ప్రతీకగా నిల్చిన 'మహాబలిపుర తీరదేవాలయం', పణామలై నందలి 'కైలాసనాథ' మరియు 'శివాలయాలను' ఇతనే నిర్మించాడు. తదనంతరం పాలకుడయిన రెండవ పరమేశ్వర వర్మ చాళుక్యుల చేతిలో దారుణంగా హత్యచేయబడ్డాడు. మామిళ్ళపురంలోని 'ఆదివరాహ దేవాలయం', 'తిరువడిగ దేవాలయాలు' ఇతని కాలంలో నిర్మించబడినాయి. అలాంటి క్లిష్ట పరిస్థితులలో నంది వర్మన్ తన 12వ ఏట సింహాసన మధిష్టించి 65 సంవత్సరాల కాలం పాలించాడు. తన సుదీర్ఘ పాలనలో పశ్చిమ చాళుక్యులు, పశ్చిమ గాంగులతో పాటు, పాండ్యులు, రాష్ట్ర కూటులతో కూడా ఇతడు పోరాడవలసి వచ్చింది. అయితే ప్రసిద్ధమయిన 'పెన్నాదం' యుద్ధంలో ఓడిపోవడంతో అనేక ప్రాంతాలను పోగొట్టుకున్నాడు. ఇతని కాలంలో సైన్యాధికారి ఉదయచంద్ర సాహసాన్ని ప్రదర్శించి సాధించిన 'ఉగ్రోదయ (Ugrodaya) రత్నం చాలా ప్రసిద్ధికెక్కింది. మూడవ నందివర్మన్ తర్వాత అంతర్యుద్ధాలు ప్రారంభమయి, పల్లవుల కీర్తిప్రతిష్ఠలు మరింత దిగజారాయి. ఇలాంటి పరిస్థితులలో పల్లవ రాజయిన అపరాజితవర్మను ఆదిత్యచోళుడు అంతమొందించడంతో 'తొండై మండలం' చోళుల ఆధిపత్యంలోకి వెళ్ళి పల్లవుల పాలన ముగిసింది.

పల్లవుల పాలన :

ఉత్తర భారతదేశానికి గుప్తులు ఎలాంటివారో, పల్లవులు దక్షిణ భారతదేశానికి అలాంటి వారు. – డా॥ కె.పి. జయశ్వాల్.

పల్లవుల పరిపాలన విధానం చాలా వరకు శాతవాహన విధానాలను పోలివుంది. సాంప్రదాయకమయిన రాజరికమే పల్లవుల పాలన వ్యవస్థ రాజు రాజ్యానికి అధినేత. సర్వాధికారి. దైవాంశ సంభూతుడనే భావం బాగా ప్రబలింది. ధ్వని పూరితాలయినటువంటి ధర్మ మహారాజాధిరాజ, మహారాజాధిరాజ, మహారాజ బిరుదులతో పాటు 'పంచమహాలోక పాలక' బిరుదులను వారు ధరించారు. వారి అధికార చిహ్నం 'ఎద్దు'. పల్లవ రాజ్యంలో ఎక్కువ భాగం సామంతరాజుల పాలనలో ఉండి వారు కీలకపాత్ర పోషించారు. రాజ్య పాలనలో రాజుకు సహాయంగా మాత్ర, మంత్రి, రహస్యాధికారి, అజ్ఞాపతి (కోశాధికారి), అధికారన భోజకులు మంత్రి పరిషత్ సభ్యులుగా ఉండేవారు. రాజులు దేవాలయాలకు ఇనాం భూములతో పాటు 'దేవదాన', బ్రాహ్మణులకు 'బ్రహ్మదేవ' భూములను కూడా ఇచ్చారు.

పరిపాలనా సౌలభ్యం కొరకు రాజ్యాన్ని మండలములు, నాడులు మరియు గ్రామాలుగా విభజించిరి. ప్రభు వర్గానికి చెందినవారు మండలాలకు అధిపతిగా నియమించేవారు. పరిపాలనలో చివరి విభాగం గ్రామం. ప్రతి గ్రామం 'వరియం' అనే గ్రామ సంఘాల పర్యవేక్షణలో ఉండేది.

inscription of Kakusthavarman, Allahabad Pillar inscription, and Lok Vibhaga, a digambera Jain works were also providing so much information about these rulers. The Velur palayam plates of Nandivarman III was also referring many things about early Pallavas. They were describing Chutu-Pallava, Virakurcha who it is alleged to acquire political power by marrying Naga princess and later became the influential king. Some of the scholars interpreted that he was the founder of this line of rulers since he stabilized the Pallavas position after Samudra Gupta's Dakshinapatha expedition. Later we came across Skandasishya who occupied the ghatikas at Kanchi by defeating Satyasena, who had been identified as the king in Western Kshatrapa. Afterward, we have one or two references about Simhavarman I, Simhavarman II, Hari Varman, Asoka Varma, etc., whose rule became insignificant due to the Khalabras invasion and their occupation of the Tamil country which follows political confusion.

3.4.2 Imperial Pallavas :

Whatever political importance and art and architectural development obtained by Pallavas in the history of South India, it was because of these lines of Pallava Kings. It was due to the efforts and achievement of the imperial Pallavas only they obtained their place in history. We have more information about the political happenings, government and social life of the Pallavas only after these imperial Pallavas. The first king of this line is Simhavarman who was the Saivite devotee whose history is available in Periapuranam. The expansion of the Pallava kingdom began during his period itself, under the leadership of crown Prince Simhavishnu. There was a feeling that he abdicated the thrown and allowed his son to look after the government.

Simhavishnu's political assignments can be known from Velurpalayam plates and Mattavilasa Prahasamam. He wore the titles of 'Avanisimha' (Lion of the Earth), 'Chatrumalla', 'Kadungon' and was credited with the conquest of Cholamandalam. He defeated the Khalabras, the Cholas, the Pandyas and the Malavarayas. Bharavi, the author of Kiraturjuniyam was patronized by him. As the monolithic temple was excavated by him, we can draw the attention that the architectural and Spiritual traditions of Mahabalipuram were started during his time itself.

Simhavishnu was succeeded by his son Mahendra Varman in 600 AD who ruled up to 630 AD. He was a multi-talented person. He was an author, a musician and a painter and a great builder. He obtained many complimentary titles like Chetthakari, Chitrakarapuli, Matta Vilasa, Vichitra Chitra, Chatrumalla, Gunabhara, Avanibhajana, Sankarnajati and also an uncomplimentary title of 'Kalaha Priha'.

Mahendravarman was one of the greatest rulers of the Pallavas dynasty. His rule was witnessed with the commencement of long-drawn Pallava-Chalukyan and the Pallava and Pandyan conflicts. If the reason for the former was to contain the

పల్లవ కాలంనాటి సాంఘిక పరిస్థితులు :

పల్లవుల నాటి సాహిత్యంను పరిశీలించినట్లయితే దక్షిణ భారతదేశంలో వైదిక మతం నాటి వర్ణాశ్రమ ధర్మం, చదుర్వర్ణ వ్యవస్థ కొనసాగినట్లు భావించవచ్చు. అంటే కులవ్యవస్థ బాగా కఠినంగా ఉంది. బ్రాహ్మణులు సమాజంలో వైదిక పాండిత్యంలో నేర్పు, మత కర్మకాండలతో పరిపాలనలో ప్రభావితమయిన పాత్ర పోషించారు. వారికి కేటాయించిన బ్రహ్మదేయ, దేవదాన భూములపై పన్ను మినహాయింపులు పొందారు. వైశ్యులు వ్యాపారం మరియు వ్యవసాయంకు పరిమితమైనారు. క్షత్రియ వర్గం పాలక వర్గంగా చలామణి అయింది. శూద్ర వర్గం వారు వ్యవసాయ పనులు, సైనికరంగంలో కీలకపాత్ర పోషించారు. అయితే శూద్రుల నుంచి పంచమవర్గం. అనగా చండాలుల వర్గం ఆవిర్భవించగా, శూద్ర వర్గంలోని సంపన్నులు రెడ్డి, వెలమ కులాలుగా రూపొందారు.

మత పరిస్థితులు :

మత సంస్కృతి రంగంలో పల్లవుల సేవ గణనీయమైనది. దక్షిణ భారతదేశ సంస్కృతికి ఒక రూపాన్ని, విధానాన్ని రూపొందించిన వారు పల్లవులు అని చెప్పడంలో అతిశయోక్తి లేదు.

పల్లవుల పాలన ప్రారంభంలో బౌద్ధమతం, జైనమతం బాగా వ్యాప్తిలో ఉన్నాయి. కాలక్రమంలో వీటి ప్రాబల్యం క్షీణించి అతి త్వరితంగా హైందవ మత వ్యాప్తి పల్లవ ప్రాంతమంతా విస్తరించింది. వాస్తవంగా దక్షిణ భారతంలో పల్లవుల కాలం హైందవ మత సంస్కరణగా చెప్పవచ్చును. శైవమతం దాదాపు 63 మంది 'నయనార్ల' ప్రచారంతో 'తేవారం' ద్వారా బాగా త్వరితంగా బహుళ ప్రజాదరణ పొందింది. అప్పార్, జ్ఞాన సంబంధార్, సుందరమూర్తి, మాణిక్యవాశగర్ మొదలగువారు శైవమతవ్యాప్తికి మిగుల కృషిచేశారు. శైవమతంలో ఉపశాఖలయిన కాలముఖి, కాపాలిక శాఖలు కూడ బాగా వ్యాప్తిలో ఉన్నాయి. దానితోపాటు వైష్ణవ మతం కూడా 'ఆళ్వార్ల ప్రచారం'తో వ్యాప్తిచెందింది. పోయిగి, పుదమ్, పీ, తిరుమంగై, తొడరడిప్పోడి మొదలగువారు వైష్ణవ మత ప్రచారకులలో ముఖ్యమైనవారు. ఇదియే చరిత్రలో 'భక్తి ఉద్యమం'గా ప్రసిద్ధికెక్కింది. ఈ ఉద్యమం యొక్క ముఖ్య ఉద్దేశం కుల వ్యవస్థను సరళీకృతం చేయడం, శైవ, వైష్ణవ మతాలను నిరాడంబర మతాలుగా మార్చడం. 'కంచి' నాటి కాలం ప్రధానమయిన విద్యాకేంద్రంగా వెలసి సంస్కృతీకరణను పూర్తి చేసింది. కావున **"దక్షిణ భారతదేశంలో ఆర్యుల సంస్కృతిని, నాగరికతను పూర్తివ్యాపితం చేసినవారు"గా పల్లవులు** ప్రసిద్ధికెక్కారు.

పల్లవుల కాలంలో సాహిత్యం - విద్యాభివృద్ధి

పల్లవుల కాలంలో గణనీయమైన సాహిత్యాభివృద్ధి జరిగింది. అధికారికంగా రాజులు సంస్కృత భాషను వాడగా శైవ, వైష్ణవ మతశాఖలు ప్రజల వాడుకలో ఉన్న తమిళభాషను వాడారు. చాలా శాసనములు సంస్కృతములో వెలువడ్డాయి. విద్యాభివృద్ధిలో 'ఘటికలు' ప్రధానపాత్రను పోషించాయి. ఈ ఘటికలలో చతుర్విద విద్యలు, అష్టాదశ విద్యలు బోధించేవారు. వేద సాహిత్యం గురించి విపులంగా, విమర్శనాత్మక దృష్టితో బోధించడం జరిగింది. కాదంబులు వ్యవస్థాపకుడు మయూర శర్మన్, నలందా విశ్వవిద్యాలయం కులపతి ధర్మపాలుడు, ప్రముఖ బౌద్ధ రచయిత 'దింగనాగ' మొదలగువారు కంచిలోని ఘటికలో విద్యనభ్యసించారు.

imperialistic attitude of the Chalukyas especially Pulakesin II and for the latter, it was due to the need to contrary the Kaveri deltic area. During his Perennial Pallava – Chalukyan hostility Mahendra Varman lost his Vengi region; northernmost portions of the Pallava dominions. This region includes the Southern portion of Coastal Andhra, Cuddapah and Anantapur districts to Pulakesi II, which was kept under the control of his brother Vishnu Vardhan. Yet the Kasakkudi inscription refers to the victory of Mahendra Varman against Pulakesi II at Pullalur (Pallur, near Conjeeveram) was also true. Though they could defeat, but did not recovered the Vengi and but saved the Kanchipuram from the challenges.

Mahendravarman was a great lover of literature and he was an accomplished man of letters. He written plays Mattavilasa Prahasanam and Bhagavatajjukiyam in the Sanskrit language. His patron in fine arts was unparalleled not only among Pallava kingdom rulers but also among Tamil rulers. He followed a new style of architecture and championed the pioneer in using this art of excavations rock-cut temples. He asked the artists to use rock giving up a perishable material brick, timber, metal mortar etc. He felt that the use of these materials led to the decay of temples in a short period. So he advocated that the stone be only used for this construction. This kind of rock cut temples are found at Vallam, Mandagapattu, Dalvanur, Mahendravadi and Mamandur in Tondaimandalam region. He was the responsible for writing a grammar of painting called ‘Dakshinachitra’ for which he bore the title ‘Chitrakarapuli’. His paintings found on the ceilings of a rock-cut temple at Sittannavasal represented fresco figures. He was a great patron of music and the creation of a musical system. Rudracharya had given training in music to him and he composed a variety of the Veena i.e., (Parivadina) for the students. We can see this from Kudumiyamalai rock at Pullukkottai. This music initiative of him shows that his excellence in music form. He was responsible for the construction of many temples and towns. Mahendramangalam or Mahendravadi was the main town built by him. He also constructed a tank ‘Chitramegha Tatakam’ at Mamandur.

Mahendra Varma was a follower of Jainism at an early stage and gave up and embraced Saivism with the influence of Saiva Saint Appar or Tirunavakkarasu. He built a Siva temple at Tiruvadi. After conversion, Mahendravarman destructed many Jainapalli’s and its material used for building Siva temples at Gunadharichchuram. Because of this only he bore the title ‘Gunabhara’.

Narasimha Varman was followed by Mahendra Varman who was the greatest of the Pallavas who ruled from 630 – 668 AD. He was well familiar with the title ‘Mamilla’ which means the great wrestler or warrior. Outstanding political achievements made him to supreme in South India. A notable achievement of his credit was his achievement against Chalukyan King Pulakesi-II. He participated

పల్లవుల కాలంలో అభివృద్ధిచెందిన తమిళ సాహిత్యం రెండవ దశగా ప్రసిద్ధికెక్కింది. మహేంద్రవర్మ స్వయంగా సంస్కృతం రచించిన 'మత్త విలాస ప్రహసనం' వివిధ శాఖల మధ్య వ్యత్యాసాలను వ్యంగ్యంగా విమర్శించగా, 'భారవి' రచించిన 'కిరాతార్జునీయం', 'దండి' రచించిన 'దశకుమార చరిత్ర' ఆనాటి సమకాలీన జీవితాలను వివరించాయి. పల్లవుల కాలం నాటి సాహిత్యంను 'దైవసాహిత్యం' మరియు 'లౌకిక సాహిత్యం' అను రెండు రకాలుగా చెప్పవచ్చును. నందిక్కలాంబకం, ముత్తోళ్ళరియం, పెరుంగుతాయ్‌లు లౌకిక సాహిత్యం కాగా, వైష్ణవుల 'నలయరం', శైవుల 'ధేవరం' భారతీయోంబ, ఆళ్వారులు నయన్మార్‌ల రచనలు లౌకిక సాహిత్యం వర్గానికి చెందినది. మత్తవిలాస ప్రహసనం, తమిళ 'కురుల్', భారవి మరియు దండిన్ రచనలు కూడ ఈ వర్గానికి చెందినవి.

పల్లవుల వాస్తు కళ :

దక్షిణ భారతదేశంలో 'ప్రయోగాత్మక వాస్తుకళను' ప్రారంభించిన ఘనత పల్లవులకు దక్కుతుంది. ప్రప్రథమంగా మట్టి, ఇసుక, కలప, కట్టడాల స్థానంలో 'శిల'ను దేవాలయాల నిర్మాణానికి ఉపయోగించిన వారు పల్లవులు. కాబట్టి ఈ కాలాన్ని "వాస్తుకళ ప్రయోగాత్మక యుగం" (Period of experiments) గా పేర్కొన్నారు.

పల్లవుల వాస్తుకళను నాలుగు వర్గాలుగ విభజింపవచ్చు.

1. గుహాలయాలు (Rock cut Temples) : కొండను తొలచి ఆలయాలు నిర్మించే పద్ధతిని విష్ణు కుండినులు తర్వాత పల్లవులు వెలుగులోకి తెచ్చారు. వీటినే గుహాలయాలు (లేక) మండపాలు అని అంటారు. మహేంద్రవర్మ కాలంలో మదగప్పట్టువరంలో తొలిసారిగా ఈ గుహాలయాలు తొలిచినట్లు తెలుస్తున్నది. నరసింహవర్మ కాలంలో వెలసిల్లిన 'మామిళ్ళ శెలి' మండపాలు కూడ ఈ కోవకి చెందినవి.

three places, which finally concluded after Pulakesi's death. It took place in the 13th regnal year of his rule. He brought with him the 'Ganesa Icon' which became popular as the' Vatapi Ganesa'. He also bore the title 'Vatapi Konda' as the 'conquer of Vatapi'. After this, he achieved another striking achievement of the Ceylon expedition to assist prince Manivarman son of Kasyapa II of Ceylon. This fleet was operated from the port Mahabalipuram and reinstated him as the Ceylon ruler. He also has the credit of acquiring many victories over the Cholas, Cheras, Kalabhras and Pandyas but details of these campaigns are yet to be available. Another notable event during his period was the visit of Hiuen Tsang, the Chainess pilgrim to Kanchipuram about A.D. 640. His accounts of Kanchi and Tondaimandalam were very informative and useful.

Narasimha Varman1 was a great builder also like his father. He built a sea-beach town Mahamallapuram known as Mahabalipuram and also many monolithic temples like 'Dharmaraja Ratha' and' Ghatikas'.

Mahendravarman II was a son of Narasimhavarman became king and ruled for only two years i.e., from about 668 to 670 AD. He was defeated by Vikramaditya, son of Pulakesi II. He was succeeded by Parameswara Varman I who ruled about 670-695 AD. Once again Pallava Kingdom was attacked by Vikramaditya in which they lost not only Kanchi but also destroyed the family of Mamilla. He built a temple near Kanchi. He was succeeded by his son Narasimha Varman II who ruled from 695-722 AD who was known by his titular name Rajasimha. Though his regime was peaceful, he fought with Chalukyas and destroyed the Kalabhras without much violence and destruction. There was a Chinese reference, accordingly, he had engaged the Chinese warriors, war elephants and cavalry against the Arabs and the Tibetans on behalf of the Chinese. As a token of gift the emperor conferred the name' the army which cherished virtue" for rendering his services. His rule was also remarkable in the field of art and architecture. Shore temple at Mamallapuram, Kailasanatha temple or Rajasimheswaram and Siva temple in Panamalai are the specimens of his constructions. The great rhetorician famous Sanskrit scholar and the author of Dasakumar Charitam Dandin was adorned his court. He also bore the titles like Rajasimha (Lion among Kings), Agamapriya (lover of Sculptures) and Sankar Bhakta (devotee of Siva).

Rajasimha was succeeded by his other son Paramesvara Varman II whose regnal period was from 728-731 AD. He too had a significant role in history. He had to face the Chalukyan threat from Vikramaditya. According to the Vaikunta – Perumal temple inscription, he was brutally killed and anarchy prevailed when nobody came forward to take up the kingdom. Tiruvadigai temple of Viratteswara was credited to him and also Adivaraha temple, Mamallapuram was also excavated in his time.

పల్లవరం, మామండూర్, వల్లాం, తిరుచునాపల్లిలో ఈ గుహ ఆలయాలు ఉన్నాయి

2. **ఏకశిలా నిర్మిత రథాలు (Monolithic Rathas) :** మహాబలిపురంలో పల్లవ శిల్పులు ఆలయాల నమూనాలను తయారుచేశారు. పంచపాండవ రథాలు (ఐదు నమూనాలు ఒకే ప్రాంతంలో ఉన్నందున), ద్రౌపది, గణేష్, ఉత్తర పిడారి, దక్షిణ పిడారి మరియు వలియన్ కుట్టి, మొత్తం 9 ఏకశిల నిర్మిత రథాలున్నాయి.

3. **కట్టడాలయాలు (Structural Temples) :** అర్ధ చంద్రాకారంలో దేవాలయాలను నిర్మించడం ఈ శైలి ప్రత్యేకత. మహాబలిపురంలోని తీర దేవాలయం, కంచిలోని కైలాసనాథాలయం, వైకుంఠ పెరుమాళ్ ఈ రకానికి చెందినవి. తీరదేవాలయం దక్షిణదేశ దేవాలయాలకు మకుటాయమైనది. ఇది ఆలయ సంప్రదాయానికి భిన్నంగా ఉంది. ముగ్గురు మూర్తులున్నందున ఈ ఆలయాన్ని 'త్రిమూర్తి కోవిల్' అన్నారు. అంతేగాకుండ పల్లవ దేవాలయాలలో విశాలమైనది కైలసనాథ ఆలయం. వీటితోపాటు కంచిలోని రుద్రకొట్టం, కామకొట్టం, పుణ్యకొట్టం, కుమారకొట్టంలు కూడ పల్లవుల వాస్తు శిల్పకళ ఔన్నత్యాన్ని పెంచుతున్నాయి.

4. **శిల్ప దృశ్యాలు (Bare - reliefs) :** మహాబలిపురంలోని అర్జున తపో శిల్పం. దీనినే గంగావతరణం లేదా భగీరథ తపస్సు అని కూడ అంటారు. గంగ (నీరు) అనుగ్రహం కోసం భగీరథుడు చేసిన తపస్సు సుందర దృశ్యాన్ని ఈ శిల్పంలో పొందుపరచారు. వేద దేవాలయాలపై శయన విష్ణుమూర్తి సోమస్పంద శిల్పం, త్రిపురాంతక శివమూర్తి, స్వారీచేస్తున్న దుర్గ మొదలగు దేవాలయాలలో అనేక శిల్పాలు ఈ నాల్గవ దశలో అభివృద్ధి పరిచారు.

చిత్రలేఖనం కూడ పల్లవుల కాలంలో మంచి ఆదరణ పొందింది. మహేంద్ర వర్మ స్వయంగా గొప్ప చిత్రకారుడు మరియు 'చిత్రకారపులి' అనే బిరుదును ధరించాడు. 'దక్షిణ చిత్ర' గ్రంథం ద్వారా దక్షిణాత్య చిత్రలేఖనంపై పలు విషయాలను రచించాడు. ఆదివరాహ గుహ, మామండూర్ గుహలు, చిత్తన్న వాసల్ గుహలలో పల్లవుల వర్ణచిత్రాలున్నాయి.

అభ్యాస ఫలితాలు :

పాఠ్యాంశానంతరం విద్యార్థులు ఈ విషయాలు తెలుసుకుంటారు.

- ◆ పల్లవుల పుట్టుకకు సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలు.
- ◆ పల్లవుల వంశానుగత చరిత్ర, వారి కాలం నాటి దండయాత్రలు.
- ◆ పరిపాలన విధానంలోని ముఖ్య అంశాలు.
- ◆ పల్లవులు ఏవిధంగా ఆర్య సంస్కృతి, నాగరికతను దక్షిణదేశంలో విస్తరింపచేశారు.
- ◆ పల్లవుల కాలంలో విద్య, సామాజిక, వాస్తు శిల్పకళా రంగాలలో సాధించిన అభివృద్ధి.

At this critical juncture, there was political chaos and finally Nandivaram succeeded to the throne at the age of Twelve about 731AD and due ruled for nearly 65 years. There were many theories regarding his succession, which can be known in detail from many inscriptions. During his long reign period, Nandivarman had to fight with their natural foe, the Chalukyas, the Pandyas, the Rashtrakutas and also the Western Gangas. It is to be noted that his general 'Udaya Chandra" played a predominant role in his conquests. His relations with all his opponents were varied. Sometimes it was hostile, at times peaceful, often unsuccessful and occasionally successful for mere survival on the throne.

As soon as he occupied the throne, well before his settlement their arch-rivals Chalukyan king Vikramaditya who waited for the opportunity took advantage and conquered Kanchi. However, this occupation was short-lived for the invaders who left the Kanchi either of their accords or under pressure. Immediately after it, he had to come across another rival Pandya ruler Arikesari Paramkusa Mara Varman, and his son Kochahadaiyan Ranadira who not only supported Chitramaya his rival for the throne but also seized many territories around Tanzore and the region to the North of the Kaveri. This was also foiled by Udayachandran and rescued after they were defeated at Nandipura. Rashtrakutas under their founder Dantidurga also took advantage and occupied Pallavas capital Kanchi. But Nandi Varman could able to make a treaty of reconciliation by which he agreed to give his daughter Reva to Nandivarman. But it did not produce a permanent solution. Once again Pallavas had to face the serious threat from Parantaka Nedunjadaiyan and Govinda III. They defeated the Pallavas in the famous battle 'Pennadam' and occupied many regions. The only credible achievement of Pallavas was the defeat of Sripurusha, the Western Ganga king, and recovered a precious gem called 'Ugrodaya' along with huge wealth as booty.

Nandivarman II during his long rule took a keen interest in constructing many temples. Vaikunta Perumal temples, Parameswara Vinnagaram temples at Kanchi, Kesava Perumal temple at Kuram, the Tiruvadi and the Mukteswara temple at Kanchi were important. He was Saiva and performed Asvamedha Sacrifice.

Nandivaraman II was succeeded by his son Dantivarman who bore his maternal grandfather name; Dantidurga. We have many inscriptions which are telling about him. Partasarati temple at Tirplicane, Chennai describes him as the ornament of the Pallava family and the Gudimella inscription tells us that the Bana's were the subordinates to Dantivarman. Though he had a blood relation to Rashtrakutas, it was not pacified their conflict, rather, Govinda III defeated Dantivarman and occupied Kanchi. Although, it was recaptured by Pallavas, once again Telugu Cholas and the Pandya Srimara were succeeded in seizing Tondaimandalam. Dantivarman married a Kadamba Princess, Aggalanimmati. Nandivarman III after an interregnum succeeded his father Dantivarman. He could able to inflict a crushing defeat at Tellam on Pandyas

మాదిరి పరీక్ష ప్రశ్నావళి :

1. ఆర్య సంస్కృతి, నాగరికతను పల్లవులు దక్షిణ భారతదేశంలో ఎంతవరకు విస్తరించేశారు చర్చించుము?

2. పల్లవులు ఎవరు అనుదానికి సంబంధించిన వివిధ సిద్ధాంతాలను వివరించండి?

3. పల్లవుల వంశచరిత్రను గురించి వ్రాయండి?

4. పల్లవులు వాస్తు, శిల్ప, కళా రంగాలకు చేసిన సేవతో ఇతర సామ్రాజ్యాలను పోల్చగలమా? చర్చించుము?

క్రిందివాటికి జవాబులు వ్రాయండి?

1. పల్లవులు ఆంధ్రప్రాంత వాసులని అభిప్రాయపడిన చరిత్రకారులు ఎవరు?

(ఎ) బి. లూయిస్ రైస్ (బి) శ్రీనివాస అయ్యంగార్ (సి) కె.పి. జయస్వాల్ (డి) ఆచార్య నీలకంఠశాస్త్రి

2. పల్లవ పాలకులలో అగ్రగణ్యుడు ఎవరు?

(ఎ) సింహవర్మ (బి) మహేంద్ర వర్మ (సి) నరసింహ వర్మ (డి) అపరాజిత వర్మ

3. 'ఘటిక' అనగా

(ఎ) మత సిద్ధాంతాలు (బి) విద్యా కేంద్రాలు (సి) రాజకీయ పరిషత్ (డి) సాహిత్య గ్రంథము

4. క్రింది వాటిని వరుస క్రమంలో అమర్చుము?

(1) శిల్పకళ (2) కట్టడ దేవాలయాలు (3) ఏకశిలా నిర్మిత రథాలు (4) గుహాలయాలు

(ఎ) 2, 3, 1, 4 (బి) 4, 3, 2, 1 (సి) 1, 4, 2, 3 (డి) 3, 4, 2, 1

5. జతపరుచుము

(ఎ) కంచి	(1) ఆగమప్రియ
(బి) మహాబలిపురం	(2) వాతాపికొండ
(సి) మహేంద్రవర్మ	(3) మత్తవిలాస ప్రహసనం
(డి) మొదటి నరసింహ వర్మ	(4) దేవాలయ నగరం
(ఇ) రెండవ నరసింహ వర్మ	(5) ఘటికలు

after their continuous incursions which made the Nandivarman III to confined only to the capital. After its victory, he bore the little 'Tellaru Erinda Nandu' and also the other title 'Avani Naranan'.

Nandivarman III was succeeded by his three sons, Nirupatunga, Aparajitha and Kampavaraman and their differences led to two different groups. Neighbouring Kingdoms the Pandyas, the Gangas, the Cholas took initiative and determined to use it for their advantage. The Pandyan king Varuguna II and Prithvipathi of Gangas supported the Nirupatunga group, Adithya of Chola joined the Aparajitha fraction of Pallavas. These two Confederate forces met at significant war 'Tirupparambiyam' near Kumbakonam. In this decisive battle, Aparijitha team obtained a resounding victory over Nirupatunga alliance. Ganga king was killed, the Pandyas were defeated and Nirupatunga was no longer heard of. Thus, the decisive war changed the very fate of not only the Pallavas but also Pandyas and Gangas towards the adverse side and Cholas to the positive side. Thus at a single stroke, the Gangas were weakened the Pandyas have retreated and the Pallava had been exterminated. And finally, the imperialist Adithya Chola brutally killed Pallava king Aparajitha Varman in 897 AD and put an end to Pallava's rule in South India.

3.5 Administration system under Pallavas

"What Guptas were to the North, Pallavas were to be South" – Dr. K.P. Jayaswal.

The Pallavas had a well-organized administrative system. It was one of the most glorious periods in the history of South India. King was the sovereign. He was the head of administration, Judiciary and the leader of the armies. Kingship was hereditary and they followed primogeniture for succession. They believed that they were descended from the creator. They ruled with titles like Dharma Maharajadhi Raja, Maharajadhi Raja, Maharaja and Panchamaha Lokapalaka etc. Their royal emblem was the Bull. They were assisted by a council of ministers like Matras, Mantris, etc. In addition Rahasyadhikari (Private Secretary), Ajnapathi (treasurer), Adhikarana Bhojakas (Judicial Officers) were also there at their court. The king was also assisted by Yuva maharajas. The King provided land grants to temples i.e Devadana and 'Brahmadeya to Brahmans.

The Pallava Empire was divided into many provincial units like the Nadu, the Kottam and the Ur. The Pallava inscriptions were throwing much light on the village assemblies 'variams'.

3.6 Society under Pallavas :

Tamila Society from the 7th century to 13th century AD witnessed a great change. It was mainly by fourfold divisions. The caste system became very rigid. Brahmins occupied a highly privileged position due to their ritual status. They had been given Brahmadeyas and Devadana as tax-free possessions. The Vaisyas were

confined to trading and agriculture whereas Sudras were engaged in the professions of agriculture, defense service and agricultural labour. It was interesting to note that this period witnessed the growing differentiation of Sudras from the Panchamavarna (or) Chandalas. Sudras rose to a high position and formed as Reddy or Rattadi, Vellale and Kapu. Chandalas, labours, some of the castes with in artisans remained as a dependent class.

Religion :

It was clear that during the early Pallava period Buddhism and Jainism were flourished and also firmly established in royal courts during the fag end of the Kalabra period i.e 7th century. But as time progress, there was a dramatic turn towards Hinduism. It was revivalism for Hinduism and the seventh century became aggressive and fought the issue out with heretics. The royal patronage and religious conditions were primarily responsible for it. Thus, the Pallava period witnessed for the decline of Buddhism, Jainism and the rise of Saivism and Vaishnavism. The Pasupathi system and its subsects the Kalamaukhas and Kapalikas were also existed and Srisailam, Alampur, Amaravathi, Melpadi, Tiruvarriyur, etc., were the centers where these Kapalikas were existed.

The other important development during the Pallava period was the rise of the Bhakti movement, which involved the activities of the Alvars and Nayanars. The prime motto of this movement was to loosen the bond of the cost and to achieve the sophistication of Saiva and Vaishnava sects. It was the first religious reform movement of the 8th century in India. Being the orthodox Hindus, Pallavas followed the Dharmasutras scrupulously and worshipped Vishnu and Siva. Brahmanical ceremonies, sacrifices, customs and traditions of Aryans were all practiced and made them an integral part of their daily life. There was a provision by the rulers for the recitation of Mahabharatha in a Mandapa at Kanchi. Both Sanskrit and Tamil languages were received the same patronage from the rulers of the Pallava Kingdom. Many outstanding scholars underwent training at Kanchi, which was the greatest center of learning in the South. It was from here only that the Sanskritisalian of the South was preceded. If you see the sanction of grants to the Brahmin shows that the Aryan structure of society had gained a firm hold in the South during the Pallavas period. Hence, these all show that the **Aryanisation of South India was completed during the Pallava period.**

◆ **Education and Literature :**

Ghatikas was one such important educational institution of the ancient Tamil Country. ‘ghat’ means to strive after and ghatika was an institution where students store after higher knowledge. Ghatikas and Sanskrit sacred lore played a key role in Pallava's time to enrich the people. Kanchi the capital city was the important

Ghatika, which attracted students from all parts of India. And also a miniature of Nalanda seems to have been functioning in 'Bahur'. In addition, the Guru-Sishya style of functioning existed during this period where Tamil language and literature were taught. Mayura Varman, the founder of the Kadamba Dynasty, Dinganaga a famous Buddhist writer, Dharmapala, Rector of the Nalanda University were all some of the Stalwarts who studied at Kanchi Ghatika. Meenakshi, a great scholar of Pallavas history was also from this reputed Ghatikas.

Literature, during the Pallava period which was popularised as the second phase of Tamil literature, was remarkable in many ways. The Pallava rulers were not only great patrons of learning but there were some poets themselves. The important feature of their literature was that it was mostly influenced by Sanskrit and it influenced to go for devotional literature. The majority of the literature available today except for the Nandikkalambakam, the Muttollayiram, and the Perungathai which were considered secular literature were all come under the devotional category. Grammatical works of Iraiyanar Kalaviyal and Dandialankapuram have also belonged to secular literature. Vaishnava's Nalayiram, Saivas 'Teveram', Perundavanar's Mahabharata translation into 'Bharathevenba' were all pure religious-devotional. Twelve Alwars writings on Vaishnava tradition, Nayanmars writings and other accounts of karaikkal Ammai, Aiyadigal kadevarkan, Nammalvar's Tiruvaimoli (Thousand verses), Andal's devotional songs were all-important Vaishnavite literature. Regarding Saivita devotional literature, the prominent were Tiruvachakam and Tirukkovaiyar which deal with conventional Aham of Manickavachakar etc. Bharavi, Dandin due eminent scholars were adorned by Simha Vishnu and Narasimha Varman II respectively. Mahendra Varman I's social comedy Mattavilasa Prahasana, Tiruvalluva's Tamil Kural were also a work of great learning.

◆ **Pallava's Art and Architecture**

If at all, we have been witnessed the Pallavas name reverberating in the annuls of history of South India, it may not in the field of politics or others but in the field of art and architecture. Pallavas has the credit of initiating the Dravidian style of temple architecture and the history of Indian Architecture in the South. During the Pallava regime, the evolution starts in cave temple structures gradually developed into monolithic rathas and later culminated in structural temples. The temple architecture of Pallavas can be divided into four categories. They are Rock Cut Temples, Monolithic Rathas, the Structural temple of Rajagriha and the Structural temples (Aparajitha style) developed by later Pallavas.

Rock cut temples style was introduced by Mahendra Varman, so it was also known as Mahendra Style. Pillar Mandapa is a special feature of it. He started the technique of excavating stone temples out of solid rock. It was a new architectural style involving the exclusive use of stone rather than timber, brick and mortar. The

main purpose of it was for the sake of durability that the innovation was initiated. Thus the medium of art was changed from non-stone to stone, this new tradition continued in an architectural field called 'Tamilian', though generally called 'Dravidian style'. We can found these kind of temples at Mandaga pattu, Mahendravadi, Mamandur, Dalavanur, Tiruchirapalli, Vallam, Siyamangalam and Tirukalukkunram.

The second stage of architecture was represented by the monolithic rathas and mandapas which were known as the Mamalla style. This wonderful architectural monument was initiated by Narasimhavarma I, who introduced curves (mouldings), frontal appearance (facade) and pillars to the temples. The beautiful sculpture in its walls like a figure of the lion at the base and the capital of pillars is a special feature of early Pallava architecture. Panchapandava Rathas at Mahablipuram, Mahishasura Mardhini Mandapa, Varaha Mandapa and Tirumurthi Mandapan are the specimens of it. Arjuna's penance or the 'Descent of the Ganga' is also another remarkable architectural beauty of the Pallavas.

There was a gap in the evolution of the structural style of Pallavas which was introduced by Rajasimha. These temples were built by using soft sand rocks, bricks etc. There are more temples belongs to this period. Important among them are Kailasanatha temple, Vaikunta Perumal temple at Kanchi and Seashore temple at Mahabalipuram. Although the Seashore temple is the most beautiful, the Kailasanatha temple is the largest temple among the Pallavas temples. The pyramidal tower, the flat-roofed pillared hall, the vestibule and the rampant lion pilaster are the striking features of these temples. The fourth stage of the Pallavas art is also represented by structural temples which were built by later Pallavas which was called as the "Aparijatha Style'' by some scholars. The Mukteswara and Matungeswara temples at Kanchi, Vaikunta Perumal Temple, the Virattaneswara temple at Tiruttani, Parasurameswar temple at Gudimallam are the important specimen of this style.

In the field of sculpture also Pallavas contributed a lot. Some of them are the 'Open Art Gallary" and the' Descent of the Ganges" or" the Penance of Arjuna" etc. And also a fresco painting in stone, a crevice between the two boulders representing a river, where a band Nagas and Nagins are carved, the figures of lice – picking monkey, big elephants and the figure of the ascetic Cat and a little Mouse of the forest on seeing their enemy etc are outstanding and incredible sculptural beauty of this period.

Fine Arts developed by Pallava rulers are also noteworthy. We have an important note on the notation of Vocal Music from the Mamandur inscription. The Kudumiyamalai and the Tirumayam inscriptions are also giving some idea of the music of both vocals as well as instrumental. We are also provided various musical notes in hymns of the Alwars and Nayanmars. The depicts of many dancing postures are given information to us that dance and drama also developed during this period.

Mahabalipuram - Pancha Rathas

Since Sittannavasal paints belonged to Pallavas, we can claim that they are truly frescos, which generally depict natural objects besides celestial figures.

3.7 Learning out Come :

Students will be able to learnt the

- Different theories about the origin of the Pallavas.
- Chronology, political history, and political advancements of the Pallavas.
- The polity and the administrative system under the Pallavas.
- Architectural achievement of the Pallavas
- Pallavas as the completion of Aryanisation of South India.

3.8 Examination Model Questions

1. Do you agree that the Aryanisation of South India was completed by Pallavas?
2. What is your explanation to the Question "Who are they Pallavas"?

3. Can’t we finalise the chronology of Pallavas?

4. Can we have any empire which can be compared with Pallava's contribution to art and architecture?

Answer the following :

1. Which of the following historian believed that pallavas belonged to Andhra region?

   a. Louis Rice b. Sreenivasa Ayyengar c. K.P. Jayaswal
   d. Prof. K.A.N. Sastri

2. Who was the greatest ruler among the pallavas?

   a. Simha Varma b. Mahendra Varma c. Naramsimha Varma
   d. Aparijita Varma

3. What is meant by ‘Ghatikas’?

   a. Religious doctrine b. Educational centres c. Political Assemblies
   d. Literary Parishats

3.9 Books for further reading:

◆ B.N.Lunia, **Evolution of Indian Culure,** Lakshmi Navain Agarwal, Agra -3.

◆ Dr. V. Rama Krishna Reddy, Prof. V. RamaKrishna, **Important incidents in Indian history,** Telugu academy, HYD, 1991.

◆ V.D. Mahejan, **Ancient India,** S.Chand company Ltd., 1997

◆ Aiyenger, **Ancient India.**

◆ R.Gopalan, **History of Pallavas of Kanchi,** Madras, 1928

◆ Sastri, K.A.Neelakana : **Culture and Hisory of Tamils.**

◆ Sircar, D.C. **Succesors of the Satavahanas in the lower deccan.**

◆ Smith V.A. **Early history of India 1924.**

◆ Agnihotri.V.K - I**ndian history and culture.**

◆ P.N.Chopra, T.K.Ravindran, N.Subramaniyan, **History of Souh India,** S.Chand company Ltd. New Delhi.

◆ Prof. V.Vaikuntam, **Indian History and Culture up to 1526 A.D.**

Matching :

1. Kanchi	a. Agama Priya
2. Mahabalipuram	b. Vatapi Konda

3. Mahendra Varma	c. Matta Vilasa Prahasanam
4. Narasimha Varma-I	d. Temple City
5. Narasimha Varma - II	e. Ghatika

Arrage the following in order :

1. Monolithic temples 2. Rock cut 3.Structure temples 4.Aparijitha Style temples

a. 2,1,3,4

b. 1,2,3,4

c. 4,3,2,1

d. 1,4,3,2

3.10 Glossary

Tondaimandalam	- Tondainadu, an ancient division of Tamil country comprising present Chennai, Kanchipuram, Tiruvallur, Vellore and Tiruvanmalai districts.
Pallava Bogga	- Palnadu region in Guntur district of Andhra Pradesh
Bappa	- father(Prakrit)
Ghatikas	- Educaional institutions during Pallava period
Avani Simha	- Lion of the earth
Alwars	- 12 poet saints devoted to Vishnu
Kalahapriya	- Mahendra Varma's uncomplementary title
Bhagavatajjukiyam	- A sanskrit book written by Mahendra Verma
Dakshina Chitra	- A title bore by Mahendra Verma for his contribution to art and architecture
Parivadina	- A new music composed by Mahendra Verma
Appar	- A saiva saint who influenced Mahendra Varma to embrace Saivism
Gunabhara	- for the destruction of jainapallis and used its material for the construction of temples
Mamilla	- A great wrestler
Vatapi Ganesha	- An Idol brought by Narasimha Verma after defeating Pulaksi II

Vatapi kond	- The Conqueror of Vatapi
Ugrodaya	- A precious gem recovered from Western Gangas by Pallavas
Devadana	- land grants to temples,
Brahmedaya	- lands to brahmins
Nayanars	- A group of 63 saints devoted to Shiva
Nalayiram	- Vaishnavas
Tevaram	- Saivas
Mahendra style	- Pillar Temples
Mamilla style	- Monolithic setter
Bharathe Venba	- Mahabharat in Tamil
Kalamukhas	- Worshippers of Shiva, who became notorious for their practices of esoteric rituals.
Kapalikas	- worshippers of Kapalin, the skull bearer, a name of Shiva
Pasupatas	- the earliest Hindu sect that worshiped Shiva as the supreme deity

Hiuen Tsang visited Kanchipuram and given an elaborate description of Kanchi. According to him, Ghatikas at Kanchi were educational centers. There was Raja Vihara in which thousands of learned men of the country were studied. Dharmapala who was an eminent scholar belonged to this Kanchi. He also recorded that Kanchi was about 6 miles in circumference and there were more than one hundred monasteries where 10,000 Theravadin monks were lived. He also mentioned non-Buddhist temples which were belonged to Digambara Jains. While explaining society, he mentioned that society was rich and Kanchi was surrounded by fertile soil and green fields.

Unit –IV

India from3rd century AD to 8th century AD: Administration, Society, Economy, Religion, Art, Literature and Science & Technology under Guptas –Samudragupta; Cultural contribution of Harsha: Arab Conquest of Sind and itsImpact

గుప్త సామ్రాజ్యం

క్రీ.పూ2వ శతాబ్దంలో మౌర్య సామ్రాజ్య పతనానంతర ఉత్తర భారతదేశంలో కుషాణులు, దక్షిణ భారత దేశంలో శాతవాహనులు తమ సామ్రాజ్యాలను నెలకొల్పారు. మౌర్య సామ్రాజ్యానంతరం మరొక గొప్ప సామ్రాజ్యాన్ని స్థాపించిన ఘనత గుప్త సామ్రాజ్యానికే దక్కుతుంది. గుప్తుల కాలాన్ని స్వర్ణయుగమని, కావ్య యుగమని అభివర్ణించారు. గుప్తుల యుగాన్ని ప్రాచీన గ్రీకు దేశంలోని పెరిక్లియన్ యుగంతోను, రోమును పాలించిన ఆగస్టస్‌తోను, ఇంగ్లాండ్‌ను పాలించిన ఎలిజబెత్ కాలంతో పోలుస్తారు. గుప్తుల కాలంలో సమర్థవంతమైన పరిపాలనా యంత్రాంగం రూపొందించబడి సాహిత్య, సారస్వత వికాసం, మత పునరుద్ధరణ మరియు కళారంగాలు ఫరిడవిల్లాయి.

గుప్త వంశీయుల చరిత్రను తెలుసుకొనుటకు అనేక ఆధారాలు లభ్యమవుతున్నాయి. అవి లిఖిత శాసనాలు, నాణెలు, భవనాలు, కట్టడాల రూపంలో లభించాయి. వాయు పురాణము, విశాఖ దత్తుని దేవీ చంద్ర గుప్తము,భానుడి హర్ష చరిత్ర,కామాందకుని నీతి శాస్త్రం, చైనా బౌద్ధమత యాత్రికులు ఫాహియాన్, హూయాన్‌త్సాంగ్, ఇత్సింగ్ రచనలు గుప్త చరిత్ర నిర్మాణానికి ముఖ్యమైన ఆధారాలు. అలాగే మెహరౌళి ఇనుప స్తంభ శాసనము, సముద్ర గుప్తుడి అలహాబాద్ ప్రశస్తి, యశోవర్మ మండసోర్ స్తంభ శాసనాలు కూడా గుప్తుల పాలనా విశేషాలు తెలుపుతున్నాయి.

మొదటి చంద్రగుప్తుడు, సముద్ర గుప్తుడు, రెండో చంద్రగుప్తుడు, మొదలైన వారు వేయించిన నాణేలు, కట్టించిన కట్టడాలు కూడా గుప్తుల చరిత్రకు ముఖ్యమైన ఆధారాలు.

గుప్తరాజులు

గుప్త సామ్రాజ్య స్థాపకుడు "శ్రీగుప్తుడు" ఇతడు పాటలీపుత్ర పరిసర ప్రాంతాలలో స్వతంత్ర పాలన గావించాడు. ఇతడు ' మహారాజ' అనే బిరుదును ధరించాడు. ఇతని తర్వాత ఘటోత్కచుడు ఆ తర్వాత మొదటి చంద్రగుప్తుడు అధికారంలోకి వచ్చాడు.

మొదటి చంద్రగుప్తుడు (క్రీ.శ.319 – 335)

ఘటోత్కచుడి కుమారుడు మొదటి చంద్రగుప్తుడు. 'మహారాజాధిరాజ' అనే బిరుదును ధరించి అధికారాన్ని చేపట్టాడు. ఇతడే నిజమైన గుప్త సామ్రాజ్య స్థాపకుడిగా పురాణాలు పేర్కొంటున్నాయి. లిచ్ఛవులు అనే క్షత్రియ కుటుంబంతో స్నేహం జరిపి కుమారిదేవిని వివాహం చేసుకున్నాడు. ఈ వివాహం గుప్తుల ప్రాభవానికి దారితీసింది. మొదటి చంద్రగుప్తుడు క్రీ.శ 320లో 'గుప్తుల శకాన్ని' ప్రారంభించాడు. అలాగే తన నాణేలపై తనతోపాటు తన భార్య కుమారిదేవి ప్రతిమను కూడా ముద్రింపజేశాడు.

సముద్రగుప్తుడు (క్రీ.శ 335–380)

మొదటి చంద్రగుప్తుడు తన కుమారుల్లో సమర్థుడని భావించిన 'సముద్రగుప్తుడి'ని తన వారసుడిగా ప్రకటించాడు. అయితే వారసత్వ యుద్ధంలో 'కచ' అనే తన అన్నను వధించి అడ్డును తొలగించుకున్నారని కొందరి వాదన. సముద్రగుప్తుడిని గూర్చి హరిసేనుడు వేయించిన 'అలహాబాద్ ప్రశస్తి' అనేక వివరాలు అందిస్తున్నవి. దీనిలో సముద్రగుప్తుని విజయాలు కలవు. సముద్రగుప్తుడు రెండు పర్యాయములు ఆర్యావర్త రాజ్యాలపై విజయయాత్ర జరిపాడు. పద్మావతి, విధిశ రాజ్యాలను ఓడించాడు. అచ్యుత, చంద్రవర్మన్ రాజులను ఓడించాడు. రుద్రదేవ, నాగదత్త, నందిన, బాలవర్మన్, మటిల వంటి రాజులను ఓడించి ఆర్యా వర్తాన్ని తన పాదాక్రాంతం చేసుకున్నాడు.

దక్షిణ భారత రాజ్యాలపై దండయాత్ర

ఈ దండయాత్రలో 12 మంది రాజులను ఓడించాడు. వారిలో కోసల మహేంద్రుడు, కంచి విష్ణుగోపుడు,

The Guptas (A.D. 320-550)

4.1. TheGuptas

4.1 Objectives

4.1.1 Introduction

4.1.2 Sources

4.1.3. SriGupta

4.1.4 Chandragupta

4.1.5 Samudragupta

4.1.5.1 Military Campaigns

4.1.5.2 Conquest of Aryavartha

4.1.5.3 Southern Campaign

4.1.5.4 Forest Kingdoms

4.1.5.5 Frontier and Republic States

4.1.5.6 Foreign States

4.1.5.7 The Extent of his empire

4.1.5.8 Coins

4.1.5.9 Personality of Samudragupta

4.1.6 Chandragupta I

4.1.6.1 Conquests of Chandragupta

4.1.7 Fahien

4.1.7.1 Description of Indian Conditions

4.1.8 Kumargupta

4.1.9 Skandagupta

4.1.10 Downfall of Gupta Empire

4.1.11 Gupta Administration

హిరండపల్లి దమనుడు, దేవరాష్ట్ర కుబేరుడు, కొత్తూరు స్వామి దత్తుడు మొదలైనవారు. దక్షిణ భారత రాజ్యాలను ఆక్రమించకుండా వారిని ఓడించి కేవలం నష్టపరిహారం మాత్రమే తీసుకొని తన సామంతులుగా అంగీకరించాడు. ఇది సముద్రగుప్తుని రాజనీతికి నిదర్శనం.

ఆటవిక రాజ్యాలు

సముద్రగుప్తుడు ఆటవిక రాజ్యాలను మరియు విదేశీ రాజ్యాలను ఓడించి తన శక్తిని నిరూపించుకున్నాడు. సింహళం రాజైన 'మేఘవర్ణుడు' సముద్రగుప్తుడికి విలువైన బహుమతులు పంపి బుద్ధగయలో ఒక సంఘారామాన్ని నెలకొల్పుటకు అనుమతి పొందాడు. అందులో బంగారు, వెండితో చేసిన బుద్ధుని విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించినట్లు హుయాంగ్‌త్సాంగ్ పేర్కొన్నాడు. ఇదే మహాబోధిని సంఘారామంగా ప్రసిద్ధిగాంచింది.

సముద్రగుప్తుడు తన విజయాలకు చిహ్నంగా 'అశ్వమేధ యాగాన్ని' నిర్వర్తించి అనేక రకాలైన నాణేలను ముద్రింపజేశాడు. వాటిలో 'విలుకాడు' 'గంధ్రగొడ్డలి', 'పులిబొమ్మ', 'వీణను మీటే బొమ్మ' మొదలైనవి.

సముద్రగుప్తుని వ్యక్తిత్వం

చరిత్రకారుడు విన్సెంట్‌స్మిత్ సముద్రగుప్తుడిని 'ఇండియన్ నెపోలియన్' గా అభివర్ణించాడు. వ్యక్తిగతంగా సముద్రగుప్తుడు గొప్ప వీరుడేగాక లలిత కళలను పోషించాడు. ఇతడు సంగీత ప్రియుడు. 'కవిరాజ' బిరుదాంకితుడు. బౌద్ధమత ఆధారాల ప్రకారం ఇతని ఆస్థానంలో వసుబంధుడు మంత్రిగా పనిచేశాడు. సముద్రగుప్తుడు హిందూమతాన్ని ఆచరించినప్పటికీ ఇతర మతాలపట్ల పరమత సహనం పాటించాడు.

రెండవ చంద్రగుప్తుడు (క్రీ.శ 375-414)

భారత దేశాన్ని పాలించిన చక్రవర్తులలో మరియు గుప్తులలో గొప్పవాడిగా ప్రసిద్ధిగాంచినవాడు రెండవ చంద్రగుప్తుడు లేదా విక్రమాధిత్యుడు. ఇతడు తన సామ్రాజ్యాన్ని విస్తరించడానికి మొదట వైవాహిక సంబంధాలు నెరపి తన రాజనీతిజ్ఞతను చాటాడు. నాగ వంశానికి చెందిన కుబేర నాగను వివాహం చేసుకొని తన కుమార్తె ప్రభావతి గుప్తను వాకాటక రాజు రుద్రసేనునికి ఇచ్చి వివాహం చేశాడు. రుద్రసేన మరణానంతరం ప్రభావతి గుప్త వాకాట రాజ్యానికి సంరక్షకురాలిగా నియమించబడింది. వీరందరి సహకారంతో రెండవ చంద్రగుప్తుడు పశ్చిమ రాజ్యాలైన మాళ్వా, సౌరాష్ట్రాలను గుప్త సామ్రాజ్యంలో కలిపాడు. శకులను ఓడించి 'విక్రమాధిత్య', 'శకారి', 'సాహసాంక' లాంటి బిరుదులను ధరించాడు. విదేశీ రాజ్యాలు బాక్ట్రియా, కుషాను రాజులు కూడా ఇతని అధికారాన్ని గుర్తించారు.

రెండవ చంద్రగుప్తుడు అనేక మంది పండితులను, కవులను పోషించాడు. ఇతని పాలనా కాలంలో సారస్వత వికాసం జరిగింది. ఇతని ఆస్థానంలో "నవరత్నాలు" అనే సంస్కృత పండితులు కలరు. వారిలో కాళిదాసు, ధన్వంతరి, అమరసింహుడు, వరహమిహరుడు, క్షపణికుడు, వరరుచి, బేతాళబట్టు మొదలైనవారు. వీరి కాలంలోనే చైనా బౌద్ధమత యాత్రికుడు ఫాహియాన్ భారతదేశాన్ని సందర్శించి చంద్రగుప్తుడి కాలంనాటి పరిస్థితులు వివరించాడు. శ్రావస్తీ, వైశాలీ, నలందా, బుద్ధగయ మరియు రాజగృహాలను సందర్శించాడు. శ్రీలంకలో కూడా రెండు సంవత్సరాలు గడిపాడు. తన పర్యటనలో ఫాహియాన్ గుప్త సామ్రాజ్య కాలంనాటి పరిస్థితులను బౌద్ధమతాన్ని, హిందూ మతాన్ని గురించి వివరించాడు. ఆనాటి సామాజిక వ్యవస్థలో అంటరానివారు దుర్భర పరిస్థితులను గడిపారని పేర్కొన్నాడు. "వారు జనసమర్థంగల ప్రదేశాలలో లేదా నగరాలకు వచ్చినపుడు తమ రాకను గురించి తెలియజేసే విధంగా శబ్దాన్ని ప్రయోగించేవారని పేర్కొన్నాడు." గుప్తుల కాలంలో బుద్ధగయ నిర్మానుష్యంగా ఉందని, హిందూ మతం పునరుద్ధరణ పొందిందని పేర్కొన్నాడు.

మొదటి కుమార గుప్తుడు (క్రీ.శ 414-455)

మొదటి కుమార గుప్తుడు 40 సంవత్సరాలు సుదీర్ఘపాలన గావించాడు. ఇతనికి 'వ్యాఘ్రబల పరాక్రమ' మరియు 'మహేంద్రాధిత్య' అనే బిరుదులు కలవు. నలందా విశ్వవిద్యాలయానికి పునాదులు వేశాడు.

4.1.11.1 The King

4.1.11.2 Division of the Empire

4.1.11.3 City Administration

4.1.11.4 Village Administration

4.1.12. Army

4.1.13. Revenue Administration

4.1.14 Social Conditions

4.1.14.1 Position of Women

4.1.14.2 Slavery

4.1.15. Religion

4.1.16 Economic Conditions

4.1.17 Promotion of Literature

4.1.18 Development in Science and Astronomy

4.1.19 Art and Architecture

4.1.19.1 Temple Architecture

4.1.19.2 Sculpture

4.1.19.3 Painting

4.1.19.4 Metallurgy

4.1.20 Conclusion

4.1.21 Learning Outcome

4.1.22 Glossary

4.1.23 Matching

4.1.24 Examinations model questions

4.1.25 References

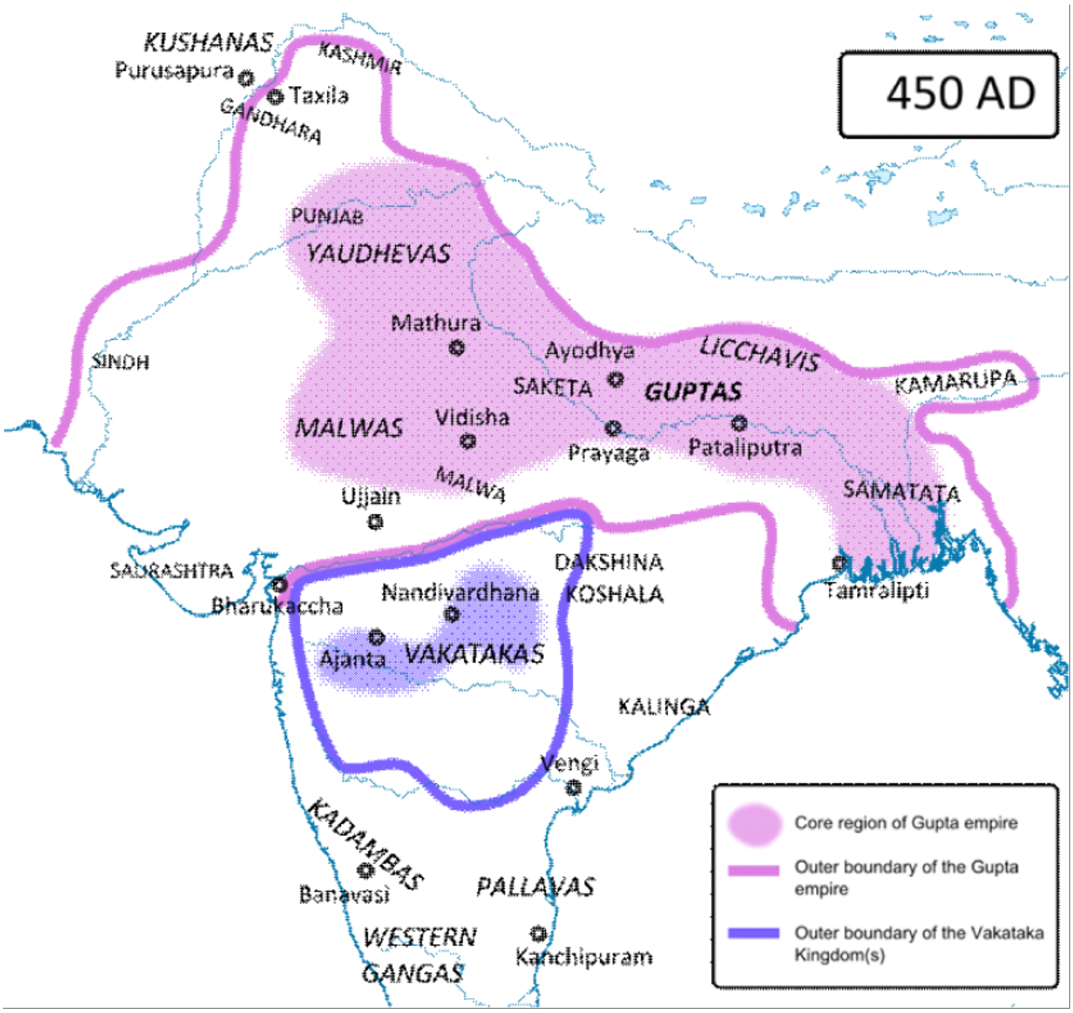

స్కందగుప్తుడు (క్రీ.శ 455-467)

స్కంద గుప్తుని కాలంలో విదేశీయులైన హూణులు దండెత్తి వచ్చారు. వీరిని తరిమివేసి సామ్రాజ్యాన్ని శత్రుభయం నుంచి రక్షించాడు. ఇతని తర్వాత గుప్త సామ్రాజ్యం బలహీనపడి పతనమయ్యింది.

గుప్త సామ్రాజ్య పతనం

స్కంద గుప్తుని మరణం తర్వాత గుప్త సామ్రాజ్య ప్రతిష్ట క్రమక్రమంగా క్షీణించింది. ఇతని తర్వాత పురగుప్తుడు, బుద గుప్తుడు, రెండవ కుమార గుప్తుడు, తథాగత గుప్తుడు, రెండవ విష్ణుగుప్తుడు మరియు జీవిత గుప్తులు పాలించినట్లు సారస్వత నాణేల ఆధారాలు గలవు. చివరి గుప్తులు హూణులను ఓడించి తరిమివేసినప్పటికీ గుప్త సామ్రాజ్య పతనం ఆగలేదు. వీరికాలంలో మాళ్వాకు చెందిన యశోధర్మన్ హూణుల నాయకుడైన మిహిర కులుడిని ఓడించడమేగాక గుప్త సామ్రాజ్య పతనానికి కూడా కారకుడయ్యాడు. క్రీ.శ 550 నాటికి గుప్త సామ్రాజ్యం పతనం చెందింది.

గుప్త రాజుల పరిపాలనా వ్యవస్థ

భారతదేశ చరిత్రలో గుప్తుల పరిపాలన వైభవోపేతమైనది. ఈ కాలాన్ని స్వర్ణయుగంగా పేర్కొంటారు. గుప్తుల పాలనలో సాంస్కృతిక వికాసం, కళలు, విజ్ఞాన శాస్త్రాలు బహుముఖాభివృద్ధి చెందాయి. వీరిపాలనలో భారతదేశానికి రాజకీయ ఐక్యత కలిగింది.

4.1Objectives

1. Trace the chief events leading to the establishment of Gupta Dynasty.
2. Trace the progress of Science and Technology and its importance
3. Understand the Administration and Social, Economic conditions of this period
4. To know about the great poets, scholars, and scientists of this period and their contribution
5. How phenomenal progress was made in the art of metallurgy
6. Trace the causes for Revival Hinduism and its significance.

4.1.1 Introduction-Origin of the Gupta Dynasty

The origin of the Gupta's is somewhat obscure. It is possible that the family was one of the wealthy landowners who gradually gained political control in the region of Magadha. The disappearance of the Mauryas from the political map of India saw the emergence of many indigenous and foreign rulers who literally divided the north and south India and ruled over them for nearly five centuries. Of these,Kushanas dominated the north whereas the Satavahanas the Deccan and Andhra. The eclipse of the Kushanas in North India and the Satavahanas in the Deccan in the 3rd century C.E ushered in a period of political disintegration. It paved the way for the emergence of several minor powers and new ruling families. It was against this background the Guptas laid the foundation of the empire. After the Mauryas, Guptas realized the political unification of North India and covered much of the Indian subcontinent. The Gupta age was considered to be the second glorious epoch in the annals of ancient India. This age is marked by the startling developments.

The Gupta period was acclaimed by historians as the period of 'Efflorescence' or the 'Classical age' or the 'Golden age'. Civilizations were described as a Golden age when virtually every manifestation of life reached a peak of excellence. Normally, these concepts were utilized by nationalist historians.

4.1.2Sources

There are many sources for writing the history of the Guptas. They include literary, epigraphical, and numismatic sources. Among the literary sources, the Puranas occupy an important place. The Puranas are 18 in number and they give us a clear picture of the Gupta Empire. Contemporary works like Devichandraguptam and Mudrarakshas were written by Vishakadatta, provide the story of Ramagupta after the death of Samudragupta. The accounts left by Chinese pilgrims Fahien and Itsing are also very useful. Inscriptions like AllahbadPrasashati, by Harisena, the court poet of Samudragupta. The campaign of Samudragupa is given in detail in this inscription. There are many more inscriptions of this period viz, Bitari Pillar inscription of Skandagupta, the Udayagiri Cave Inscription, the Mathur

గుప్తరాజుల పాలనా వ్యవస్థ రాచరిక కేంద్రీకృత వ్యవస్థ. రాజు సర్వాధికారి. రాజుకు పరిపాలనా నిర్వహణలో సాయపడడానికి మంత్రి పరిషత్ ఉన్నట్లు మహాకవి కాళిదాసు పేర్కొన్నాడు. 'కంచుకి' అనే అధికారి రాజుకు మరియు మంత్రిపరిషత్‌కు మధ్య వారధిగా ఉండేవాడు. మంత్రి పరిషత్ సహకారంతో గుప్త రాజులు పరిపాలన గావించారు. గుప్తుల కాలంలో రాజ పురుష, రాజామాత్యుడు, రాజనాయక, మహాసామంత, కుమార సామంత, మహాప్రతీహార మొదలైన ముఖ్యమైన ఉద్యోగులు ఉండేవారు.

గుప్తులు తమ సామ్రాజ్యాన్ని 'భుక్తులు'గా విభజించారు. రాష్ట్రపాలకులను 'ఉపరిక' అని పిలిచేవారు. రాష్ట్రాలను తిరిగి 'విషయాలు'గా విభజించారు. వీటికి అధికారి ఆయుక్త. పరిపాలనలో సలహాల కోసం నగర పరిషత్ కలదు. అందులో నగర శ్రేష్ఠి, సార్థవాహ, ప్రథమ కులిక, ప్రథమ కాయస్థ మొదలైన వారు ఉండేవారు. పరిపాలనలో చివరిది గ్రామం. గ్రామ పెద్దను గ్రామపతి అని పిలిచేవారు. గ్రామ వృద్ధుల కమిటీ న్యాయ నిర్ణయాలు చేసేది. దూతలు, లేఖకులు, దండికులు మొదలైన ఉద్యోగులు గ్రామ పాలనకే కాకుండా గ్రామాభ్యుదయానికి పాటుపడేవారు.

ఆర్థిక పరిస్థితులు

గుప్తుల కాలంలో భూమి శిస్తు ప్రధాన ఆదాయ మార్గం. రాజ్యానికి 1/6 వంతు భూమి శిస్తుగా చెల్లించాలని మహాకవి కాళిదాసు పేర్కొనగా నారద స్మృతులు ధృవీకరించాయి. వ్యాపారులు శుల్క అనే పన్నును చెల్లించేవారు. రాజుకు చాలా సందర్భాలలో ప్రజలు నిర్బంధ సేవలు చేయడమేగాక 'బలి' అనే బహుమానాలను కూడా అందించాల్సి ఉండేది.

సాంఘిక పరిస్థితులు

గుప్తుల కాలంలో బ్రాహ్మణ మత పునరుద్ధరణ జరిగింది. అనేక విదేశీ తెగలు బ్రాహ్మణ మతాన్ని స్వీకరించాయి. బ్రాహ్మణులకు సంఘంలో గౌరవాభిమానాలు అధికమయ్యాయి. వారికి కఠిన శిక్షల నుంచి మినహాయింపు కలదు. వారు నివసించే అగ్రహారాలపై పన్నుల మినహాయింపు ఉండేది. శూద్రుల పరిస్థితి కొంత వరకు మెరుగైంది. అయితే, సమాజంలో అంటరాని వారుగా భావించిన 'చండాలుల' పరిస్థితి దయనీయమైనది. వీరు శవాలను మోసేవారుగాను, నేరగాళ్లకు శిక్షలు అమలు జరిపేవారుగాను మొదలైన నీచ వృత్తులను స్వీకరించేవారు.

స్త్రీల పరిస్థితులు

సమాజంలో స్త్రీల పరిస్థితి కొంత మెరుగైనప్పటికీ అది కేవలం ఉన్నత వర్గానికి మాత్రమే పరిమితమయ్యింది. స్త్రీలకు కూడా ఆస్తిలో హక్కు ఉన్నదని కాత్యాయన లాంటి గ్రంథాలు పేర్కొంటున్నాయి. సతీసహగమనము ఉన్నత వర్గాల వారిలోకి ప్రవేశించింది. అనులోమ, ప్రతిలోమ వివాహాలకు సమాజంలో తగిన గుర్తింపు లేదు. విధవ వివాహాలను సమాజం వ్యతిరేకించింది.

గుప్తుల మత విధానం

గుప్తుల కాలంలో హిందూ మత పునరుద్ధరణ జరిగింది. అయినప్పటికీ బౌద్ధమతం కూడా ఆదరణకు నోచుకుంది. బౌద్ధ సమాజం సామాన్యులను, అట్టడుగు వర్గాల వారిని ఆకర్షించలేకపోయింది. పురాణాలు ఈ కాలంలోనే రాశారు.

ఆర్థికాభ్యుదయం

గుప్తుల కాలంలో ఆర్థికాభ్యుదయం జరిగి రాజ్య సంపద పెరిగింది. వ్యవసాయం, పరిశ్రమలు, వ్యాపార వాణిజ్య రంగాలు మరియు బ్యాంకింగ్ రంగాలు విస్తరించాయి. రేవు పట్టణాలు, నదీ తీరాలు ఎగుమతి, దిగుమతులకు అనువుగా అభివృద్ధి చెందాయి. బంజర భూములను వినియోగంలోకి తెచ్చి పెద్ద ఎత్తున పంటలు పండించారు. పారిశ్రామికరంగానికి 'శ్రేణులు' పెద్ద ఎత్తున ద్రవ్యాన్ని సమకూర్చాయి. శ్రేష్ఠి అనే బ్యాంకులు, పులిక అనే వృత్తిదారులు, సార్థవాహ అనే వ్యాపారులు, తైలక శ్రేణి అనే గానుగవారు మొదలైన శ్రేణులు ఉన్నట్లు వివరాలు ఉన్నాయి. ఈ వృత్తులన్నీ కలిసి బ్యాంకులుగా ఏర్పడి సహకరించుకునేవారు. గుప్తుల కాలంలో వస్త్రరంగం గణనీయమైన అభివృద్ధి సాధించింది. పట్టు, ఉన్ని, చేనేత,

Stone Inscription, the Sanchi Stone Inscription, the Gadhwa Stone inscription, the Mehrauli Iron Pillar Inscription of King Chandra, etc. The coins and the monument of the Gupta period are also a source of history in this period.

Gupta Kings

4.1.3 Sri Gutpa (c.A.D. 240-280)

Sri Gupta was the founder of the Gupta Dynasty. His kingdom must have comprised a portion of Bengal. The title was taken up, by him Maharaja and not Maharajaadhiraja. Ghatotkacha has been described in the Gupta records as the son and successor of Sri Gupta. However, in some places, he is also described as the first Gupta king. Like Sri Gupta, Ghatotkacha was also known as Maharaja.

4.1.4 Chandragupta I (A.D. 319-335)

Ghatotkacha was succeeded by his son, Chandragupta I, he is described as Mharajadhiraja or king of kings. The new title must have been acquired by him as a result of his conquests. The Puranas refer to the Gupta Empire in the time of Chandragupta I in these words: "Kings born of the Gupta family will enjoy all these territories, viz, Prayaga on the Ganges, Saketa, and Magadha". The real founder of the Gupta dynasty, Chandragupta I, who had married in the Lichchavi family, assume the title of *maharajadhiraja*. A lot of importance is attached to this marriage. It is pointed out that before the marriage of Chandragupta to Kumar Devi he was merely a ruler at or near Pataliputra. However, as a result of this marriage, the Gupta Dynasty rose into Prominence. The view of Dr. Smith is that Kumar Devi brought to her husband a valuable influence which in the course of a few years secured him a prominent position in Magadha and in the neighbouring countries. Chandragupta was raised by his Lichchhavis connection from the rank of a local chief to such dignity that he felt justified in assuming the title of Mharajadhiraja. He struck coins in the joint names of himself, his queen, and the Lichchhavis. Chandragupta I is also credited with having funded Gupta Era(A.D. 320).

4.1.5 Samudragupta (A.D. 335-380)

Chandragupta I appointed his son Samudra Gupta to succeed him in about A.D. 335. Fortunately, a lengthy eulogy to him was inscribed on the Ashokan pillar at Allahabad, which provides basic information on his reign. It would seem that there was some trouble over the successor to Chandra Gupta I, and the coins of an obscure prince Kacha suggest that Samudra Gupta had a rival whom he finally overcame. Samudra Gupta's ambition was to establish an empire controlled by the Gupta capital at Pataliputra and including the entire sub-continent. The Eulogy gives an impressive list of kings and regions which succumbed to Samudra Gupta's

రంగురంగుల బట్టలకు గుప్త సామ్రాజ్యం ప్రసిద్ధి గాంచింది. బనారస్ పట్టు ఉత్పత్తికి కేంద్రంగా మారింది. ఏనుగు దంతంతో తయారు చేసిన గృహోపకరణాలు విరివిగా అందుబాటులోకి వచ్చాయి. పెద్ద పెద్ద లోహ విగ్రహాల తయారీలోను భారతీయులు సిద్ధహస్తులుగా పేరుగాంచారు. ఢిల్లీలోని 'మెహరౌలి' ఇనుప స్తంభం ఇప్పటికి కూడా తుప్పు పట్టకుండా ఉ ండటం ఆనాటి సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికి నిదర్శనంగా చెప్పుకోవచ్చు. విదేశీ వ్యాపారం కూడా ముమ్మరంగా సాగింది. శ్రీలంక, తామ్రలిప్తి, ఇండోనేషియా, ఇండో చైనా లాంటి దేశాలతో వ్యాపారాలు కొనసాగించారు.

విద్యాసారస్వతాలు

సాహిత్య పరంగా చరిత్రలో గుప్తుల యుగాన్ని ఒక ఉజ్వల శకంగా పరిగణిస్తారు. ఈ కాలం నాటి మహాకవి కాళిదాసు రెండవ చంద్రగుప్తుని ఆస్థానంలో మరియు మొదటి కుమార గుప్తుని ఆస్థానంలో ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. కాళిదాసు రచించిన నాటకాలు మరియు కావ్యాలు ప్రపంచ ప్రసిద్ధిగాంచాయి. కుమార సంభవం, రఘువశం, మేఘసందేశం అనే కావ్యాలు, నాటకాలలో 'మాలవికాగ్ని మిత్రము', 'అభిజ్ఞాన శాకుంతలం', 'విక్రమోర్వశీయం'. అభిజ్ఞాన శాకుంతలాన్ని చదివిన జర్మనీకవి గోథే సంతోషంతో నాట్యం చేశాడు. ఈ కాలంలోనే విశాఖ దత్తుడు వ్రాసిన 'దేవీ చంద్రగుప్త నాటకము', 'ముద్రారాక్షసము', శూద్రకుడు రాసిన 'మృచ్ఛకటికము', విష్ణుశర్మ వ్రాసిన 'పంచతంత్రము', అమరసింహుని 'అమర కోశము' ముఖ్యమైనవి. అసంగుడు, వసుబంధు గొప్ప బౌద్ధమత తత్వవేత్తలు ఈ కాలం నాటివారే.

విజ్ఞానశాస్త్రాలు

శాస్త్రవిజ్ఞాన రంగంలో గుప్త యుగం అద్భుతమైన పురోగతిని సాధించింది. ఆర్యభట్ట తన ఆర్యభట్టీయం ద్వారా π 3.1416 (పై) విలువను, సంవత్సరాన్ని 365.3586805గా గణించాడు. సూర్య చంద్ర గ్రహణాలు ఏర్పడే విధానాన్ని వివరించాడు. వరాహ మిహరుడు ఖగోళ శాస్త్రంలో అద్వితీయమైన ప్రతిభను కనబర్చాడు. ఈయన రాసిన పంచ సిద్ధాంతం, లఘు జాతక, బృహత్ జాతక ముఖ్యమైనవి. బ్రహ్మగుప్తుడు సూర్య సిద్ధాంతాన్ని రాసి గణిత శాస్త్రంలో కొత్త సిద్ధాంతాలను రూపొందించాడు. వైద్యశాస్త్రంలో పాలకవ్య హస్తాయుర్వేదాన్ని, వాగ్భటుడు అష్టాంగ మార్గాన్ని ఈ కాలంలోనే వ్రాశారు.

కళా నిర్మాణ రంగాలు

గుప్తుల కాలంలో శిల్ప నిర్మాణ, చిత్ర లోహకార కళా వైభవం ఉన్నత స్థాయినందుకున్నాయి. గుప్తుల కాలంలో మొదటిసారిగా దేవాలయ నిర్మాణాలు ప్రారంభమయ్యాయి. మధ్యప్రదేశ్‌లో సాంచికి దగ్గరగా కాంకలి దేవాలయం, ఎరాన్‌లోని వరాహవతారం దేవాలయం, నాచనకుటారలోని పార్వతీ దేవాలయం, భూమ్రాలోని శివాలయం, దియోగర్‌లోని దశావతరాలయంనాటి వాస్తు శిల్ప కళాప్రగతికి నిదర్శనం.

గుప్తుల కాలం నాటి శిల్ప కళానైపుణ్యం అద్భుతమైనది. బెనారస్ దగ్గరలోని సారానాథ్ బుద్ధుని విగ్రహం, మధురలో రాయి మరియు కంచుతో పోతపోసిన బుద్ధ విగ్రహాలు, శివుడు, విష్ణు విగ్రహాలు కూడా ఈనాటి కళానైపుణ్యానికి నిదర్శనాలు. గుప్తుల కాలంలో చిత్రకళ ఉన్నత స్థాయికి చేరుకుంది. అజంత గుహలలోను, గ్వాలియర్‌లోని బాగ్ గుహలు, సింహళ దేశంలోని సిగిరియా గుహలలోను చిత్రకళ పరాకాష్టను అందుకుంది. గుహలలోని రంగురంగుల కుడ్యచిత్రాలు చాలా వరకు చెరిగిపోయాయి. బౌద్ధ జాతక కథల ఆధారంగా చిత్రాలను చిత్రీకరించారు. వాటిలో మరణశయ్యపై రాకుమారి చిత్రం, తల్లీ మరియు పిల్లల చిత్రాలు విమర్శకులను సైతం అబ్బురపర్చాయి.

గుప్తుల కాలంలో లోహకార పనితనం విశేషంగా అభివృద్ధి చెందినదని ఫాహియాన్ పేర్కొన్నాడు. నలందాలోని ఎనిమిది అడుగుల తామ్ర బుద్ధ విగ్రహం, సుల్తాన్ గంజిలోని 7½ అడుగుల బుద్ధ విగ్రహం నాటి లోహనైపుణ్యానికి నిదర్శనం. ఢిల్లీలోని మెహరౌలి ఉక్కు స్తంభం నాటి ప్రతిభకు నిదర్శనం. ఒక శతాబ్దం క్రితం కూడా ఐరోపా వారి నుంచి ఇటువంటి లోహకార పనితనాన్ని మనం ఊహించలేం.

triumphal march across the country.

4.1.5.1 Military Campaigns

The reign of Samudragupta is chiefly remarkable for the series of military campaigns which he led in various parts of India. The author of the Allahabad Prasati refers to the skill he displayed in a hundred battles which left scars all over his body.

4.1.5.2 Conquest of Aryavarta

After consolidated his position in the north by defeating Nagasena and Ganapatinaga, were rulers of the Naga family, who had set up three kingdoms at Padmavati, Vidisa, and Mathura. Two other kings Achyuta and Cahndra-varman, ruled respectively in Ahichchhatra and western Bengal. The dominions of the remaining five kings, viz. Rudradeva, Matila, Nagadatta, Nandin, and Balvarman were also defeated by Samudragupta. These kingdoms were merged with the Gupta Empire and administered directly by Samudragupta.

4.1.5.3 Southern Campaign

Samudragupta's campaigns of conquest were not confined to North India. He made one or more expeditions to the Deccan and defeated no less than twelve rulers. The defeated chiefs included Mahendra of Kosala, Vyaghraraja of Mahkantara, Mahendragiri of Pistipura, Hastivarman of Vengi, Vishnugopa of Kanchi, kings Damana of Erandapalla and Kuvera of Devarashtra probably ruled in the Vizagpatanm district. Four other kings, Mataraja of Kaurala, Svamidatta of Kottura, Nilaraja of Avamukta and Dhananjaya of Kushalapuracannot be identified with certainty. Samudragupta defeated and captured the rulers of these southern states. But he later set them at liberty and they were presumably allowed to rule over their kingdoms as feudatories of Samudragupta.

4.1.5.4 Forest Kingdoms

Samudragupota reduced to the condition of serfdom the rulers of the Atavika kingdoms or forest countries. These AtavikaRajyas included Ghazipur and the forest kingdoms connected with the Jubbulpore territory.

4.1.5.5 Frontier and Republic States

The frontier states both in the east and the west submitted to Sumudragupta "by giving all kinds of taxes, obeying his order and tendering homage". The states in the east were the kingdoms Samatata, Kamarupadavaka, Kartaripura, and Nepal. The states in the west were not kigdom but republics of peoples called the Malavas, Arjunayananas, Yaudheyas, Madrikas, Abhiras, Prarjunas, Sanakanikas, Kakas, Kharaparikas and others.

It is observed that the conquests of Samudragupta were of different degrees some

గుప్తుల యుగం భారతదేశ చరిత్రలో ఒక విశిష్ట యుగం. ఈ విశిష్టత ప్రధానంగా శాస్త్ర విజ్ఞాన, కళాసాహిత్య రంగాలకే పరిమితమయ్యిందని చెప్పాలి. ఆర్థిక సామాజిక జీవనంలో ఈ విశిష్టత గోచరించదు. రైతాంగ జీవనం, స్త్రీల స్థితిగతులు దుర్భరంగా ఉన్నాయి. ఈ విశిష్ట సంస్కృతిని సంపన్నం చేసిన వివిధ వర్గాల జీవితం అంత అద్భుతంగా లేదని చెప్పక తప్పదు.

The 6th century late Gupta period Dashavatara temple Deogarh, Uttar Pradesh (https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Deogarh01.jpg#/media/File:Deogarh01.jpg)

kings were killed and whose dominions were annexed. Some kings were defeated, taken prisoners, and then liberated and re-instated as his vassals. Samudragupta was not a ruthless annexationist. He was a magnanimous conqueror who was generous to the fallen foe.

4.1.5.6 Foreign States

The Allahabad Pillar Inscription refers to independent foreign countries who entered into a relationship with Samuragupta, and their names are the Daivaputra, Shahanushahis ,Shahis, Shakas, and Murundas.

Srimeghavarma, the Buddhist king of Ceylon, was a contemporary of Samudragupta who requested to build a monastery in India, and the necessary permission was given. Subsequently, the King of Ceylon built a monastery o three storeys, six halls, and three towers. A statue of Buddha made of gold and silver was set up in the monastery. The monastery was called by Hiuen Tsang as MahabodhiSanghrama.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:SamudraguptaCoin.jpg#/media/File:SamudraguptaCoin.jpg
Coin of Samudragupta, with Garuda pillar, emblem of Gupta Empire

4.1.5.7 The extent of his Empire

According to Dr. R.K. Mookerji is that Samudragupta was the master of a wide empire extending in the east to the Brahmaputra, in the south to the Narmada, and in the north to the Himalaya and Kashmir.

4.1.5.8 Coins:

The coins of Samudragupta give us a lot of useful information about him. It was Samudragupta who inaugurated and

Indianised the Gupta coinage. There are as many as eight different types of coins of Samudragupta and all of them are made of gold. The various types are known as standard type, archer type, tiger type, Asvamedha type, battle-axe, etc.

4.1.5.9 Personality of Samudragupta

Samudragupta was a man of exceptional personal capacity and unusually varied gifts. Brilliant both as general and statesman possessed many qualities of head and heart better suited to a life of peaceful pursuits. **V.A.Smith** complimented Samudragupta as the Indian Napoleon. He is known by the title **Kaviraja** (King among poets) because of his ability in composing verses. His skill in music and song is commemorated by certain rare gold coins or medals which depict the king seated on the couch playing the Indian Lute (Vina). He was equally proficient in the allied art of poetry and is said to have composed numerous works

worthy of the reputation of a professional author. We know from Buddhist records that a Gupta king was a great patron of letters and appointed the **Vasubanduhu** as his minister. The Gupta's were followers of the Brahmanical religion and Samudragupta performed the Asvamedha sacrifice. However, he fully maintained the tradition of religious toleration. He even granted permission to the Buddhist king of Ceylon to build a monastery at Buddha Gaya.

The exact date of Samudragupta's death is not known, but he certainly lived to an advanced age, and when he passed away had enjoyed a reign of apparently uninterrupted prosperity for nearly half a century.

4.1.6 Chandragupta Vikramaditya (A.D. 375 -414)

Chandragupta II was the son of Samudragupta. He was popularly known as Vikramaditya. Vikramaditya is best known for his love for learning, poetry, and fine arts. Chandragupt II strengthened his position by matrimonial alliances. He married Kuveranaga of the Naga family and had a daughter from her names Prabhavati Gupta. The Latter was married to Rudrasena II, the Vakataka king. Chandragupta adopted a prudent precaution in giving his daughter to the Vakataka prince and so secured his subordinate allegiance. RudraSena II had a very short reign and after his death, Prabhavati Gupta was appointed the Regent of her minor that led to the increase of the Gupta influence at Vakataka court. As Prabhavati Gupta was the de facto ruler of the Vakataka kingdom from about 390 to 410 A.D. Chandragupta II took advantage of this opportunity to defeat and annex the territory of western Satraps. In one inscription it is stated that the daughters of the ruler of Kuntala were married to the Gupta rulers.

4.1.6.1 Conquests of Chandragupta-II

Like his father Samudragupta, he continued the policy of extending the empire. The greatest military achievement of Chandragupta II was his advance to the Arabian Sea and subjugation of the Peninsula of Saurashtra or Kathiawar. Chandragupta I attacked, dethroned, and slew the Western Satrap, Rudrasimha, and annexed his dominion. The war must have been a long one. The annexation of the territories was proved by coins and not by any inscription. In memory of this victory against the Sakas, Chandragupta II took the titles, Vikramaditya, Sakari, and Sahsanka.

It is stated that Chandragupta II conquered Vahika, which has been identified with Balkh or Bactria. The Kushan rulers who had accepted the sovereignty of Samudragupta might have revolted and thus arose the necessity of putting them down. Chandragupta II is also described as Vikramaditya (Sun of Power). However, this does not mean that he was the same king who founded the Vikrama Era in 58 B.C.

He patronized scholars and took pride in having at his court some of the wisest and

the learned men of the country. It is generally believed that 'navaratna' or the nine gems that adorned his court. Many learned scholars viz, Amarsimha, the lexicographer, Dhanvantari, the physician, Ghatakarpara, the poet, Kalidasa the all-time poet and dramatist, Kshapanika, the astrologer, Sanku, the architect, Varahamihara, the astronomer, Vararuchi the grammarian and Vetalabhatta the magician. The Chinese pilgrim Fa-Hien, who travelled in India during the reign of Chandragupta II, was impressed by the peace, prosperity, and security prevailing in his empire.

4.1.7 Fahien (A.D 399-411)

During the reign of Chandragupta II, India was visited by Fahien, the Chinese traveller. He came to India by the land route and went back by the sea route. He spent six years on travel alone and another six years on the study of India. His main object in coming g to India was to get the Buddhist Books of Discipline which had become practically unknown in China. He described his journey in his travelogue, A Record of Buddhist Kingdoms (FoguoJi). It is known that he visited several other Asian countries, only India, to explore Buddhism and Buddhist texts. After completion of his journey, he came back to China.

Fahien visited Shan-shan where he saw 4000 Buddhists of the Hinayana school. In the Tartar counties, he saw many Buddhists studying the Indian language and books. In Khotan, he saw thousands of Buddhist monks of the Mahayana school. At the Gomati monastery alone, there were more than 3000 monks and there were 14 such monasteries in Khotan. There were 1000 Buddhist monks in Kashgarh whose king was also a Buddhist belonging to the Hinayana school. Fahien visited Gandhrara, Taxila, and Peshawar which were full of Buddhist monks belonging to the Hinayana and Mahayana schools. In Punjab, Fahien saw many Buddhist monasteries and he estimates the number of monks there at more than 10.000. At Mathura alone, Fahien found 20 monasteries with 30,000 Buddhist monks. Fahien visited the country known as the Middle kingdom. He visited Sravasti which was full of Buddhist monuments. He visited Buddhist places like Lumbini, Vaisali, Nalanda, Boddhagaya, and Rajagriha. He also visited Ceylon and stayed there for two years. From there he went to Java and or there back to China.

4.1.7.1 Description about Indian Conditions

Fa-Hien Recorded many things in his book after enquiring, observing, and studying the Indian conditions. They were:

1. There were a few quarrels or disputes and the people rarely felt the necessity to approach the judiciary.
2. Monasteries, Sangas, temples, and their property were free from government taxes.
3. The people were prosperous and content with their lives. Public morality was high.

4. Most of the people were vegetarians and avoided meat and onions in their meals. They did not use alcohol and other intoxicants. Only Chandalas, who lived outside the cities, engaged in hunting and fishing and were meat-eaters.

5. Buddhism and Hinduism were the most popular religions at that time. Buddhism was more popular in Punjab, Bengal, and the region around Mathura. The Hindu religion was more popular in the middle kingdom (Uttara Pradesh), Bihar, and part of a Bengal.

6. The emperor worshipped Vishnu but he was tolerant of other faiths. But Fahien did not mention the name of Chandragupta II)

7. Holy places like Bodh-Gaya, Kapilavastu, Sravasti, Kusinagar, etc. which were the religious places of Buddhism has no longer existed as cities.

8. The City of Gaya was empty and desolate. The holy places of Bohdagaya were surrounded by jungle.

9. The city of Pataliputra and its palace was wonderful. According to him, the palace with its halls was built by spirits who piled up stoned, constructed was ad gates, carved designs, engraved and inlaid after no human fashion.

10. Internal and Foreign trade of India as well its ports. According to him, both internal and external trade of India was in progressive stage and Indians carried on sea-voyages.

It is observed that Fahien saw everything through Buddhist spectacles. He ought to have seen that with a revival of Hinduism under the patronage of the Gupta kings, Buddhism had gone into the background.

4.1.8 Kumargupta I (A.D. 414-455)

In A.D. 415 Chandragupta II was succeeded by a son named Kumaragupta who ruled the empire for about forty years. He took up the title of *Vyaghra-bala-prakrama* which means displaying the strength and prowess of a tiger. He was popularly known as 'Shakraditya and 'Mahendraditya'. He performed the *Asvamedha* sacrifice, but we do not know of any military success achieved by him. He maintained intact the vast empire built up by his two predecessors. He laid the foundation of Nalanda University which emerged as an institution of international reputation. Towards the close of his reign, the peace of the kingdom was disturbed by internal enemies whose identity is uncertain. The Crown Prince, Skandgupta, defeated the enemies after a severe conflict.

4.1.9 Skandatupta (A.D. 455-467)

Kumaragupta died in A.D. 455 or a little earlier when the sceptre passed into the hands of his son Skandagupta. Soon after the accession of Skandagupta a horde of Huna, or Huns, fierce nomads from central Asia, made a more formidable inroad, which, too, was

successfully repelled. But fresh waves of invaders arrived and shattered the fabric of the Gupta Empire. The dynasty was not destroyed. It continued to rule diminished dominions with reduced power for several generations. Skandagupta, however, was the last of the great imperial Gupta, as AurangazebAlamgir was the last of the Great Mughals./

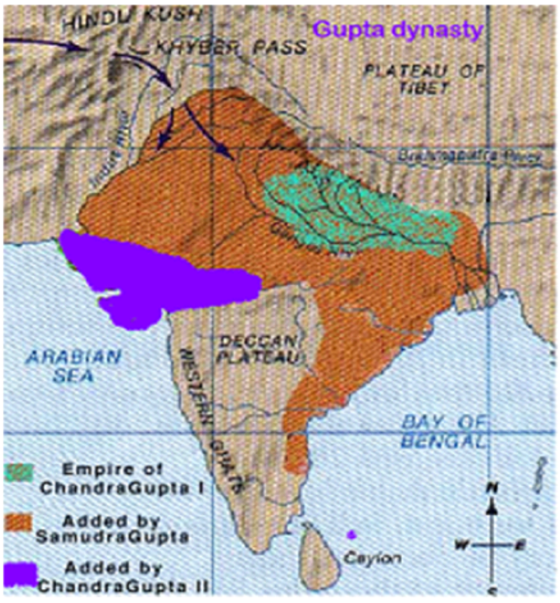

4.1.10 Downfall of Gupta Empire

Skandagupta died about A.D. 467 and the line of succession after him was very uncertain. Purugupta, a son a Kumaragupta by the chief queen, ruled for some time and was succeeded by his son Budhagupta. During his reign, internal dissension and Kumaragupta II occupied the throne. After him, Budhagupta,Tathagata Gupta, Baladitya II, Kumaragupta III, Damodaragupta, Devagupta II, Madhavagupta, Devagupt III, Vishnugupta II, and Jivitagupta ruled respectively. During the first half of the 6th century A.D. witnessed the decline and downfall of the Gupta Empire. Apart from a struggle between rival claimants to the throne, and the revolt of feudal chiefs or tributary rulers, there was the invasion of the Hunas. These hordes, kept in check by Skandagupta, again pushed into India and under their two famous leaders, Toramana and Mihirakura, advanced as far as Gwalior and Eran (Madhya Pradesh). Hiuen Tsang tells us that Baladitya was able to make Mihirkula and his son Toramana as prisoners. However, he set them at liberty at the request of his mother. Baladitya was given the title of the bravest man on earth, a mighty king, and equal to Partha.

At this grave crisis rose a great warrior named Yasodhraman (A.D. 530-40) whose family ruled as feudatories of the Guptas in Malava. He not only defeated Mihirakula and stopped the advance of the Hunas but also destroyed the Gupta Empire. But he could not build up a new one. Nothing is known of his empire after his death. Though shorn of power and prestige, traces of the Gupta Empire still remained. Narasimhagupta survived Yasodhraman and probably dealt the final death blow to the Hunas. But no trace of Gupta rule exists after A.D. 550.

4.1.11 Gupta Administration

The age of the Guptas was one of the most glorious periods in the history of India. It was regarded as the Golden age in the history of India. Scholars compared it to the Periclean age in the History of Ancient Greece and the Elizabethan age in the History of England. During this period, India made great progress in almost all aspects of human life whether social, political, and cultural- as was never made before. It was an age when a large part of India was brought under a single

authority. Three was complete peace and progress in the country. Science, religion, arts letters, and all the other finer aspects of civilization made tremendous progress during this period.

4.1.11.1 The King

The king, as usual, was the focal point in the administration, exercising executive, military, and judicial powers. The Smriti texts provide the ideal for the monarch in the exercise of his powers and the discharge of his responsibilities. The Gupta rulers were assisted by officials of different nomenclature; sometimes the same official held several titles and discharged multifarious functions. Kalidas refers to the Mantri –Parishad. According to him, Kanchuki or Chamberlain acted as an agent between the King and the Council. Whatever decisions were arrived at by the Council of Ministers were conveyed to the King through an Amatya. A large number of officials were employed by the Gupta rulers to carry on the administration of the country. Rajapurusha, the Rajanayaka, Rajaputra, Rajamatya, the Mahasamanta, Mahakumaramatya, Mahapratihara, KanchukimAjansancharika, etc. were the important civil officers. .

4.1.11.2 Division of the Empire

The whole empire was divided into bhuktis or provinces, which were governed by Uparikas, directly appointed by the King. The province was further divided into districts or Vishyas under an official called Ayuktaka, appointed by the governor. Gupta inscriptions from Bengal show that the office of the district head, Adhikarana, associated with itself representations from major local communities the Nagarasresthi (head of city merchants), Sarthvaha (caravan-leader), PrathamaKulika (head of the artisan community), and PrathmaKayastha (head of the Kayastha community). The lowest unit of administration was the village with its headman, called Grampati. Different categories of the village, mentioned in the inscriptions as Gramikas, Kutumbis, and Mahattaras, sent their representatives to Astakuladhikarana, head of a unit intermediate between a village and a district. The village disputes were settled by the village elders or GramaVriddhas, who also assisted the Grampati in managing the affairs of the village.

4.1.11.3 City Administration

The head of the city administration was known as the Purapal or NagaraRakshaka. There is also a reference to Purapala- Uparika and it is pointed out that he controlled the heads of the various cities. A city was governed by a Parishad. Avasthika was a special officer who acted as the Superindent of Dharmasalas.

4.1.11.4 Village Administration

Gramika was the head of the village but in addition to him, there were other officials known as Dutas or messengers, Simkarmkaras or boundary-makers, herd-men, Kartri, Lekhaka (Scribes), Dandika (Chastiser), Chaurrouddharanika and Sata-bhatas.

4.1.12 Army

The Gupta monarch adopted high-sounding titles like Chakravarti, Parma-daivata, Paramabhattaraka, probably to distinguish himself from the lesser king within the empire. In contrast to the Mauryas, the Guptas do not seem to have possessed a big, organized army. The army consisted of infantry, cavalry and chariots. Probably, the troops supplied by the feudatories constituted the major portion of the Gupta military strength.

4.1.13 Revenue Administration

Land revenue was the main source of the State's income besides fines. The Gupta kings maintained a regular department for the proper survey and measurement of land, as well as for the collection of land revenue. Both Kalidasa and NaradaSmriti state that one-sixth of the produce should be claimed as royal revenue. Besides this, there was uparikara, which was levied on cloth, oil, etc. when taken from one city to another. The organizations of traders had to pay a certain amount of commercial tax called Sulka. The king had a right to impose forced labour (visthi),bali, and many other types of contributions. The King's income from royal lands and forests was considered as his income. Besides this, the King's treasury had a right to treasure troves, digging of mines, and manufacture of salt.

4.1.14 Social Conditions

By the beginning of the Gupta age, the Indian society faced complex problems due to the influx of the hordes of foreigners and absorption of many tribal people into the Brahmanical society resulting in the proliferation of sub-castes. The Brahmans retained their supreme position in the society and they were exempted from capital punishment and confiscation of property. On account of the royal patronage and large scale land-grans made to them in the Gupta period, they further improved their social and economic position. The position of Sudras also somewhat improved during this period. They were represented as peasants and were permitted to become traders, artisans, or join the army. But the Chandalas, who were the untouchables, occupied the lowest rank in the order of the mixed castes. They performed the meanest duties, such as carrying unclaimed corpses, executing criminals, hunting, fishery, etc. they lived outside the town or village and strict rules were laid down for preventing pollution of other classes by their contact. When they entered the gate of a city or a market place they struck a piece of wood to make themselves known so that men knew and avoided them, and did not come into contact with them.

4.1.14.1 Position of Women

Women of the upper classes took a keen interest in cultural activities. There were also regular institutions for the education of girls. Among the most striking changes during this period, mention may be made of the increased recognition in Katyayana of the woman's right to her property and allowing the women molested by robbers and others to regain their social status.

Women in the Gupta age were not disqualified from the exercise of public rights, which is evidenced by the examples of queen Prbhavati-gupta, daughter of Chndragupta II, who ruled the Vakataka kingdom as regent on behalf of her minor son. The custom of sati, especially among the ruling families, was coming into general use. Marriages were generally endogamous, and *Anuloma* marriages were more popular. In such cases, the wife of lower caste was permitted to participate in religious rituals. But *Pratiloma*marriages were looked upon with disfavour. There was also a growing tendency to lower the marriageable age of girls. Widow-remarriage was becoming unpopular.

4.1.14.2 Slavery

New rules regarding slavery were framed. Naradasmriti forbidding enslavement in the ascending order of castes declares that a brahman could never be a slave. The sale and purchase of a Brahman woman were also illegal. Any free woman of three castes marrying a slave became a slave. A slave woman bearing a child to her master was released from servitude. There were also a large number of self-sold slaves.

4.1.15 Religion

The Gupta age is usually regarded as an era of Brahmanic revival. There can be no doubt that Brahmanism enjoyed imperial patronage. Some of the rulers make a pointed claim to have revived orthodox rites that had been in abeyance for a long period. But the claim not be taken too literally. It has been rightly pointed out by a shrewd observer that the period of the Guptas is one of culmination, fluorescence rather than of renaissance. Both Buddhism and Hinduism received wide support during this period. Hinduism acquired characteristics that have remained with it, while Buddhism assumed a form that was to lead to its decline. Buddhism no longer received royal patronage in the Gupta period. Jainism remained unchanged and continued to be supported by the merchant communities of western India. Christianity remained confined to the region of Malabar.

The Puranas as we know them in the present form was composed during this time. They are the historical traditions as recorded by the Brahmanas, beginning with the creation of the universe and including detailed genealogies of each dynasty. Originally composed by bards, they were rewritten in classical Sanskrit and contain information about existing Hindu sects, rites, and customs, making them sacrosanct Hindu documents.

4.1.16 Economic Conditions

As regards the economic condition of the people in the Gupta period, a lot of progress was made in agriculture, industry, trade, business, and banking. From the inscriptions o the Gupta period dealing with land, it is clear that it was not easy to secure any fallow, uncultivated or unsettled land for charitable purposes. The extent of intensive cultivation was so much that practically all land was brought under cultivation. The guilds or Srenis or Nigams played an important role in the development of industry, trade, and banking there are references to a guild of Sreshthis or bankers, Kulika or artisans,

Sarthvaha or traders, TailakaSrieni or oilmen, PattavayaSreni or silk weavers, etc. Sometimes, many guilds were combined into a central guild, e.g., Sressthi, Kulika, Nigama or the federated guild of bankers and craftsmen, SresthiSarthvaha, KulikaNigama or the federation of bankers, traders, and artisans. The textile industry seems to have been highly developed during that period. The clothing of the people of India was made of a variety of materials, e.g,.muslin, silk, calico, linen, and wool. The best silk garment was produced at Banares. Cotton cloth of very superior quality was manufactured at Mathura. Ivory was used for making and adoring furniture, manufacturing seal, etc. The iron pillar of Delhi was remarkable, in the field of metallurgy, as it was not rusted so far.

Ceylon enjoyed a central position for trade purposes. The ports of the East and West coast of India were linked together through Ceylon. There was a regular commercial connection between Tamralipti and Ceylon on the one hand and Indonesia and Indo-China on the other.

It may be stated without fear of contradiction that the people of the Gupta period enjoyed a high standard of living. The people in the cities particularly lived a life of luxury. The people were happy and prosperous.

4.1.17 Promotion of Literature

Kalidasa was the greatest Sanskrit poet. He probably flourished the reigns of the emperors Chandra Gupta II and Kumara Gupta I, and thus saw ancient Indian courtly culture at its zenith. He was the author of three dramas, two long poems, “The Birth of the War-god”(Kumarasambhava) and the “Dynasty of Raghu” (Raghuvamsa), and two shorter , the “Cloud-Messanger(Meghaduta) and the Garland of the Seasons (Rtusamhara), as well as of several other works which have not survived. Three plays of Kalidasa have survived: *Malavikagnimitram, Abhjnanashakuntala*, and*Vikramorvasiyam*. His Shakuntalam is regarded as one of the hundred books of the world. It is said that the German Poet, *Goethe* dance with joy when he read *Shakuntala*. Another famous dramatist of the Gupta period was Vishakadatta known for his play *Mudrarakshasa* and *Devi Chandraguptam*. The stories of ‘Panchatantra’were has also written in this period and these continue to fascinate children all over the world. Kamasutra, the standard Indian text on sexual love also belongs to the Gupta period. The other great literary figures of the period were: Sudraka, the author of *Mrichhakatika* (the clay cart), Amarakosa, the compiler of *Amarakosa*, etc., Asanga and Vasubandu were the great Buddhist philosophers of the age.

4.1.18 Development in Science and Astronomy

Aryabhata was the first astronomer to pose the more fundamental problems of astronomy, in A.D. 499. It was largely through his efforts that astronomy was recognized as a separate discipline from mathematics. He calculated π 3.1416 and the length of the solar year to 365.3586805 days, both remarkably close to recent estimates. He believed that the earth was a sphere and rotated on its axis and that the shadow of the earth falling on the moon caused eclipses. His more

revolutionary theories were opposed by later astronomers, who tended to compromise with the elements of tradition and religion. The most interesting work of Varahamihara is the *PanchaSiddantika*, (Five Schools of Astronomy), *Surya Siddhanta*, *RomakSiddhanta*, *PaulisaSiddhanta*, *VasishthaSiddhanta*, and*PaitamahaSiddhanta.* Another most notable work of Varahamihara is *BrihatSamhita*, an encyclopaedia work on architecture, temples, planetary motions, eclipses, astrology, seasons, cloud formation, rainfall, agriculture, mathematics, gemology, perfumes, and many other topics. Brahamagupta was a great astronomer and mathematician of the age. He was the author of Surya Siddhanta. Palakavya wrote Hastyayurveda on the Veterinary science. In the field of medicine, the AstangrhaSangraha of Vagabhatta was a treatise belong to this period.

4.1.19 Art and Architecture

The Gupta age marks the beginning of the free-standing temple architecture, though only a few have survived of the hundreds that must have been built to house either representation of the Gods or lingas. Images of Shakti

4.1.19.1 Temple architecture

The Gupta period marks the beginning of Indian temple architecture. The Gupta temples are simple and unpretentious structures, but their bearing upon later developments is of great significance. The temple near stupa at Sanchi, Kankali Devi temple at Tigawa (Jabalpur), Vishnu, and Varaha temples at Eran, all in Madhya Pradesh. Parvathi Temple at NacnaKuthara, the Siva temple at Bhumara in Madhya Pradesh. The brick temple at Bhitargaon (Kanpur district U.P.), Dasavatara Temple at Deogarh near Jhansi are superb examples of architectural excellence achieved during the Gupta age.

4.1.19.2 Sculpture

The most important contribution of Gupta are is the evolution of the perfect types of divinities, both Buddhist and Brahmanical. A large number of Buddha images have been unearthed at Sarnath near Benares, and one of them is justly regarded as the finest in the whole of India. Stone and bronze images of Buddha have also been found at Mathura and other places. The images of Siva, Vishnu, and other Brhamincal gods are sculptured in some of the fines panels of the Deogarh temple (Jhansi District) and also occur elsewhere. The images are the best products of Indian art. They present a beautiful figure, full of charm and dignity, a graceful pose, and a radiant spiritual expression.

4.1.19.3 Painting

The art of painting reached its height of glory and splendour in this age. The fine fresco paintings on the walls and exiling of the Ajanta Caves have extorted the unstinted admiration of the whole world. Most of the paintings belong to the Gupta period. A fine conception, brilliant colour,

Ajanta.MuralpaintingincaveXVII.Vessantaraja taka.(Photo:©ArchaeologicalSurveyof India)

and admirable drawing invested these paintings with a unique charm which we can only faintly realize in their present ruined condition. In addition to decorative designs "as varied and graceful as they are fanciful" and "executed with masterly skill", they depict sacred objects and symbols, the figures of Buddha, and the incidents of his life. The main themes are taken from the Jatakas. Those known as "The Dying Princess", "The Mother and Child", etc., have won the highest admiration. The fresco paintings at Sigiriya in Ceylon, executed towards the close of the fifth century A.D., show a close resemblance to those of Ajanta. Some fresco paintings of high merit also adorn the caves at Bagh.

4.1.19.4 Metallurgy

The art of casting metals reached a degree of development that may well be regarded as wonderful. Hiuen Tsang saw at Nalanda a copper image of Buddha, about 8 feet high. The Bronze Buddha, found at Sultanganj, is 7/1/2 feet high and is a fine piece of sculpture. The Iron Pillar of Delhi, near the QutbMinar, is a marvellous work belonging to the early Gupta period. A century ago, it would have been difficult, even for the best European foundry, to manufacture a similar piece made of wrought iron.

4.1.20 Conclusion

Thus the Gupta period has rightly been called the Golden age of Indian History. It was during this period that the unification of the country was brought about. The Guptas were able to set up an efficient administration system in the country. They established perfect peace and order all over the country so that it helped all-around growth in all fields. Many poets and philosophers of the age produced works of intellectual and literary eminence. They made the Gupta age the Classical age of ancient India.

4.1.21 Learning Outcome

After learning this lesson the student will be able to explain

1. Sources of the Gupta Dynasty like the Literary, Archaeological sources, and Origin of the Dynasty
2. The Military and Personal accomplishments of Samudragupta.
3. The conquests of Chandragupta II and his contribution to Literature.

Ajanta.MuralpaintingincaveXVII.Vessantaraja taka.(Photo:©ArchaeologicalSurveyof India)

and admirable drawing invested these paintings with a unique charm which we can only faintly realize in their present ruined condition. In addition to decorative designs "as varied and graceful as they are fanciful" and "executed with masterly skill", they depict sacred objects and symbols, the figures of Buddha, and the incidents of his life. The main themes are taken from the Jatakas. Those known as "The Dying Princess", "The Mother and Child", etc., have won the highest admiration. The fresco paintings at Sigiriya in Ceylon, executed towards the close of the fifth century A.D., show a close resemblance to those of Ajanta. Some fresco paintings of high merit also adorn the caves at Bagh.

4.1.19.4 Metallurgy

The art of casting metals reached a degree of development that may well be regarded as wonderful. Hiuen Tsang saw at Nalanda a copper image of Buddha, about 8 feet high. The Bronze Buddha, found at Sultanganj, is 7/1/2 feet high and is a fine piece of sculpture. The Iron Pillar of Delhi, near the QutbMinar, is a marvellous work belonging to the early Gupta period. A century ago, it would have been difficult, even for the best European foundry, to manufacture a similar piece made of wrought iron.

4.1.20 Conclusion

Thus the Gupta period has rightly been called the Golden age of Indian History. It was during this period that the unification of the country was brought about. The Guptas were able to set up an efficient administration system in the country. They established perfect peace and order all over the country so that it helped all-around growth in all fields. Many poets and philosophers of the age produced works of intellectual and literary eminence. They made the Gupta age the Classical age of ancient India.

4.1.21 Learning Outcome

After learning this lesson the student will be able to explain

1. Sources of the Gupta Dynasty like the Literary, Archaeological sources, and Origin of the Dynasty
2. The Military and Personal accomplishments of Samudragupta.
3. The conquests of Chandragupta II and his contribution to Literature.

4. The Economic Prosperity of the country and accounts of Fahien on Economic Development during the Chandragupta II
5. Revival of Hinduism, place of Buddhism and Jainism during this period
6. Contribution of the Guptas to Indian Literature, Art and Architecture

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:ChandraguptaIIOnHorse.jpg#/media/

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Queen_Kumaradevi_and_King_Chandragupta_I

4.1.22 Glossary

Anuloma Marriages: Marriage between a high born man and a

woman of lower standing (by birth)

Bali: It is the oldest Indo-Aryan term for the Royal Revenue. It was probably the basic land, which was used in a different context.

Endogamous: Marrying within a specific social group, religious

denomination, caste, or ethnic group.

Eulogy: Writing in praise of a person or persons or things

Prathiloma marriages: Marriage between a high born Woman and a man of low birth

Sulka: A commercial tax levied upon commodities of both indigenous and foreign origin. Or a tax levied on merchants.

Visaya and Bhukti: an agrarian and administrative unit, probably like district.

Visti : The forced or compulsory labour to be offered by the peasants to the king

4.1.23 Matching

1)Indian Napoleon	a)Devi Chandraguptam
2)Vikaramaditya	b) Malavikaginmitram
3)Kumaragupta I	c) Founder of Gupta Dynasty
4)Allahabad Prasasti	d)Foreign Hordes
5)Hunas	e)Brihatsamhita
6)Kalidas	f)Samudragupta
7)Varahamihara	g)Vyaghra-bla-prakrama
8)Aryabhatta	h)Harisena
9)Srigupta	i)Chandragupta II
10)Vishakadatta	j)Calculated π 3.1416

4.1.24 Examination model Questions

Essay Questions

1. Examine the Contribution of Guptas to Indian Culture?
2. Discuss the administration system of Guptas?
3. Explain the Social, Economic, and Cultural conditions of Guptas
4. Give an estimate of the achievements of Samudragupta?
5. Explain the campaigns of Chandra Gupta II
6. Why did the Gupta period was considered "The Golden age of Guptas"

Short questions

1. Chandragupta II
2. A brief note on Allahabad Inscription
3. Fa-Hien
4. Art and Architecture of Guptas
5. Greatness of Kalidasa

4.1.25 References

1. K.A.Nilakanta Sastri, "A History of South India"
2. R.C. Majumdar, H.C. Ryachaudhuri & Kalikinkar Datta "An Advanced History of India"
3. V.D. Mahajan "Early History of India"
4. V.A. Smith ed. by Percival Spear "The Oxford History of India"
5. Romila Thapar "A History of India" Vol-One
6. B.N.Puri "History of Indian Administration
7. B.S.L Hanumantha Rao "Religion In Andhra"
8. P.N. Chopra ed.(The Gazetteer of India-vol-2) "History and Culture".

Points to Remember

1. The Gupta age is known as the Golden period of ancient India on account all-round progress
2. The Iron Pillar at Mehrauli (Delhi) was the high watermark of progress in the science of metallurgy
3. Samudra Gupta is known as Indian Napoleon and King Poet

4. German Poet, Goethe dance with joy when he read Shakuntala.
5. The Gupta Empire was divided into bhuktis or provinces
6. During the reign of Chandragupta II, India was visited by Fahien, the Chinese traveler.
7. Kumaragupta laid the foundation stone for Nalanda University at Bihar

Things to do

1. An outline map of India show the conquests of Samudragupta.
2. Sketch the empire of the Gupta dynasty on an outline map of India
3. Read the Fa-Hien accounts on India on Google

Asvamedha Sacrifice

It was used by ancient Indian kings to prove their imperial sovereignty: a horse accompanied by the king's warriors would be released to wander for one year. In the territory traversed by the horse, any rival could dispute the king's authority by challenging the warriors accompanying it. After one year, if no enemy had managed to kill or capture the horse, the animal would be guided back to the king's capital. It would be then sacrifice, and the king would be then declared as an undisputed sovereign.

Vikrama Era

It started in 56 BCE and it is known as VikramSamvat or BikramSambt or Vikrami Calendar is the historical Hindu calendar used in the Indian Subcontinent. According to popular tradition, king Vikramaditya of Ujjain (not Chandragupta Vikramaditya) established the VikramaSamvat era after defeating the Sakas.

Panchatantra

The original Panchatantra was composed by Vushnusarman during the Gupta Period played an important part in the literature of the world. About 200 versions of the book exist in more than 50 languages of the World

Allahabad Prasashsti

Harisena, the Poet and Minister of Samudragupta was the author of Allahabad Prasashsti (written in the Sanskrit Language). It is considered "the most important historical document of the classical age". The inscription is a panegyric praising Samudragupta and lists the political and military achievements of his reign.

Gupta Era: Dr.Fleet who put forward the thesis in 1887 that Chandragupta I was the founder of the Gupta era which began in 319-20 A.D. This has done to give certainty to the chronology of the Gupta period.

Multiple Choice

1. Name the three dramas written by Kalidasa

   a) Naganandm, Ratnavali, Priyadarshika b) Naganandm, Ratnavali, Mrichhakatika c) Naganandm, Meghadoota, Priyadarshika d) Vikramorvasiyam, Abhijnanasakuntalam, Malavikagnimitram

2. The Iron pillar at ————————————is a specimen of the excel-lence in metallurgy achieved during Gupta Period

   a) Pataliputra b) Meharouli c) Ujjain d) Kanauj

3. The book on astronomy Panchasiddatinka was written by—

   a) Chandragupta II b) Varahamihara c) Brahmhagupta d) Charaka

4. Who was the founder of famousNalandaUniversity?

   a) Chandragupta II b) Harsha c) Kumaragupta d)Ashoka

5. The famous story of the marriage of Druvadevi, wife of Ramagupta, with the Chandragupta II is described in

   a) Mudra Rakshasa b) Ratnavali c) Malavikagnimitram d) Devichandraguptam

6. Which Gupta king issued the Lyre type of Coins ————?

   a) Samudragupta b) Chandragupta II c) Harsha d) Pulakesin II

హర్షవర్ధనుడు (క్రీ.శ 606-647)

గుప్త సామ్రాజ్య పతనానంతరం ఉత్తర భారతదేశములో స్థానేశ్వరం కేంద్రంగా చేసుకొని పుష్యభూతి రాజ్యం స్థాపించబడింది. పుష్యభూతి స్థాపన గూర్చి సరైన ఆధారాలు లభించనప్పటికీ పుష్యభూతిని వంశస్థాపకుడుగా పేర్కొంటున్నాడు. అయితే, పుష్యభూతి వంశంలో ప్రభాకరవర్ధనుడితోనే రాజ్య స్థాపన జరిగినట్లు తెలుస్తోంది. ప్రభాకరవర్ధనుడికి ఇద్దరు కుమారులు రాజ్య వర్ధనుడు, హర్షవర్ధనుడు, మరియు రాజ్యశ్రీ అనే కుమార్తె కలదు.

రాజ్యశ్రీ మౌఖరి వంశానికి చెందిన గృహవర్మను వివాహం చేసుకుంది. ప్రభాకరవర్ధనుడి కాలంలో రాజ్యంపై హూణులు దండెత్తిరాగా పెద్ద కుమారుడు రాజ్యవర్ధనుడు వారిని అణచివేయడం జరిగింది. ఈ వ్యవధిలోనే ప్రభాకరవర్ధనుడు మరణించాడు. అలాగే గౌడదేశానికి చెందిన శశాంకుడు, మాల్వా దేశానికి చెందిన దేవగుప్తుడు కలిసి గృహవర్మపై దాడిచేసి అతడిని వధించి రాజ్యశ్రీని చేపట్టారు. ఈ విషయం తెలిసిన రాజవర్ధనుడు దేవగుప్తుడిపై దండెత్తి ఓడించాడు. అయితే, మాయోపాయంతో గౌడ శశాంకుడు రాజవర్ధనుడిని చంపించాడు. ఇటువంటి సమయంలో హర్షవర్ధనుడు 'రాజపుత్ర' అనే బిరుదుతో స్థానేశ్వర సింహాసనాన్ని అధిష్టించాడు. అప్పటి హర్షని వయస్సు కేవలం 16 సంవత్సరాలు మాత్రమే.

హర్షుని దండయాత్రలు

హర్షవర్ధనుడు తక్షణ కర్తవ్యంగా రాజ్యశ్రీని రక్షించుకోవడం కోసం వింద్యాపర్వతాలకు వెళ్లి అగ్నిప్రవేశం చేస్తున్న రాజ్యశ్రీని అడ్డగించి స్థానేశ్వరానికి తీసుకొచ్చాడు. గౌడ శశాంకునిపై దండెత్తి ఓడించినట్లు చెప్పుకున్నప్పటికీ దీనికి సరైన ఆధారాలు లేవు. ఆర్.సి. మజుందార్ పేర్కొన్నట్లు హర్షుడు మగదను ఆక్రమించినట్లు, బెంగాల్, గంజాం వరకు జైత్రయాత్రలు కొనసాగించాడు.

గౌడశశాంకుడి మరణం తర్వాతనే హర్షుడు ఒరిస్సా ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించడమే కాక ఉత్తర పంజాబ్, ఉ త్తరప్రదేశ్, బీహార్, బెంగాల్, ఒరిస్సాలను తన ఆధీనంలోకి తెచ్చుకున్నట్లు తెలుస్తోంది.

రెండవ పులకేశితో యుద్ధం (క్రీ.శ 620)

బాదామి చాళుక్యులలో సుప్రసిద్ధుడు రెండవ పులకేసి. హర్షవర్ధనుని సమకాలికుడు. హుయాన్‌త్సాంగ్ రచనల ప్రకారం హర్షుడు దక్షిణ దిగ్విజయ యాత్రలకు బయలుదేరాడు. క్రీ.శ 620లో నర్మదానది ఒడ్డున జరిగిన యుద్ధంలో రెండవ పులకేశి చేతిలో ఓడిపోయాడు. ఈ విషయాన్ని రెండవ పులకేశి 'ఐహోల్ శాసనం'లో సకలోత్తర పథేశ్వరుడిని ఓడించి 'పరమేశ్వరా' అనే బిరుదు పొందినట్లు చెప్పుకొన్నాడు.

సామ్రాజ్య విస్తీర్ణం

హుయాన్‌త్సాంగ్ రచనల ప్రకారం సౌరాష్ట్ర, కన్యాకుబ్జం, బెంగాల్, మిథిల మరియు ఒరిస్సా ప్రాంతాలకు వ్యాపించి ఉన్నదని పేర్కొన్నాడు. రెండవ పులకేశి శాసనం ప్రకారం హర్షుని సామ్రాజ్యం ఉత్తరప్రదేశ్, బెంగాల్,బీహార్, ఒరిస్సా కూడా చేరి ఉన్నాయని చెప్పవచ్చు. హర్షుడు తన రాజధానిని స్థానేశ్వరం నుంచి కన్యాకుబ్జంకు మార్చాడు. కన్యాకుబ్జం సిరిసంపదలతో తులతూగుతూ దుర్భేద్యంగా ఉండేది. నగర రాజధాని చుట్టూ ఉద్యానవనాలు తటాకాలు విరివిగా ఉండేవి.

హర్షుని పరిపాలన

హర్షవర్ధనుడు గొప్ప పరిపాలకుడు. తానే స్వయంగా రాజ్య పర్యటన జరుపుతూ పరిపానా యంత్రాంగాన్ని చూసేవాడు. ప్రజాహిత కార్యచరణలో అలసట తెలియనివాడని హుయాన్‌త్సాంగ్ పేర్కొన్నాడు. తన దినచర్యను మూడు భాగాలుగా విభజించుకొని పరిపాలనను సవ్యంగా నిర్వహించాడు. పర్యటనలోకి వెళ్లినప్పుడు ప్రజలు ఇచ్చే వినతులు స్వీకరించి పరిష్కరించేవాడు. పరిపాలనలో సహాయపడడానికి మంత్రి మండలి ఉండేది. భానుడు పేర్కొన్నట్లు విదేశీ

4. 2 HARSHA VARDHANA (A.D. 606-647)

4.2.1 Objectives

4.2.2 Introduction

4.2.3 Sources

4.2.4. Accession of Harsha

4.2.4.1 Harsha's Conquest

4.2.4.2 War with Pulakesin II

4.2.4.3 The extent of the Empire

4.2.4.4 Kanauj as the Capital

4.2.5 Administration

4.2.5.1 Council of Ministers

4.2.5.2 Divisions of the Empire

4.2.6 Army

4.2.7 Taxes

4.2.8 Harsha's Religion

4.2.8.1 Kanauj Assembly

4.2.8.2 Prayaga Assembly

4.2.9 Literary works

4.2.10 Estimate

4.2.11 Hiuen Tsang or Yuan Chwang

4.2.11.1 Accounts on Indian conditions

4.2.12 Nalanda University

4.2.13 Learning outcome

4.2.14 Matching

4.2.15 Essay Questions

4.2.15.1 Short answer Questions

4.2.16 References

వ్యవహారాల మంత్రిగా అవంతి, సర్వసైన్యాధ్యక్షుడిగా సింహనందుడు, అశ్వదళాధిపతిగా కుంతల, గజదళాధిపతిగా స్కందగుప్తుడు కలరు. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులుగా మహారాజ, రాజస్తీయ, కుమారమాత్య, ఉపరిక లాంటి వారు కలరు. వీరు రాజు ఇచ్చే ఆజ్ఞలను అమలు జరిపేవారు. హర్షుడు తన రాజ్యాన్ని రాష్ట్రాలుగా, ప్రాంతాలుగా, జిల్లాలుగా విభజించాడు. రాష్ట్రాలను భుక్తులుగా , భుక్తులను విషయాలుగా విభజించాడు. విషయాలను నేటి జిల్లాలతో పోల్చవచ్చు. గ్రామ పరిపాలన గ్రామ క్షపతలిఖ ఆధ్వర్యంలో ఉండేది. ఇతనికి సహాయంగా కర్ణికలు అనే ఉద్యోగులు సహాయపడేవారు.

హర్షుని సైన్యం

హుయాన్‌త్సాంగ్ రచనల ప్రకారం 50 వేల పదాతి దళం, ఒక లక్ష అశ్విక దళం, 60వేలు గజబలాలు గలవు. హర్షుని సైన్యంలో యుద్ధ రథాలకు పెద్ద ప్రాధాన్యత లేదు. అశ్విక దళాధికారులను భృహదీశ్వర అని పిలిచేవారు. సైన్యాలకు మహాసేనాపతి సర్వసైన్యాధిపతిగా వ్యవహరించేవారు. సైన్యానికి కావాల్సిన సౌకర్యాలు, జీతభత్యాలు హర్షుడు క్రమపద్ధతిలో చెల్లించేవాడు.

పన్నుల విధానం

హర్షుని కాలంలో మూడు రకాలైన పన్నులు వసూలు చేసేవారు. అవి భాగ, హిరణ్య, బలి. భాగ అనేది భూమి శిస్తు కాగా, హిరణ్య అనేది నగదు రూపంలో రైతులు లేదా వర్తకులు చెల్లించే పన్ను. బలిదేనికి వసూలు చేసేవారో తెలీదు. పండిన పంటలో 1/6వంతు పన్నును వసూలు చేసేవారు. నిర్బంధ సేవ అమలులో ఉంది. అయితే, ప్రజలపై పన్నుల భారం చాలా తక్కువని హుయాన్‌త్సాంగ్ పేర్కొన్నాడు.

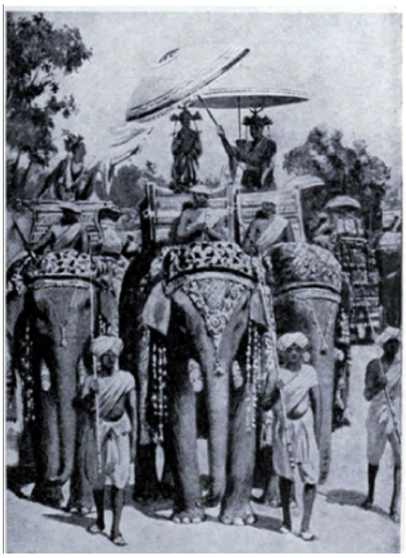

"King Harsha pays homage to Buddha", a 20th-century artist's imagination

హర్షుడి మతం

పుష్యభూతి వంశంలో రాజులు, రాణులు తమకు నచ్చిన మతాన్ని ఆచరించే ఆచారం మొదటి నుంచి ఉంది. ప్రభాకర వర్ధనుడు సూర్య ఆరాధకుడు. రాజ్య వర్ధనుడు మరియు రాజ్యశ్రీ బౌద్ధమతాన్ని ఆచరించారు. హర్షుడు స్వయంగా శైవ మతాభిమాని. శివుడు, సూర్యుడు, బుద్ధునికి దేవాలయాలు నిర్మించినట్లు హర్షుడు చెప్పుకున్నాడు. తర్వాత కాలంలో బౌద్ధమతంలోని మహాయాన శాఖను ఆదరించాడు.

కనోజ్ పరిషత్

హర్షుడు క్రీ.శ 643లో కనోజ్ పరిషత్ మరియు మహా మోక్ష పరిషత్‌లను జరిపించాడు. హుయాంత్సాంగ్ కోరిక మేరకు కనోజ్‌లో మహాయాన బౌద్ధమత ప్రాసస్త్యాన్ని చాటడానికి ఒక పరిష్యత్‌ను ఏర్పాటు చేశాడు. ఈ సమావేశానికి దేశవ్యాప్తంగా 20 మంది రాజులు, వేలాది మంది బౌద్ధ భిక్షువులు, బ్రాహ్మణులు మరియు జైనమత ఉపాసకులు హాజరయ్యారు. ఈ సందర్భంగా హర్షుడు బంగారు బుద్ధ విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించాడు. ఈ పరిషత్ 23 రోజులు కొనసాగి మహాయాన బౌద్ధం గురించి చర్చించడం జరిగింది.

ప్రయాగ మహామోక్ష పరిషత్

హర్షుడు ప్రతి ఐదేళ్లకు ఒక పర్యాయం మహా మోక్షపరిషత్‌లను నిర్వహించేవాడు. దీనినే సర్వధాన కార్యక్రమము అని కూడా పిలవవచ్చు. హర్షుడు ఇటువంటి సమావేశాలు ఆరు జరిపినట్లు ఆరవదానికి హుయాన్‌త్సాంగ్ హాజరైనట్లు

4.2.1 Objectives

1. Trace the chief events leading to the establishment of Phusybhuti Dynasty.
2. Military conquests of Harhavardhna
3. Harsha's contribution to Buddhism and his religious tolerance.
4. Understand the Administration and Social, Economic conditions of this period.
5. Account of HuienStang and its contribution to Ancient Indian Histoy
6. Harsha's Contribution to Education and Literature.

4.2.2 Introduction

After the disintegration of the Gupta Empire, many small kingdoms were established in Northern India. One such small kingdom Sthameshwar emerged as a seat of power in the region of Kanauj. However, the origin of the kingdom is shrouded in obscurity. According to Bana, the kingdom was founded by Pushyabuti. However, he does not mention the successors of Pushyabuti and starts with Prabhaakrvardhana. Prabhakaravardhana is considered to be the founder of this kingdom. Prabhakara Vardhana married Yasovati with whom he had two sons and a daughter. Harsha was the second son, his elder brother being named Rajya Vardhana. Rajya Sri, their only sister, was nearly two years younger than Harsha. The princess Rajya Sri was married to Grahavarman, the son of Avanta Varman Mukhari. The Mukharis was a most illustrious family but they do not seem to have attained great political power at any time.

4.2.3 Sources

The main sources of Harshavardhana dynasty were Bana'sHarsha, three Dramas entitled Ratnavali, Naganada, and Priyadarshika were written by king Harsha himself, and HiuenStang's Si-Yu-Ki. , Harshacharita is a history of the reign of Harsha. The Ratnavali and Priyadarshiki deal with love and court intrigue. Naganada refers to the charity and magnanimity of Harsha.

In addition to the above, inscriptions of Harshaviz, Madhuban Inscription, Sonepat inscription, and Banskhera inscription, etc. also the souses of Harsha Dynasty.

4.2.4 Accession of Harsha

Rajyavardhan and Harshavardhan were sent on an expedition against Hunas. However, before the Hunas could be subdued, the news came that Prabhakr-vardhan has died. In the meanwhile Gruhavarman the brother-in-law of Rajyavardhana was killed by Devagupta of Malva. Rajyavardhan marched against the enemies and defeated Devagupta. But the ally of Devagupta, Sasanka of Bangal attacked Rajyavardhan and killed him. When news of the death of Rajyavardhan came, Harsha was only 16 years of age. He was reluctant to occupy the throne. However, he was prevailed upon to do so by the councillors of the state. Thus, he became the king of Sthaneswar in 606 A.D.

ఆధారాలు పేర్కొంటున్నాయి. ఐదు లక్షల మంది ప్రజలు ఈ పరిషత్‌ను వీక్షించినట్లు హుయాన్‌త్సాంగ్ పేర్కొన్నాడు. ఈ పరిషత్‌లో హర్షుడు, బుద్ధుడు, సూర్య మరియు శివుని విగ్రహాలు ప్రతిష్టించి అనేక వేల మందికి బహుమతులు, భూదానాలు, వస్తు మరియు నగదు రూపంలో భూరీ విరాళాలు ఇచ్చారు. ఈ విధంగా ఐదు సంవత్సరాలుగా కూడబెట్టిన ధనాన్ని ప్రజలకు ఇచ్చేవాడని, చివరకు తన విలువైన దుస్తులు కూడా దానం చేసి సోదరి రాజ్యశ్రీ ఇచ్చిన ముతుక బట్టలు ధరించి రాజ్యానికి వెళ్లేవాడని హుయాంత్సాంగ్ పేర్కొన్నాడు.

హర్షుని భాషా సేవా

హర్షుడు గొప్ప పరిపాలకుడేగాక విద్యాపోషకుడు. సంస్కృత భాషలో రత్నావళి, ప్రియదర్శిక, నాగానందం అనే నాటకాలు వ్రాశాడు. హర్షుడి ఆస్థానంలోగల బాణుడు హర్ష చరిత్ర మరియు కాదంబరిలను వ్రాశాడు. హరిదత్త, జయసేన, మయూరుడు, మతంగా, దివాకరులు అనే వారు కూడా హర్షుని ఆస్తానంలో కలరు. హర్షుడు నలందా విశ్వవిద్యాలయానికి నూరు గ్రామాలను దానం చేసి విద్యాభివృద్ధికి ఎనలేని సేవచేశాడు.

హర్షుని ఘనత

హర్షుడు క్రీ.శ 647లో పరమపధించాడు. ప్రాచీన భారతీయ చరిత్రలో గొప్ప రాజుగా వెలుగొందినవాడు. ప్రజా నిర్వహణలో రాత్రనక, పగలనక శ్రమించేవాడు. ప్రజాసంక్షేమం కోసం రాజ్య పర్యటనలు చేసి వారి సమస్యలను పరిష్కరించిన ఘనుడు. గొప్ప పరిపాలకుడేగాక సముద్రగుప్తుని వలె సాహిత్యాన్ని ప్రోత్సహించి అశోకుని వలె బౌద్ధ మతాన్ని ఆచరించి పేరు ప్రఖ్యాతలు సంపాదించుకున్నవాడు. బౌద్ధ మతాన్ని కూడా ఆచరించి సర్వమత సహనాన్ని నిరూపించాడు. హిందూ యుగంలో హర్షుడు అక్బర్ అంతటి వాడని కొందరు చరిత్రకారులు పేర్కొన్నాడు.

హుయాన్‌త్సాంగ్

హర్షుని పరిపాలనా కాలంలో భారత దేశాన్ని సందర్శించిన హుయాన్‌త్సాంగ్ చైనా దేశ బౌద్ధ మతస్తుడు. ఇతనికి యాత్రికులలో రాజు, శాఖ్యముని, న్యాయశాస్త్ర పండితుడు అనే బిరుదులు కలవు. 20 సంవత్సరాల ప్రాయంలోనే బౌద్ధ భిక్షువుగా మారి బౌద్ధమత ప్రాశస్థ్యాన్ని తెలుసుకోవడానికి తన యాత్రను ప్రారంభించాడు. దాదాపు మూడు వేల మైళ్లు ప్రయాణించి అనగా కాబుల్, తాష్కెంట్, సమర్‌ఖండ్, గాంధారాలకు చేరుకున్నాడు. క్రీ.శ 635 నుంచి 643 వరకు హర్షుని ఆస్తానంలో గడిపి క్రీ.శ 645లో చైనా దేశానికి చేరుకున్నాడు. ఈ పర్యటనలో హుయాన్‌త్సాంగ్ భారత దేశంలో తాను చూసిన, విన్న విషయాలను సేకరించి సి-యూ-కీ అనే గ్రంథంలో పొందపర్చాడు. క్రీ.శ7వ శతాబ్దం కాలం నాటి సాంఘీక మత రాజకీయాలను తెలుసుకొనడానికి గొప్ప ఆధారమని వి.వి.స్మిత్ పేర్కొన్నాడు.

హుయాన్‌త్సాంగ్ రచనలో అమూల్యమైన విషయాల సేకరణకు ప్రభుత్వ గజెట్‌లాగా ఉపయోగపడిందని ఆ.కె.ముఖర్జీ వ్యాఖ్యానించాడు. హుయాంత్సాంగ్ ఎనిమిది సంవత్సరాలపాటు భారత్‌లో గడిపినందున అతడు వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలు, వ్రాసిన విషయాలు సత్యదూరం కాజాలవు. హర్షుని కాలంలోగల నగరాలు, గ్రామాలు శోభాయమానంగా ఉన్నాయని పేర్కొన్నాడు. బౌద్ధ సంఘారామాలను అద్భుతమైన రీతిలో నిర్మించారు. నాటి ప్రజల జీవన ప్రమాణం హెచ్చు. ప్రజలు ఆరోగ్యవంతమైన ఆహారం స్వీకరించేవారు. కొన్ని సందర్భాలలో మాత్రమే మాంసాహారాన్ని భూజించేవారు.

హుయాన్‌త్సాంగ్ కాలం నాటికి అనేక నగరాలు పతనమై వాటి స్థానంలో కొత్త నగరాలు అనగా కనోజ్, ప్రయాగ, లాంటి నగరాలు ప్రాధాన్యతను సంతరించుకున్నాయి. కపిలవస్తు, శ్రావస్తీ జనసంచారం లేని ప్రాంతాలుగా తయారయ్యాయి. నలంద, వల్లభి విద్యాలయాల్లో బౌద్ధమతం అత్యంత ప్రాధాన్యత సంతరించుకుంది. సమాజంలో కులవ్యవస్థ కలదని, కులాంతర వివాహాలు, సహపంక్తి భోజనాలు కూడా లేవని పేర్కొన్నాడు. అంటరానితనం సమాజంలో ప్రబలంగా ఉంది. కసాయి వారు, మాంసం విక్రేతలు గ్రామం వెలుపల ప్రత్యేకంగా నివసించేవారు.

హర్షుడు గొప్ప విద్యా పో షకుడని అతడి ఆస్తానంలో అనేక మంది సాహితీవేత్తలు గలరు. హర్షుడు గొప్ప దానశీలిగా నలందా విశ్వవిద్యాలయానికి నూరు గ్రామాలు బహుమానంగా ఇచ్చినట్లు పేర్కొన్నాడు.

4.2.4.1 Harsha's Conquests

As soon as Harsha had taken over the administration he vowed that he will not rest till he had avenged the murder of his brother and the ill-treatment of his sister. Harsha's immediate objects were two. He wanted to take Kanyakubja and set free his sister who was imprisoned there, and he wanted to punish Sasanka, the king of Bengal. Harsha got the information that Rajyasri had escaped from the prison and entered the Vindhya forests. With the help of forest chiefs like Vyaghra-Kethu, Bhukampa, and Nirghata and the ascetic teacher Divakrmitra and his disciples. Harsha was able to rescue Rajyasri who was just going to burn herself by throwing herself into the fire.

Sasaka, the king of Bengal or Gauda, was a contemporary of Harsha. He was an ally of Devagupta, the Ruler of Eastern Malava, when the latter attacked and destroyed the power of Grha-Varman of Kanauj. When Devagupa was defeated by Rajyavardhan, the latter was invited by Sasanka to his quarters and killed there. No wonder, Sasanka was the target of Harsha. It is doubtful whether Harsha came into conflict with Sasanka and annexed his empire. Because, a Ganjam inscription dated 619 A.D. indicated that Sasanka was ruling over a fairly large kingdom which included Bengal, Magadha, and a part of Orissa with the epitaph Maharajadhiraja. Hence Dr. R.C. Majumbar suggested that Harsha conquered Magada and carried on his victorious raids through West Bengal as far as Kongoda (Ganjam) region of Orissa state.

Harsha carried on a military campaign as far as Orissa, probably after Sasanka's death, and made himself master of the vast territory comprising Eastern Punjab, Uttar Pradesh, Bihar, West Bengal, and Orissa, together with a few other adjoining regions. Independent kings like his son-in-law, the king of Vallabhi, and his ally, king Bhaskaravarman of Kamarupa offered him homage and even attended his court.

4.2.4.2War with Pulakesin II

The Chalukya kingdom in the Deccan, founded in the middle of the sixth century, was raised to a paramount position by its king, Pulakesin II, the contemporary of Harsha. A lot of importance has been attached to the war between Harsha and Pulakesni II. Hiuen Tsang tells us that Harsha himself marched at the head of his troops to fight against Pulakesin II. The northern monarch, impatient of a rival, attacked Pulasekin about A.D. 620, but was defeated, and obliged to accept the Narbada as his southern frontier. It was claimed that Pulakesin II acquired the Title of Prameshwar "by defeating Harshavadhana, the warlike lord of all the regions of the north".

4.2.4.3 Extent of the Empire

According to Hiuen Tsang, Harsha reduced the neighbouring states to subjection, invaded the states which had refused allegiance, and ultimately brought the Five Indies of Saurashtra, KanyaKubja, Gauda, Mithila, and Orissa. Countries far and near also gave allegiance to him. South Indian inscriptions tell us that Harsha was the supreme sovereign of Uttarapatha or Northern India (Sakalottarapathanath). His empire included Punjab, Uttarpradesh, Bihar, West Bengal, and Orissa. In the words of B.N. Sharma, "Harsha was certainly the paramount ruler of the entire

నలందా విశ్వవిద్యాలయం

ప్రాచీన భారతదేశంలో ఉన్న విద్యాకేంద్రాలలో ఉన్నతమైనది మహావిహార లేదా నలందా విశ్వవిద్యాలయం. దీనిని గుప్త వంశానికి చెందిన మొదటి కుమారగుప్తుడు స్థాపించాడు. ఈ విశ్వవిద్యాలయాన్ని మధ్యయుగ ఐరోపాలోని విశ్వవిద్యాలయాలతో పోల్చవచ్చు. ఈ విశ్వవిద్యాలయాలకు అనుబంధంగా అనేక కళాశాలలు కలవు. ఈ విశ్వవిద్యాలయంలో పదివేల మంది విద్యార్థులు, 1510 మంది అధ్యాపకులు కలరని, అన్ని అంశాలను బోధించే అధ్యాపకులు ఉన్నట్లు హుయాన్‌త్సాంగ్ రచనల ద్వారా తెలుస్తున్నది. ఈ విశ్వవిద్యాలయంలోని హుయాన్‌త్సాంగ్ మరియు ఇత్సింగ్ అనేక విషయాలపైన విద్యను అభ్యసించారు. ఇక్కడ ప్రతిరోజు వివిధ అంశాలపై చర్చలు జరిగేవని ఇత్సింగ్ పేర్కొన్నాడు. విశ్వవిద్యాలయంలో కొరియా, మంగోలియ, జపాన్, చైనా, టిబెట్ మరియు శ్రీలంక దేశాల నుంచి వచ్చిన విద్యార్థులు అనేక మంది కలరని చైనాయాత్రికులు పేర్కొన్నారు. కొంత మంది విదేశీ విద్యార్థులు తమ పేర్లను కూడా మార్చుకొని భారతీయ సంస్కృతిని అభిమానించిన వారు కూడా ఉన్నారు. ప్రకాశ, చంద్రదేవ, శ్రీదయ అనే పేర్లు తరచుగా ఇక్కడే వినిపిస్తాయి. నలంద విశ్వవిద్యాలయంలో మూడు విభాగాలుగా అతిపెద్ద గ్రంథాలయాలు ఉండేవి. అవి రత్న సాగర, రత్నదావి, రత్నరంజత్. ఇత్సింగ్ పర్యటించే కాలం నాటికి నలంద విశ్వవిద్యాలయానికి బహుకరించిన గ్రామాల సంఖ్య 200 పెరిగింది. వేదములు, సాంఖ్య, యోగ, ఖగోళ, వైద్య శాస్త్రాలను బోధించే పండితులు కలరు. ఈ విధంగా ఐదు వందల సంవత్సరాల పాటు వర్ధిల్లిన విశ్వవిద్యాలయం కాలగమనంలో అంతరించిపోయింది. దీనికి ప్రధానంగా రెండు కారణాలు చెప్పవచ్చు. బౌద్ధమత క్షీణత మరియు విదేశీ దండయాత్రలు.

https://commons.wikimedia.org/wiki/ile:Nalanda_University_India_ruins.jpg#/media/File:Nalanda_University_India_ruins.jpg

North who ruled over the greatest empire of his times.”

4.2.4.4Kanuj as the Capital

Harshavardhana was shifted his capital from Sthaneswar to Kananuj. The ancient town of Kanauj (Kanykubja) on the Ganges, which was selected by Harsha as his capital, was converted into a magnificent, wealthy, and well-fortified city, nearly four miles long and a mile broad, furnished with numerous loft building, and adorned with many tanks and gardens. The Prosperity of Kanauj was expressed in its “lofty structures, beautiful gardens, and tanks of clear water and the museum of rarities collected from strange lands”.

4.2.5 Administration

King Harsha was the pivot of administration. He believed that the king must constantly exert himself to keep administrative efficiency. Hiuen Tsang tells us that Harsha was indefatigable. The day was too short for him. He divided his day into three parts of which one was devoted to the affairs of the State. He believed in the utility of inspection tours. He got prepared temporary buildings for his stay while on tour. When the king halted at any place, the people could interview him and put before him their grievances.

It is true that theoretically, the Government of Harsha was an autocracy. However, a large amount of self–government was allowed in the hands of the village communities. There was considerable co-operation between the Central Government and the popular bodies of the kingdom.

4.2.5.1 Council of Ministers

The king was assisted by a council of Ministers. The Council exerted itself whenever there was a vacancy to the throne. In the capital, Secretariat was played a crucial role in conducting the daily affairs of the kingdom. Bana refers to Avanti as Minister for Foreign Relations and War. He describes Simhananda as the Commander-in-Chief of Harsha. Kuntala is described by him as the Chief cavalry officer. Skandagupta is mentioned as the chief commandant of the elephant force. In the Madhuvana copper plate, Skandagupta is described as MahapramataraMahasamanta. In the same plate, the name of Samanta Maharaja Isvaragupta is given as Keeper of Records. The names of the Chief Officers of state were Mahasamnta, Maharaja, Daussadhasadhanika, Parmatara, Rajasthniya, Kumaramatya, Uparika, Vishayapti, etc.

4.2.5.2 Divisions of the Empire

The kingdom of Harsha was divided into provinces, divisions, districts, etc. We do not have information regarding the number of provinces under Harsha. Bana refers to various Lokapalas in Harshacharita. Provinces were divided into Bhuktis(provinces).Madhuban and Banskhera copper plates make a mention of at least two Bhuktis viz. *SarsvatiBhukti* and *AchchitraBhuikti*.Bhukti was divided into many Vishays. They probably corresponded to the modern district. In each Vishaya, there were many Pathakas. The administration of the village was in the hands of a headman called Gramkshapatalika. The latter was assisted by several clerks known as Karnnikas. There is no reference to the village councils.

4.2.6 Army

According to HiuenStangHarsha was maintained a huge army. The number of foot soldiers was 50,000. The cavalry consisted of one lakh o horsemen. The elephants were roughly 60,000. Chariots did not form an important branch of the army. Ordinary soldiers were called Chatas and Bhatas. Cavalry officers were known as Brihadasvavara. The Commander-in-Chief was known as Mahasenapati. The soldiers were levied according to the requirements of the service. They were promised certain salaries and were publicly enrolled.

4.2.7 Taxes

There are references to three kinds of taxes viz., Bhaga, Hiranya, and Bali. Bhaga was the land tax that was paid in kind. Hiranya refers to those taxes which were paid in cash whether by farmers or by merchants. It is difficult to say which particular taxes were implied by the term Bali. The share of the king from agricultural produce was one-sixth. There was forced labour but was paid for. Hiuen Tsang tells us that taxation was very light.

4.2.8Harsha's Religion

The members of the royal family to which Harsha belonged acted freely on their individual preference in the matter of their religion. Prabhakar-Vardhan was a devotee of the sun. It is stated that he offered every day to the Sun "a bunch of red lotuses set in a pure vessel of ruby and tinged, like his own heart, with the same hue." Rajyavardhan was a Buddhist. Harsha himself his devotions among three deities of the family, viz., Siva, Surya, and Buddha. He is stated to have erected costly temples for the service of all three. However, in his latter days, he began to favour the Mahayana form of Buddhism. This was the result of the influence exercised on him by HiuenStang.

4.2.8.1Kanauj Assembly

In 643 the Chinese pilgrim witnessed two grand assemblies, one in the city of Kanauj, the other the quinquennial assembly known as the Mahamokshaparishad, in the "arena of charitable offerings" at Prayaga (Allahabad).

The Kanauj assembly was summoned to honour Hiuen Tsang the Mahayana form of Buddhism which he preached. It was attended by twenty kings, besides thousands of Buddhist, Brahmanical, and Jaina theologians and priests. The impressive spectacle was presented by a golden statue of the Buddha kept in a lofty tower and a gorgeous procession of elephants that escorted an image of the Sakya sage to the hall of assembly. This meeting lasted for 23 days and was one-sided preaching of Mahayanism.

4.2.8.2 Prayaga Assembly

In the same year, Harsha arranged another assembly (Mahamoskhaparishad) at Prayaga. The gathering at Prayaga included about 500,000 people who had been summoned from the distant corners of the "Five Indies" to receive gifts from the emperor. Harsha went to the spot accompanied by the Chinese Master of the Law and the kings of twenty countries. Images of

Buddha, Adityadeva (the Sun and Isvaradeva (Siva) were installed on successive days and precious articles were distributed in charity on each occasion. All being given away, he begged from Rajyasri an ordinary garment, and having put it on, he paid worship to the Buddhas of the ten regions, and rejoiced that his treasure had been bestowed in the field of religious merit.

4.2.9 Literary works

Harsha was not only a conqueror and administrator but also a man of learning. He is credited with the composition of a grammatical work, sundry poems, and three Sanskrit plays, "Ratnavali", "Priyadarshika", and "Nagananda"(The joy of the Serpents). Bana, the writer of HarshaCharita, has paid a tribute to Harsha on account of his poetical skill, originally and wide learning. Harsha had a large number of scholars in his court. Bana was the chief among them and he wrote Harshacharita and Kadambri. Haridatta was also patronized by Harsha. Jyasena was famous for his learning in various subjects and Harsha offered to him the revenues of eighty villages in Orissa. However, the offer was declined by Jaysena. The other literary figures of his court were Matanga, Mayura, Divakara, etc.

4.2.10 Estimate

Harsha died in A.D. 646 or 647. He was undoubtedly one of the greatest kings of ancient India.Harsha was an ideal ruler. Hiuen Tsang tells us that "he was indefatigable and forget sleep and food in his devotion to good works". He made visits of inspection throughout his dominions and was prompt to reward the virtuous and punish the evil doe. Harsha also showed a taste for literature and the art of peace that reminds one of the versatile hero, Samudragupta. In his later days, he sought to emulate, perhaps eloquent testimony to his pious foundations, his toleration, liberality, and benevolence, all irrespective of caste and creed. H.G. Rawlinson places Harsha with Ashoka and Akbar. He says. "Harsha was remarkable man and stands besides Ashoka and Akbar among the greatest rulers that India has produced. Solider and administrator, unwearied in his efforts for the good of his subjects, pious and merciful, patron of literature and himself a poet and dramatist of distinction, he stands forth on the page of history a bright and fascinating figure. "

A great general and just administrator, he was even greater as a patron of religion and learning. He gathered around himself some of the finest intellectuals and holiest sages – men like Bana, Mayura, Divakara, and Hiuen Tsang. According to K.M. Panikkar "Like Akbar, Harsha was a military monarch for the greater part of his reign. In spite of obvious shortcomings, Harsha was without doubt an enlightened monarch and deserves to be considered among India's greatest rulers.

4.2.11 Hiuen Tsang or Yuan Chwang

Hiuen Tsang was a Chiese Pilgrim who visited India between 630 and 644 A.D. He is called the "Prince of Pilgrims", "Master of the Law", and "Present Sakyamuni.".He was the fourth son of a learned Chinese gentleman of honourable lineage, and from childhood was a grave and ardent student of Buddhism. When he started on his travels at the age of twenty-nine was already

famous as a Buddhist sage. His intense desire to obtain access to the authentic scriptures in the Holy Land of India nerved him to defy the imperial prohibition of traveling westward, and sustained him through all the perils of his dangerous journey, which exceeded 3000 miles in length, as reckoned from is starting place in western China to Kabul, at the gates of India. The narrative of his adventures, which we possess in detail, is interesting as romance.

The dauntless pilgrim travelled by the northern route, and after passing Lake IsssikKul, Tashkent, Samarqand, and Qunduz arrived in the Kingdom of Gandhara about the beginning of October 630 A.D. Between that date and the close of 643 A.D. he visited almost every province in India, recording numberless exact observations on the country, monuments, people, and religion, which entitle him to be called 'the Indian Pausanias'.

He returned by the southern route, crossing the Pamris and passing Kashgar, Yarkand, Khotan, and Lop-nor-a truly wonderful journey. Eight years 635 to 643, had been mostly spent in Harsh's dominions. Early in 645, he reached his native land, bringing with him a large and valuable collection of manuscripts, images, and relics. He occupied the remainder of his life in working up the results of his expedition with the aid of a staff of scholars and died in 664 at the age of sixty-four. His high character, undaunted courage, and profound learning deservedly own the respect and affection of the Chinese emperor and all his people the memory of the Master of the Law, the title bestowed upon him by universal consent is still as fresh in Buddhist lands.

Hiuen Tsang has left to us an account of his travels which can be seen in the Buddhist record of the Western world by Beal or "Yuan Tsang's Travels in India" by Watters. A biography of Hiuen Tsang was written by his friend Hwui-li. This has been translated by Beal in "Life of Hiuen Tsang".

4.2.11.1 Accounts on Indian Conditions

It has rightly been pointed out by Dr. R.K. Mookerjee that his account of India left to us by Hiuen Tsang "reads like a Gazetteer in the scope of it's enquire and its wealth of detail." It gives us copious information on the social, political, economic, religious, and administrative aspects of the life of India during the first half of the seventh century. The importance of the information lies in the fact that this information was given by a person who stayed in India for a long period, knew the language of the country, and wrote what he saw with his own eyes. He had put down all his experience and observations in a book called Si-Yu-Ki (Buddhist Records of the Western world).

The town and villages have inner gats; the walls are wide and high; the streets and lanes are tortuous, and the roads winding. The thoroughfares are dirty and the stalls are arranged on both sides of the road with appropriate signs. The Sangharams (monasteries) are constructed with extraordinary skill.

He tell that the people had a high standard of living. Both gold and silver coins were in circulation. Cowrie shells and pearls were also in circulation. The soil was rich and there was a lot of production.

The staple food of the people was wheaten cakes, parched grains, and sugar, ghee, and

milk preparations. On certain occasions, fish, venison, and mutton were also eaten. Beef and the flesh of certain wild animals were completely forbidden.

Many cities have come into prominence and old ones are on the decline. Patiliputra was no longer the premier city of Northern India and its place was taken by Kanauj. Prayaga had also become an important place. Sravasti was in ruins. Kapilavastu had only 30 monks. Buddhism was strong in places like Nalanda and Valabhi.

The Caste system was in vogue. There were no inter-caste marriages and inter-dining between different castes. There was a system of untouchability. Butchers, fishermen, and scavengers were forced to live outside the city.Harsha was a great conqueror and a learned man and also patronized the learned people.Harsha was punctual in the discharge of his duties and ideal ruler. He looked into the affairs of the state.

The Nalanda University was primarily a Buddhist Vihara. It was established to propagate the teachings of Buddha. However, the Nalanda University outgrew the limits of a mere Vihara of Buddhist learning. There were more than 10,000 students including teachers of all kinds.

A lot of property was donated to Nalanda University for maintenance. King Harsha allotted revenue of 100 villages for the maintenance of the Village.

4.2.12Nalanda University

The best example of India's achievement in education was the Mahavihara or the University of Nalanda. Kumaragupta I of the Gupta dynasty was the founder of this magnificent University. The Nalanda University was the Oxford of Mahayanism and rival of Kashi. What Cluny and Clairvaux were to France in the Middle Ages, Nalanda was to India to this central institution were affiliated the individual Viharas or colleges serving as units of residence. According to Chinese pilgrim, Hiuen Tsang Nalanda was a postgraduate university for advanced study and research and counted on its permanent rolls 10,000 students who were taught by 1510 teachers. Hiuen Tsang was a student of this University for five years. Another Chinese Scholar I-tsing spent ten years there. Nalanda was also famous for its "Schools of Discussion" as noted by the Chinese pilgrim who stated that the teachers between them delivered daily 100 discourses which "the students attended without fail even for a minute". It may be noted that Nalanda as a center of the advanced study included in its enrolment a large proportion of foreign students who hailed from countries like Korea, Mongolia, Japan, China, Tukhara, Tibet, and Ceylon. Some of these foreign students assumed Indian names. For instance, Hiuan Chao called himself Prakasamti, Tao-shingChandradeva, and Tao Hi Sridava.

Nalanda counted as its teacher's masters-minds like Silabhadra, the president of the University, Nagarjuna, Arya Deva, Asanga, Vasubandhu, Dharmapala, Chandrapala, Silabhadra, and Dinnaga, some of whom were founders of philosophical systems.

The university had its own seal bearing the inscription, Sri NalandaMahavihariya-Aryabhiksu-Sanghasya. It had a library which was housed in three buildings one of which was of nine storeys and named Ratnasagara, (Sea of gems), Ratnaodadhi (Ocean of Gems), and

Ratnaranjak (Collection of Gems) of Nalanda. Nalanda University had fine hostels whose tops “kissed the clouds”, as stated in an inscription of a Maukhari king.

The university was maintained by grants of lands. King Harsha made to it a gift of 100 villages. At the time of I-tsing it owned 200 villages.

It was a center of study for humanities, religion, and philosophy and also for arts and crafts including medicine. It produced images in stone and bronze under its great masters, Dhiman and Bitpalo, father and son natives of Varendra. Hiuen tells us that people came to his University to perfect their knowledge. After acquiring that knowledge, they went to various parts of the world.

The University of Nalanda continued to flourish for five centuries even after the visit of I-sting. The history of the end of the Nalanda University in a way the history of the extinction of Buddhism from India.

4.2.13. Learning Outcome

1. After learning this lesson the student will be able to explain
2. Origin of the Phusybhuti dynasty and its rulers
3. Conditions of North India, when Harshavardhana came to power
4. The conquests of Harshavardhana and his contribution to Literature.
5. Account of Hiuen Tsang on 7th century of India- with special reference to Harshavardhana dynasty
6. Socio-economic condition and cultural development under the ruler of Harashavardhana
7. The glorious history of Nalanda University and its contribution to Education.

(By Classical Numismatic Group, Inc. http://www.cngcoins.com, CC BY-SA 3.0, https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=61069595)

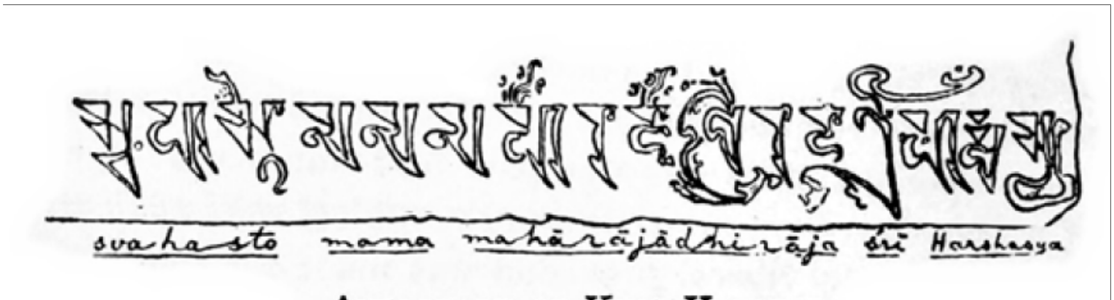

AUTOGRAPH OF KING HARSHA.

4.2.14 Matching

1)Huien Tsang	a)Watters
2)Kanauj	b)Beal
3)Kumaragupta I	c)Prince of Pilgrims
4)Yuan Tsang's Travels in India	d)A.D. 606 -646
5) Life of Hiuen Tsang	e)HarshaCharitra and Kadambari
6)Rajya Sri	f)In A.D. 643
7)The Reign of Harsha	g)Chalukyan King
8)Mahamokshaparishad	h)Capital of Harsha Kingdom
9)Pulakesin II	i)Sister of Rajyavardhan
10)Bana	j)Founder of Nalanda University

4.2.15 Essay Questions

1. Give an account of the life and achievements of Harshavardhana?
2. Discuss the administration system of Harshavardhana?
3. Explain the Social, Economic, and Cultural conditions of India under the Harshavardhana dynasty.

4.2.15.1 Short questions

1. MahamokshaParishad
2. Kanauj Assembly
3. Account of HiuenStang
4. Nalanda University

4.2.16 References

1. K.A.NilakantaSastri, "A History of South India"
2. K.M. Panikkar "Sri Harsha of Kanauz"
3. R.C. Majumdar, H.C. Ryachaudhuri&KalikinkarDatta "An Advanced History of India"
4. V.D. Mahajan "Early History of India"
5. V.A. Smith ed. by Percival Spear "The Oxford History of India"

6. RomilaThapar “A History of India” Vol-One

7. B.N.Puri “History of Indian Administration

8. P.N. Chopra ed.(The Gazetteer of India-vol-2) “History and Culture”

Things to do

1. Sketch the empire of the Harshavardhana dynasty an outline map of India and identify the following Places

   (a) Sthaneswar (b) Kanauj (c) Prayaag (d) Vallabhi

Points to Remember

- According to Bana, Pushybuti kingdom was founded by Pushyabuti.
- Harshavardhana ruled the Pushyabuti dynasty from 606 to 647 A.D.
- Sasaka, the king of Bengal or Gauda, Devagupta, the Ruler of Eastern Malava, were contemporary of Harsha
- Chinese piligrimsHiuen Tsang and I-tsing were the students of Nalanda University

House of Pushyabhoti

Naravardhana (Stahneswar)

↓

Rajyavardhana I

↓

Adityavardahana

↓

Prabhakaravardhana

↓ Rajyavardhana | ↓ **Harshavardhana** **(Siladitya)** (Sthanewar and Kanauj) | ↓ **Rajyasri** (Queen of the Maukharies)

Multiple Choice

1. Si-yu-ki was written by —

   a) Huien Tsang b) Fahien c) Harsha d) Bhanudu

2. HuienTsang visited India during the reign of——

   a) Chandragupta Mourya b) Chandragupta II c) Harsha d) Pulakesin II

3. The Capital of Pusyabhuti Dynasty was —

   b) Delhi b) Kanauj c) Pataliputra d) Badami

4. Name the three books written by Harshavardhana—

   a) Naganandm, Ratnavali, Priyadarshika b) Naganandm, Ratnavali, Mrichhakatika c) Naganandm, Meghadoota, Priyadarshika d) Vikramorvasiyam, Megadoota, Malavikagnimitram

5. Harsha moved his capital from Staneswar to ——

   a) Pataliputra b) Delhi c) Ujjain d) Kanauj

6. Harsha's march towards south was checked by —

   a) Chandragupta Mourya b) Chandragupta II c) Harsha d) Pulakesin II

7. HarshaCharita and Kadambari was written by—

   a) Chandragupta Mourya b) Banudu c) Harsha d) Pulakesin II

8. Charakasamhita was writtenby

   a) Sudraka b) Charaka c) Aryabhattad) Palakavya

4.3 ARAB CONQUEST OF SIND, INDIA

4.3 అరబ్బుల దండయాత్ర - భారతదేశంలో ముస్లిం రాజ్యస్థాపన

విషయసూచిక

4.3.1పాఠ్యాంశ ఉద్దేశాలు

4.3.2ఉపోద్ఘాతము

4.3.3ఇస్లాం మతం మరియు దాని వ్యాప్తి

4.3.4అరబ్ల సింధూ దండయాత్రకు దోహదపడిన అంశాలు

4.3.5సింధూ దండయాత్ర ఫలితాలు - ప్రాముఖ్యత

4.3.6అభ్యాసన ఫలితాలు

4.3.7మాదిరి ప్రశ్నావళి

4.3 ARAB CONQUEST OF SIND, INDIA

Contents

4.3.1 Learning Objectives

4.3.2 Introduction and Islam religion and its embarkment.

4.3.3 Causes of Arab invasions on Sind

4.3.4 Results and the significance of Arab Invasions.

4.3.5 Learning Out Come

4.3.6 Model Questions

4.3.7 Glossery

అరబ్బుల దండయాత్ర - భారతదేశంలో ముస్లిం రాజ్యస్థాపన

- **పాఠ్యాంశ ఉద్దేశాలు :**

  పాఠ్యాంశం చదివిన తర్వాత విద్యార్థులు క్రింది విషయాలను తెలుసుకుంటారు.

  - క్లుప్తంగా ఇస్లాం మతం యొక్క చరిత్ర, దాని సిద్ధాంతాలు.
  - అరబ్‌ల దండయాత్ర కాలం నాటి పరిస్థితులు.
  - మహ్మద్ బీన్ ఖాసిం దండయాత్ర – సింధూ ఆక్రమణ.
  - అరబ్‌ల సింధూ దండయాత్ర ఫలితాలు – ప్రభావం.

ఉపోద్ఘాతము :

పుష్యభూతివంశ వంశ పాలకుడు హర్షవర్ధనుడు క్రీ.శ. 647 సంవత్సరములో మరణించిన తర్వాత ఉత్తర భారతదేశం విచ్ఛిన్నమై రాజకీయ శూన్యత ఏర్పడింది. సార్వభౌమత్వం కొరకు తమలో తాము ఉత్తర భారతంలోని అనేక రాజ వంశాలు పోట్లాడడం ప్రారంభమయింది. వివిధ రాజ్యాల మధ్య ఉన్న అభిప్రాయబేధాలు, అంతర్గత కుమ్ములాటలు తారాస్థాయికి చేరాయి. అలాంటి సందర్భంలో విదేశీయులు ముఖ్యంగా అరబ్బులు భారతదేశంపై దండెత్తడానికి ప్రయత్నాలు ప్రారంభించారు. క్రీ.పూ. 8వ శతాబ్ది ప్రారంభంలో సింధూ ప్రాంతాన్ని రాజాదాహిర్, కాశ్మీర్ ప్రాంతాన్ని కర్కోట వంశము, కాబూల్, పంజాబ్‌లను హిందూ షాహి వంశం, కనౌజ్‌ను గురజార ప్రతీహారులు, ఇంకను రాజపుత్ర వంశాలు చౌహాన్, చందేళులు, ఛేదీలు, సోలంకీలు, మరియు పాల వంశము బెంగాల్ ప్రాంతాన్ని పాలిస్తున్నాయి. మతవ్యాప్తి కొరకు, అక్రమ సంపాదనకు అడుగు వేస్తున్న అరబ్బులకు ఇది సదవకాశంగా భావించి భారతదేశంలోని సింధూ ప్రాంతం పై దండయాత్రను ప్రారంభించారు.

సింధూ పాలకుడు, రాజా దాహిర్ దుష్పరిపాలన కూడ అరబ్‌ల దండయాత్రకు కారణమయింది. పరమత సహనం పాటించకుండ బౌద్ధులను, జైనులను శిక్షించడం, అసమర్థత, అవినీతి, మరియు అంతర్గత కలహాలు అతనిపై అసంతృప్తిని కల్గించి విదేశీయులకు మద్ధతు పలికేందుకు కారణమయినాయి.

ఇస్లాం మతం దాని సిద్ధాంతాలు :

ఇస్లాం మతమును 6వ శతాబ్దంలో మహ్మద్ ప్రవక్త మక్కాలో స్థాపించాడు. ఇతను అబ్దుల్లా–బిన్–అల్–ముత్తలిబ్ మరియు అమీనా–బింట్–వాహబ్‌లకు క్రీ.శ. 570లో మక్కాలో జన్మించాడు. నాటి మత పరిస్థితులకు ప్రభావితుడైన మహ్మద్ ఆధ్యాత్మిక చింతనతో ఆలోచించడం ప్రారంభించాడు. అందులో భాగంగా 'హీరా' పర్వతం సమీపంలోని గుహలో జీవనం కొనసాగిస్తుండగా 'జ్ఞానోదయం' అయింది.

ARAB CONQUEST OF SIND, INDIA

◆ **Learning Objectives**

Students will acquire knowledge about

- A brief history of Islam and its doctrines.
- Political conditions in India on the eve of Arab Conquests
- Know the Mahammad-bin-Qasim invasion on Sind
- Results of the Arab Conquests
- Lessens to India.

"The Arab conquest of Sind is on episode an the history of India and of Islam. A triumph without result" – Lane Poole.

Introduction

The death of Harsha Vardhana of Pushya Bhuti Dynasty in 647 A.D., left a vaccum and unleashed centrifugal forces that marked the end of the ancient period in Indian history and ultimately paved the way for the Muslim rule in India. The disappearance of the vast Harsha's empire and the absence of a powerful successor accelerated a general scramble for power amongs North Indian Kingdoms and Clans. Their incessant warfare dissipated their resource within. Their internal rumblings and mutual disrust resulted in speeding up their rivalry among themselves when the foreign intruders waiting at boarder in the form of Muslim Arabs and Turks. There were many prominent and impressive Hindu Kingdoms which were prevalent on the eve of Arab invasions. They include Sindu under Dahir, Kashmir under Karkota dynasty, Kabul and Punjab under Hindu Shahi dynasty, Kanauj under Gurajara Pratiharas, Ajmir under Rajaput chauhans, Chendals, Chedis, Solanki of Gujarat and Pala dynasty of Bengal.

It was at that time, ever ready to explore and exploit fresh venues of wealth and religion, Arab's who set up an empire called 'Caliphate' in Central Asia now turned towards India. The trumbled Inida became a victim to their religious zeal and economic greediness.

Islam and Sind Invasion

The religion Islam was born at Macca in Arabia, founded by Prophet Mohammad. He was born to Abdulla bin Al-Muttalib and Amina bint Wahb at Mecca in 570 AD. He was a deeply spirutal man, and often spent time in meditation on Mount Hira. As per the traditional story, when he was meditating in a cave, the angel Jibreel who ordered him to recite Alla which he believed that they were the words of god. Thus, he became a monotheist, and preached to worship Allah. But the people of Mecca disliked his preachings, so he shifted his place to Madina in 622 AD. This flight from

'సాంఘిక సమానత్వం' ప్రధాన లక్షణం'గా ప్రారంభించిన మహ్మద్ బోధనలను మక్కా ప్రజలు ద్వేషించడంతో, తన మకాంను 'మదీనా'కు మార్చెను. ఇదియే చరిత్రలో 'హిజ్రా'గా ప్రసిద్ధికెక్కింది. మదీనలో స్థిరపడిన తర్వాత తిరిగి మక్కాకు చేరి అక్కడ ఇస్లాం మతం విస్తరణను ప్రారంభించి మొత్తం అరబ్ ప్రాంతమంతా వ్యాప్తిచేసెను.

మహ్మద్ ప్రవక్త ప్రవచనాలే 'ఖురాన్' మరియు ఖురాన్, మహ్మద్ ప్రవక్త అనుచరులే మహ్మదీయులు. ఈ మతం నేడు రెండవ స్థానాన్ని ఆక్రమించి ప్రపంచ జనాభాలో 24.9% ప్రజలను దీనిని విశ్వసిస్తున్నారు. ప్రతి మహ్మదీయుడు అల్లా, Angels, ఖురాన్ తుది ప్రకటన (in day of Judgement) పై తప్పనిసరిగా విశ్వాసం కలిగి ఉండాలి. మహ్మద్ ప్రవక్త బోధనలలో అతి ముఖ్యమైనవి అయిదు. అవి **కలీమా, నమాజ్, రజా, జకత్** మరియు **హజ్.**

మహ్మద్ ప్రవక్త 632వ సంవత్సరములో మరణించిన తర్వాత సున్నీ శాఖకు చెందిన అబూబకర్, 'ఖలీఫా' అనే బిరుదుతో వారసత్వ బాధ్యతలు చేపట్టాడు. ఖలీఫా పదవిని ప్రారంభంలో ఎన్నుకునేవారు, అయితే కాలక్రమంలో వారసత్వంగా మారింది. రెండవ ఖలీఫా ఒమర్ కాలంలోనే భారతదేశంలోని సింధూ రాష్ట్రంపై దండయాత్రలు ప్రారంభమయినాయి.

అరబ్బుల సింధూ దండయాత్రకు గల కారణములు :

మహమ్మద్ ప్రవక్త మరణానంతరం వంద సంవత్సరాలలోపే అరబ్‌లు అట్లాంటిక్ సముద్ర తీర ప్రాంతమునుంచి చైనా సరిహద్దుల వరకు తమ ప్రాబల్యాన్ని విస్తరించారు. తద్వార దాని సరిహద్దుల్లోని భారతదేశంపై వారికి దృష్టిమళ్లింది. ప్రాచీన కాలం నుంచి కూడా మనదేశంలో వారు వాణిజ్య సంబంధాలను కొనసాగించడం ద్వారా ఈ దేశ సిరిసంపదలు వారికి సుపరిచితమే. అందులో భాగంగానే థానా, బ్రోచ్, దేబాల్ రేవు పట్టణాలను ఆక్రమించడానికి ప్రయత్నించి విఫలమయినారు. అయితే భారతదేశ సిరిసంపదలు, మత విస్తరణ కాంక్ష వారిని భారతదేశం నుంచి దృష్టి మళ్ళించ లేకపోయాయి. అలాంటి సందర్భంలో సింహళం నుంచి ఆల్ హజాజ్‌కు వివిధ బహుమానాలతో ప్రయాణించే ఓడలను సింధూదేశ దొంగలు దోచుకున్నారు. ఇదే అదనుగా భావించిన అరబ్బులు సింధూ పాలకుని నుంచి సమాధానం కావాలని ఆదేశించారు. కాని దాహిర్ నిరాకరించడంతో వారు, దాహిర్‌పై యుద్ధాన్ని ప్రకటించడానికి అవకాశం దొరికింది. ఈ విధంగా హజాజ్, ఖలీపా అనుమతితో ఒబైదుల్లా, నాయకత్వంలో సైన్యాన్ని పంపగా దాహిర్ అతడిని ఓడించడమే గాక హతమార్చడం జరిగింది. రెండవసారి బుద్దైల్ నాయకత్వంలోని అరబ్ సైన్యం కూడా సింధూ పాలకుని చేతిలో దారుణమైన ఓటమిని చవిచూసింది. దీనిని పూర్తిగా అవమానంగా భావించిన హజాజ్, ఈసారి తన అల్లుడు మరియు మేటివీరుడు అయిన 17 సంవత్సరాల మహ్మద్‌ఖాన్ బీన్ ఖాసింను దండయాత్ర నాయకుడిగా నియమించాడు. ఖాసీం తను ధైర్యసాహసాలతో పాటు రాజనీతిజ్ఞతో వ్యవహరించి దాహిర్ ప్రభుత్వంను వ్యతిరేకించే వారిని సమన్వయ పరిచి, అతని సైన్యంలోని లోపాలను తనకు అనుకూలంగా మార్చుకున్నాడు. జాట్‌లు, మేడ్‌లు మరియు అసంతృప్తి బౌద్ధులను తన వైపుకు తిప్పుకొని దాహిర్‌ను నిర్ణయాత్మకమైన దేబాల్, దేవార్, బ్రాహ్మనాబాద్ వద్ద జరిగిన యుద్ధాలలో ఓడించి ఘనవిజయం సాధించి హతమార్చెను. రాజమాత రాణిభాయ్ కూడ కొంతమంది సైనికులతో కొంత ప్రతిఘటించి చివరకు 'జోహార్'కు పాల్పడెను. దీనితో సులభంగా బ్రాహ్మణాబాద్, రాజధాని అలార్‌లతో

Mecca to Madina is called **Hijzra.** After establishment he returned to Mecca and made the people to accept his new faith. He became a monotheist and preached the worship without idolatry. Quran is the saying of Mohammad and the followers of Quran and Mohammad are Islamic religion people. And every Muslim should have faith in Allah, Angels, Quran, Mohammad and in day of judgement. The important doctrines of Mohammed which are said to be 5 pillar are **Kalima, Namaz, Roza, Zakat** and **Haj.**

After the demise of Mohammad in 632 A.D., i.e., in 10th Hizra, Abu Bakr became a successor to him and wore the title of **'Caliph'.** These Caliphate used to elective but later on it became hereditary. The second Caliph was Omar, during his time the conquest of Sind took place.

Causes for Arab Invasions :

With in a century after the death of prophet, the Arabs with the martial spirit infused by prophet and Islam conquered extensive territories from the frontiers of China to the Shores of Atlantic. The country was not strange to them since they had carried on trade with India from ancient times. They made an attempt in the middle of the Seventh Century. Their earlier attempts to seize Thana, Broach, Gulf of Debal in Sind were all failed. But the fabulous wealth of India and the religious zeal had not stopped them from Indian attention. It was accelerated when the plunder of eight vessels of precious sent by the pirates, carried for Caliph (Walid) of Baghdad and Hajjaj, the governor of Persia sned by the King of Serendib (Modern Srilanka) took place at the part of Debal (Thatta) in Sind region. Indeed, it was interpreted as a deliberate attempt to undermine the prestige of the Calipy by Sindu ruler Raja Dahir. In fact this incident evidently hurt the feelings of Caliph who demanded Dahir to punish miscreants, pirates. But Dahir did not. Then enraged Caliph ordered Hajjaj to invade Sind and punish the infidelers.

Thus, Hajjaj sent an army under the leadership Ubedulla and later Budail, but both of them failed to recon with Dahir and killed by him. Then, Hajjaj felt very unhappy with the developments at Sindu, and appointed another expedition under the command of a young, handsome and able Muhammad-bin-Qasim. He was the son-in-law of Hajjaj was hardly 17 years old. A born soldier, with infinite courage, indefatigable energy and capacity to command, Qasim used his brain with tact. He convinced Dahir opponents in Sind and obtained their support. Jats, Mades and other dissident Buddhists came together to defeat Dahir, Thus, the fierce battle was took place between Dahir and Qasim at Debal, Rewar and Brahmanabad in 712 AD. Dahir army not only tasted humiliation defeat under the hands of Qasim but had to lost their king itself who was killed. And his queen Rani Bai who too resisted for some time performed **'Jauhar'.** Qasim army easily occupied Brahmana Bad, capital Alor. The two sons of Dahir, Jaisingh and Fiugi were also defeated in the war and two daughters Parimala Devi and Suraj Devi were captured and sent as presents to the Caliph. In 713 AD Qasim attacked on Multan, '(the City of Gold') and plundered. The people of Sind were given the status of Zimmis. They did

పాటు అనేక ప్రాంతాలు ఖాసిం వశమయ్యెను. రాకుమారులు జయసింగ్, పూగీలు సైతం బందీలై హతులయ్యారు. కుమార్తెలు పరిమళదేవి, సూరజ్ దేవిలు కూడా బందీలు అయి ఖలీఫాకు కానుకగా పంపబడిరి. క్రీ.శ. 713లో కాసిం 'బంగారు నగరం'గా ప్రసిద్ధికెక్కిన ముల్తాన్ సైతం సమూలంగా దోచుకొనెను. ఈ విధంగా పెద్దగా ప్రతిఘటన లేకుండానే ఖాసిం సింధూ ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించెను. అయితే సింధూ ప్రజలకు Zimmis హోదాను కల్పించి కొంతవరకు మతస్వేచ్ఛను ప్రసాదించెను. అంతేగాకుండ స్థానిక పాలనలో జోక్యం చేసుకొనక స్థానికుల నుంచి వ్యతిరేకత లేకుండ చేసికొనెను. ఇలాంటి పరిస్థితులలో ఉమయూద్‌లకు, అబ్బాసియద్‌లకు మధ్య ఉన్న అభిప్రాయ బేధాల కారణంగా మహమ్మద్ బీన్ ఖాసింను స్వదేశంనకు పిలిపించి అక్కడ మరణ శిక్ష విధించారు. దీని ద్వారా సింధూ ప్రాంతము అరబ్బుల ఆధీనంలోనే ఉండినప్పటికి ఖాసిం అనంతరం వచ్చిన పాలకులు సింధూ ప్రాంత సుస్థిరతకు ఎలాంటి చర్యలు చేపట్టలేదు. అందువలన అరబ్బుల సింధూ ప్రాంత ప్రజల మద్దతను సంపాదించడంలో విఫలమయినారు. సింధూ దండయాత్ర అరబ్‌లకు 'కరిమింగిన వెలగపండు' అని చరిత్రకారులు వక్కాణించడంలో ఆశ్చర్యం లేదు.

అరబ్బుల దండయాత్ర ప్రాముఖ్యత :

ప్రముఖ చరిత్రకారుడు స్టాన్లీ లేనేపూల్ అరబ్‌లు సింధూ ప్రాంత ఆక్రమణ గురించి ఆసక్తికరమైన వ్యాఖ్యను చేశాడు. "భారత దేశం మరియు ఇస్లాం చరిత్రలో సింధూ ప్రాంత ఆక్రమణ ఒక సంఘటన మరియు ఫలితము లేని విజయం". ఈ వ్యాఖ్యలో కొంతవరకు సత్యం ఉన్నప్పటికి, వివరంగా పరిశీలించినట్లయితే సింధూ ప్రాంత ఆక్రమణ అనేక రంగాలపై తీవ్ర ప్రభావంను చూపింది.

సింధూ పాలకులు నాడు భారతదేశంలో అమలులో ఉన్న పాలననే కొద్ది మార్పులతో కొనసాగించారు. వారు ఆక్రమించిన ప్రాంతాలను 'ఇక్తాలు'గా విభజించి అరబ్ అధికారులు అధీనంలో ఉంచారు. అయితే స్థానిక పాలనలో జోక్యం చేసుకొనకపోవడంతో ప్రజలు పెద్దగా మార్పును చూడలేదు. భూస్వామ్య విధానములు, రెవిన్యూ వసూలు పద్ధతులు కూడా యధావిధిగా కొనసాగినాయి. 'జిజియా పన్ను' విధించినప్పటికి దానిని కఠినంగా అమలు చేయకపోవడంతో ప్రజలు కొంతవరకు మతస్వేచ్ఛను సైతం అనుభవించిరి.

అరబ్‌ల సింధూ ప్రాంత ఆక్రమణతో సాంస్కృతిక, విద్యారంగంలో అనేక మార్పులు చోటుచేసుకున్నాయి. భారతీయులు మతం, సంస్కృతి, గణితం, జ్యోతిష్య శాస్త్రాలను అరబ్‌లు అభ్యసించి వాటిని ఐరోపా దేశాలకు కూడా వ్యాప్తిచేశారు. భారతీయ శాస్త్ర విజ్ఞానంలో ప్రసిద్ధ గ్రంథాలయిన బ్రహ్మగుప్తుని బ్రహ్మ సిద్ధాంతము, చరకుని చరక సంహిత, విష్ణుశర్మ పంచతంత్రం మొదలగు రచనలు అరబిక్ భాషలోనికి అనువదించడం జరిగింది. అరబిక్ శాస్త్రవేత్త అల్-ఖ్వారిజ్మీ హిందూ సంఖ్యలను ఖగోళ సంబంధ పట్టికలలో ఉపయోగించడమే గాక భారతీయ సంఖ్యలపై 'అల్-ఖ్వారిజ్మీ' అనే గ్రంథమును కూడా వ్రాశాడు. అరబ్ సంగీతం, భారతీయ సంగీతం కలయికతో "హిందుస్థాని సంగీతం" అనే నూతన క్రియకు శ్రీకారం పడింది. భారతదేశానికి చెందిన ఎంతోమంది పండితులు బాగ్దాద్‌కు ఆహ్వానించడం జరిగింది. వారిలో ప్రముఖ శాస్త్రవేత్త 'బాల' మరియు వైద్యులు 'మానక', సాలెహ ముఖ్యులు. అదేవిధంగా అరబ్ దేశానికి చెందిన ప్రముఖ ఖగోళ శాస్త్రజ్ఞుడు 'అబూ మా షార్' బెనారస్ విశ్వవిద్యాలయంలో పది సంవత్సరములు కాలంపాటు ఖగోళ శాస్త్రాన్ని అభ్యసించాడు. వాస్తు కళారంగంలో కూడా అరబ్ మరియు భారతీయుల మిశ్రమంతో "Saracenic

not involved in the lives and property of the people. Qasim was recalled by the Caliph very quickly due to the differences between Ummayaids and the Abbasids. Abbasids who dethroned Ummayids, ousted Qasim and executed him. Thus, the administration in Sind brokedown.

The Significance of the Arab Invasions

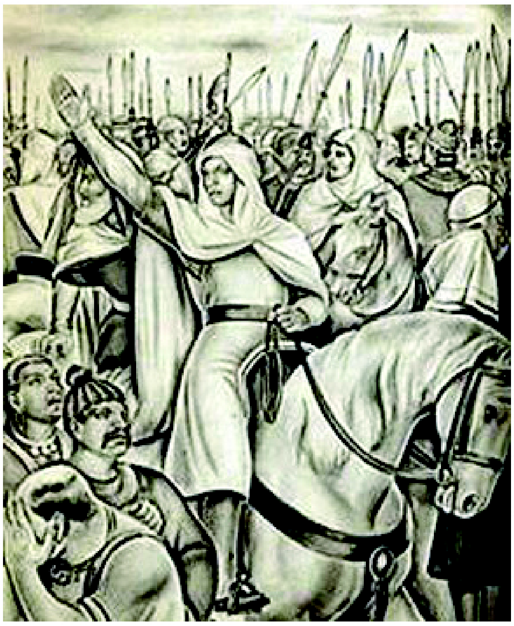

As Stanley Lane poole Quated 'the Arab Conquest of Sind is an episode in the history of India and Islam... a triumph without results. "But, if we observe carefully, we found much impact of Arabs on many fields. They adopted administrative system of India existed with minor changes. They divided the conquered provinces in to Iqtas under an Arab Officer. Hindus were also employed as the district and village officers who enjoyed independent powers under their jurisdiction. The old principles of land assessment and collection of revenues were continued. But, the imposition of Jezia was started, but not in regid manner. As a result, Hindus continued to enjoy freedom of worship.

The invasion of Sind was proved more promising in the field of Culture and learning. Arabs gained knowledge of Indian religion, culture mathematics, astronomy etc., which were not only carried to their land but also to Europe. It was significant that Arabs served as middleman between India and Europe. Indian scholastic writings such as Brahmasiddanta of Brahma Gupta, Charaka Samhhita of Charaka, and Panchatatra of Vishnu Sarma were translated in to Arabic. Al-Khwarizmi used the Hindu numerals in his astronomical tables and issued a treatise 'Al-Khwarizmi' on the Indian numerals. It is to be noted the "The New Form of "Hindustani Music" was the result of the amalgamation of Arab and Indic music. Many an Indian scholars like Bhala (Scientist), Manaka (Doctor), Saleh (Doctor) etc., were invited to Bagdad. Even scholars from Bagdad were also invited to India. The Arab Astronomer, Abu Ma Shar had studied astronomy in Benaras for Ten years.

'Another interesting field which was tremendous impact of Arabs was architecture where the new style of 'Saracenic Architecture' was evolved. Considering all developments in this field, **Havell** contends quite rightly; "It was India, not Greece that taught Islam in the impressionable years of its youth, formed its philosophy and inspired its most characteristic expression in literature, art, architecture.'

After the Qasim's rule, Arabs failed to consolidate their power at Sind. They neither established their thrown on the land of Sind comfartably nor penetrated into the

Architecture" అనే నూతన ఒరవడి పరిణమించింది. ఈవిధంగా హిందూమతం, వేదాంతము, దర్శనాల పరిచయంతో ఇస్లాం మతంలో మార్పులు వచ్చాయి. ఈ మార్పుల ఫలితంగా మహ్మదీయ మతం నుంచి 'సూఫీ మతం' పుట్టింది. సూఫీవాదులు, హిందువులవలె కర్మ సిద్ధాంతాన్ని విశ్వసించారు. **"రాజకీయంగా సింధూ ఆక్రమణ పెద్ద రాజకీయ పరిణామాలను కల్పించనప్పటికీ సంస్కృతి ఆలోచనలలో హిందూ మరియు అరబ్ నాగరికతలలో చెరగని ముద్ర వేసింది"** అని 'హేవెల్' చరిత్రకారుడు వ్యాఖ్యానించడంలో హాస్యాస్పదం లేదు.

అభ్యసన ఫలితాలు :

పాఠ్యాంశం అభ్యసనానంతరం విద్యార్థులు క్రింది అంశాలను తెలుసుకొనగలరు.

- భారతదేశంలో ముఖ్యంగా ఉత్తర భారతదేశ రాజ్య వంశీయుల మధ్య ఉన్న అభిప్రాయ బేధాలు ఏ విధంగా విదేశీయులకు ఉపయోగపడ్డాయి.
- భారతదేశం సిరిసంపదలపై అరబ్బుల దురాశ.
- అరబ్‌ల మత వ్యాప్తి కాంక్ష.
- సింధ్ ప్రాంతాన్ని ఆక్రమించిన విధానం – రాజా దాహిర్ దుష్పరిపాలన.
- సింధూ దండయాత్రల ప్రాముఖ్యత.

మాదిరి ప్రశ్నావళి :

సమాధానాలు వివరంగా 200 పంక్తులలో వ్రాయండి?

1. అరబ్‌ల సింధూ దండయాత్రకు గల కారణాలను విశ్లేషించండి?
2. అరబ్‌ల సింధూ దండయాత్ర ప్రభావంను వివరించండి?

లఘు ప్రశ్నలు :

(1) ఖలీఫా (2) ఇస్లాం (3) మహమ్మద్ బీన్ ఖాసిం (4) రాజా దాహిర్ (5) హిందూస్తానీ కళ

సరియైన సమాధానం వ్రాయండి?

1. ఇస్లాం మతం యొక్క ప్రధాన అయిదు సిద్ధాంతాలు ఏవి?

(ఎ) కలీమా, నమాజ్ (బి) రజా (సి) జకత్, హజ్ (డి) పైవన్నియు

2. 'ఇస్లాం' అనగా అర్థం?

(ఎ) దేశం పేరు (బి) Surrender of will of God (సి) అరబ్ ఆచారం

(డి) హిందూమతంనకు వ్యతిరేకం

hearts of Indian people. Thus, they lost the wonderful opportunity of transforming India into a land of Islam. Further, Indians too failed to learn the lessons from History. The rulers of Indian soil neither united to drive away Arabs nor prepare themselves to defend the country from the future Islamic invasions. If the rulers of India, particularly Rajputs had been alerted and united, they would have achieved their long cherished dream of the establishing 'Hindu Pad Padushahi' in India. Even though, it exposed the weakness of India to the world, no ruler recognised this as a danger bell at the door step of India. It was the lesson, which had to be learned by Indian rulers, but they did't. The same weakness of not being united in tough times has become a legacy on Indian land.

Thus, it may be understood that while politically of no consequence, the Arab invasion of Sindh definitely led to an indelible exchange of cultural ideas in the Indian and Arab Civilizations.

Learning Out Come

After learning this lesson the students will be able to explain.

- Prevailing political disunity internal, rumblings and incessant warfare among the North-Indian Kingdoms.
- Arabs greediness of religious expansion and attraction on Indian wealth.
- Arab conquest or Sind and its results.
- Significance of Sind conquest by Arabs.

Model Questions.

Answer in detail (200 words).

1. Analyse the causes for Arab Invasions on India?
2. Assess the impact of the Arab Conquest of Sind?

Write a Short Notes

1. Caliph
2. Islam
3. Mohammad-bin-Qasim
4. Raja Dahir
5. Hindustani Style.

3. మహమ్మద్ ఖాన్ ఖాసిం సింధూ దండయాత్ర కాలం నాటి సింధూ పాలకుడు?

(ఎ) రాజా దాహిర్ (బి) పృథ్వీరాజ్ చౌహాన్ (సి) జయచంద్ర

(డి) హజాజ్

4. జతపరుచుము

(1) గురజార ప్రతీహారులు	(ఎ) ఖలీఫా
(2) కాశ్మీర్	(బి) బాగ్దాద్
(3) దాహిర్	(సి) సింధ్
(4) హజాజ్	(డి) కనౌజ్
(5) వాలిద్	(ఇ) కర్కోట వంశం

5. జతపరుచుము

(1) ఖలీమా	(ఎ) మక్కా
(2) నమాజ్	(బి) అల్లాపై విశ్వాసం
(3) రజా	(సి) దయ
(4) జఖత్	(డి) ఉపవాసం
(5) హజ్	(ఇ) ప్రార్థన

choose the Correct answer.

1. What were the five important doctrines of Islam?

(a) Kalima, Namaz (b) Raza (c) Zakat, hazz (d) Adl.

2. What is meant by Islam?

(a) It was a belief (b) It was Arabs custom alone (c) Surrender of Will of the God (d) against the Hindusim.

3. The ruler of Sind during the invasion of Muhammad bin Qasim?

(a) Raja Dahir (b) Prithvi Raj Chawhan (c) Jayachandra (d) Hajjaj

C Match the following

1. Gurjara Pratiharas	(a) Caliph
2. Kashmir	(b) Bagdad
3. Dahir	(c) Sind
4. Hajjaj	(d) Kanawi
5. Walid	(e) Karkota Dynasty

2.

1. Kalima	(a) Mecca
2. Namaz	(b) Believe in Allah
3. Raza	(c) Kindness
4. Zakat	(d) Fasting
5. Hazz	(e) Prayer

Glossory

- Abu-Ma-shar -Astronomis of Arab
- Al-khwarizmi -A treatise on hindu numerals
- Allah -God of Muslims
- Brahmagupta -An author of Brahma Siddantha
- Caliph -Religious head of Muslims
- Charaka -Author of Charaka samhita
- Hazaz - Ruler of Prussia
- Hijra -New year of Islam
- In day of judgement -final judgement
- Jauhar -Hindu practice of SElf immolation
- jibreel -An Angle
- Jijia -A religious tax on Hindus
- Khuran -Religious book of Muslims
- Raja Dahir -Ruler of Sindh
- Saracenic architecture -Islamic culture consists of mosques,tombs etc
- Vishnu Sarma -An author of Panchatantra grammar
- Zimmis -religious freedom in Islamic Coury

Unit –V

History and Culture of South India (9th century AD to 13th century AD): Local Self Government of Cholas; Administration, Society, Economy and Culture under Kakatiyas–RudramDevi

Airavatesvara Temple, Kumbakonam

చోళుల సామ్రాజ్యం (క్రీ.శ 850-1280)

క్రీ.శ 8వ శతాబ్దం నాటికి బాదామి చాళుక్యుల శిథిలాలపై రాష్ట్రకూటులు 200 సంవత్సరాలు పరిపాలించారు. రాష్ట్రకూటుల శిథిలాలపై పశ్చిమ కళ్యాణి చాళుక్యులు విజృంభించారు. ఇదే కాలంలోనే తంజావూరును రాజధానిగా చేసుకొని చోళుల విజృంభన జరిగింది. దక్షిణ ప్రాంతంలో పల్లవుల సామ్రాజ్యం పతనం తర్వాత వారి స్థానాన్ని చోళులు ఆక్రమించారు. క్రీ.శ 9వ శతాబ్దం నుంచి 12వ శతాబ్దం మధ్య రెండు గొప్ప సామ్రాజ్యాలు కళ్యాణి చాళుక్యులు మరియు తంజావూరు చోళులు దక్షిణ భారతదేశంలోని అత్యధిక భూభాగాన్ని పరిపాలించారు. ఇదే కాలంలో కేరళలో చేరరాజులు, వేంగిలో తూర్పు చాళుక్యులు, బనవాసిలో కదంబులు రాజ్యపరిపాలన చేశారు. చోళులు దక్షిణ భారత చరిత్రలో గొప్ప స్థానాన్ని అలంకరించి అనేక వ్యవస్థాగతమైన మార్పులు చేర్పులు చేసి శాశ్వత కీర్తిని గడించారు.

చోళుల పుట్టుక

చోళ లేదా చోడ అనే పేరుతో ప్రాచీన భారతదేశ చరిత్రలో ఉన్నట్లు చారిత్రక ఆధారాలు తెలుపుతున్నాయి. వీరు మహాభారత కాలం నాటికే ఉన్నట్లు తెలుస్తోంది. అశోకుని శాసనాలు చోళుల గురించి తెలుపుతూ మౌర్య సామ్రాజ్యానికి మిత్రులుగా పేర్కొంటున్నాయి. వీరి మూల పురుషుడు కరికాల చోళుడు. చోళుల యొక్క ప్రతిభ విజయాలయ చోళుని రాకతో ప్రారంభమయ్యింది. క్రీ.శ850లో తంజావూరును రాజధానిగా చేసుకొని విజయాలయుడు స్వతంత్ర చోళరాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. ఇతని తర్వాత మొదటి ఆధిత్యుడు పల్లవ అపరాజిత వర్మను ఓడించి 'తొండై మండలమును' ఆక్రమించాడు.

మొదటి పరాంతకుడు (క్రీ.శ 907-955)

మొదటి ఆధిత్యుడి కుమారుడే మొదటి పరాంతకుడు. ఇతడు దాదాపు 50 సంవత్సరాలు పరిపాలించి అనేక విజయాలు సాధించారు. పాండ్యులపై దండెత్తి వీరి రాజధాని మధురైను ఆక్రమించాడు. దీనితో శ్రీలంకపై దండెత్తడానికి అవకాశం కలిగింది. మొదటి పరాంతకుని తర్వాత మూడు దశాబ్దాలు చోళుల సామ్రాజ్యంలో అస్థిరత నెలకొంది. ఇతని తర్వాత గండరాధిత్య, సుందర చోళ, ఉత్తమ చోళ లాంటి వారు పరిపాలించారు.

మొదటి రాజరాజ (క్రీ.శ 985-1014)

క్రీ.శ 985-1016 మొదటి రాజరాజ సుందర చోళ కుమారుడు. ఇతనికి 'చోళ మార్తాండ', 'ముమ్మడి చోళదేవ', 'జయగొండ' లాంటి బిరుదులు కలవు. కందలూరి తీరంలో చేర నౌకాబలాన్ని అణచివేశాడు. పాండ్యుల రాజు అమర బుజంగను ఓడించి బంధించాడు. వేంగీ చాళుక్యుల రాజకీయాల్లో తలదూర్చి విమలాధిత్యునికి తన కుమార్తె కుందవ్వనిచ్చి వివాహం చేశాడు.

సింహాళ ప్రభువైన 5వ మహేంద్రుడిని పదవీ భ్రష్టుడిని చేయడానికి శ్రీలంకపై దండెత్తి అనురాధపురంను ధ్వంసం చేశాడు. పోలోన్నరువాను చోళుల రాజధానిగా ఏర్పరచుకొని అక్కడ ఒక శివాలయాన్ని కట్టించాడు. కలింగను కూడా జయించాడు. లక్ష దీవులను, మాల్దీవులను తన రక్షణలోకి తెచ్చుకున్నాడు. రాజరాజ పరిపాలనా కాలంలో అద్భుతమైన బృహదీశ్వరాలయం లేదా రాజరాజేశ్వరి ఆలయాన్ని తంజావూరులో నిర్మించారు.

మొదటి రాజేంద్రుడు (క్రీ.శ 1014-1044)

తన తండ్రి మొదటి రాజరాజ కోరిక మేరకు అధికారం చేపట్టి చోళుల అధికారాన్ని ఉన్నత శిఖరాలకు తీసుకెళ్లినవాడు. శ్రీలంకపై దండెత్తి 5వ మహేంద్రుడిని బందీగా తెచ్చాడు. పాండ్య, చేర రాజ్యాలమీద చోళ ఆధిపత్యాన్ని ప్రకటించాడు. కలింగను జయించి ఉత్తర భారత దేశంలో గంగానది లోయ పర్యంతం వరకు తన విస్తరణను కొనసాగించాడు. పాల వంశ ప్రభువైన మహిపాలుడిని ఓడించాడు. ఈ విజయానికి చిహ్నంగా గంగైకొండ అనే బిరుదును ధరించి 'గంగైకొండ చోళపురం' అనే నూతన రాజధానిని నిర్మింపజేశాడు. ఈ రాజధానిలో అద్భుతమైన దేవాలయాన్ని మరియు అతిపెద్ద చెరువును త్రవ్వించడం జరిగింది. శ్రీ విజయరాజ్యంపై దండెత్తి సంగ్రామ విజయోత్తుంగవర్మను నౌకా యుద్ధంలో ఓడించి

THE CHOLAS

5.0	Objectives
5.1	Introduction
5.2	Origin of the Dynasty
5.3	Political History
5.3.1	Paranthaka I
5.3.2	Raja Raja I
5.3.3	RajendraChola
5.3.4	The Later Cholas
5.3.5	Downfall of the Chola Empire
5.4	Chola Administration
5.4.1	Central Government
5.4.2	Justice
5.4.3	Military
5.4.4	Village Administration
5.4.5	Village Committees
5.4.6	Powers of the Village Assembly
5.5	Sources of Revenue
5.6	Foreign Trade
5.7	Irrigation Works
5.8	Social Conditions
5.8.1	Caste System
5.8.2	Significance of the Temples
5.8.3	Religion
5.9	Cultural Conditions
5.9.1	Education

కడారమును ఆక్రమించాడు. ఈ విధంగా 32 సంవత్సరాలు చోళుల ప్రతిష్ఠను విదేశాలలో సైతం వ్యాపింపజేసి 'గంగైకొండ', 'కడారం కొండ', 'పండిత చోళ' అనే బిరుదులు దక్కించుకున్నాడు.

మొదటి రాజేంద్రుడి తర్వాత మొదటి రాజాధిరాజ అధికారంలోకి వచ్చాడు. ఇతడు పాండ్య చేర రాజులను ఓడించి అశ్వమేధ యాగం చేశాడు. అయితే, పశ్చిమ చాళుక్యుల చేతిలో కొప్పరం యుద్ధంలో ప్రాణాలు కోల్పోయాడు. ఇతని తర్వాత వీర రాజేంద్ర రాజకేసరి, ఆదిరాజేంద్రలు పరిపాలించారు. వీరరాజేంద్ర రాజకేసరి పశ్చిమ చాళుక్య రాజు సోమేశ్వర అహమల్లను కుడల సంగమం (కర్నూలు జిల్లా) దగ్గర ఓడించి తరిమివేశాడు.

మొదటి కులోత్తుంగ చోళుడు (క్రీ.శ.1072-1122)

ఆదిరాజేంద్రుడికి వారసులు లేకపోవడం వల్ల వేంగీ చాళుక్య వంశానికి చెందిన రెండవ రాజేంద్ర లేదా మొదటి కులోత్తుంగుడు అధికారంలోకి వచ్చాడు. మొదటి కులోత్తుంగుడు చోళ రెండవ రాజేంద్ర కుమార్తె మధురాంతికిని వివాహం చేసుకోవడంతో చోళ సామ్రాజ్యాన్ని అధిష్ఠించడానికి అవకాశం కలిగింది.

మొదటి కులోత్తుంగుడు వేంగీ మరియు చోళ సామ్రాజ్యాలను ఏకం చేసి పరిపాలించాడు. మొదటి కులోత్తుంగుని అనంతరం చోళ సామ్రాజ్య ప్రాభవం క్షీణించింది. పాండ్య రాజ్యానికి చెందిన జటావర్మ సుందర పాండ్యుడు మూడవ రాజేంద్ర చోళు ని ఓడించి చోళ రాజ్యాన్ని అంతం చేశాడు.

చోళుల పరిపాలనా విధానం

చోళ రాజులందరూ గొప్ప పరిపాలనాదక్షులుగా పేరుగాంచారు. నీలంకంఠ శాస్త్రీ పేర్కొన్నట్లు "దక్షిణ భారతదేశ చరిత్రలో ఏక స్వరూప ప్రభుత్వాన్ని ప్రవేశపెట్టి పాలనలో వచ్చే సమస్యలను సమర్థవంతంగా పరిష్కరించారు".

కేంద్రప్రభుత్వం

రాజు సర్వాధికారి నిరంతర యుద్ధాలలో మునిగి తేలినప్పటికీ ప్రజా సంక్షేమంలో శ్రద్ధ వహించేవారు. చోళరాజులు మంత్రులు, ఉద్యోగుల సహాయంతో పరిపాలన గావించారు. మొదటిరాజ రాజ కాలంలో ప్రధాన కార్యదర్శులు 'వలయనాయకం', మరో ఉద్యోగి 'పెరుందరం' రాజు ఆజ్ఞలను ప్రజలకు చేరవేసేవారు.

పాలనా సౌలభ్యం కోసం రాజ్యాన్ని 'మండలాలు'గా విభజించారు. మండలానికి అధిపతి రాజప్రతినిధి మండలాలనే వలనాడులుగా వ్యవహరించారు. వలనాడులను నాడులుగా, నాడులను కుర్రములుగా విభజించారు. ఒక కుర్రంలో కొన్ని గ్రామాలు కలవు. స్వయం పాలనా ప్రతిపత్తిగల గ్రామాలు చోళుల కాలంలో అత్యంత విశిష్టమైన పాత్ర పోషించాయి. చోళు లు గొప్ప సైనిక, నావికా బలాన్ని పోషించారు. వీరి సైన్యంలో తొమ్మిది లక్షల పదాతి దళం, 60వేల గజ బలం ఉన్నట్లు ఆధారాలు పేర్కొంటున్నాయి. రాజు సర్వన్యాయాధికారాలు కలిగి ఉన్నాడు. అయితే గ్రామ స్థాయిలో గ్రామసభలు న్యాయ నిర్ణయాలు చేసి తీర్పులు చెప్పేవారు.

గ్రామ పరిపాలనా విధానం

చోళుల గ్రామ పరిపాలనను స్థానిక స్వపరిపాలన అని అంటారు. స్థానిక స్వపరిపాలనను గూర్చి చోళరాజు మొదటి పరాంతకుడు వేయించిన ఉత్తర మేరూరు శాసనం వివరంగా పేర్కొంటుంది. ప్రతి గ్రామంలోనూ గ్రామపెద్దలు 'గ్రామ సభగా' ఏర్పడేవారు. ఈ సభల స్వరూపము గ్రామ గ్రామానికి మారుతుండేది. ఆనాటి గ్రామాల్లో మూడు రకాలైన సభలు ఉండేవి. 1.ఊర్, 2. సభ, 3.నగరం. ఊర్‌లో గ్రామంలోని భూస్వాములందరూ సభ్యులు, సభలో బ్రాహ్మణులు మాత్రమే సభ్యులు, నగరమనేది వర్తకుల సభ. గ్రామంలోని దేవాలయమే సమావేశ స్థలం. కొన్ని గ్రామాల్లో మాత్రమే గ్రామ కచేరీలు ఉండేవి. గ్రామ వ్యవహారాల నిర్వహణకు గాను గ్రామ సభ అనేక ఉపసంఘాలుగా విభజింపబడేవి. ప్రతి గ్రామాన్ని 30 వార్డులుగా విభజించి, ప్రతి వార్డు నుంచి ఒక సభ్యుడిని లాటరీ ద్వారా ఎన్నుకునేవారు. ఇందులో సభ్యులుగా ఉండడానికి ఈ క్రింది అర్హతలు ఉండాలి. 1. పన్ను చెల్లించగలిగే నాల్గవ వంతుకంటే ఎక్కువ సొంత సాగుబడి భూమి ఉండాలి. 2. తన సొంత స్థలంలో నిర్మించుకున్న ఇల్లు ఉండాలి. 3. 35 సంవత్సరాలు వయస్సు తగ్గకుండా, 75 సంవత్సరాలు

5.9.2 Literature

5.9.3 Architecture

5.9.4 Learning outcome

5.9.5 Glossary

5.9.6 Matching

5.9.7 Examination Model Question

5.9.8 References

5.0 Objectives

1. To create awareness and understanding of the rich South Indian culture and heritage.
2. To know the Political History of Cholas
3. To know the inland &foreign invasions of Cholas
4. To Know the Village Administration system of Cholas
5. To understand the nature of the Chola state and Polity
6. To know the magnificent temples of Cholas

5.1 Introduction

The history of South India was passing through a flux at the close of the eighth century. The power of the Chalukyas of Badami or Vatapi was fast disappearing and their place was being taken by the Rashtrakutas of Manyakheta in Maharashtra, who, after an eventful rule of about two centuries, declined at the close of the tenth century. On the ruins of the Rashtrakuta Kingdom arose the dynasty of the Western Chalukyas or the Chalukyas of Kalyan who were the contemporaries of the Cholas of Tanjavur. In the far South, the Pallavas of Kanchi, who ruled gloriously for about four centuries, also witnessed the eclipse of their power at the close of the ninth century and their place was taken by the Cholas. Thus between the 9th to 12th centuries, two great dynasties of the Chalukyas of Kalyan and the Cholas of Tanjavur ruled over the greater part of South India. Besides these two great dynasties many smaller dynasties like the Cheras of Kerala, the Eastern Chalukyas or Chalukyas of Vengi, the Kadambas of Banavasi, etc. ruled over different parts of South India. But of all these dynasties the Cholas were the greatest rulers and their history outlines the mains contours and landmarks of the history of South India during the period of their hegemony.

మించకుండా ఉండాలి. 4. వైదిక మంత్రాలు, బ్రాహ్మణాల పరిజ్ఞానం ఉండాలి.

అనర్హతలు

1. గత మూడేళ్లుగా ఏ సంఘంలో సభ్యులుగా ఉండరాదు. 2. పంచ మహాపాతకాలు చేసి ఉండరాదు. 3. దొంగతనం చేసి ఉండరాదు. 4. లెక్కలు సరిగా అప్పజెప్పని వారు కూడా అనర్హులు. పై అర్హతల ఆధారంగా గ్రామ కమిటీలకు అభ్యర్థుల పేర్లను చీటీలపై వ్రాసి లాటరీద్వారా ఎన్నుకునేవారు. దీనినే కుడవోలి పద్ధతి అంటారు. 30 కుటుంబాలు (వార్డులు) నుంచి 30 మందిని ఎంపికచేసి వివిధ కమిటీలలో సభ్యులుగా చేసేవారు. 30 మందిలో 12 మందితో వార్షిక సంఘం ఏర్పడుతుంది. మిగిలిన వారిలో 12 మందితో ఉద్యానవన సంఘానికి, మిగిలిన ఆరుగురు తటాక సంఘానికి సభ్యులుగా వ్యవహరిస్తారు.

పై విధంగా గ్రామసభలు గ్రామ అధికారాన్ని గ్రామ కమిటీల సహాయంతో సమర్థవంతంగా నిర్వర్తిస్తాయి. ప్రతి గ్రామంలో అనేక రకాలైన కమిటీలు ఉంటాయి. ఉదాహరణకు 'న్యాయవరియం' న్యాయ నిర్వహణను 'తోటవరియం' ఉద్యాన వనాలు నిర్వహించేవి. కె.ఏ.నీలకంఠశాస్త్రీ పేర్కొన్నట్లు కేంద్ర గ్రామ పరిపాలనలో సమతౌల్యం ఏర్పడి ఎవరి అధికారాలను వారు చెలాయించడానికి అవకాశం ఉందన్నారు.

ఆదాయ వనరులు

భూమి శిస్తు ప్రభుత్వానికి ప్రధాన ఆదాయం. పండిన పంటలో 1/6 వంతు పన్నుగా వసూలు చేసేవారు. ఇది భూమి భూమికి మారుతూ ఉండేది. కరువు కాటకాలు, వరదల సమయాల్లో శిస్తులను రద్దు చేసేవారు. గ్రామసభలు శిస్తును ధన లేదా ధాన్య రూపంలో సేకరించి ప్రభుత్వానికి చెల్లించేది. అనేక రకాల వృత్తులపైన పన్నులు వసూలు చేసేవారు. సంతలు, వర్తక సుంకాలు, ఉప్పు పన్ను మొదలైనవి. మహాబలిపురం, కావేరి పట్టణం మొదలైన రేవు పట్టణాల నుంచి విదేశీ వ్యాపారం జరిగేది. పర్షియా, అరేబియా, ఇరాన్, చైనాతో కూడా వ్యాపారాలు జరిపేవారు.

నీటిపారుదల విధానం

పల్లవుల మాదిరే చోళులు అనేక చెరువులను తవ్వించి భూములకు నీటిపారుదల సౌకర్యాలు కల్పించారు. వీటిలో ప్రధానమైనవి కావేరి నదికి ఆనకట్ట నిర్మించి కాల్వల ద్వారా నీటిపారుదల సౌకర్యాన్ని కల్పించారు. రాజేంద్ర చోళుడు గంగైకొండ చోళ పురంలో 'చోళగంగం' అతి పెద్ద తటాకాన్ని నిర్మింపజేశాడు. ఇది 16 మైళ్ల కలిగి తూముల ద్వారా నీటిని సరఫరాచేసి వ్యవసాయాభివృద్ధికి తోడ్పడింది.

సాంఘిక పరిస్థితులు

చోళుల పరిపాలనలో బ్రాహ్మణులకు ప్రథమ స్థానం ఇవ్వబడింది. వీరికి అనేక పన్నుల నుంచి మినహాయింపు ఇవ్వబడింది. సమాజంలో వలంగై-ఇడంగై అనే ప్రధానమైన కులాలు కలవు. శూద్రులలో అంటరానివారు ఉండేవారు. వీరికి దేవాలయ ప్రవేశం లేదు. దేవాలయాలు చోళరాజ్యంలో ప్రధానపాత్ర పోషించాయి. తంజావూరులోని బృహదీశ్వరాలయం ఈ కాలంలో అంత్యంత ఐశ్వర్యవంతమైనది. దేవదాసి వ్యవస్థ అన్ని దేవాలయాల్లో కనిపిస్తుంది. కొంతమంది దేవదాసీలు భరత నాట్యంలో ప్రావీణ్యం సంపాదించారు. అయితే వీరి పరిస్థితులు చాలా దుర్భరంగా ఉండేవి.

చోళుల మతవిధానం

చోళరాజులు హిందూ మతంలోని శైవ, వైష్ణవ శాఖలను ఆరాధించారు. అనేక ప్రాంతాల్లో శైవ, వైష్ణవ దేవాలయాలు నిర్మించారు. జైనమతం, బౌద్ధ మతాలు తమ ప్రభావాన్ని కోల్పోయాయి. శైవంలో కాలముఖ, కాపాలికులు, పాశుపత శాఖలు కలవు. చోళ రాజులు హొయసాల రాజ్యంలోని జైనదేవాలయాలను నాశనం చేశారు. అలాగే చోళరాజు కోపానికి వైష్ణవ మతాచార్యుడు రామానుజుడు హొయసాల రాజ్యానికి తరలి వెళ్లాడు.

5.2 Origin of the Dynasty and Political History

The Codas or Cholas, as rulers, are known to have existed from remote antiquity. The Cholas are regarded as the oldest among the kingdoms in South India. Their origin is as old as the epic Mahabarata. According to II and XIII Rock Edicts of Asoka, the earliest historical documents to refer to the Cholas, there was a friendly power in the south beyond the pale of Mauryan suzerainty. The Cholas gained territory and influence in the reign of Karikala who ruled in the 2nd century A.D. he defeated a combination of the Pandyas and Keralas. He invaded Ceylon and brought from there 12,000 laborers to work for his irrigation work on the Kaveri. Karikala was succeeded by his grandson Nedumudikilli. During his reign, the capital of the Cholas was destroyed by the sea pirates. The greatness of the Cholas was revived by the dynasty founded by Vijaylaya whose exact relationship with the earlier Cholas is unfortunately unknown. He began his rule shortly before 850 A.D. in the neighborhood of Uriyur, probably as a vassal of the Pallava King. It is believed that Vijayalaya captured Tanjuvur from the Muttaraiyar Chiefs. He conquered the region of Tanjore, declared himself the ruler of an independent state, and south to prove his status by claiming descent from the Solar race. Vijyalaya was succeeded by his able son, Aditya I, about 875 A.D. he considerably enhanced the power and prestige of the family, for he overthrew the Pallava Aparjitavarman and brought Tondamadalam under his sway about 890 A.D. after him his son Paranthaka I ascended the Chola throne.

5.3.1 Paranthaka -I (A.D. 907 to 955)

In A.D. 907, the first important ruler of the Chola Dynasty was Paranthaka I. He came to power and ruled for almost half a century. He secures the southern frontier of the kingdom by campaigning against the Pandyas and capturing their capital, Madurai. This brought him into contact with Ceylon, with whom the Pandyas had close relations, and hostilities between Ceylon and Tamil-nad began which were to last through several decades. During his rule Chola realm comprised almost the entire eastern country from Kalahasti and Madras in the north to the Kaveri in the South. With the death of Paranthka-I in 953 A.D., the history of the Cholas for the next three decades is somewhat confused. It seems that after he ruled his two sons, Gandaraditya and Arinjaya, and that the latter was followed by his son, SundaraChola who: in turn, was succeeded by Aditya II Karikala and UttamaChola.

5.3.2 Rajaraja I (A.D. 985-1014):

With the accession of SundaraChola's son Rjajraja I,(who was known by a variety of titles, such as Mummadi Choladeva, Jyangonda, Chola-marthanda,etc,.), began the most glorious epoch o the Cholas. By his ability, prowess, and military skill he soon built up the Chola Empire again and raised himself to a position of supremacy in the South. One of the earliest exploits of Rajaraja I was the subjugation of the Cheras, whose fleet he destroyed at Kandalur. He then took Madura and captured the Pandya King, Amarabhujanga. Rajaraja I then overran the Eastern Chalukyan country of Vengi. Saktivarman (cir. 999-1011 A.D) tried to stem the rising tide of Chola aggression, but his younger brother successor Vimaladitya (1011-1018 A.D.), recognized

సాంస్కృతిక పరిస్థితులు

చోళులు విద్య, సాహిత్య రంగాలను పోషించారు. సంస్కృత భాషలో విద్యాభివృద్ధి జరిగింది. ఎనిఎరం, త్రిభువని, తిరువదుతరై మరియు తిరువరియార్ గొప్ప విద్యాకేంద్రాలుగా బాసిల్లాయి. సంస్కృతంలో అనేక వ్యాకరణ గ్రంథాలు మరియు వాటిపై వ్యాఖ్యానాలు కూడా వ్రాయడం జరిగింది. తమిళ భాషలో 'కంబన్' రామాయనాన్ని వ్రాశాడు. తిరువక్క దేవార్ వ్రాసిన జీవక చింతామని, శెక్కిలార్ వ్రాసిన పెరియ పురాణం ఈ కాలం నాటిదే.

పల్లవుల కాలం నాటి కళావాస్తు రంగాలు ఈ కాలంలో కూడా కొనసాగాయి. చోళులు అద్భుతమైన కళాకండాలను నిర్మించారు. ద్రవిడ శైలిలో అనేక నిర్మాణాలు నిర్మించబడ్డాయి. ఆదిత్య చోళుడు మొదటి పరాంతకుడి కాలంలో కొన్ని దేవాలయాల నిర్మాణాలు జరిగాయి. రాజరాజ, రాజేంద్ర చోళ కాలం నాటికి వాస్తు నిర్మాణ రంగాలు ఊపందుకున్నాయి. కుంభకోణం, కోడంబాకం, గంగైకొండ చోళపురం, తంజావూర్, చిదంబరంలలో విశిష్టమైన ఆలయాలు నిర్మించారు. గొప్ప గోపరాలు, ప్రాకారాలు ఈ దేవాలయాల ప్రత్యేకత. రాజరాజ తంజావూరులో నిర్మించిన 'బృహదీశ్వరాలయం' విశిష్టమైనది. దీని విమానం ఎత్తు 190 అడుగులు. దేవాలయం అంతట అద్భుతమైన శిల్ప సంపదతో ఇమిడి ఉంది. రాజేంద్ర చోళుడు నిర్మించిన నూతన రాజధాని గంగైకొండ చోళపురం, అక్కడ ఉన్న శివాలయం, అతిపెద్ద తటాకం అద్భుతమైనవి. "చోళ శిల్పులు బ్రహ్మాండమైన పరిణామాలు ఊహించి వజ్ర వైడూర్యములు పొదుగువారి వలె తీర్చిదిద్దిరని" ఫెర్గూసన్ పండితుడు పేర్కొనెను. తంజావూరు, కాళహస్తి దేవాలయాల్లో చోళరాజు, రాణి ప్రతిమలు కలవు. చోళులు లోహాలను కరిగించి అద్భుతమైన కళాకండాలను తయారు చేశారు. వాటిలో మహోన్నతమైనది చిదంబరంలోని నటరాజ విగ్రహం. చోళ రాజులు చిత్ర కళను కూడా పోషించారు. వీరి చిత్ర కళలను రాజరాజేశ్వరీ దేవాలయాల్లో చూడవచ్చు.

Brahadisvara temple at Tanjavur(https://images.app.goo.gl/LV74romRdJvyvBYf6)

the overlordship of Rajaraja I, who as a mark of friendship gave him the hand of his daughter, Kundavvai (Kumdava). We are further told that the conquests of Rjaraja I included Kalinga and “the old islands of the sea numbering 12,000”, which have been generally identified as the Laccadives and Maldives. He annexed the northern part of the Ceylon Kingdom. Its king Mahendra V took shelter in the South-east of the Island. Rajaraja sacked Anuradhapura and Polonnaruva was made the capital of the Chola Province of Ceylon. He built there a substantial stone temple, the Siva Devale.

Rajaraja I‘s claim to fame rests also on the beautiful Siva temple constructed at Tanjavur. It is called Rajarajesvara after his name and is especially noted its huge proportions, simple design, elegant sculptures, and fine decorative motifs. On the walls of the temple is engraved an account of Rajaraja exploits.

5.3.3 Rajendra I (A.D. 1014 -1044):

Rajendra I ruled with his father for two years, succeeding him in1014 A.D. The policy of expansion continued with the annexation of the southern provinces of the Chalukyas (the region of modern Hyderabad). Campaigns against Ceylon and Kerala were also renewed. By his military valour and administrative talents, he raised the Chola Empire to the pinnacle of glory. A few years after coming to the throne, probably about 1017 A.D., he annexed the whole of Sri Lanka, its northern part having been previously conquered by Rajaraja I. The following year he re-asserted the Chola supremacy over the kings of Kerala and the Pandyan country. Rajendra I came into conflict with the Western Chlukyan monarch Jaysimha II Jagadekamalla. Next Rajendra I directed his arms towards the North, and his armies marched triumphantly as far as the Ganges and the dominions of the Pala King Mahipala. In commemoration of that exploit, he assumed the title of 'Gangaikonda' and built in the Trichinopoly District a new capital city called 'Gangaikonda-Cholapuram', adorned by a magnificent palace, a gigantic temple, and a vast artificial lake. The ruins, which have never been properly described or illustrated, have been much damaged by spoliation for building material.   The Chola monarch’s achievements were not limited only to land; he possessed a powerful fleet that gained authority across the Bay of Bengal. It is said that he vanquished

Samgramavijayottungavarman and conquered Kataha or Kadaran (Sumatra). Presumably, the expedition was undertaken not merely to satisfy Rajendra I's ambitions, but to further commercial intercourse between the Malay Peninsula and South India. But Rajendra did not hold the northern regions for long, the position is similar to that of Samudra Gupta's campaign in the south almost seven hundred years earlier. Rajendra I has rightly been called the greater so of a great father. He was active for about 32 years in extending the power and prestige of the Chola Empire. His important titles were Gangaikonda, Kadarangonda, and PanditaChola.

5.3.4 The Later Cholas

After Rajendra I, Rajadirajea I came to power in 1044 A.D. He subdued the Pandyan and Kerala kings and performed Asvamedha sacrifices. He also fought with Western Chalukya monarch Somesvara I Ahamalla but, he was lost his life in the famous battle of Koppam in 1052 A.D. After Rajendra I, Rajadiraja I, Rajenedra II, ViraRajendraRajakesari, and AdiRajendra ruled Chola dynasty from 1052 A.D. to 1070 A.D. Rajenedra II fought with Somesvara I Ahamalla and won the victory in the battle of Kudal-Sangaman (Kurnool District) near the confluence of the Krishna and the Tungabadra rivers.

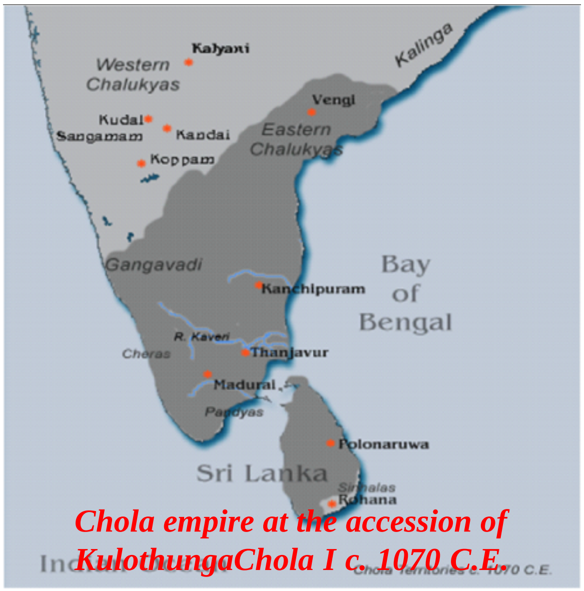

Chola empire at the accession of KulothungaChola I c. 1070 C.E.

Kulottunga I (cir. 1070-1122 A.D.):

AdhiRajendra probably did not leave any issue to succeed him. Accordingly, the crown devolved on Rajendra II whose title to it was based on close matrimonial relations between his house and that of the Cholas. For Vimaladitya of Vengi had married the daughter of Rajaraja I Chola, named Kumdava, and their son RajarajaVishnuvardhana had won Rajendra I Chola's daughter Ammangadevi as his spouse. By this union was born Rajendra II Chalukya called afterward Kulottunga I. who had himself obtained the hand of Madhurantaki,

daughter of Rajendra II Chola it would thus appear Kulotunga I had more of Chola than Chalukya blood. Thus Kulottunga I united the two Kingdoms of the Eastern Chalukyas of Vengi and the Cholas of Tanjavur. Himself a devout Shiva by faith, he is recorded to have made grants to the Buddhist shrines at Nagapatnam. After his death, weak successors came to power one by one, under their rule Chola dynasty rapidly declined and their place was taken by the Hoyasalas of Dwarsamudra and Pandyas of Madurai.

5.3.5 Downfall of the Chola Empire

By the third quarter of the twelfth century, Chola's ascendancy was waning. Provinces on the fringes of the kingdom were being eroded by neighbors. The power of the feudatories in the Deccan had increased when central control weakened. Frequent campaigns had exhausted Chola's resources and although they had finally succeeded in establishing their supremacy it was at the cost of their stability. Furthermore, the eventual breaking of Chalukya power by the Cholas was to recoil on the Cholas themselves since it removed the controlling authority over the Chalukya feudatories, who set up their kingdoms and prepared to attack the Chola kingdom.

Among these, the most powerful were the Yadavas, the Hoyasalas, and the Kakatiyas. The Yadavas kept mainly to the northern Deccan, and their contribution to the final disintegration of the Cholas was insignificant. The Hoysala and the Kakatiyas became active from the twelfth century onwards. The latter, having won their independence from the Chalukyas, retired to enjoy it, except for the periods when they were in action against the Cholas. The main attack on the Cholas from the west came from the Hoyasalas, and this Cholas were able to resist. But their older enemy, the Pandya kingdom of Madurai, saw this as an ideal opportunity to revive hostilities, and the Chola strength had, therefore, to be diverted to two fronts, the western and the Southern. The weak successors of Kulottunga I were unable to resist the enemies and lost their power.

5.4 Chola Administration

The administration of the Chola kingdom was highly systemized and had been organized in very ancient times. As NeelakantaSastri tells us, "in the age of the Cholas, the most creative period of South Indian History, the whole of South India was for the first time brought under the sway of a single government, and a serious attempt made to face and solve the problems of public administration arising from the new conditions. In local government, in art, religion, and letter, the Tamil country reached heights of excellence never reached again in succeeding ages; in all these spheres as in that of foreign trade and maritime activity, the Chola period marked the culmination of a movement that began in an earlier age, under the Pallavas". Our definite knowledge of the details rests chiefly upon inscriptions dated between A.D. 800 and 1300 A.D.

5.4.1 Central Administration

The emperor was the pivot on which turned the whole machinery of the state. He discharged his onerous duties and responsibilities with the advice and help of ministers and other high officers. His verbal orders were drafted by the Royal or Private Secretary. It is believed that in the days of Rajaraja I and his son, the Chief Secretary (Olainayakam) and another functionary (Perundaram) had to confirm the royal orders before they communicated to parties concerned by the dispatch-clerk (Vidaiyadhi-Kari).

The kingdom was divided into several provinces (Mandalam), the most important of which

were under the charge of the Viceroys. The provinces were subdivided into divisions (Kottams or Valanadu) and the other units of administration in the descending order were the districts (Nadus), unions or groups of villages (Kurrams), and the village (Gramam).

5.4.2 Justice

The Chola king was the Chief Justice. The Chola kings gave enough care for the judicial administration. The village-level judicial administration was carried on by the village assembly. Disputes were settled with proper evidence. Village assemblies exercised large powers in deciding local disputes. Punishments were awarded by the judicial officers. The trial of serious offenses and major cases was conducted by the king himself.

5.4.3 Military

The Cholas had an efficient army and navy. The Chola army consisted of elephants, cavalry, and infantry. Soldiers were given proper training. Commanders enjoyed the ranks of Nayaks and Senapati. The Chola navy was a formidable one in South India. With the help of their navy, the Cholas controlled the Coromandel and Malabar coasts. The cantonments were called "Kadagam". The Bay of Bengal became Chola Lake. An inscription of Karnataka mentions the existence of 9, 00,000 warriors in the infantry of the Chola. The Chinese source Chau- ju- kua mentions about 60,000 elephants in Chola elephantry. Considering the vast size of the Chola territory it is clear that they had a large army and it was administered very well.

5.4.4 Village Administration

The most important feature of the Chola administration was the local administration at the districts, towns, and villages level. An inscription from the temple wall at *Uttarmerur* (a village of brahmins) gives details of how the local sabha functioned. It dates back to the tenth century and reads:

There shall be thirty wards. In these thirty wards those that live in each ward shall assemble and shall select each person possessing be following qualifications for inclusion for selection by lot:

1. He must own more than one-quarter of the tax-paying land.
2. He must live in a house built on his site.
3. His age must be below seventy and above thirty-five.
4. He must know the mantras and Brhamnas.

Disqualifications were (1.) One who is guilty of incest and has become pure by performing expiatory ceremonies (2.) He should not commit to the Panchamahapatakas. (3.) He should not have served more than three years. (4.) Should not have committed theft. (4.) The non-submission of accounts properly, while serving on the committee

Each village was administered by two bodies Viz.,(1.) Village Assembly (2.)Village Committees. The committees exercised supreme power in the village polity.

The Chola pattern of committees was called Variyam. There were three types of village assemblies that existed in the Cholamandalam: Ur, Sabha or Mahasabha and Nagaram

1. The Ur consisted of the tax-paying residents of an ordinary village.
2. The Sabha was restricted to the Brahmanas.
3. The Nagaram was mostly created for mercantile interests.

The village assembly was called "perunguri" and its members were called *Perumakkal*. Generally, the assembly met in the village temple, but sometimes it met under the shade of a tree or on the bank of a tank.

5.4.5 Village Committees

Based on prescribed qualifications a list of qualified candidates will be prepared for each ward. Out of them, one will be selected the ward through a lottery system called "Kudavoli". Finally, all the selected candidates will be divided into different committees (Variyams) according to their talent and experience. From among the persons duly nominated, one was to be chosen for each of the 30 *Kudmbus* or wards by *Kudavolai* or pot-ticket. Out of these 30 persons, 12 were appointed to the Annual Committee. 12 to the Garden Committee, and 6 to the Tank Committee. A Standing Committee and Gold Committee were also selected. Village assemblies carried on village administration effectively with the help of variyams. Male members of the society were the members of these variyams. There are many variyams in every village. Niyayavariyam administered justice. The Dharma variyam looked after charities and temples. Thottavariyam looked after flower gardens. Erivariyam was in charge of tanks and water supply. The Ponvariyam was in-charge of the finance. The Gramakariyavariyam looked after the works of all committees. The members of these variyams were known as "Varivaperumakkal". They rendered honorary service. The village officials were paid salaries either in cash or in kind. Good functioning of these variyams increased the efficiency of the local administration of the Cholas.

5.4.6 Powers of the Village Assembly

Village assemblies were entrusted with the entire management of the village. They were practically the absolute proprietors of village lands and were responsible for the collection of the total amount of revenue to the government. Village assemblies seem to have exercised the exclusive right of administering justice. They practically exercised all the powers of a state within their narrow sphere of activity. The village assembly helped the people in times of famine or scarcity. It provides them with means of subsistence. Sometimes, it borrowed from the treasury of the village temple for that purpose. It acted as a trustee of local banks. It was its duty to maintain local religious and charitable institutions. It made education provision. It protected the village from

outside invaders and gave rewards to choose who rendered meritorious services by saving the people from them.

The village assemblies were responsible for the payment of taxes due from the village. The village assemblies possessed practically absolute authority over the affairs of the village and they were generally left undisturbed by the Central Government.

As said by K.A.N. Sastri, "a nice balance was struck between the centralized control and local initiative, the clear distinction was kept between the functions of the state and those of social group"

5.5 Sources of Revenue (Ayam)

The State derived its income mainly from land revenue which normally amounted one – sixth of the gross produce. Variations, if any, from this rate depended upon the quality of land and water facilities. Sometimes remissions were granted in case of floods or famine. The royal dues were collected by the village assemblies and were paid either in cash or in-kind or in both. An inscription enumerates numerous imposts, such as those on looms (tari -irai), oil-mills (sekkarai), trade (settirai), goldsmiths (tattarpattam), animals, salt (uppayam), tools (Vli-ayam), bazaars, etc., besides other exactions whose connotation is not at all clear.

5.6 Foreign Trade

Mahabalipuram, Kaveripattinam, Shaliyur, and Korkai on the east coast and Quilon on the Malabar Coast had elaborate establishments controlling the south Indian trade both westwards and eastwards. Persia and Arabia were the destinations of those trading with the west, with siraf on the Persian Gulf as an entre-pot. Trade with China reached an unprecedented volume during these centuries, which led to its becoming a state monopoly in China, the Chinese government not wishing to lose the income from it. It is believed that there was an Indian settlement on the mainland opposite Formosa.

5.7 Irrigation Works

Like the Pallavas, the Cholas undertook vast irrigational projects. Apart from sinking wells and excavating tanks, they threw mighty stone dams across the Kaveri and other rivers and cut out channels to distribute water over large tracts of land. Rajendra Chola built a huge tank named Cholagangam in his capital city Gangaikonda Cholapuram and was described as the liquid pillar of victory. About 16 miles long, it was provided with sluices and canals for irrigating the lands in the neighboring areas. Its embankments were sixteen miles in length it was provided with stone sluices and channels.

5.8 Social Conditions

Caste-consciousness had become a marked feature in social relationships. The brahmans

stood out distinct from the rest of society, confident of their privileged position. They were frequently exempted from tax, many of them owned land, and in addition, they had royal support. Unlike the north Indian Brahman landowners, the south Indian brahmans were more adventurous and invested their surplus income in commerce. The inscriptions of the later period of the Chola rule mention two major divisions among the castes-Valangai and Idangai castes. The Shudras were divided into the clean Shudras-whose touch was not polluting –and the unclean shudra, who were debarred from entry into the temple.

5.8.2 Significance of the Temple

The center of social and economic life at the time, particularly in the rural areas, was the temple. The temple would either be donated by the king, or else it was built and maintained through the donations of guilds and merchants in a city. In the village level, temples would be built by the village. In villages the temple came naturally to be the center of activity and interest since the assembly was held there, as was the school, and since the temple was maintained by the village people. The maintenance of the temple compares with that of any large-scale institution of modern times. The temple at Tanjore, possibly the richest during this period. Devadasis were commonly found in most temples in Chola times. They were in origin a special and venerated group of women attendants some of whom, like the Vestal Virgins of Rome, were dedicated to the temple at birth or when quite young. Some of them are well trained in Bharat Natyam. But in many temples the devadasis degenerated into shamefully exploited prostitutes, their earnings being collected by the temple authorities. The vast majority of women had to work either in their homes or in the fields.

Religion

Chola emperors were the followers of either Saivism or Vaishnavism. They built temples in honour of Lord Siva or Lord Vishnu. Many temples were built with the patronage of Chola kings and Queens. By this time Buddhism and Jainism lost their glory in South India. The Chola emperors allowed freedom of worship and offered necessary protection to practice one's religion. Along with Saivism and Vaishnavism there were the followers of Kalamuka, Kapalikas and Pasupathas. The temples remained centers of economic activity during this period. Sometimes, however, they violated the good custom, as when a Chola army destroyed the Jain temples in the Hoyasala country, and a Chola king drove Ramanuja into exile.

5.9 Cultural Conditions

The Cholas were great patrons of Education, sculpture, and art, during their reign, as a result, the most magnificent temples and exquisite bronze icons were created in South India.

5.9.1 Education

The temple was also the center of formal education in Sanskrit, a system that had continued from an earlier period. Pupils were either taught by the temple priests as in the smaller village temples or else attended the colleges attached to the larger temples. Education was also available

in the Jain and Buddhist monasteries, but since these were few their impact was slight. Courses in the colleges were those at in a systematic manner demanding regular attendance and instruction. The better-known of these colleges were those at Enayirm, Tribhuvani, Tiruvaduturai, and Tiruvorriyur.

5.9.2 Literature:

Literary works in Sanskrit continued to be written within the framework of grammars, lexicons, manuals, or rhetoric, commentaries of the older texts, prose fiction, and poetry. Tamil literature of this period shows great liveliness and vigour as in Kamabn's version of the Ramayana or the works of Kuttan, Pugalendi, Jayangondur, and Kalladanar. Tiruvakkadevar wrote JivakaChintamani. Sekkilar 'PeriyaRamayana' aslo belongs to this age. Many of the inscriptions contain long passages in Tamil which indicate that it was a well-developed language, having enriched its vocabulary by associating Sanskrit.

5.9.3. Architecture

Architectural activity in the South continued in the later phase of the Pallava rule. The rich heritage of the Pallava tradition passed on to the Cholas who supplanted the Pallavas as the dominant power of the South about the end of the 9th century A.D. During the regime of Cholas, the Dravida style enters yet another brilliant and distinctive phase. The early Chola monuments are usually small, yet each represents a complete formation in which the relation with the Pallava monuments remains clear and unmistakable.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:NatarajaMET.JPG#/media/File:NatarajaMET.JPG

The earliest Chola temple is located at Dadapuram in the South Arcot District dating from the tenth century. Temple architecture had remarkable growth in the time of Aditya and Paranthaka. Some of the temples of the early Chola architecture were at Kumbakonam, Kodambakam and SrinivasaNallur, etc.

Two supreme creations of the Dravida temple style are the Brahadisvara temple at Tanjavur and the temple of the name at Gangaikonda CholaPuram. The first was built by RajarajaChola and the second by his son RajendraChola. Brihadisvara Temple at Tanjavure had a great sikhara, consisting of fourteen storeys, rises to a height of 190 feet, and is crowned by a massive dome consisting of a single block of stone. The massive building is covered from the base to the top with

sculptures and decorative buildings. It occupies the center of a courtyard with other subsidiary chapels, but the whole area is dominated by the high tower over the shrine which is a conspicuous landmark in the locality.

There was another massive temple at GangaikondaCholapuram, the new capital city built by RajendraChola in the Trichinopoly district. The city was also adorned with a magnificent palace and a vast artificial lake, with a stone embarkment, more than fifteen-mile long.

Chola art is characterized by a massive grandeur. The huge structures were decorated with minute sculptures involving immense labour and infinite pains. As Fergusson very aptly remarked, "the Chola artists conceived like giants and finished like jewelers". Some Chola temples at Tanjavur and Kalahsti contain beautiful portrait images of royal personages, like those of Rajaraja I and his queen Lokamhadevi and Rajendra I and his queen Cholamahadevi. The Cholas also encouraged plastic art; the metal and stone images cast during the period are exquisitely executed and display a wonderful vigour, dignity, and grace. The masterpiece of Chola sculpture is the famous Nataraja or the Dancing Siva image at the great temple Chidambaram. Numerous such images were also molded in bronze. This Nataraja has been described as the "cultural epitome" of the Chola period. The Cholas also patronized painting. Of the Chola paintings, the most important are those in the pradakshina passage of the Rajarajevara temple.

Learning Outcome

After learning this lesson the student will be able to explain

1. Sources of the Chola Dynasty like the Literary, Archaeological sources, and Origin of the Dynasty
2. The Military and Personal accomplishments of Raja Raja and RajendraChola.
3. The Village Administration system of Cholas.
4. Social, Economic conditions under Chola Dynasty
5. Contribution of the Cholas to South Indian Art and Architecture

Gangaikonda-Cholapuram (https://images.app.goo.gl/LqWMRDuyRXHWWM6z6)

Glossary

Gangaikonda-Cholapuram	The town of the Chola who took over Ganga (Water from Ganga) or who defeated (the kings near) Ganga
Devadasi	Female Slaves of the God
Dravida	People living in South India and speaking Telugu, Tamil, Kannda and Malayalam languages
Quilon	Old Name of Kollam of Kerala. It has Powerful port. Now it is the second largest port in Kerala.
Siraf	It was an ancient port of Iran.
Solar race	Decedents of Lord Rama
Vairyam	Board/Committee
Vetti	Forced Labour

Matching

1) Raja Raja	a)	JivakaChintamani.
2) RajendraChola	b)	Vimaladitya
3) KulotungaChola	c)	GangaikondaCholapuram
4) Tiruvakkadevar	d)	Kurnool District
5) Sekkilar	e)	Periya Ramayana
6) Kudal-Sangaman	f)	Brihadeeswara Temple
7) Uttarmerur	g)	Village Administration
8) Chidambaram	h)	Nataraja (Shiva)Bronze Idol
9) Tanjavur	i)	United Eastern Chlukyas and Cholas
10) Kundavi	j)	Cholas Capital

Examination Model Questions

Answer in Brief

1. Write a short note on importance of Uttarmerur Inscription?
2. What were the interesting features in Village Assemblies of Cholas?
3. Explain the achievements of Rajaraja.
4. Describe the Achievements of RajendraChola I
5. Explain the importance of Brihdeeswara Temple

Essay Questions

1. Who were Cholas? Write their Political History?
2. Discuss the salient features of Chola administration
3. Write about the Village administration system of Cholas.
4. What were the contribution of Cholas to South Indian art and Architecture?
5. Explain the Social, Economic and Cultural conditions of Cholas?

References:

1. RomilaThapar, A History of India (vol-1) from the discovery of India to 1526

2. K.A. NilakanthaShastri, A History of South India

3. V.D. Mahajan, Early History of India

4 P. Raghunatha Rao, History and Culture of Andhra Pradesh

5 B.S.L. Hanumantha Rao, Religion in Andhra

6 V.K. Agnihotri, Indian History

Did you know the location of Uttermerur Inscription?

The village Uttarmerur, which has a 1260 year history, is situated in Kancheepuram district, about 90 km from Chennai. The Pallava king Nandivarman II established it around 750 A.D. The Pallavas, the Cholas, the Pandyas, the Sambuvarayars, the VijayanagaraRayas, and the Nayakas successively ruled it. The village has three important temples, the SundaraVaradarajaPerumal Temple, the Subramanya temple, and the Kailasanatha temple

Things to do

1. Draw a sketch map of India and show the following

   (a) Chola dynasty boundaries (b) Tanjore (c) GangaikondaCholapuram

2. On an outline Indian map, mark the areas to which RajendraChola expeditions carried out successfully.

3. Write the brief note on the temples of Brihadeeswara and Gangaikondacholapuram

4. Visit the ancient temple/monument/forts of your place and note down the history and its importance.

Marriage Alliances between Cholas of Tanjavur and Eastern Chalukyas of Vengi

Rajraja I (Chola)

↓

RajendraI **Kundavai**married Vimaladitya (E.Chalukya)

↓

Rajendra II Ammanga Devi Married RajarajaNarendra (E. Chalukaya)

↓

Madurantaki Married Rajendra II or Kulotunga I (E. Chalukya)

Did you know what is the Panchamahapatakas

The five great sins being killing a brahman, drinking alchohol, theft, adultery, and associ-ating with criminals

Think how to brought such a huge block to Brihadeswar Temple

It is said that this huge block was carried to the immense height be being rolled along an inclined road, about four miles long, specially built for this purpose.

Points to Remember

- Uttarmerur inscription of Parantaka I gives details of village administration system of Cholas
- Land tax in cash or kind was the largest single source of the income of the Chola state
- Two supreme creations of the Dravida temple style are the Brahadisvara temple at Tanjavur and the temple of the name at GangaikondaCholapuram.
- GangaikondaCholapuram, was the new capital city, built by RajenderaChola
- The master-piece of Chola sculpture is the famous *Nataraja* or the Dancing Siva image at the great temple Chidambaram.

Multiple Choice

1. Who was the founder of Chola Dynasty?

   a) Kubjavishnuvardhana b) Karikalachola c) Rajaraja d) Gundyana

2. The famous Siva temple GangaikondaCholapuram was built by

   a) Kubjavishnuvardhana b) Karikalachola c) Rajadiraja d) Parantaka I

3. Which Tamil dynasty was famous for Local administration system?

   a) Mouryas b) Chalukyas c) Cholas d) Kakatiyas

4. Who was last great ruler of Chola Dynasty?

   a) Kulutongachola b) Karikalachola c) Rajaraja d) Gundyana

5. The famous Nataraja dancing idol was located

   a) Tanjaur b) Madurai c) Chidambaram d) Uruyur

6. The book Jevakachintamani was written by

   a) Charaka b) Sekkilarc) Kamban d) Nannaya

7. Who among the following ruler was called MummadiCholadeva, Jayagonda and CholaMarthanda

   a) Chandragupta Mourya b) Chandragupta II c) Rajarajad) KulutongaChola

8. Which Pandyan King was defeated by Rajarajachola?

   a) Amarbhujanga b) Vijayonthongavermac) Mahipala d) None of the above

కాకతీయులు (క్రీ.శ 1110-1323)

ఆంధ్రుల చరిత్రలో కాకతీయుల పాలనా కాలం ఒక మహోజ్వల ఘట్టం. క్రీ.శ 13వ శతాబ్దం చివరి భాగంలో దక్షిణాదిన దేవగిరి కేంద్రంగా యాదవులు, వరంగల్ కేంద్రంగా కాకతీయులు ద్వార సముద్రంలో హోయసాలులు విజృంభించారు. కాకతీయులు కళ్యాణి చాళుక్యులకు సామంతులుగా ఉండి ఆతర్వాత స్వతంత్రించి కాకతీయ రాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేసుకున్నారు.

'బయ్యారం' చెరువు శాసనంలో కాకతీయులను కాకత్య, కాకతీయ మరియు కాకల్య అనే పేర్లతో సూచించడం జరిగింది. కాకతీయులు కాకతీయపుర వల్లభులుగా పేర్కొంటూ కాకతీ అనే దేవతను ఆరాధించడం వలన కాకతీయుల య్యారని ఆధారాలు పేర్కొంటున్నాయి. అందుకే వరంగల్‌కు కాకతీయ పురం అనే పేరు ఉన్నదనే నమ్మకం కలదు. కాకతీయుల మూలపురుషుడు కాకర్త్య గుండ్యన. వీరు శూద్ర వంశానికి చెందిన వారని కొందరు పేర్కొనగా మరికొందరు ఇక్ష్వాక క్షత్రియులలో సూర్య వంశానికి చెందిన వారని మరికొందరు పేర్కొన్నారు. రాష్ట్ర కూటిని సేనానిగా మాగల్ల శాసనం పేర్కొంటున్నది. గుండ్యన రాష్ట్రకూటుని రెండవ కృష్ణుని సేవలో గుండ్యన ప్రాణాలు అర్పించారు. గుండ్యన తర్వాత అతని కుమారుడు ఎరియా వరంగల్ దగ్గరలోని పురవాడి ప్రాంతాన్ని పరిపాలించినట్లు తెలుస్తోంది. ఓరుగల్లును తన రాజధానిగా చేసుకున్నాడు. ఎరియ తర్వాత గుండ్యన, అతని కుమారుడు బేతరాజు అధికారంలోకి వచ్చారు. మొదటి బేతరాజు (క్రి.శ.1000-1052) చోళ-చాళుక్యుల సంఘర్షణను అవకాశంగా తీసుకొని ఒక చిన్న రాజ్యాన్ని ఏర్పాటు చేశాడు. ఇతని కుమారుడు మొదటి ప్రోలరాజు (క్రీ.శ1052-1076) చాళుక్య మొదటి సోమేశ్వర అధికారాన్ని అంగీకరించి అనేక యుద్ధాలలో వారికి సహకారంగా పాల్గొన్నారు. దీనితో మొదటి సోమేశ్వరుడు 'హనుమకొండ' ప్రాంతాన్ని శాశ్వతంగా కాకతీయులకు ఇవ్వడం జరిగింది.

రెండవ బేతరాజు (క్రీ.శ1076-1108)

రెండవ బేతరాజు కళ్యాణి విక్రమాధిత్యుని సహాయంతో హనుమకొండ ప్రాంతాన్ని పరిపాలించాడు. వారి నుంచి 'విక్రమ చక్రి', 'త్రిభువనమల్ల' అనే బిరుదులు పొందాడు. నాల్గవ విక్రమాధిత్యుని సహాయంతో సబ్బి మండలంలో (కరీంనగర్), ముదిగొండ (ఖమ్మం)లను ఆక్రమించాడు. ఇతడు శైవ మతాన్ని పాటించి హనుమకొండలో శివాలయాన్ని కట్టించాడు. రెండవ బేతరాజు కుమారుడు దుర్గరాజు ఎనిమిది సంవత్సరాలు పరిపాలించాడు. ఇతని తర్వాత రెండవ ప్రోలరాజు అధికారంలోకి వచ్చాడు.

రెండవ ప్రోలరాజు (క్రీ.శ 1110-1158)

తొలి కాకతీయుల్లో ప్రముఖుడు రెండవ ప్రోలరాజు. కళ్యాణి చాళుక్యుల బలహీనతను ఆధారంగా చేసుకొని అనేక దండయాత్రలు చేశాడు. తూర్పుతీర ప్రాంతంలో గోవిందరాజును ఓడించి చోడదేవునికి అప్పగించాడు. మంత్రకూటకు చెందిన గుండనను ఓడించి ఆ ఆ రాజ్యాన్ని ఆక్రమించాడు. 'ద్రాక్షారామ శాసనం' ప్రకారం కోట వంశానికి చెందిన చోడ దేవరాజు చేతిలో ఓడిపోయి రెండవప్రోలరాజు యుద్ధరంగంలోనే మరణించాడు. రెండవ ప్రోలరాజు నతవాడికి చెందిన దుర్గరాజు సోదరిని ముప్పమాంబను వివాహం చేసుకున్నాడు. వీరికి రుద్రదేవ, మహదేవ, హరిహర, గణపతి, దుర్గరాజు అనే కుమారులు కలరు.

రుద్రదేవుడు లేదా మొదటి ప్రతాపరుద్రుడు (క్రీ.శ1158-1195)

పశ్చిమ చాళుక్యుల అధికారాన్ని త్రోసిపుచ్చి స్వతంత్రతను ప్రకటించుకున్నవాడు మొదటి ప్రతాపరుద్రుడు. ఇతడు కాకతీయ సామ్రాజ్య వ్యాప్తిని తెలుగు ప్రాంతాల్లో విస్తరింపజేయడానికి పూనుకున్నాడు. రుద్రుడు అధికారంలోకి వచ్చేనాటికి చోళ సామ్రాజ్యంలో అస్తవ్యస్థ పరిస్థితులు నెలకొన్నాయి. ఇటువంటి సమయంలో మొదటిప్రతాప రుద్రుడు తన అధికారాన్ని తెలుగు ప్రాంతాలపై విస్తరింపజేశాడు. ఆంధ్ర తూర్పు తీర ప్రాంతంలో పల్నాడు నాయకుల మధ్య వారసత్వ పోరు

5.2 The Kakatiyas (A.D. 1110-1323)

5.2. Objectives

5.2.1 Introduction

5.2.2 Early Rulers

5.2.3 Beta II

5.2.4 Prola II

5.2.5 Rudradeva

5.2.5.1 Coastal Andhra

5.2.5.2 Estimate

5.2.6 Ganapatideva

5.2.6.1 Annexation of Velanadu

5.2.6.2 Conquest of Nellore

5.2.6.3 Kalinga Expedition

5.2.6.4 War with Pandyas

5.2.6.5 Estimate

5.2.7 Rudramadevi

5.2.7.1 Revolt of Ambadeva

5.2.8 Prathaparudradeva

5.2.9 Muslim Expeditions-Downfall of the Kakatiya Kingdom

5.2.10 Administration

5.2.11 Military

5.2.12 Irrigation

5.2.13 Agriculture Development

5.2.14 Religion

5.2.15 Literature

5.2.16 Art & Architecture

మొదలైంది. అంతట రుద్రదేవుడు నలగామ వర్గానికి సహకారం అందించి వారి రాజకీయాల్లో జోక్యం చేసుకొని శ్రీశైలం, త్రిపురాంతకం వరకు గల ప్రాంతాన్ని జయించాడు. అలాగే కులోత్తుంగ చోళ మరణం తర్వాత తన అధికారాన్ని తూర్పు తీర ప్రాంతానికి విస్తరింపజేశాడు.

రుద్రదేవుడు యాదవ రాజైన మొదటి జైత్రపాలతో పోరాడుతూ యుద్ధరంగంలో చనిపోయాడు. కాకతీయ రాజ్యంలో వరంగల్ కోటకు పునాదులు వేసి హనుమకొండలో రుద్రేశ్వరాలయం నిర్మించాడు. నీతిసారం అనే సంస్కృత గ్రంథాన్ని రచించాడు. ఇతని ఆస్థానంలో శైవమతానికి చెందిన పాల్కురికి సోమనాథుడు కలడు. రుద్రదేవుని మరణానంతరం ఇతని సోదరుడు మహాదేవుడు అధికారంలోకి వచ్చాడు. ఇతను కూడా యాదవులతో పోరాడుతూ యుద్ధరంగంలో మరణించాడు.

గణపతిదేవుడు

కాకతీయులలో గొప్పవాడు గణపతి దేవుడు. మొదటి ప్రతాపరుద్రుని మనవడు. మహదేవుని మరణం తర్వాత కొంత కాలం యాదవుల చేతిలో బందీగా ఉన్నాడు. ఈ కాలంలో ముదిగొండ చాళుక్యులు మరియు చోళులు కాకతీయ రాజ్యంపై దాడిచేశారు. అయితే రేచర్ల రుద్రసేనాని కాకతీయ రాజ్యం విచ్ఛిన్నం కాకుండా కాపాడాడు.
రేచర్ల రుద్రునికి 'కాకతీయ రాజ్య బర్ద దౌరయగ' మరియు 'కాకతతీయ రాజ్య సమర్థ' అనే బిరుదులు కలవు. యాదవ రాజు జైత్రపాలుడు గణపతి దేవుని చెర నుంచి విముక్తి చేశాడు. గణపతి దేవుడు అధికారంలోకి వచ్చి 60 సంవత్సరాలు పరిపాలన చేశాడు. ఇతని పాలనా కాలంలో ఆంధ్రదేశం అంతా కాకతీయుల ఏలుబడిలోకి వచ్చింది. చోళ, చాళుక్యుల అసమర్థతను అవకాశంగా చేసుకొని కాకతీయ రాజ్యాన్ని విస్తరింపజేశాడు.

వెలనాడు ఆక్రమణ

గణపతి దేవుని దిగ్విజయ యాత్రలో మొదటిది వెలనాటి పృథ్వీశ్వరున్ని అణచివేయడం. కోట, నతవాడి, మల్యాల రాజుల సహాయంతో బెజవాడను ఆక్రమించి అనంతరం దివి ద్వీపంను దోచుకున్నాడు. దివి పాలకుడు తన కుమార్తెలైన నారంబ, పేరమ్మలను గణపతి దేవునికిచ్చి వివాహం చేశాడు. దివిరాజు కుమారుడు జయాపను తన సైన్యంలో చేర్చుకున్నాడు. తెలుగు చోడులైన తిక్క, బల్లయ్యలు సహకారంతో పృథ్వీస్వరుడిని ఓడించి హతమార్చడం జరిగింది. దీంతో వెలనాడు పూర్తిగా కాకతీయ రాజ్యంలో కలిసింది. కళింగ రాజ్యానికి చెందిన మూడవ అనంగ భీమ వెంగీపై దండెత్తి రాగా గణపతి దేవుడు ఇందలూరి సోమయ్య మరియు ఎరువు భీమ, కాపయ నాయక, మాల్యాలల హేమాద్రిరెడ్డి సహకారంతో కళింగ దండయాత్రను ఎదుర్కొని కళింగ సైన్యాలను ఓడించాడు.

నెల్లూరు ఆక్రమణ

వెలనాడు ఆక్రమణ తర్వాత తన దృష్టిని నెల్లూరుపై సారించాడు. చోళుల సామాంతులుగా తెలుగు చోడలు నెల్లూరు ప్రాంతాన్ని పరిపాలించేవారు. చోళుల సహకారంతో నల్లసిద్ధి, మొదటి మనమసిద్ధిని పదవీ భ్రష్టున్ని చేశాడు. మనమసిద్ధి కుమారుడు తిక్క భూపాలుడు గణపతి దేవుని మిత్రుడు అందుకే నల్లసిద్ధిని పదవీభ్రష్టుడిని చేసి తిక్క భూపాలుడిని నెల్లూరు రాజుగా నియమించాడు. నల్లసిద్ధికి సహాయంగా వచ్చిన చోళులు, శవనులు కర్ణాటసులు కూడా గణపతిదేవుని చేతిలో ఓడిపోయారు. తిక్క భూపాలుడు కడప ప్రాంతాన్ని మొత్తం గణపతిదేవునికి ఇచ్చాడు. గంగయ్య సాహనిని కడప ప్రాంతానికి కాయస్థగా నియమించబడ్డాడు. క్రీ.శ 1248 తిక్క భూపాలుని మరణానంతరం అతని కుమారుడు రెండవ మనుమసిద్ధి అధికారంలోకి వచ్చాడు. అయితే, చోళులు హెుయసాలుల సహకారంతో విజయగండ గోపాలుడు తిరుగుబాటు చేశాడు. గంగయ్య సహనిని పారద్రోలాడు. దీంతో కాకతీయ రాజ్యానికి కొంత ప్రమాదం ఏర్పడింది. ఇటువంటి సమయంలో రెండవ మనుమసిద్ధి ఆస్తాన కవి అయిన తిక్కన సోమయాజి గణపతి దేవుని ఆస్థానానికి వచ్చాడు. తిక్కన సోమయాజి గణపతి దేవుని సహకారం పొంది చోళ, హెుయసాలలను ఓడించి కాంచీపురం వరకు ఆక్రమించడం జరిగింది. రెండవ మనుమసిద్ధిని నెల్లూరు పాలకుడికిగా పున:ప్రతిష్టించాడు. గణపతి సైన్యాలు కడప, అనంతపురం, కోలార్ జిల్లాలోని చింతామణిని పునరాక్రమించాయి.

5.2.17 Ramappa Temple

5.2.18 Thousand Pillar Temple

5.2.19 Learning Objectives

5.2.20 Time Line

5.2.21 Glossary

5.2.22 Matching

5.2.23 Examination Model Questions

5.2.24 References

5.2. Objectives

1. Trace the chief events leading to the establishment of the Kakatiya Dynasty.

2. Why do the Kakatiyas take special care digging of irrigation tanks in the TelanganaRegion?

3. The Contribution of Kakatiyas to Andhra Desa Culture

4. Learn about the techniques and styles adopted by the Kakatiyas in the field of art and architecture

5. Trace the causes for the Downfall of the Kakatiya dynasty.

5.2.1 Introduction

About the close of the 13th century, South India was ruled by three principal dynasties, the Yaddavas of Devagiri, the Kakatiyas of Warangal, and the Hoysalas of Dwarasamudra. The Kakatiyas had their ascendency during the dominion of the Chalukyas of Kalyani. The earlier doubts expressed by certain scholars in tracing the descent of this dynasty from Kakartya Gundyana, a subordinate of the Eastern Chalukyan monarch, Amma II (945 AD.-970 A-D) were set at rest in view of the recently discovered Bayyaram Tank inscription the names Kakartya, Kakatya and Kakaliya are etymologically connected. The dynasty derived its name either because of its association with a town known as Kakatipura (since the kings bore the title ‘Kakatipuravallabha’) or because of their worship of a goddess called Kakati. At Ekasilanagara (Waran- gal), the capital of the Kakatiyas a temple was dedicated to Kakitamma. Hence there is reason to believe that Kakatipura was another name for Warangal itself. They were said to originate from Chaturthakula and they allied themselves by matrimony to chiefs of the Shudra caste, although in many documents related to gifts given in the Brahmins, their ancestry has been traced to the Solar dynasty of the Ikshvaku Kshatriyas.

5.2.2 Early Rulers

Gundaya Rashtrakuta who was referred to in the Magallu grant of Danamava (950 A.D)

కళింగపై దండయాత్ర

వెలనాటి పృథ్వీశ్వరునిపై విజయం తర్వాత గణపతి దేవుడు కళింగ ప్రాంతాన్ని తన ఆదీనంలోకి తెచ్చుకునే ప్రయత్నం చేశాడు. కాకతీయ సైన్యాలు వేంగీ, బస్తార్ ప్రాంతాల్లో అనేక ప్రాంతాలను ఆక్రమించారు. అయితే ఈ కళింగ దండయాత్ర ఎటువంటి రాజకీయ ఫలితాలు ఇవ్వనప్పటికీ గోదావరి మండలమంతా కాకతీయుల ఆధీనంలోకి వచ్చింది.

పాండ్యులతో సంఘర్షణ

గణపతి దేవుని చివరి దశలో పాండ్యులతో సంఘర్షణకు దిగవలసి వచ్చింది. పాండ్య రాజు మొదటి జటావర్మ సుందర పాండ్యుడు కంచిని ఆక్రమించి నెల్లూరు ఆక్రమణకు సిద్ధమయ్యాడు. నెల్లూరు సమీపంలో జరిగిన ముత్తుకూరు యుద్ధంలో కాకతీయ రెండవ మనుమసిద్ధి సైన్యాలు పాండ్యుల చేతిలో ఓడిపోయాయి. జటావర్మ సుందర పాండ్యుడు నెల్లూరులో వీరాభిషేకం జరిపించుకున్నాడు. ఈ పరాజయం తర్వాత గణపతి దేవుడు అధికారాన్ని రుద్రమాంబకు అప్పగించి రాజకీయాల నుంచి తప్పుకున్నాడు.

గణపతి దేవుడు గొప్ప యోధుడే గాక అనేక ప్రజాసంక్షేమ కార్యకలాపాలు చేపట్టాడు. రాజ్యమంతటా చెరువు లు తవ్వించి వ్యవసాయాభివృద్ధి చేశాడు. మోటుపల్లి అభయ శాసనం ద్వారా వర్తకులకు రక్షణ కల్పించాడు. గణపతి దేవుని కాలంలోనే ప్రపంచ ప్రఖ్యాతి గాంచిన రామప్ప దేవాలయాన్ని నిర్మించడం జరిగింది.

రుద్రమదేవి (క్రీ.శ1262-1289)

రుద్రమదేవి గణపతి దేవుని మరణానంతరం పట్టాభిషేకం చేసుకొని కాకతీయ పరిపాలన చేపట్టింది. ఒక స్త్రీ పరిపాలనను సహించని సామంతులు తిరుగుబాటు చేశారు. ఇటువంటి సమయంలో గంగయ్య సహాని, జిన్నిగ, ప్రసాధిత్య, మాల్యాల గుండ, కందర నాయకులు రుద్రాంబ తరఫున యుద్ధంలో పాల్గొని ప్రశంసనీయమైన సేవలు చేశారు. దీనితో రుద్రాంబ అధికారం స్థిరపడింది.

రుద్రాంబ అంత: కలహాలను రూపుమాపుతుండగా మరో వైపు యాదవ మహాదేవడు కాకతీయ రాజ్యంపై దండెత్తి వచ్చాడు. అంతట రుద్రాంబ మనవడు ప్రతాపరుద్రదేవుడు యాదవులను తరిమివేశాడు. ఈ విజయానికి చిహ్నంగా రుద్రమదేవి 'రాజగజకేసరి' అని బిరుదు ధరించింది. వేంగీ ప్రాంతాన్ని ఒరిస్సాకు చెందిన గజపతి మొదటి భానుదేవుడు ఆక్రమించాడు. రుద్రమ సేనాని ప్రోలయ నాయకుడు గజపతులను ప్రాలద్రోలాడు.

రుద్రమదేవి కాలంలో జరిగిన అంబయ దేవుని తిరుగుబాటు అత్యంత ప్రమాదకరమైనది. అంబయ్య దేవుడు కడప ప్రాంతంలో స్వతింత్రించి రుద్రమదేవిపై యుద్ధసన్నాహాలు మొదలుపెట్టాడు. గుంటూరు జిల్లాలోని రుద్రమదేవి సేనానులను మరియు పెంటకల్లు ప్రాంతంలోని సోమదేవ బొలయులను ఓడించి వారి ప్రాంతాలను ఆక్రమించాడు. నెల్లూరులో కొప్పెర జింగదను హత్యచేసి మనమగండ గోపాలుని రాజుగా చేశాడు. ఈ విజయ పరంపరతో భీతి చెందిన రుద్రాంబ మల్లికార్జుని సహాయంతో అంబయ్య దేవునిపై యుద్ధానికి బయలుదేరింది. అయితే, దురదృష్ట వశాత్తు రుద్రాంబ, మల్లికార్జున యుద్ధరంగలోనే మరణించినట్లు తెలుస్తున్నది.

మధ్యయుగంలో స్త్రీల పట్ల అసమానత నెలకొన్న సమయంలో రుద్రమదేవి కాకతీయ రాజ్యాన్ని సమర్థవంతంగా పరిపాలించింది. పురుష వేశం ధరించి పరిపాలనను దక్షతతో నడిపింది. నిడదవోలుకు చెందిన వీరభద్రుని వివాహమాడి ముమ్మడమ్మ, రుద్రాంబ, రుయ్యమ్మ అనే కుమార్తెలను పెంచి పెద్ద చేసింది. ముమ్మడమ్మ కుమారుడే రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు.

రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు (క్రీ.శ1289-1323)

కాకతీయులలో చివరివాడు రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు. అంబదేవునిపై ప్రతీకారం తీర్చుకోవడానికి రాజకీయ చతురతను ప్రయోగించి పాండ్యులతో, శవణులతో స్నేహం చేసి అంబదేవుడిని ఓడించాడు. అంబదేవుడు ములికినాడుకు పారిపోయాడు. అలాగే ప్రతాపరుద్రుని సేనాని నెల్లూరు పాలకుడు మనమగండ గోపాలున్ని ఓడించి హతమార్చాడు.

was the first known historical figure among the Kakatiyas. He sacrificed his life in the service of the Rashtrakuta ruler Krishna II while fighting against the Eastern Chalukyas. The grateful Krishna II placed Gundaya's son Eriya in charge of Kurravadi in Koravisima near Warangal. Koravi, which was part of the Mudigonda Chalukyan kingdom under the suzerainty of the Eastern Chalukyas, was a bone of contention between the Rashtrakutas and the Eastern Chalukyas. This Kurravadi kingdom was created as a check on the MudigondaChalukyas on the eastern borders of the Rashtrakuta Empire. Eriya made Orugal (Kakatipura) his capital. Eriya's grandson Kakartya Gundyana rendered help on behalf of his master RashtrakutaKrishna III to Danarnava in setting aside his brother Amma II and occupying the throne of Vengi, as a result of which he got Natavadi as a token of gratitude. Later when Tailapa II put an end to the Rashtrakuta rule arid restored the western Chalukyan authority with Kalyani as headquarters, the Kakatiyas shifted their loyalty to them. Gundyana's son and successor Betaraja I took advantage of the Chalukya-Chola conflict and carved out for himself a small principality. He seems to have ruled up to 1052 A.D. His son and successor Prola I (A.D. 1052 - 1076.) acknowledged the supremacy of ChalukyaSomesvara I and fought successfully against the Nagas of Chakrakota, the Silaharas of Konkana- mandala, Bhadranga (probably Baddega of the family of the Chalukyas of Vemulavada), and killed in battle Gonna, the chief of Purukuta. In recognition of these services, Prola obtained permanently by way of grant, Anmakonda-vishaya from Somesvara I.

5.2.3 Beta II

Beta II, son and successor of Prola, ruled between 1076A.D. And 1108 A.D. Beta II supported Vikramaditya who succeeded in ascending the throne of Kalyani in 1076. Vikramaditya VI rewarded Beta II by conferring on him two titles Vikramachakri and Tribhuvanamalla. With the encouragement of Vikramaditya VI, he conquered Sabbimandala (Karimnagar) and Mudigonda(Khammam). It was probably during this period, Anmakonda became the capital of the Kakatiyas. Beta II was a patron of Saivism and constructed many temples to Siva at Anamakonda and other places. Beta I's eldest son Durgaraja (1108 A.D.-1116 A.D.) attempted to rebel against his Chalukyan suzerain. However, his younger brother Prola II set him aside and occupied the throne of Anmakonda.

5.2.4 Prola II (A.D 1116-1157)

Prola was the most famous among the early Kakatiya rulers. After the death of Vikramaditya VI. In 1126 A.D., the Chalukyan power began to decline, Prola II took advantage of the confused situation. His exploits are described at length in the Anamakonda inscription. He played an active part in the Kalachuri revolution at Kalyani and after the overthrow of Tailapa III, proclaimed independence. He made extensive conquests in Telangana. He defeated Govindaraja and handed his kingdom Kondapalli (in the Krishna district) over to Chododaya (whose brother was ruling as his feudatory near Panugai). He also defeated and killed Gunda, the ruler of Mantrakuta (Mantena in the Nuzvidtaluk of Krishna district), and annexed it to his kingdom. According to an inscription at Draksharama, Prola II died at the hands of Chodayaraja, the chief of the Kota family in 1157 A.D. Prola II married Muppamamba, the sister of Durgaraja, the Natavadi chief. He had five sons: Rudradeva, Mahadeva, Harihara, Ganapati and Durgaraja.

రాజకొండ గోపాలున్ని నెల్లూరు పాలకుడిగా చేశాడు. పశ్చిమ రంగంలో కాకతీయ సామంతుడు గోన విఠలుడు కుంతల, ఆదోని, రాయచూరు ప్రాంతాలను ఆక్రమించి యాదవులను పారదోలాడు. ఈ ప్రాంతం అంతా కాకతీయుల ఆధీనంలోకి వచ్చింది. ప్రతాపరుద్రుడు తన రాజ్యాన్ని 77 నాయంకర్లుగా విభజించి దానిపైన నాయకులకు అధికారాన్ని అప్పగించాడు. కాపయ నాయకుడు లాంటి వారు తురుష్క దండయాత్రలను సమర్థవంతంగా తిప్పికొట్టారు.

తురుష్కుల దండయాత్రలు (క్రీ.శ1303-1323)

రెండో ప్రతాపరుద్రుని కాలంలో కాకతీయ రాజ్యంపై ఐదు సార్లు తురుష్కులు దండెత్తడం జరిగింది. క్రీ.శ1303లో అల్లా ఉద్దీన్ ఖిల్జీ జరిపిన దండయాత్ర విఫలమయ్యింది. క్రీ.శ1309 అల్లా ఉద్దీన్ సేనాని మాలిక్ కపూర్ వరంగల్‌పై దండెత్తి వచ్చాడు. అయితే, అల్లా ఉద్దీన్ ఖిల్జీ తనకు "వరంగల్‌ను ఆక్రమించుకొనే ఉద్దేశం లేదని, కాకతీయుల నుంచి పెద్ద మొత్తంలో ధనాన్ని వసూలు చేయాలని అధికారులను ఆదేశించారు". రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు నెల రోజుల ముట్టడి అనంతరం ఖిల్జీ సేనలకు లొంగిపోయాడని అమీర్‌ఖుస్రు పేర్కొన్నాడు. ప్రతాపరుద్రుడు మాలిక్ కపూర్‌తో సంధి చేసుకొని యుద్ధ నష్టపరిహారాన్ని చెల్లించి ఖిల్జీ సామంతునిగా అంగీకరించాడు. ఖిల్జీ మరణానంతరం ప్రతాపరుద్రుడు కప్పం చెల్లించడం మానివేశాడు. అంతట అల్లా ఉద్దీన్ ఖిల్జీ కుమారుడు ముబారక్‌షా, ఖుస్రూఖాన్ అనే సేనాని ఓరుగల్లుపై దాడికి పంపాడు. మరోసారి ఓడిపోయి సంధి చేసుకొని నష్టపరిహారం చెల్లించాడు. క్రీ.శ1320లో తుగ్లక్ వంశ పాలనా కాలంలో మరోసారి స్వతంత్రించాడు. అంతటా ఘియాజుద్దీన్ తుగ్లక్ తన కుమారుడు ఉల్లుఖాన్‌ను ఓరుగల్లుపై పంపాడు. ఆరునెలల ముట్టడి తర్వాత ఢిల్లీలో నెలకొన్న అంత:కలహాల వల్ల కోటను స్వాధీనం చేసుకోకుండానే వెనుదిరిగాడు. ప్రతాపరుద్రుడు విజయకేతనం ఎగురవేసి ప్రజలకు ధన ధాన్యాలు బహుకరించాడు. చివరిసారిగా క్రీ.శ1323లో ఉల్లుఖాన్ ఓరుగల్లుపై దండయాత్ర జరిపాడు. ఈ దండయాత్రలు ప్రతాపరుద్రుడు ఓడిపోయి బంధించబడ్డాడు. తుగ్లక్ ఓరుగల్లుకు సుల్తానాపూర్‌గా నామకరణం చేశాడు. రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు ఢిల్లీకి బందీగా వెళ్తూ మార్గమధ్యలో నర్మదానదిలో దూకి ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు.

కాకతీయుల పరిపాలనా విధానం

ఆంధ్రదేశంలో చివరి స్వతంత్రరాజులు కాకతీయులే. వీరితర్వాత ఆంధ్రదేశంలో కొంతభాగం తురుష్కుల పాలనలోకి వచ్చింది. కాకతీయుల రాజ్యంలో దక్షిణ భాగం విజయనగర సామ్రాజ్యంలో భాగమయ్యింది. కాకతీయులు సాంప్రదాయ రాజరికాన్ని అనుసరించినా ప్రజాసంక్షేమమే ధ్యేయంగా పరిపాలించారు. మూడవ గుండ, నాల్గవ గుండెన, మహదేవుడు, రుద్రమదేవి యుద్ధరంగంలోనే ప్రాణాలర్పించి కాకతీయుల రాజ్యాన్ని కాపాడారు. గణపతి దేవుని కాలంలో వివిధ వర్గాల నుంచి నాయకులనే గవర్నర్లను నియమించి పరిపాలన గావించడం జరిగింది. దీనినే 'నాయంకర' విధానం అంటారు. ప్రతాపరుద్రుని కాలంలో నాయంకర విధానాన్ని సర్థవంతంగా నిర్వర్తించి కేవలం పద్మనాయక వంశీయులనే నియమించే ఆచారం ప్రారంభించాడు. రాజుకు సలహాలిచ్చేందుకు మంత్రిపరిషత్ కలదు. రాజ్యాన్ని స్థలము, నాడు, సీమ, భూములుగా విభజించారు.

కాకతీయ సైన్యం

రాజ్య రక్షణ, విస్తర్ణ కోసం యుద్ధాలు చేయాల్సి వచ్చింది. వీరి సైనిక విధానం నాయంకర విధానంపై ఆధారపడి ఉండేది. రెండవ ప్రతాపరుద్రుని కాలంలో 77 మంది నాయంకర్లు కలరు. రాజ్య రక్షణలో కోటలు కీలక పాత్ర వహించేవి. హన్మకొండ, రాయచూరు, గండికోట వంటి గిరి దుర్గాలు, కందూరు, నారాయణవనం వంటి వనదుర్గాలు, దివి, కొలను వంటి జలదుర్గాలు, వరంగల్, ధరణికోట వంటి స్థల దుర్గాలు కలవు.

నీటిపారుదల సౌకర్యాలు

కాకతీయులు నీటిపారుదల విషయంలో ప్రత్యేక శ్రద్ధ వహించారు. అనేక చెరువులు తవ్వించారు. బయ్యారం, రామప్ప, పాకాళ చెరువులు ముఖ్యమైనవి. మొదటి బేతరాజు రథమనే నీటిని తోడే యంత్రాన్ని బహుకరించినట్లు పేర్కొన్నాడు. కాకతీయ రాజులే కాకుండా అనేక మంది సామంతులు, ప్రజలు కూడా అనేక చెరువులు, బావులు తవ్వించారు.

Imperial Kings

5.2.5 Rudradeva (A.D. 1158-1195)

Rudradeva, also known as Prathaparudra I who succeeded his father Prola II in 1158 A.D. was the first king of the dynasty to overthrow the subordinate position of the Kakatiyas as the feudatories of the Western Chalukyas of Kalyani and assume independence. He inaugurated Kakatiya imperialism which led to the expulsion of the non-telugu rulers from Andhra and its political unification. When Rudradeva came to power the political situation in the Western Chalukyas was very critical.

5.2.5.1 Coastal Andhra

The Palanadu chiefs fight amongst themselves, so Rudradeva renders military assistance to Nalagama's faction. The military strength of Velanadu has been weakened, so Rudradeva exploits the situation by leading his forces into coastal Andhra and conquering territory as far as Srisailam and Tripurantakam in the south (subduing the chiefs of Kota and Kondapadumatis). Rudradeva extends his kingdom to the coastal regions of the Cholas after the death of Kulotunga.

5.2.5.1 Estimate

Rudradeva dies fighting the SeunaYadava king Jaitrapala I. Ruradeva was a great patron of art literature. He is credited with laying the foundation stone for a new fort near Warangal, which became the capital of the Kakatiyas. He constructed the majestic Rudresvara temple in Anamakonda. He was the author of the Sanskrit work 'Nitisara'. He extended his patronage to Saivite divines like PalkurkiSomanatha.

After the death of Rudra deva, his brother Mahadev came to power and ruled for three years only. He died while besieging the Yadava capital at Devagiri

5.2.6 GANAPATIDEVA (A.D.1199-1262)

Ganapathi, the next important ruler, ascended the throne in 1198 A.D. He was a nephew of Prataparudra. Following the death of Mahadeva and the captivity of Ganapati, disorders broke out in the kingdom. The nobles rose in revolt. The rulers of the neighboring states, especially the Mudigonda Chalukyan king Nagati and the Chalukya-Chola emperor Kulottunga III invaded the country. But Recherla Rudra, the commander-in-chief of the Kakatiya ruler, saved the kingdom from crumbling. His titles 'Kakatjyarajyabharadhau- reya' and 'Kakatirajyasamartha' indicate that they carried on administration in the name of his lord and sovereign. Ganapatideva's imprisonment did not last very long. He was set free and sent back to rule his kingdom. This might be due to the sympathy and generosity of the Yadava king Jaitra-pala, who had his political considerations in setting Ganapatideva at liberty. Ganapatideva was released in 1202 A.D. and allowed to return to his kingdom.In the long reign of over sixty years, Ganaptideva brought a great part of contemporary

వ్యవసాయాభివృద్ధి

కాకతీయుల కాలంలో వ్యవసాయాభివృద్ధికి అనేక చర్యలు ప్రారంభించారు. బంజరు భూములను సాగులోకి తెచ్చారు. రెండవ ప్రతాపరుద్రుడు రాయలసీమ ప్రాంతంలో అడవులను నరికించి వ్యవసాయాన్ని పెంపు చేశాడు. పరిశ్రమలను, వాణిజ్యాన్ని కూడా పెంపొందించాడు. మార్కోపోలో, అమీర్‌ఖుస్రు, వాసఫ్ అనే విదేశీ యాత్రికులు కాకతీయుల కాలం నాటి సిరిసంపదలను వర్ణించారు.

కాకతీయుల మతం

Thousand Pillar or Rudreshwara Temple at Warangal, Telangana State

కాకతీయులు శైవ మతాభిమానులు. రుద్రదేవుడు పరమేశ్వరా అనే బిరుదు పొందాడు. రుద్రేశ్వరాలయాన్ని నిర్మించాడు. ఈ దేవాలయంలో వాసుదేవ, సూర్యదేవాలయాలను ప్రతిష్టచేసి మద్దిచెర్వు భూభాగాన్ని ముగ్గురి దేవుళ్లకు బహుమతిగా ఇచ్చాడు. గణపతి దేవుడు విశ్వేశ్వర శివదేవయ్య నుండి శైవ దీక్షను స్వీకరించాడు. విశ్వేశ్వర శివదేవయ్య గోలకి మతాచార్యుడు. కాకతీయుల కాలంలో కాలముఖ, పాశుపత శాఖలు చక్రవర్తుల ప్రజాదరణ పొందాయి. గోలకీ మఠానికి చెందిన అనేక శాఖలు బట్టిప్రోలు, త్రిపురాంతకం, శ్రీ పర్వత మరియు పుష్పగిరిలలో స్థాపించడం జరిగింది. వైష్ణవ శాఖ సైతం కాకతీయులచే ఆదరించబడింది. కాకతీయులు వరహ లాంచనాన్ని, గడుడ పతాకాన్ని స్వీకరించారు.

సాహిత్యం

కాకతీయుల కాలంలో సాహితీరంగంలో నూతన ఉత్తేజం కనిపించింది. సంస్కృత, తెలుగు భాషలో అనేక రచనలు గావించబడ్డాయి. అనేక శాసనాలను సంస్కృత, తెలుగు భాషలలో వ్రాశారు. సంస్కృతంలో విద్యానాథుడు వ్రాసిన 'ప్రతారుద్ర యశోభూషణం', జయపసేనాని యొక్క 'నృత్య రత్నావళి' మొదలైనవి. కాకయతీయ రుద్రుడు స్వయంగా కవి. ఇతడు 'నీతిసారం' అనే రాజకీయ గ్రంథం, 'యయాతి చరిత్రము' అనే సంస్కృత నాటకాన్ని రాశాడు. తెలుగు సాహిత్యంలో తిక్కన సోమయాజి 'నిర్వోచనోత్తర రామాయణం', అలాగే మహాభారతంలోని 'విరాఠ పర్వం నుంచి స్వర్గారోహణ పర్వం వరకు ఆంధ్రీకరించాడు. మంత్రి భాస్కరుడు భాస్కర రామాయణం, గోనబుద్దారెడ్డి 'ద్విపద రంగనాథ రామాయణాన్ని' వ్రాశాడు. బద్దెన వ్రాసిన 'సుమతీ శతకం', నన్నె చోడుడు వ్రాసిన 'కుమార సంభవం', పాల్కురికి సోమనాథుని 'పండితారాధ్య చరిత్ర', కేతన 'దశకుమార చరిత్ర', మంచన యొక్క 'కేయూరుబహు చరిత్ర' ఈ కాలం నాటివే.

వాస్తు, శిల్ప కళారంగాలు

కాకతీయ పాలకులు వాస్తు, శిల్ప కళాభివృద్ధికి విశిష్టమైన కృషి చేశారు. వీరు తమ నిర్మాణాలలో చాళుక్య సాంప్రదాయాన్ని అనుసరించినప్పటికీ నూతన లక్షణాలను ప్రవేశపెట్టి ఒక విలక్షణమైన సాంప్రదాయాన్ని సృష్టించారు. కాకతీయుల నిర్మాణానికి స్థానికంగా దొరికే నల్ల, ఎర్ర రాళ్లను మరియు తేలికైన ఇటుకలు ఉపయోగించారు. కాకతీయుల వాస్తు నిర్మాణానికి వెయ్యి స్తంభాల దేవాలయం లేదా రుద్రేశ్వరాలయం, రామప్ప దేవాలయం ఉదాహరణగా పేర్కొన్నారు.

Andhra Pradesh under his control and earned the reputation of being a good administrator. Being an energetic monarch, Ganapati during his long reign brought under his sway by war or diplomacy almost the whole land inhabited by the Telugu- speaking peoples. He took advantage of the dismemberment of the Western Chalukyan and Chola empires.

5.2.6.1 Annexation of Velanadu

Ganapatideva started his successful career of conquest with the invasion of the coastal districts with strong contingents in 1201 A.D. The Velanati chief Prithvisvara, who exercised some sort of authority over his ancestral kingdom, was not strong enough to check the unruly nobility or to stem the forces of disintegration. Ganapatideva seized this opportunity. Accompanied by all the subordinate chiefs like the Kotas, Natavadis, and Malyalas, first Bezwada was captured. Then the island fortress of Divi, the headquarters of the Ayya chiefs, was plundered. For the significant part played by the Malyala chief Chaunda in this expedition, he was conferred with the title 'Divichurakara' (the plunderer of the island of Divi) by Ganapati. Being an astute politician, the latter followed a policy of conciliation towards the vanquished chiefs. Ganapati- deva restored their possessions, married Naramma and Perama, the two daughters of Ayya PinaChodi, and took their brother Jayapa into his service. Subsequently, he and the Telugu Choda chiefs, Tikka (of Nellore)' and Ballaya (probably of Kammanadu) fought against Prithvisvara and killed him. With his death, the rule of the Velanati chiefs came to an end and their territory came into the possession of Ganapatideva.

Ganapatideva reduced the Telugu Cholas of Konidena (NarasaraopetTaluk, Guntur district) and the Chakranarayana princes of Addanki to obedience by 1217-18 A. D. When, espousing the cause of the Velanati chiefs, the Kalinga ruler AnangaBhima III led his march against Vengi, Ganapatideva sent Induluri Soma Pradhani along with EruvaBhima, Kapaya Nayaka and Malyala Hemadri Reddi to expel the Kalingas from Vengi and bring that country under his control. In the course of this campaign, Kolanu or Sasasipuri was conquered in 1231A.D. The Velanati descendants of Prithvisvara took to flight. Subsequent aggressive activities of KalingaBhima's son and successor Narasimha I were also effectively tackled by Gana- patideva's men and the Kakatiya power in the Godavari valley remained undisturbed until the end of Ganapatideva's reign.

5.2.6.2 Conquest of Nellore

After annexing Velanadu into his kingdom, Ganapatideva turned his attention towards Nellore whose rulers, the Telugu Chodas, functioned as the vassals of the Cholas. The ruler of Nellore Manumasiddi I was overthrown by his younger brother Nallasiddi with the help of the Cholas. Manamasiddi's son Tikkabhupala, as seen earlier assisted Ganapatideva in his war against Prithiviswara the Velandu chief. As a reward for his services, Gandatideva installed Tikkabhupala as the ruler of Nellore expelling nallasiddi. In this connection, the Kakatiyas won a spectacular victory by defeating the combined forces of Cholas, Sevanas, and Karnatas. Tikkabhupala ceded to the Kakatiyas, the western of his kingdom comprising the present Cuddapah district. Ganapatideva appointed his Kayasta general Gangaya Sahini as the governor of the region.

Thikkabhupala died in 1248 A.D. His son Manumasiddi II ascended the throne but his

వెయ్యి స్తంభాల గుడిలో రుద్రేశ్వరా, వాసుదేవ, సూర్యదేవ మందిరాలున్నాయి. దీనిని మొదటి ప్రతాపరుద్రుడు నిర్మించాడు. గణపతి దేవుని సేనాని రేచర్ల రుద్రుడు రామప్పదేవాయాన్ని నిర్మించాడు. వై.గోపాల్‌రెడ్డి పేర్కొన్నట్లు “కాకతీయుల కాలంనాటి శిల్ప కళాసంపదకు పరాకాష్ట రామప్ప దేవాలయం”. అలాగే మంతనిలోని గోమటేశ్వరా, పిల్లలమర్రిలోని ఏకేశ్వరా, నాగులాడలోని నామేశ్వరి దేవాలయాలు చెప్పుకోదగినవి. కాకతీయుల కాలంలో తోరణాలు, కీర్తి స్తంభాలు, నందులు, ద్వారతోరణాలపై హంసలు, కోళాటం, పారువేట వంటి వాటిని చెక్కారు. ఆనాడు చెక్కిన భంగిమన్నింటిలో జయప సేనాని యొక్క నృత్యరత్నావళిలో వర్ణించిన నాట్య పద్ధతులు ఉన్నాయి. కాకతీయులు చిత్రకళను కూడా పోషించారు. ఘనపురం, పాలంపేట దేవాలయ నాట్య మండపాలలో వీటిని చూడొచ్చు. సముద్రాన్ని చిలుకుతున్నట్లు ఉండే చిత్రాలు పాలమర్రిలోని నామేశ్వర దేవాలయం పైకప్పులో చూడవచ్చు.

The Ramappa temple of Palampeta in telangana state

position was challenged by Vijyaganda Gopala, who was supported by the Cholas and Hoyasalas. From Cuddapah the governor Gangaya Sahini was expelled. Thus the portion of the Kakatiyas in Southern Andhra was endangered. At this critical juncture, Manamasiddi II sent his court poet Tikkana Somayaji to Warangal to secure the help of Ganapatideva. At Warangal, Tikkana completed the translation of the fifteen parvas (cantos) of the Mahabharata into telugu, left unfinished by Nannaya. He, however, did not translate the unfinished portion of the Aranyaparva. It was subsequently translated by Yerrapragda in the fourteenth century. Tikkana's mission was a success; Ganapatideva led an army against the Cholas and Hoyasalas and conquered Kanchi. Manamasiddi II was reinstated as the ruler of Nellore. Ganapatideva re-conquered Cuddapah, Anantapur and Chintamani in Kolar district.

5.2.6.3 Kalinga Expedition

After his victory over Prithisvara, Ganapatideva wanted to bring the latter's possessions to Kalinga under his rule. In this Kalinga expedition, Bhima, the Telugu Chola chief of Eruva, and Rajanayaka, the commander of the Recherlas also participated and conquered several places in Vengi, Orissa, and Bastar state. Though this expedition of Ganapatideva was a brilliant demonstration of his military strength, it did not produce any tangible results from the viewpoint of territorial. For no trace of the Kakatiya rule has so far been discovered to the-north of Draksharama in the East Godavari district (Rajanayaka'sDraksharama inscription dated 1212 A.D.), The eastern Ganga king AnangaBhimaIll and his sub-ordinates like Godhumarati and Padiyaraya soon asserted their authority.

5.2.6.4 War with the Pandyas

The last year of Ganapatideva was not happy. In the south, the Pandyas came to power. JatavarmaSundara Pandya I extended the Pandya power over most of South India. After occupying Kanchi, he proceeded to Nellore and defeated the combined armies of Kakatiyas and Manamasiddi II at Muthukuru and performed Virabhisekha ceremony. This was the last war and the first defeat of Ganapatideva. After this defeat, he relinquished power in favour of his eldest daughter Rudramba. According to some writers he died in 1262 A.D., but some others contend that he lived for six more years.

5.2.6.5 Estimate

Ganapatideva was undoubtedly the greatest ruler of his dynasty. He succeeded to a large extent in restoring the political unity of the Telugu country. His rule was helpful to the prosperity of his realm, Warangal was further fortified and made capital. Ganapatideva provided irrigation tanks to the peasantry. He pursued an enlightened commercial policy. His Motupalli pillar inscription dated 1245 A.D (AbhayaSasasanam) records an assurance of protection to merchants engaged in foreign trade. He was a staunch Saivite. He built temples and patronized teaming. The famous Ramappa temple near Palampeta in the Warangal district is of his period.

Historians give credit to Ganapatideva for wise statesmanship in realizing the threatening danger of the Turkish onslaught from the north. As an answer to it, he is said to have followed an

expansionist political policy intending to unite the Telugu-speaking people into a strong and centralized empire and succeeded to a large extent in achieving it. It is also likely, that Gamapatideva and his great preceptor strove hard to strengthen the political unity thus achieved by religious harmony among the people so that they could successfully meet the Turkish threat and preserve their freedom and culture.

5.2.7 Rudramadevi (A.D. 1262-1289)

Ganapati's daughter Rudramba was his successor. Ganapati Who ruled for about 65 years had no sons, but a daughter Rudramba who had been named heir apparent. But a lady to become a queen ruling the kingdom was something unpalatable to some of the chiefs and officials who were hoping to get power. The early years of her reign were marked by trouble created by rebellious feudatories, but these were firmly suppressed by the brothers Janniga and Tripurari, Prasaditya the velama, Malyala Gunda, mahapradhana kandaranayaka managed to ace the situation and became the queen.

Soon after she acceded to the throne, Yadava Mahdeva invaded over Kakatiya kingdom but failed to capture it. The hostility of the Yadavas continued after Mahadeva's reign, and young prince Prataparudradeva, the grandson of Rudramba, won his spurs as a warrior in these conflicts. Rudramba took command and drove him out as far as Bedadakota (bidar). To commemorate this victory she took the title of 'Rajagajakesari' and built a rangamandapa to family deity Svayambhudeva.

The Godavari region as also the vengi region had been lost in the meanwhile. Gajapati Bhanudeva I of Orissa had invaded upon Vengi country at Draskhrama. But Rudrama's generals Poti-Nayaka and Proli-nayaka repelled them.

5.2.7.1 Revolt of Ambadeva

More serious than the Gajapati attack on Vengi was the revolt of Ambadeva, the Kakatiya younger brother of Tripurari who succeeded to chieftaincy in the region around cuddapah with his capital at Gandikota. He was ambitious and capable. Hence he skillfully planned to carve out a kingdom. So methodically he went on defeating the loyal chiefs of the Kakatiya. Sripati Ganapati of Gurindala in Guntur district, Kesavadeva, and Somideva Bolya of Pendekallu were all defeated by him and their chieftaincies captured. He also killed Kopperunjinga, the kadava reinstated Manumaganda Gopala on the throne of Nellore. The growing defiance of Ambadeva forced Rudramba to assert her authority. She led a big army to the south. MallikarjunaNayaka followed the queen. Both lost their lives in this expedition. The rule of a great queen came to an end.

Rudramadevi was one of the very few queens of the country for whom sex was never a disadvantage. Dressed like a king. She carried the burden of administration and managed the affairs efficiently. She led the armies also. Virabhadra, son of Indusekhara of Nidadavolu, probably of the Chalukya family was her husband. While Mummadamma, Rudrama, and Ruyyama were her daughters. Kumara Rudra, son of Mummadamma, succeeded his grandmother in 1289 A.D

5.2.8 Prataparudrada II (A.D. 1289-1323)

The last of the Kakatiyas, Prathaparudra II was called by the more familiar name Kumara Rudradeva. Soon after accession he brought together all the nayakas and reorganized his military to seek revenge against Ambadva. This latter, without underestimating the enemy, made friends of the Sevunas and the Pandyas. Manuma Gannaya, son of Soma-mantri and his cousin Annayadeva led the Kakatiya army which marched into Tripurantaka. Ambadeva was defeated. He fled to Mulki-Nadu. (1291 A.D.). AdidamuMallu, another Kakatiya general proceeded against Nellore and killed ManumagandaGopala in the battle. In his place MadhurantakaPottapi-choda Ranganatha alias Rajaganda Gopala was installed. For a second time, Nellore had to be invaded upon, this time under the command of another telugu-Choda, Manumaganda Gopala. The enemy confed-eration was defeated and driven out. Early his reign one of his general Vithala, ruling in Vardhamanura led an expedition into Kuntala, capturing the forts of Adavani (Adoni) and Raichur, among others, after driving out the Yadava garrisons, and brought the territory under Kakatiya rule. Prathaparudra reformed the administrative system by dividing the kingdom into 77 Nayakships, confining recruitment thereto to the Padmanayaka community, and thoroughly overhauling the staff of nayakas. Some of the great nayakas, like Kapayanayaka, who later played a great part in resisting the Muslims, were the products of this system which, incidentally, was later adopted and elaborated by the rulers of Vijayanagar.

5.2.9 Muslim Expeditions and Downfall of the Kakatiya kingdom

During the reign of Prathaparudra II, Muslim rulers of Delhi invaded over Kakatiya king-dom five times between1303-1323. The First expedition sent by Ala-ud-din against Kakatiya Prataparudra in A.D.1303 had failed. But the humiliation of the Yadavas encouraged him to make a Second attempt in A.D.1309 to bring the Kakatiya king under his authority and fleece him of his wealth. Sultan had no desire to annex the kingdom of Warangal, the administration of which from a great distance would prove to be a difficult task. His object was to acquire the vast wealth of this kingdom and make Prathaparudradeva acknowledge his authority. This is clear from his instruc-tion to Malik Kafur, who commanded the invading army: “if the Rai consented to surrender his treasure and jewels, elephants and horses, and also to send treasure and elephants in the following year Malik NaibKafur was to accept these terms and not to press the Rai too hard”. On reaching Devagiri, the Delhi army supplied it with an efficient commissariat, as it marched towards Kakatiya kingdom. Prataparudradeva tried to resist the invaders by shutting himself up in the strong fort of Warangal. The fort of Warangal with a strong mud wall with bastions guarding the inner stone fort. Khusro records that this outer wall “though of mud was so hard that a spear of steel could make no impression on it.” He also tells us that between it and the stone wall of the fort was a moat.” But the fort was besieged with such viogur that, being reduced to extremities, the Kakatiya ruler had to open negotiations for peace in March 1310. Prathaparudra had to sue for peace. Severe terms were imposed on him by Malik Kafur by which he had to give a large number of elephants, jewels, gold, and other valuable articles to the Khalji emperor, and it is said that the Koh-i-Nur was among the tribute of Jewels. Prataparudra also agreed to send to the Khalji Emperor an annual

tribute in cash and elephants. Kafur then returned to Delhi through Devagiri, Dhar, and Jhain with an immense booty, carried, as AmirKhusrav writes, "on a thousand camels groaning under the 'weight of treasure". In 1311, Prataparudra formed a part of the sultanate forces that attacked the Pandyan Empire in the south, and he took advantage of that situation to quell some of his vassals in Nellore who had seen his reduced status as an opportunity for independence. Later, though, in 1318, he failed to provide the annual tribute to Delhi, claiming that the potential for being attacked on the journey made it impossible. Alauddin's son Mubarak Shah responded by sending another of his generals, Khusrau Khan, to Orugallu with a force that bristled with technology previously unknown in the area, including *trebuchet*-like machines. Prataparudra had to submit once more, (third time) with his obeisance on this occasion being arranged by the sultanate to include a very public display whereby he bowed towards Delhi from the ramparts of Orugallu. The amount of his annual tribute was changed, becoming 100 elephants and 12,000 horses.

The new arrangements did not last long. Taking advantage of a revolution in Delhi that saw the Khalji dynasty removed and GhiyasuddinTughlaq installed as sultan, Prataparudra again asserted his independence in 1320. Tughlaq sent his son, Ulugh Khan, to defeat the defiant Kakatiya king in 1321(fourth time). Khan's army was driven with internal dissension due to its containing factions from the Khalji and Tughluq camps. This caused the siege on this occasion to last much longer — six months, rather than the few weeks that had previously been the case. The attackers were initially repulsed and Khan's forces retreated to regroup in Devagiri. Prataparudra celebrated the apparent victory by opening up his grain stores for public feasting. Khan returned in 1323(fifth time) with his revitalized and reinforced army and, with few supplies left, Prataparudra was forced into submission after a five-month siege. The unprepared and battle-weary army of Orugallu was finally defeated, and Orugallu was renamed as Sultanpur. It seems probable, from combining various contemporary and near-contemporary accounts, that Prataparudra committed suicide near to the Narmada River while being taken as a prisoner to Delhi.

5.2.10 Administration

The Kakatiyas were the last independent rulers of Andhra. Thereafter though South India became unite, much of Andhra, especially the regions above Krishna fell into Muslim hands. The southern parts were merged into the Vijayanagara Empire. The Kakatiya rulers were capable wariors. Four of them, Gunda III,,Gunda IV, Mahdev, Rudramdevi laid down their lives on the battlefield. The last ruler committed suicide while a prisoner. They had, for their assistance, more chiefs than officials, many of those chiefs were relatives or allies. During the reign of Ganapatideva the governors of different areas of the empire, known as Nayaks, were appointed from the members of different castes. This was known as the "Nayankara" system. Prathaparudradeva reorganized this system appointing only Padmanayaks to these offices. He dismissed Nayaks belonging to other communities.

The Kakatiya rulers were assisted by a council of ministers and a host of officers at the center as well as the provincial and local levels. They took care to see that the territorial segments were properly divided and ruled effectively by loyal officials. *Mandala*, *Nadu*, *Sthala*, *Seema*, and *Bhumi* were the names of territorial divisions.

5.2.11 Military

The Kakatiyas state was a military-state ready to face the threat of internal and external enemies. The military organization of the Kakatiyas was based on Nayankara system. It was introduced by Rudramba and well developed by Prataparudra II. There were 77 Nayankaras during the time of Prataparudra II. In the military organization, forts played a crucial role and the epigraphs refer to Giridugas like Anumakonda, Raichur, Gandikota, and the Vanadurga, like Kandur and Narayanavanam, the Jaladurgas, like Divi and Kolanu and Sthaladurgas, like Warangal and Dharanikota.

5.2.12 Irrigation

The Kakatiya period is more known for digging the tanks. Famous tanks like Bayyaram tank (Khammam District) Ramappa tank (Warangal District) and Pakala Tank (Kurnool District) are of this period. During the time of Beta I (C.995-1052 A.D.) donation of Ratamu (Made of wood was used to irrigate the cultivable lands from the wells) was also mentioned in the Karimnagar record. The instance of Kondapaka records mentions the donor Kesavamatya to be "Vananidhitatakakritanandana Sivabhavanagraharalabdhamaha sapta santanundunu" (one who has the seven santanas like well, treasure, tank, poem, son, temple, donation of land to brahmanas as agrahara to his credit). This is a theistic orientation of the development of agriculture and no ordinary charter can be successful in encouraging agriculture with irrigation facilities. To encourage more people to undertake the digging of tanks, wells, and canals, tank construction was made.

5.2.13 Agriculture Development

The Kakatiya Period witnessed great development in agriculture. Serious attempts were made to increase the extent of cultivable land by cutting down forests particularly in the Rayalaseema area during the reign of Prataparudra II. New settlements were encouraged in the forest clearings. The tax on agriculture and the charges levied on industry and trade were collected by regular officials. The land was, for purposes of assessment, divided into dry, wet, and garden varieties. The tax was payable either in kind or in cash. Little is known about the incidence of taxation. Salt was a monopoly of the state. Apart from agriculture, industry, and commerce were also promoted. Marco Polo, Amir Khusrau, Wassaf paid glowing tributes to the prosperous condition of Andhradesa during this period.

5.2.14 Religion

The Kakatiyas were no doubt Saivites and KakatiRudra took the title Paramamaheswara. He built a temple and installed in it Siva and in his name as Ruderesvara. But in the same temple, he installed the images of Vasudeva and Suryadeva and gifted a land named Maddicheruvu for conducting the worship of the three gods. Ganapatideva was indeed a Saivite and took Sivadiksa from Visvesvara Sivadeva, the head of the Golakimatha. The Kalamukha doctrine was prominent at the beginning, the Pasupata sect gained upper hand later. The first independent monarchs of the Kakatiya dynasty, Rudradeva and his brother Mahadeva were 'Parama-mahesvaras'. The reign

of Ganapatideva was remarkable in the history of the Saiva religion during the Kakatiya period. The Pasupata Saivas belonging to the Golaki-Matha gained popularity among the people as well as with the royal house. In Andhradesa, many branches of this Golaki-Matha were set up at Bhattiprolu, Tripurantakam, Sriparvata, and Pushpagiri. This Pasupata sect of Saivism of Golaki-Matha continued to flourish almost up to the end of the reign of Prataparudra II.

Vaisnavism made steady progress during the Kaktiya Period. Despite their preference for Saivism, the Kakatiyas were in no way opposed to Vaisnavism and continued to have the Sacred Boar (Varaha) and the Sacred Vulture (Garuda) the crest and banner of their family. In temples, they installed both Siva and Visnu and made provisions for their daily worship. Some of the Kakatiya subordinated like the Viriyala and Malyala families were devoted to Vishnu.

5.2.15Literature

Andhra under the Kakatiyas witnessed considerable literary activity. Sanskrit occupied the place of pride and was the language of the educated few. Many epigraphs of this period are written in Kavya-style of Sanskrit. The noted poets who were the authors of the epigraphs of this age are Nandi, Acchitendra, Antantasuri and Iswarasuri. The greatest Sanskrit poets of this age were Vidyanadha and Jayapasenani. Vidyanatha wrote *Parataparudra yasobhushana*. Satkalyamalla wrote *Udatt Raghava Kavyam* and *Niroshtya Ramayana* in Sanskrit. Jayapa Senani was the author *NrityaRatnavali*, Gita Ratnavali and Vaday Ratnavali. Rudradeva, the first of the imperial Kakatiyas, was the author of the Sanskrit work called *Nitisara*. *Yyati Charitam*, a Sanskrit drama, is attributed to Prataparudra.

Coming to Telugu literature, the most important are TikkannaSomayaji who wrote *NirvachananottaraRamayanamu*, Mantri Bhaskara who wrote Bhaskara Ramayana, GonaBuddaReddi who wrote *RanganathaRamayanam*, Marana disciple of Tikkana wrote *MarkendeyaPuranam*. The immensely popular work *SumatiSatakam* is attributed to Baddena, a teluguChoda king of the Kakatiya period. His other work is NitiSatraMuktavali. NanneChoda, the author of Kumara Sambhavama, PalkurikiSomanadha, the author of *Basavapuranam*, and *Panditaradhyacharita*, Ketana's Dasakumara Charitra, Manchana's *keyurubahu Charitra*. Among these literary works, RanganathaRamayanam of GonaBudda Reddy is identified as a Dvipadakavya. Tikkana was one of the greatest Telugu poets of Andhra Desa and he was responsible for the translation of some portion of Sanskrit Mahabharata into Telugu.The telugu version of Mahabharata written by Nannaya, Tikkana and YerraPragada (Kavitryam). The Epic Mahabharata Contains 18 Parvas divided into AaadiParvam, SabhaParvam, Aranya Parvam and VirataParvam. Nannaya was able to translate Aaadi Parvam, sabhaParam and some portion of Aranya Paravam(2½ Parvas) Tikkana was translated Virataparvam to Swargarohana Parvam and Yerrapragada was completed the remaining portion of Aranyaparvam.

5.2.16 Art & Architecture

The Kakatiyas inherited the Chalukyan architecture but the distinctive feature of their architecture is the display of more indigenous art than that allowed by the texts. The architects used

of Ganapatideva was remarkable in the history of the Saiva religion during the Kakatiya period. The Pasupata Saivas belonging to the Golaki-Matha gained popularity among the people as well as with the royal house. In Andhradesa, many branches of this Golaki-Matha were set up at Bhattiprolu, Tripurantakam, Sriparvata, and Pushpagiri. This Pasupata sect of Saivism of Golaki-Matha continued to flourish almost up to the end of the reign of Prataparudra II.

Vaisnavism made steady progress during the Kaktiya Period. Despite their preference for Saivism, the Kakatiyas were in no way opposed to Vaisnavism and continued to have the Sacred Boar (Varaha) and the Sacred Vulture (Garuda) the crest and banner of their family. In temples, they installed both Siva and Visnu and made provisions for their daily worship. Some of the Kakatiya subordinated like the Viriyala and Malyala families were devoted to Vishnu.

5.2.15Literature

Andhra under the Kakatiyas witnessed considerable literary activity. Sanskrit occupied the place of pride and was the language of the educated few. Many epigraphs of this period are written in Kavya-style of Sanskrit. The noted poets who were the authors of the epigraphs of this age are Nandi, Acchitendra, Antantasuri and Iswarasuri. The greatest Sanskrit poets of this age were Vidyanadha and Jayapasenani. Vidyanatha wrote *Parataparudra yasobhushana*. Satkalyamalla wrote *Udatt Raghava Kavyam* and *Niroshtya Ramayana* in Sanskrit. Jayapa Senani was the author *NrityaRatnavali*, Gita Ratnavali and Vaday Ratnavali. Rudradeva, the first of the imperial Kakatiyas, was the author of the Sanskrit work called *Nitisara*. *Yyati Charitam*, a Sanskrit drama, is attributed to Prataparudra.

Coming to Telugu literature, the most important are TikkannaSomayaji who wrote *NirvachananottaraRamayanamu*, Mantri Bhaskara who wrote Bhaskara Ramayana, GonaBuddaReddi who wrote *RanganathaRamayanam*, Marana disciple of Tikkana wrote *MarkendeyaPuranam*. The immensely popular work *SumatiSatakam* is attributed to Baddena, a teluguChoda king of the Kakatiya period. His other work is NitiSatraMuktavali. NanneChoda, the author of Kumara Sambhavama, PalkurikiSomanadha, the author of *Basavapuranam,* and *Panditaradhyacharita,* Ketana’s Dasakumara Charitra, Manchana’s *keyurubahu Charitra*. Among these literary works, RanganathaRamayanam of GonaBudda Reddy is identified as a Dvipadakavya. Tikkana was one of the greatest Telugu poets of Andhra Desa and he was responsible for the translation of some portion of Sanskrit Mahabharata into Telugu.

The telugu version of Mahabharata written by Nannaya, Tikkana and YerraPragada (Kavitryam). The Epic Mahabharata Contains 18 Parvas divided into AaadiParvam, SabhaParvam, Aranya Parvam and VirataParvam. Nannaya was able to translate Aaadi Parvam, sabhaParam and some portion of Aranya Paravam(2½ Parvas) Tikkana was translated Virataparvam to Swargarohana Parvam and Yerrapragada was completed the remaining portion of Aranyaparvam.

5.2.16 Art & Architecture

The Kakatiyas inherited the Chalukyan architecture but the distinctive feature of their architecture is the display of more indigenous art than that allowed by the texts. The architects used

locally available granite and sandstone in the main structure of the Vimana and used bricks and lime in constructing the superstructure. They used black granite for pillars, jambs, lintels, decorative motifs and icons.

Their temple architecture reflects great sophistication and the ‘Thousand-pillared temple’ is a landmark in the evolution of the Kakatiyan architectural style. The great Rudresvara temple was built by RecharlaRudra, the commander in chief of Ganapati Deva; in the words of Y. GopalaReddi it marks the climax of the Kakatiyan style. The Gomateswara temple at Manthani, the Erakesvara and the Namesvara temples at Pillalamarri, and the temple at Naguladu are the masterpieces of the Kakatiyan style of architecture.

About the Kakatiya sculptures, we have very little evidence to study it. Their main decoration was Kirtimukha or Krititorana. Nandis are a special feature of the Kakatiya sculpture. The Nandi images at Palampet, Thousand-pillared temple, SambhuniGudi, Ghanapur, Kolanupalli are some of the best examples of profuse bell ornamentation. The sculptural presence of Hamsa or swan motifs, on the gateways and friezes, is to be noticed for their grace and beauty. Of the decorative sculptures, the motifs of dancers and Kolata are worth recording.

It is also suggested by scholars that, they represent the dance styles of Jayapasenani. The Narasimha temple at Parivela near Nalgonda consists of profusely carved lintels and jambs.

https://images.app.goo.gl/ssgvCq1M3cwfWJjp7

The temples at Nandigonda contain richly furnished Mandapa pillars and ceilings.The Kakatiyas also extended patronage to the art of painting. The traces of painting that are found on the ceilings of the pillared halls of the temples at Ghanapur and Palampet bear testimony to the painting skill of that period. The defaced painting of the ‘Churning of the Milk Ocean’ found on the ceiling of the SabhaMandepa of the Namesvara temple at Pillalamarri is also a good example of their painting skill.

The Kakatiya rule in Andhra was a period of transition and ushered the beginning of an era in the 13th century. The Kakatiyas by their support of art and their integrative polity improved agriculture, commerce, and trade in the interior and construction of temples in Telangana, Rayalaseema, and coastal Andhra.

5.2.17 Ramappa Temple

An inscription in the temple dates it to the year A.D. 1213 and says it was built by RecharlaRudra under the rule of Ganapatideva. The temples were made close to a vast man-made lake, which was meant to provide water to agricultural lands for irrigation. Ramappa Temple stands majestically on a 6 ft. high star-shaped platform. The hall in front of the sanctum has numerous carved pillars that have been positioned to create an effect that combines light and space wonderfully. The temple is named after the sculptor Ramappa, who built it, and is perhaps the only temple in India to be named after a craftsman who built it. These are carved as mythical animals or female dancers or musicians, and are "the masterpieces of Kakatiya art, notable for their delicate carving, sensuous postures, and elongated bodies and heads".

5.2.18 The Thousand Pillar Temple

The Thousand Pillar Temple is located close to the Hanmakonda-Warangal in Telangana. There are hundreds of Hindu temples built under the patronage of Kakatiya kings like Ganapati Deva, Rudrama Devi, and Prathaprudra of Kakatiya dynasty. According to historical evidence, Thousand Pillar Temple was constructed (1175–1324) by Kakatiya king Rudra Deva. It is considered a masterpiece and achieved great glory for its architectural skills by the Vishwakarmasthapathis of that era. The construction of this shrine was started in 1163 AD in Chalukyan and early Kakatiya Architecture style. It is a star-shaped, triple shrine (Trikutalayam). The temple is considered a fine example of architecture and sculptural glory. The temple is known for its richly carved pillars, perforated screens, special icons like rock-cut elephants, and monolithic dolerite Nandi. The temple was desecrated by the rulers of Tughlaq dynasty during their invasion of the Deccan region.

The temple was renovated in the year 2004 by the Archaeological Survey of India with sufficient funds allocated for the temple's renovation. Warangal Fort, Thousand Pillar Temple, and Ramappa Temple of this region were added to the tentative list of World Heritage sites, which has been recognized by the UNESCO. Thousand Pillar Temple is a must-see heritage attraction for those visiting the city of Warangal.

5.2.19 Learning Outcome

After learning this lesson the student will be able to explain

1. Sources of the Kakatiya Dynasty like the Literary, Archaeological sources, and Origin of the Dynasty
2. The Military and Personal accomplishments of Ganapatideva and Rudramadevi
3. Stages of the Downfall of the Kakatiya Dynasty.
4. The administration system of the Kakatiya Dynasty
5. Contribution of the Kakatiys to Art and Architecture

Marco Polo

Marco Polo was Venetian (Italy) merchant and explorer and writer, who travelled through Asia along the Silk route between A.D.1254-1324. His travels are recorded in *The Travels of Marco Polo*. He visited to South India during the reign of Kaktiyas, Pandyas. He described his visit tOrugallu, Madurai etc. He specially visited Motupalli port and wrote that the foreign trade was very well during the Kakatiyas because of benefits given to merchants

5.2.22 Matching

1) PratapaRudra I	a)	RanganathaRamayanam
2) Ganapati Deva	b)	Nrityaratnavali
3) Rudramba	c)	Successor of Ganapatideva
4) Prataparudra II	d)	Thousand pillars temple
5) Jayapasenani	e)	Basavapuranam and Panditaradhyacharita
6) PalkurikiSomanadha	f)	PasupataSaivas
7) Manamasiddi II	g)	Ramappa Temple
8) GonaBuddareddy	h)	Ruler of Nellore
9) Golaki-Matha	i)	Last ruler of Kakatiya kingdom
10) RecharlaRudra	j)	Motupalli Inscription (Abaya Sasanam)

5.2.23 Examination Model Questions

Answer in Brief

1. Write a Brief note on early rulers of Kakatiya kingdom?
2. Describe the achievements of Ganapatideva?
3. Explain the achievements of Rudramadeva?
4. Ramappa Temple
5. Thousand Pillared Temple

Essay Questions

1. Write about the socio-economic and religious conditions under Kakatiyas.
2. Discuss the salient features of Kakatiya administration
3. What were the contribution of Kakatiyas to South Indian art and Architecture?
4. Explain the Stages of Downfall of Kakatiya Kingdom?

5.2.24 References

1. DurgaPrasad."HistoryoftheAndhrasupto1565A.D.", P. G.PublishersGuntur, 1988.
2. Dr. B.R. Gopal "History of Andhra Pradesh"
3. P. Raghunadha Rao "History and Culture of Andhra Pradesh from the Earliest Times to 2019
4. K.A.NilakantaSastri, "A History of South India"
5. R.C. Majumdar, H.C. Ryachaudhuri&KalikinkarDatta "An Advanced History of India"
6. V.D. Mahajan "Early History of India"
7. V.A. Smith ed. by Percival Spear "The Oxford History of India"
8. RomilaThapar "A History of India" Vol-One
9. B.N.Puri "History of Indian Administration"

5.2.20 Time line of Kakatiyas

1.Prola I	1052 - 1076	Obtained Anmakonda or OrugallufromChalukyaSomesvaraI.
2. Beta II	1076-1108	He received the title *Vikramachakri* from Chalukyan king Vikramaditya
3. Prola II the Anamakonda inscription	1110-1158	His exploits are described at length in
4. Prataparudra	1158-1195	He laid the foundation stone for the new capital at Orugallu and also the RudreswaraTemple(Thousand pillared Temple)
5. Mahadeva	1195-1198	He was died in the hands of YadavaJaitugi
6. Ganapati Deva	1199-1262	He was united all telugu territories under the Kakatiya kingdom
7. Rudramadevi	1262-1289	Only women ruler in Kakatiya King dom
8. Prataparudra II	1289-1323	Last ruler of Kakatiyadynasty

Points to Remember

- Rudradeva or Prataparudra I constructed the Majestic Rudreswara Temple at Anumakonda.
- Marco Polo, a Venetian traveler visited to the court of Rudramadevi and Motupalli Port
- Rudramadevi was the first and the only woman to rule over Andhra
- Pandyan Ruler JatavarmaSudara Pandya defeated the combined armies of Kakatiyas and Manumasiddi II at Muthukuru and performed Virabhisekha Ceremony
- Prataparudra II ordered reclamation of vast jungle tracts in Rayalaseema, especially in Kurnool district

Kautilya specifies, "Even when the irrigation facilities were provided by the farmers themselves, they had to pay irrigation tax to the king as he was the owner of all water and lands"

Floating Bricks

The Ramappa temple of Palampeta in telangana state is made of bricks that can float on water! They were made using such unique technology that made them floatable. Another smart move employed during the construction of the temple was the use of sandbox technology that involved adding sand to the foundation pits so that it acts as a cushion to protect the temple in the event of earthquakes.

Orugallu Fort

Anumakonda or Hanumakonda was the first capital of Kakatiyas. During the period of Rudrama Devi, the capital was shifted from Anumakonda to the new city Orugallu the present Warangal.

Mahabharata

Its central theme is the great Kuruksetra battle of eighteen days fought between the Kauravas and the Pandavas. In this great battle, almost all the contemporary kings of India joined one side or the other. The result was total annihilation of the Kauravas; and the Pandavasfinally attained sovereign power. The Mahabharata is divided into tighteeen books (parvans) and there is a suplement called the Harivamsa. The famous Bhagvad-Gita belongs to the Bhismaparvan and is a holy book which has been widely read and admired for centuries.

Multiple Choice

1. The name of the Kakatiya Kingdom was derived from the name of the deity—

   a) Jejukabhukti b) Kakati c) KakartiyaGundyana d) Kartikeya

2. The greatest ruler of the Kakatiya dynasty was

   a) Kubjavishnuvardhana b)Rudramadevi c) Prataparudra II d) Ganapatideva

3. In which year Kakatiya Kingdom was absorbed into Delhi Sultanate

   a) A.D. 950 b)A.D. 1347 c)A.D. 1323 d) A.D. 1336

4. The famous Brihadeeswara temple was built by

   a) Kubjavishnuvardhana b) Karikalachola c) Rajaraja d) Gundyana

5. The capital of Kakatiyas was

   a) Pataliputra b) Vengic) Ujjain d) Warangal

6. Who among the following ruler of Kakatiya kingdom was called Rajagajakesari

   a) Kubjavishnuvardhana b)Rudramadevi c) Prataparudra II d) Ganapatideva

   who was the chief architect of RamapaTempple

APSCHE

A Accessible and affordable Higher Education ensuring Accountability

P Perspective plan for effective governance in Higher Education

S Strengthening institutional networking and global linkges

C Curricular restructing and Technology Enabled Learning

H Human Resource potential enrichment

E Enhancing quality and accelerating research

Significance of the Emblem

The Emblem Symbolizes Three Components:

Flames — DISSOLVING IGNORANCE

Blossoms — GERMINATION OF IDEAS

Books — KNOWLEDGE

First Year B.A.

HISTORY

ANCIENT INDIAN HISTORY & CULTURE
(From Indus Valley Civilization to 13th Century A.D)

Published by

ANDHRA PRADESH
STATE COUNCIL OF HIGHER EDUCATION

(A Statutory Body of the Government of A.P)

3rd, 4th and 5th floors, Neeladri Towers, Sri Ram Nagar, 6th Battalion Road, Atmakur (V), Mangalagiri (M), Guntur, Andhra Pradesh, Pin - 522 503
secretaryapsche@gmail.com
www.apsche.org